॥ वर्द्धमानदेशना भाषांतर प्रारंभ ॥

२ आ ⑫

॥ श्री वर्द्धमानदेशना भाषांतर ॥

मागधी अने संस्कृत उपरथी भाषांतर करावी

प्रसिद्ध करनार

शा. मगनलाल हठीसंग.

ज्ञानप्रकाशना मालेक

(आवृत्ति बीजी)

अमदावादमां "राजनगर प्रिन्टींग" प्रेसमां छापी

वीरसंवत २४३०—सने १९०३

॥ अनुंक्रमणिका ॥

विषय.	पानुं.
व्याख्या.	५
आणंदश्रावकनुं चरित्र.	६–१२८
समकितनुं स्वरुप.	८
समकित उपर आरामशोभानी कथा.	९
समकितना आलोवा तथा अतिचार....	२९
पहेला प्राणातिपातव्रतनुं स्वरुप. ...	३०
पहेला व्रत (जीवदया) उपर हरिबळ-मच्छीनी कथा.	३१
पहेला व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	५६
बीजा मृषावादव्रतनुं स्वरुप ...	५६
बीजा व्रत उपर हंसराजानी कथा.	५६
बीजा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	६१
त्रीजा अदत्तादानव्रतनुं स्वरुप.... ...	६२
त्रीजा व्रत उपर लक्ष्मीपुंजनी कथा...	६२
त्रीजा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	६८
चोथा मैथुनव्रतनुं स्वरुप.... ...	६८
चोथा व्रत उपर मदिरावतीनी कथा.	६८
चोथा व्रतना आलोवा तथा अतिचार.	७३
पांचमा परिग्रहपरिमाणव्रतनुं स्वरुप.	७४
पांचमा व्रत उपर धनसारनी कथा.	७४
पांचमा व्रतना आलोवा तथा अतिचार	७८
रात्रीभोजननुं स्वरुप...	७९

विपय	पानु
रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा	८०
६ठा दिग्विरमणव्रतनु स्वरुप	८९
६ठा व्रत उपर चारुदत्तनी कथा	९०
६ठा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	९७
सातमा भोगोपभोगव्रतनु स्वरुप	९७
सातमा व्रत उपर धर्मकुमारनी कथा	९८
सातमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	१०१
आठमा अनर्थदण्डव्रतनु स्वरुप	१०२
आठमा व्रत उपर सुरसेन अने वीरसेननी कथा	१०३
आठमा व्रतना आळोवा तथा अतिचार	१०५

विपय	पानु
नवमा सामायिकव्रतनु स्वरुप	१०६
नवमा व्रत उपर केशरीचोरनी कथा	१०६
नवमा व्रतना अतिचार	११०
दसमा देशावकाशिक व्रतनु स्वरुप	१११
दसमा व्रत उपर सुमित्रमत्रीनी कथा	१११
दसमा व्रतना अतिचार	११४
अगीयारमा पौपधव्रतनु स्वरुप	११५
अगीयारमा व्रत उपर रणसूरनी कथा	११५
अगीयारमा व्रतना अतिचार	११८
वारमा अतिथिसंविभाग व्रतनु स्वरुप	११८
वारमा व्रत उपर जिनदत्तनी कथा	११९
वारमा व्रतना अतिचार	१२१

३

विषय.	पानुं.
अगीयार पडिमानी गाथा तथा स्वरुप.	१२३
बीजा कामदेवश्रावकनुं चरित्र ...	१२८–१५५
परिग्रहपरिमाण उपर रत्नसारनी कथा.	१२८
त्रीजा चुलणीपिताश्रावकनुं चरित्र.	१५५-१७३
जिनधर्मनी आराधना उपर सहस्स-मल्लनी कथा...	१५६
चोथा सूरादेवश्रावकनुं चरित्र ...	१७३–१८६
धर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा.	१७३
पांचमा चुल्लगशतकश्रावकनुंचरित्र	१८६-१९४
सुपात्रदान उपर धनदेव अने धनमित्र नी कथा	१८७
छठा कुंडकोलिकश्रावकनुं चरित्र.	१९५–२०५
शील उपर कुलध्वजनी कथा. ...	१९५
सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र.	२०६-२१६
तप उपर दामन्नकनी कथा	२०८
आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र.	२१६-२२५
भावना उपर असंमतनी कथा... ...	२१७
नवमा नंदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र.	२२५–२३१
जीवदया पाळवा उपर भीमकुमार-नी कथा	२२६
दसमा तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र.	२३२-२४०
ज्ञान उपर सागरचंद्रनी कथा... ...	२३३

॥ श्री जिनाय नमः ॥

॥ श्री ॥

॥ वर्द्धमानदेशना भाषान्तर ॥

(इहां प्रथम ग्रंथकार एक श्लोकवडे मंगलाचरण करे छे)

मंगलाचरण.

श्रीसिद्धार्थसुतं वीरं, वर्द्धमानरमालयम् ॥
स्मृत्वा कुर्वे वर्द्धमान-देशनानिवृत्तिं स्फुटम् ॥ १ ॥

अर्थ —श्री सिद्धार्थराजाना पुत्र अने वृद्धि पामती लक्ष्मीना निवासस्थान एवा श्री वीर प्रभुनु स्मरण करीने हुं आ वर्द्धमानदेशनानु व्याख्यान प्रगट करु छु.

इन्द्रादि देवताउए वंदना करेला अने मोहने जीतनारा एवा श्री वीरप्रभुने, शोभाए करीने युक्त एवा श्री गौतमगणधरने अने उत्तम छे धर्म जेमनो एवा श्री सुधर्मास्वामीने वंदन करीने हु पोताना अने बीजा भव्यजीवोना प्रतिबोधने अर्थे सातमा उपासकदशांगसूत्रथी पोताना गुरुना प्रसादवडे आणंद, कामदेव विगेरे दस श्रावकोना चरित्रोने कहु छु

आ जंबुद्वीपने विषे भरतक्षेत्रमां धन धान्यादिकथी बहु समृद्धिवाली चंपा नामनी प्रसिद्ध नगरी छे, जे पोतानी पूर्ण समृद्धिने लीधे बहु शोभायुक्त छे, एवी ते नगरीना पूर्णभद्र नामना चैत्य (वन) ने विषे एकदा पंचमहाव्रतनाधारक श्री सुधर्मास्वामी नामना पांचमा गणधर समवसर्या, ते वखते देवताओए त्यां सुवर्णकमल रच्युं, तेना उपर बेसी श्री सुधर्मास्वामीए मधुरवाणीथी भव्यजीवोने धर्मदेशना आपी; मोक्षसुखना साधनना उपायरुप ते धर्मदेशना उत्तम रीते सांभली अने धर्मने अंगीकार करी सर्वे भव्यजीवो पोतपोताने स्थानके गया. पछी श्री सुधर्मास्वामीना शिष्य श्री जंबूस्वामीए हर्षितचित्तवाला थइने कह्युं केः— "हे भगवन्! उपासकदशांग नामना सातमा अंगने विषे भगवान् श्री वर्द्धमानस्वामीए शा शा भावो कहेला छे? ते म्हारी आगल प्रकाश करो."

श्री सुधर्मास्वामीए कह्युंः—"हे जंबू! १ आणंद, २ कामदेव, ३ चुलनीपिता, ४ सुरादेव, ५ चुल्लगशतक, ६ कुंडकोलिकनामे गाथापति, ७ सद्दालपुत्र, ८ महाशतक, ९ नंदनीपिता, १० तेतलीप्रिय. आ दस श्रावको जिनराज एवा श्री महावीरप्रभुए कह्या छे." तेवारे जंबूस्वामीए फरी पूछ्युं केः—"हे स्वामिन्! ए आणंद विगेरे दशे श्रावकनां शुं नाम? तेओ कया गामने विषे उत्पन्न थया छे? तेओनो राजा कोण छे? अने तेओ कया नगरमां रहेता हता? ए विगेरे

तेहनु राघलु वृत्तात मने कहो वली हे स्वामिन्! तेहने केटली अने कया कया नामनी स्त्रीउ हती? तेहने समृद्धि केटली हती अने तेहए श्री वर्द्धमानस्वामी पासेथी शी रीते श्रावकधर्म अंगीकार कर्यो? इत्यादि सर्व वात हु आपना मुखकमलथी जाणवानी इच्छा राखु छु.'

पछी श्री सुधर्मास्वामीए मेघना सरखी गम्भीरवाणीवडे दशे श्रावकोना चरित्रो कहेवानो आरम्भ कर्यो तेमा श्री महावीरप्रभुए जेवी रीते आणंदश्रावकनु चरित्र कह्यु हतु, तेवी रीते प्रथम आणंदश्रावकनु चरित्र शरु कर्युं

उल्लास १ लो.

आणंदश्रावकनु चरित्र.

आ जम्बूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे पृथ्वीरुपस्त्रीना कानना कुण्डलसरखा आभूषणसमान, समृद्धिए करीने देवपुरीसमान अने पापरहित एवु वाणिज्यग्रामनु नगर छे, त्या पोताना यश रुपचन्द्रे करीने जगतमा रहेला माणसोने आनंद पमाडनारो, शत्रुउने जीतवाने लीधे 'जितशत्रु' एवा खरेखरा नामने धारणकरनारो, अनेक राजाउने विषे मुगटतुल्य अने दुर्जय एवा राजशत्रुउरुप पर्वतोनी पाखोने तोडी पाडवाने समर्थ एवो जितशत्रुनामनो राजा, सौधर्मदेव-

लोकने विषे सौधर्मेंद्रनी पठे राज्य करतो हतो, अने सुखे राज्यनुं पुत्रनी पेठे पालन करतो हतो. ते नगरमां कुबेरना सरखो धनवंत आणंदनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने शुद्ध आचारवाली रुप, लावण्य अने शीलादिके करीने युक्त एवी 'शिवानंदा' नामे स्त्री हती. ते आणंदश्रावकने घेर चारक्रोड सुवर्णद्रव्य (सोनाम्होरो) निधानरुपे पृथ्वीमां गाटेलुं हतुं, चारक्रोड सुवर्णद्रव्य वेपारमां हतुं, चारक्रोड सुवर्णद्रव्य व्याजे आपेलुं हतुं; वळी तेनां पांचसें गाडां व्यापार माटे परदेशमां फरतां हतां, पांचसें गाडां धान्य अने लाकडां लाववामां रोकायलां हतां, चार म्होटां वहाणो वेपारमाटे समुद्रमां फरतां हतां; वळी दसहजार गायोनुं एक 'गोकुल' कहेवाय एवां चार गोकुल, ते आणंदश्रावकने हतां. इत्यादि तेने बहु समृद्धि हती. धन, प्रशंसा करवायोग्य गुणोथी व्याप्त, पूर्वभवने विषे पुण्य करनारो, सर्व प्रकारनी कलानो जाण अने राजाने बहु मान्य एवो ते आणंदश्रावक पोतानी शिवानंदा स्त्रीनी साथे निरंतर विविध प्रकारनां सुखोने भोगवतो हतो. आणंदश्रावक पोते वाणिज्य गामनां रही सुखे दिवसो गमावतो हतो, अने तेनो स्वजनादि सर्व परिवार ते वाणिज्यनगरनी पासे आवेला कोल्लागनामना सन्निवेशने विषे रहेतो हतो.

एकदा देवताओए रचेलां सुवर्णनां नव कमल उपर पोताना चरणकमलने स्थापन करी

सुखे विहार करता अने भव्यजीवोने प्रतिबोध देता एवा श्री वर्द्धमानस्वामी चौदहजार साधु अने छत्रीशहजार साध्वीउना परिवारसहित ते वाणिज्यगामना द्युतिपलास चैत्यने विषे समवसर्या, ते वखते पाचप्रकारना फूलनी वृष्टि करता अने पोतानी देदीप्यमान कांतिना समूहथी आकाशने प्रकाशित करता एवा चोशठ इन्द्रो अत्यन्त हर्ष पामता छता प्रभुना चरणकमलनी पासे आव्या जाणे प्रभुए राग, द्वेष अने मोहने जीती लेधाथीज होयनी ! तेम देवताउए मणि, सुवर्ण अने रुपाना त्रण गढो रच्या श्री महावीरप्रभुने विषे मोक्षसुखना आपनारा ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररुप त्रण रत्नो होवाने लीधेज होयनी ! तेम देवताउए समवसरणमा विराजित थएला प्रभुना मस्तकउपर त्रण छत्रो धारण कर्या ते अवसरे व्याख्यान करेला "उपन्नेइवा, निगमेइवा, धुवेइवा" ए त्रीपदी उपरथी द्वादशागवाणी परिणामीए कारणने लीधेज होयनी ! तेम देवताउए प्रभुना शरीरथी बारगणु उंचु अशोकवृक्ष बनाव्यु सुखना अभिलाषी सज्जन पुरुषो, निश्चे ते प्रभुना चरणकमलनी सेवा करशे ते कारणथी होयनी ! तेम देवताउए जल अने स्थलमा उत्पन्न थएला पुष्पोनो वर्षाद वरसाव्यो प्रभुए आ प्रत्यक्ष अनंत दु ख आपनारा अंतरना रागादिशत्रुने तथा अवला चालनारा बाह्यशत्रुने जीती लइ त्रण भुवननु राज्य मेलववाने लीधेज होयनी ! तेम देवताउए प्रभुने माटे सिंहासन रच्यु श्री महावीरप्रभु

अनंतानुबंधी एवा चार कषायरुप पर्वतोने जीती शांतचित्तवाला थया, ते कारणथीज होयनी! तेम जे प्रभुनी वाणी एक योजन प्रमाण भूमिसुधी सर्व जीवोने विषे पोतपोतानी भाषामां परिणाम पामवा लागी. प्रभुना अति दुःप्रेक्ष्य (नहि जोइ शकाय) एवा स्वरुपने जोनारा माणसोने अंतराय न थाय ए कारणने लीधे देवताओए सर्व तेजने एकठुं करी तेनुं भामंडल बनाव्युं. "मोक्षनगरप्रत्ये लइ जनारा सार्थवाहरुप आ प्रभु तमने भाग्ययोगे मळ्या छे, माटे हे भव्यजनो! ए मोक्षनगरना सार्थवाहने तमे उत्तमरीते सेवो." आ प्रमाणे उद्घोष करवाना कारणथीज होयनी! तेम देवताओए आकाशमां दुंदुभिनो शब्द करवा मांड्यो. आ श्री वीरप्रभुए साधुधर्म अने श्रावकधर्म एवा बे प्रकारे धर्म निरुपण कर्यो छे, एज कारणथीज होयनी! तेम देवताओए प्रभुना बन्ने पासे चामरो वींजवा मांड्यां. आ प्रकारे देवेंद्रोए रचेला आठ प्रातिहार्यथी उत्तम शोभावंत थएला श्री महावीरप्रभु, सिंहासन उपर पूर्वाभिमुखे बेठा, बारपर्षदाओ एकठी थइ हती, तेमां गणधरो, देवतानी स्त्रीओ अने साध्वीओ ए त्रण पर्षदाओ अग्निखूणामां बेठी; ज्योतिषीदेवतानी स्त्रीओ, व्यंतरदेवतानी स्त्रीओ अने भुवनपतिदेवतानी स्त्रीओ ए त्रण पर्षदाओ नैऋत्यखूणामां बेठी; ज्योतिषीदेवताओ, व्यंतरदेवताओ अने भुवनपतिदेवताओ ए त्रण पर्षदाओ वायव्यखूणे बेठी; वैमानिकदेवताओ, मनुष्यो अने मनुष्यनी

त्रीन प्रा त्रण पर्षदाञ्ज इशानखूणे वेठी प्रभुना आगमनने साम्नली अत्यंत दर्ष पामेला जितशत्रु राजा विगेरे प्रनेक नगरवासी जनोने तेमनु दर्शन करवा जता जोइ आणदना-मना श्रावके पोतानी समीपे उन्नेला कोइ माणसने पूछ्यु के –"हे उत्तम पुरुषो! दर्षथी न्नरपूर दृदयवाला तमे उतावला क्या जाञ्ज ठो? ते मने कदो " तेवारे ते पुरुषे कह्यु – "हे शेठ! सर्व पदार्थने जाणनारा, सर्व पदार्थने देखनारा अने सर्व लोकोने सुख आप-नारा श्री महावीरप्रन्नु अहि समवसरेला छे, तेमने वदन करवा माटे जइए ठीए" ते पुरु-षना एवा वचन साम्नली आणदश्रावक पोताना मनमा विचार करवा लाग्या के, "ए म-हावीर जिनराज निरागी छे, माटे तेमने वदन करवाथी म्हाटो लान्न थाय छे, तो हु पण ते मने वदन करवा जाउ " आ प्रमाणे विचार करी ते आणदश्रावक यूतिपलासनामना चैत्य मे विषे गयो, त्या ते प्रन्नुने त्रण प्रदक्षिणा करी पचाग नमावीने वदना करी तेमनी आगल वेठो, पठी विषयना मदने मथन करनारा, त्रणन्नुवनना गुरु अने न्नव्यजनोना नेत्रने आ-नद आपनारा श्री वर्द्धमानस्वामीए आ प्रमाणे धर्मोपदेश दीधो –

"हे न्नव्यजोको! जाति, जन्म, जरा अने मरणना दु खरुप जलथी न्नरपूर तथा वियोग अने रोगरुप म्होटा मगरथी व्याप्त एवा आ ससाररुप समुद्रने विषे चितामणि रत्ननी पेठे

मनुष्यभव अति दुर्लभ छे; तेमां पण आर्यक्षेत्र दुर्लभ, तेथी उत्तमकुलमां जन्म पामवो दुर्लभ, तेथी पण शरीरनी निरोगता दुर्लभ छे. ए सर्वथी आयुष्य दुर्लभ छे, तेनाथी रुप दुर्लभ जाणवुं, एथी पण पांचइंद्रियनुं पटुपणुं दुर्लभ, तेमां पण बुद्धि दुर्लभ छे, छेवट शुद्ध श्रद्धा अने तेथी पण उत्तमगुरुनो योग मलवो दुर्लभ छे, धर्म सांभलवो ए तेनाथी पण दुर्लभ जाणवो. लोकमां आ प्रमाणे एक पछी एक दुर्लभ छे; तोपण पुन्यना वशथी ते सर्व सामग्रीने मेलवीने हे पंडितजनो! तमे ते सामग्रीने निद्रा, कषाय, विगेरे प्रमादथी वृथा गुमावी देशो नहीं. प्रमादने वश थएला साधारण माणसो तो शुं? परंतु पूर्वधरो पण दुःखे तरी न शकाय एवा आ भयंकर संसारसमुद्रमां भटके छे; माटे दुःखोना कारणरुप ए प्रमादने तजी दइ सुखकारी धर्मने विषे आदर करो. त्रणलोकने विषे तिलकसमान एवा तिर्थंकरोए भव्यजीवोना हितने माटे ते धर्मने 'साधुधर्म अने श्रावकधर्म' एवा बे भेदथी कह्यो छे, तेमां प्रथम पांच महाव्रतरुप साधुधर्म, पांच समिति अने त्रण गुप्तिसहित छे; वली ते मोक्षसुखनुं कारण पण छे. बीजो सम्यक्त्वरुप मूलवालो श्रावकधर्म बारव्रतने लीधे बार प्रकारनो छे, ते धर्मनुं आराधन करी भव्यजीवो, उत्कृष्टथी बारमा अच्युतदेवलोकने विषे जाय छे. अने जघन्यथी सौधर्म देवलोकने विषे जाय छे. आ बे प्रकारना धर्मनुं मूल कारण जे

शुद्धसम्यक्त्व तेने वीतराग एवा श्री जिनेश्वरे कह्यु छे जेने माटे कह्यु छे के –

चारित्रधर्मना मूलरुप, वारणारुप, स्थानरुप, निधानरुप, आधाररुप, पात्ररुप, एवा सम्यक्त्वने जाणवु अने ज जावनाने विषे जोडवु हे जव्यजनो! जो तमे सत्य, शाश्वत अने बाधारहित एवा सुखनी इच्छा करता हो तो, जिनेश्वरोए निरुपण करेला सम्यक्त्वने विषे आदर करो सिद्धांतमा कह्यु छे के –

दसणजठो जठो, दसणजठस्स नत्थि निवाण ॥
सिज्झंति चरणरहिय्या, दसणरहिय्या न सिज्झंति ॥ १ ॥

अर्थ:–जे पुरुष समकितथी भ्रष्ट थयो होय, तेज भ्रष्ट कहेवाय छे, समकितथी भ्रष्ट थएलाने मोक्ष प्राप्त थतु नथी, द्रव्यचारित्रथी रहित एवा पुरुषो मोक्ष पामे छे, परतु समकितरहित पुरुषो मोक्षने पामी शकता नथी

माटे जे पुरुष पोताना हृदयने विषे समकितने उत्तम रीते धारण करे छे ते पुरुष, आरामशोजानी पेठे अपूर्वसिद्धिने पामे छे" श्री वीरप्रभुना आवा वचन साजळी आणदश्रावके श्री प्रभुने पूछ्यु के.–"हे जगवन्! ए आरामशोजा कोण हती? अने तेणे सम्यक्त्वना प्रजावथी अपूर्वसिद्धि शी रीते प्राप्त करी? ते मने कृपा करीने कहो" आ प्रमाणे आणद

श्रावकना पूछवा उपरथी श्री वीरप्रभुए कह्युंः—

समकित उपर

॥ आरामशोभानी कथा. ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे सर्व देशोनी मध्ये श्रेष्ठ एवो कुशार्त नामे देश छे, तेमां सर्वप्रकारनी संपत्तिथी पूर्ण एवुं स्थलाश्रय नामे गाम छे, ते गाममां पोताना यज्ञादिकर्मने विषे कुशल, यजुर्वेदादि चार वेद अने सर्व शास्त्रनो पार पामेलो तेमज सर्व शास्त्रना रहस्यनो जाण एवो अग्निशर्मा नामे ब्राह्मण रहेतो हतो; तेने धर्मादिकार्यने विषे उद्यमवाळी, शीलसमृद्धिथी सर्व पापोने दूर करनारी अने अग्निनी ज्वालानी पेठे परपुरुषोथी स्पर्श नहिं करी शकाय तेवी खरेखरा नामवाळी ज्वलनशिखा नामनी स्त्री हती. जाणे छीपमांथी मोती उत्पन्न थयुं होयनी! एवी अने विजळीना सरखी छे शरीरनी कांति जेनी एवी विद्युत्प्रभा नामनी ते ज्वलनशिखाने पुत्री हती; विद्युत्प्रभानुं लोकोत्तर रुप, लोकोत्तर सौभाग्य, लोकोत्तर चतुराइपणुं अने लोकोत्तर विनीतपणुं होवाने लीधे ते एक न वर्णवी शकाय तेवा रत्नरुप हती; कारण के तेना सरखुं रुपादि वीजी कोई कन्याने विषे नहोतुं. विद्युत्प्रभा अनुक्रमे आठ वर्षनी थई, तेटलामां कर्मना दोषथी तेनी माता मरण पामी. कह्युं छे केः—

वालस्य मायमरणं, भज्जामरण च जुवणारम्भे ॥
थेरस्स पुत्तमरण, तिन्निवि गुरुआइ दुक्खाइ ॥ १ ॥

अर्थ —बालकने मातानु मरण, जवान अवस्थाना आरम्भमा स्त्रीनु मरण अने वृद्धने पुत्रनु मरण ए त्रण म्होटा दु.खो छे

जीवे पूर्वभवने विषे जे जे कर्म जे जे अध्यवसायथी कर्या होय, ते ते कर्म तेने उदय काळे भोगववा पडे छे विद्युत्प्रभा पोतानी माता मरी गया पछी हमेशा सवारमा उठी घरना आगणाने वाळती अने लींपती, त्यार पछी रसोइ करवा विगेरेनुं काम करी दररोज गायो चारवा माटे गामनी बहार जती, बपोरवखते गायोने लइ घेर आवी दूध दोही पिताने भोजन करावती, त्यारपछी ते पोते भोजन करती, वळी गायो चारवा जती अने सध्यावखते घेर आवी ते अवसरनु कार्य करी थाक लाग्यो होय तोपण रात्रिए पिता सुइ गया पछीज ते कन्या सुइ जती आ प्रमाणे ते कुमरी हमेशा पोताना घरनु काम करती. जीव जेवी रीते आ लोक सबधी अति म्होटा कार्यो करे छे, तेवी रीते जो ते परलोक सबधी कार्यो करवा तैयार थाय तो ते दु खी थाय नही विद्युत्प्रभा हमेशा ए प्रमाणे कार्य करती, तेथी ते बहु खेद पामवाने लीधे पोताना पिताने कहेवा लागी के, "हे तात ! हु आ घरना भा-

रने क्षणमात्र उपाड्वाने समर्थ नथी, वहु जारने लीधे म्होटा बळदो पण थाकी जाय छे; माटे आप कोइ सारा कुळमां उत्पन्न थएली श्रेष्ठ कन्यानी साथे विवाह करो, के जेथी हुं पोताना घरमां निश्चिंतपणे सुखे रहुं."

पुत्रीनां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेला अग्निशर्माए कह्युं:—"हे पुत्री! तुं कहे छे ते सत्य छे, कारण के, वहु समृद्धिवाळुं, सात माळवाळुं अने शेंकडो गोखवाळुं पण आ घर उत्तम स्त्रीविना शोभतुं नथी." आ प्रमाणे कहीने तेणे एक कुळवती कन्यानी साथे लग्न कर्युं. नवीन स्त्री पण सुखनी इच्छावाळी तेमज आळसवाळी हती, तेथी ते घरनुं कांइपण कार्य करती नहीं. तेथी विद्युतप्रभा पोताना मनमां विचार करवालागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! म्हारा पूर्वकर्मना अति निंदा करवायोग्य परिणामने! के जे आ नवी परणेली स्त्री फक्त घरना कामने माटे आणेली तेपण पोताना पगउपर पग चडावी रात्रीदिवस सुखे बे सी रहे छे, जरापण काम करती नथी; म्हारे मुख्य पितानुं काम तो करवुं पडतुं हतुं, तेमां वळी आ बीजुं नवी मातानुं कामपण आवी पड्युं. अरे! हुं पोताना कर्मना दोषथी केवा म्होटा कष्टने विषे आवी पडी छुं! चिंतावडे आतुरचित्तवाळी में पोताना कर्मना दोषथी दि वसे सुखथी भोजनपण कर्युं नथी अने रात्रीए सुखथी निद्रापण लीधी नथी. हुं केटला दि

वस आवा दु खोने जोगवीश?" आवी रीते अनेकप्रकारना क्लेशोकरीने दिवसोने निर्गमन करती एवी ते विद्युत्प्रभा मायाकपटरहित अनुक्रमे बारवर्षनी थइ

एकदा ते कन्या गायोने चारवामाटे वनमा गइ, त्या ते एक सारी छायावाळा वृक्षनी नीचे जेटलामा निद्रा लेती हती तेटलामा म्होटाशरीरवाळो, काळीकातिवाळो, भयथी त्रास पामेलो, रातानेत्रवाळो अने उतावळी गतिवाळो एक सर्प तेनी पासे आव्यो अने बाळभावरहित एवी ते विद्युत्प्रभाने उगामी मनुष्यनी भाषाथी कहेवा लाग्यो.—

"हे बाळा! तु म्हाराथी भय पामीश नहीं, परंतु म्हारु एक वचन साभळ. हु आ वनमां नागरुपे बहु काळ थया घर करीने कर्मनायोगे सुखथी रहु छु, हमणा म्हारुं पापकर्म उदय पामवाने लीधे केटलाक गारुडीलोको आ वनमा आवीने मने पकडवानो उपाय करवा लाग्या छे मने ते वातनी खबर पडी, तेथी हु भय पामी नासीने अहि त्हारे शरणे आव्यो छु पापकर्मने विषे तत्पर एवा ते गारुडीलोको म्हारी पाछळ आवे छे, तेओ मने पकडीने करंडीयामा नाखशे अने तेथी हुं महा दु ख पामीश हे बाळा! ते कारणमाटे तुं ते पापीपुरुषोथी म्हारु रक्षण कर, रक्षण कर, तेथी तने परोपकार करवानु बहु पुन्य थशे वळी साभळ नाशवत स्वभाववाळा अने मळथी भरपूर होवाने लीधे अति अपवित्र एवा

आ देहथी जो कोइनो उपकार नहीं कराय, तो पछी ए देहनुं फळ शुं? अर्थात् परोपकार करवो एज देहनुं फळ छे. अवसरे सूर्य चंद्र प्रकाश करे छे, अवसरे मेघ वरसाद वरसावे छे. समुद्र मर्यादा तजतो नथी, जाज्वल्यमान एवो अग्नि सुखकारी थाय छे अने आ सर्व म्होटा पृथ्वीमंडळने आजसुधी शेषनाग पोताना मस्तकउपर धारण करे छे. ए सर्व लोकोना परोपकारनुं महात्म्य जाण. कह्युं छे केः—जे माणस पोताना स्वार्थविना बीजाने आश्रय आपे छे, आपत्तिमां पडेलानो उद्धार करे छे अने शरणे आवेलानुं रक्षण करे छे ते पुरुषोथी आ पृथ्वी सुशोभित थएली देखाय छे. हे महाभाग्यवाळी! आवा परोपकारना फळने जाणी भय पामेला एवा मने पोताना खोळामां मूकी उपर ओढवानुं वस्त्र ढांकीने तुं म्हारुं रक्षण कर." सर्पनां आवां वचन सांभळी विद्युत्प्रभा पोताना मनमां विचार करवा लागी के, "में पूर्वभवने विषे पुन्य कर्युं नथी, तेथी हुं आ भवने विषे दुःखी थएली छुं, अने आ भवमां जो पुन्य नहीं करुं तो परभवने विषे शी रीते सुखी थइश?"

आ प्रमाणे विचार करी ते बाळाए पोताना आत्माने निर्भय करी जेटलामां ते सर्पने पोताना खोळामां लइ वस्त्रथी ढांकीने संताडी दीधो, तेटलामां पेला गारुडी लोको त्यां आवी ते कन्याने पूछवा लाग्या के, "हे बाळा! तें अहिंथी कोइ सर्पने जतां दीठो?" त्यारे

ब्राह्मण पुत्रीए कह्यु "हे गारुडीको! हु आदि म्हारु मुख परथी ढांकीने सुती छु, माटे तमे जे काइ पूछो छो ते काइ हु जाणती नथी" कन्याना आवा वचन सांभळी सर्वे गारुडीलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "अरे! काळा नागने जोइ आ कन्या शु आदि ढांकी रहे खरी? जो तेणे ते नागने दीठो होय तो ते क्यारनी नासी गइ होय" आवी रीते कही भागी गएला उत्साहवाळा ते सर्वे गारुडीलोको सर्पने जवाना मार्गने जोता जोता चारे दिशाओ तरफ चाली निकळ्या गारुडीलोकोना गया पछी कन्याए सर्पने कह्यु "हे भद्र! हवे तु बहार निकळ, कारणके, त्हारा शत्रु गारुडीलोको पोतपोताने स्थानके चाल्या गया छे" आवी रीते वारवार कहेती एवी ते कन्याए पोताना खोळामा जोयु तो सर्प जोवामां आव्यो नही कन्याए सर्पने न दीठो तेथी बहु विस्मय पामीने विचार करवा लागी के, "अहो! ए सर्प क्या जतो रह्यो? शु ते मे इन्द्रजाळ दीठी, के स्वप्न जोयु? अथवा तो मने काइ चित्तविभ्रम थयो?"

आवी रीते ते कन्या जेटलामा विचार करे छे, तेटलामा पूर्वे क्यारेपण नहि सांभळवामा आवेली आकाशवाणी प्रगट थइ के, "हे धर्मरसवाळी बाळा! त्हारा धैर्यथी हु तने उपर प्रसन्न थयो छु, माटे मनने इच्छित एवु वरदान माग" आ प्रमाणे कहेतो एवो कोइएक देव तत्काळ त्या प्रगट थयो. हार, अर्द्धहार अने कुण्डळोनी कांतिथी देदीप्यमान छे शरीरनी शो-

न्ना जेनी एवा ते देवने जोइ निर्मळमनवाळी विद्युत्प्रन्ना कन्याए मुग्धस्वन्नावथी आ प्रमाणे कह्युं:—"हे सुरेश्वर! जो तमे म्हाराउपर प्रसन्न थया हो तो तापमां चरती एवी म्हारी गायोने तापनी पीमा न थाय तेम करो." कन्यानुं ए प्रकारनुं वचन सांन्नळी देव विचार करवा लाग्यो के, "अरे! आ कन्यानुं केवुं मुग्धपणुं के जे, प्रगट थएला साक्षात् कल्पवृक्षथी केवळ गायामीज इछा करे छे!! न्नले, तेनो ते मनोरथ पूर्ण थाउ." एम कही देवे तेना उपर तत्काळ नंदमवम सरखुं एक वन तैयार कर्युं. पछी तेणे विद्युतप्रन्ना कन्याने कह्युं के, हे पुत्री! तुं ज्यां ज्यां जइश, त्यां त्यां सर्व ऋतुना फळ फुलवाळुं आ वन आवशे; आ वनमां फुल अने फळ मनने प्रिय लागे तेवां अने अमृतथी पण अधिक स्वादवाळां छे एटलुंज नहि, परंतु ते वननां सर्वे वृक्षो पण मनोवांछित वस्तुने आपनारां छे एम तुं जाणजे. हे कन्या! मेरुपर्वत उपर रहेला नंदनवनमां जेवी रीते देवांगनाउ क्रीमा करे छे, तेवी रीते तुं पण आ वनमां क्रीमा कर अने कांइ कष्ट आवी पमे त्यारे म्हारुं स्मरण करजे." एम कही ते देव पोताने स्थानके गयो.

पछी चंद्रना सरखा प्रसन्न मुखवाळी विद्युतप्रन्ना कन्याए ते उद्यानना वृक्षनां फळ फूलोनुं न्नक्षण करी तृप्ति पामी अने मनमां विचार करवा मांड्यो के, "अहो! थोमो उपकार क-

रवाथी मने आवु अद्भुत फळ थयु, तो जे उत्तम रीते उपकार करनारा छे तेओने तो केटलु फळ थतु हशे?" आवी रीते अत्यंत विस्मय पामेला हृदयवाळी ते कन्या सध्यासमये गायोने लइ उपर रहेला दिव्य उपवनतरुथित पोताने घेर आवी, त्यारे माताए कह्यु –"हे पुत्री! भोजन कर" कन्याए कह्यु –"हे मात! मने आजे शरीरे सारु नथी, तेथी भूख लागी नथी" पछी ते कन्या पाछली रात्रीए गायोने लइ फरी वनमा गइ आ प्रमाणे हमेशा ते कन्या दिव्यवननी निचे अप्सरानी पेठे क्रीडा करती हवी

एकदा ते विद्युल्लताकन्या कल्पवृक्षनी छायामा सुती हती, तेवामा जे थयु ते सांभळो पाटलीपुत्र नगरनो राजा जितशत्रु, पोतानी चतुरंगिणी सेनासहित दिग्यात्रा करवा निकळेलो हतो ते तेज स्थानके आवीपहोंच्यो जाणे सूर्यमंडलथीज उतरेला होयनी! एवा ते राजाना विविध जातना घोडाओ पोताना खोंखाराथी ते वनने गजवी मूकता हता, जेना सैन्यने विषे मद झरता अने मेघनी पेठे गर्जना करता एवा पर्वतसमान शरीरवाळा हाथीओ देखाता हता, छत्रीश प्रकारना आयुधोने धारण करता सुभटोथी व्याप्त अने म्होटी घूघरीओना शब्दथी मनोहर एवा रथो ते राजानी सेनाने विषे शोभता हता आ प्रकारनी सैन्यसमृद्धि-

वाळा जितशत्रु राजाए नंदनवनसमान छायावाळा ते वनने जोइ त्यां पमाव कर्यो. राजसमूहने विषे चंद्रसमान जितशत्रु राजा एक आंबाना वृक्षनी नीचे सिंहासन उपर बेठो अने तेनी आज्ञाथी सेवकलोकोए हाथी, घोमा, बळद विगेरे पशुओने वृक्षोनी माळो साथे वांधी दीधा, तथा शस्त्रादि सर्व सामग्री पण वृक्षोनी माळोने विषे लटकावी दीधी. एवामां विद्युत्प्रभा सैन्यना शब्दथी जागी अने जोवा लागी तो तेणे हाथीना समूहना भयथी पोतानी गायोने दूर नासी गएली दीठी, तेथी पोतानी गायोनें पाछी वाळवा माटे ते कन्या जेटलामां दोमवा लागी, तेटलामां तेनी साथे ते वन पण दोमवा लाग्युं! वृक्षनी माळोने विषे वांधेला हाथी, घोमा, विगेरे पशुओ पण दोमवा लाग्यां.

आ प्रमाणे सर्वने दोमता जोइ मनमां आश्चर्य पामेलो जितशत्रु राजा विचार करवा लाग्यो के, "आ पूर्वे क्यारे पण नहिं जोएलुं आश्चर्य छे, कारण के, हाथी, घोमा, उंट, विगेरे पशुओ सहित आ वन दोमे छे." पछी राजानी आज्ञाथी प्रधान जेटलामां ते जुए छे तेटलामां तेणे उद्यानसहित दोमती एवी एक कन्याने दीठी, तेथी बुद्धिमान प्रधान पोताना चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे आ कन्यानो आ कांइ अपूर्व महिमा देखाय छे." तेथी मंत्री

ते कन्यानी पासे जइ कहेवा लाग्यो —"हे मनोहर मुखवाळी कन्या! तु पाछी वळ, त्हारी नासी गएली गायोने हु झट पाछी लावी आपुं छु त्हारा कोपवाथी आ वन दोरे छे, जेथी अमारा राजा विगेरे सर्व माणसो न्यग्रांत मनवाळा थाय छे तु पाछी वळीश तेथी वन पण पाछु वळशे, अने वन पाछुं वळशे तेथी हाथी, घोडा, विगेरे सघळु पाछु वळशे, तेथी सर्वे माणसो शांत थशे" मंत्रीना आवा वचन सांभळी ते विद्युत्प्रभाकन्या माणसो उपर दया लावी जेटलामां पाछी वळी, तेटलामा ते उद्यान पण ते कन्यानी साथे पाछु वळी पोताने स्थाने आव्यु राजानी आज्ञाथी अश्वारोए गायोने त्या आणी अने सर्व जेम हतु तेम शांत थइ गयु

पछी मंत्रीए कह्यु —"हे राजन्! आपे जे अपूर्व आश्चर्य जोयु, ते आ कन्यानु महात्म्य छे" राजा पण अति मनोहर लावण्यवाळी, उत्तम रुपवाळी अने सुवर्णसमान शरीरनी कांतिवाळी ते कन्याने जोइ मनमा अति आश्चर्य पामीने विचार करवा लाग्यो के, "आ कन्या स्वर्गथी उतरेली शु वैमानिक देवी हशे के नागकन्या हशे? अथवा तो आसुरीकन्या हशे के ज्योतिष्क देवी हशे?" आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए ते कन्याना लक्षण उपरथी निश्चय कर्यो के, "हा! हवे में जाण्यु, ए नक्की मनुष्यनी स्त्री छे, पण कोइ देवी नथी." पछी

राजाए वनमां ते कन्याना दुर्बल शरीरना चिन्होथी मनने विषे एवो निश्चय कर्यो के, "ते कन्या हजुसुधी परणेली नथी." आ प्रमाणे धारी जितशत्रु नृपति ते कन्या उपर निष्कपटपणे बहु अनुराग धरवा लाग्यो. पछी प्रधाने भूपतिना भावने जाणी कन्याने कह्युं के, "हे भद्रे! तुं आ जितशत्रु राजाने पोताना पतिरुपे अंगीकार करी त्हारा मनुष्यजन्मने सफल कर." कन्याए लज्जाथी पोतानुं मुख नीचुं करीने कह्युं. "हे मंत्री! तमे कह्युं ते योग्य छे, परंतु जे पोतानाज मुखथी विवाहनी अनुमोदना करवी ते कुलवती कन्याने अयोग्य छे. जो तमे आ पोतानुं कार्य करवा इच्छता हो, तो आ पासे रहेला गाममां अग्निशर्मा नामनो ब्राह्मण वसे छे ते म्हारो पिता थाय छे, तेने तमे पोतानी कार्यसिद्धिने माटे पूछो." पछी राजानी आज्ञाथी प्रधाने गाममां जइ अग्निशर्मा ब्राह्मण पासे तेनी पुत्रीनुं राजाने माटे मागुं कर्युं. अग्निशर्माए पण प्रधाननां वचन सांभळीने प्रसन्नचित्ते कह्युं. "हे प्रधान! आ म्हारा प्राण पण राजाना छे, तो पछी कन्यादि वस्तु होय तेमां तो शुं कहेवुं." एम कही प्रधानसहित ते ब्राह्मण पोतानी पुत्रीने साथे लइ वनमां राजानी पासे आव्यो, त्यां राजाने आशिर्वाद आपी राजाए आपेला आसन उपर बेठो, पछी ब्राह्मणे जे जे कह्युं हतुं ते सर्व प्रधाने

राजाने कह्यु, एटले काळविलबने नहि सहन करता एवा ते जितशत्रु नृपतिए तत्काळ ब्रा-ह्मणनी समक्ष ते कन्यानु गधर्वविवाहथी लग्न कर्यु कन्याना उपर नदनवनना सरखु उद्यान शोभतु हतु, तेथी राजाए ते कन्यानु नाम 'आरामशोभा' पाड्यु वळी आ ब्राह्मण म्हारो ससरो थाय छे, माटे ते क्यारे पण दु खी न थाय" एम विचारी राजाए तेने तुरत बार गाम आप्या

पछी जितशत्रुनृपति ते आरामशोभा स्त्रीने हाथीउपर बेसारी जेटलामा पोताना नगर तरफ जवा लाग्यो, तेटलामा असख्यजनोने जोवायोग्य शोभावाळु ते उद्यान उत्तनी पेठे थइ तेहनी साथे आकाशमार्गे चालवा लाग्यु, राजा अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोच्यो, तेटलामा मुख्यप्रधानोए नगरने उत्तमरीते शणगारी दीधु, पछी राणीसहित राजाने नगरमा प्रवेश करतो जोइ स्थाने स्थाने एकठा थएला नगरवासी माणसो आश्चर्य पामीने परस्पर वातो करवा लाग्या के, "आ राजाने धन्य छे, एमणे पूर्वे दानवडे बहु पुन्य कर्यु छे, जेथी तेमनो आवो प्रभाव थयो छे अने अत्यत रुपवाळी स्त्रीपण प्राप्त थइ छे पूर्वे जिनराज, चक्री अने वासुदेव विगेरे उत्तमपुरुषोने पण जे समृद्धि प्राप्त थइ नथी, ते समृद्धि आ राजाने पुन्य

ना बळथी प्राप्त थइ छे. आकाशमां नंदनवनना सरखुं मनोहर आ उद्यान कया जोनारा माणसना मनने आश्चर्य नथी उत्पन्न करतुं? केवळ निराधार एवा आकाशने विषे स्थिर रहेला फळ फुलवाळां वृक्षो कोने आश्चर्य उत्पन्न नथी करतां? जो पूर्वनां बहु पुन्य होय तोज ए वृक्षोनां फळ मळी शके तेम छे." आ प्रमाणे लोकोना विविध वचनोने सांभळतो एवो जितशत्रुनृपति आरामशोभा स्त्रीसहित हर्षथी पोताना मेहेलमां आव्यो. दिव्यप्रभाववाळुं अने देवताए निर्माण करेलुं ते उद्यान पण राजाना मेहेलनी उपर आकाशमां स्थिर थइने रह्युं; कारण के, माणसोने आ संसारमां पुन्यना योगथी शुं नथी मळतुं? पछी आरामशोभा प्रियानी साथे भोग भोगवता एवा ते राजानो केटलोक काळ लीलामात्रमां चाल्यो गयो.

एक दिवस अग्निशर्मा ब्राह्मणनी नवी परणेली स्त्रीए एक पुत्रीने जन्म आप्यो. अनुक्रमे ते पुत्री ज्यारे युवावस्था पामी, त्यारे तेनी माता विचार करवा लागी के, "जो आरामशोभा मृत्यु पामे तो तेना उपर रागने लीधे आशक्त थएला मनवाळो जितशत्रु राजा म्हारी पुत्रीने परणे; माटे शोक्यना सरखी ते शोक्यनी पुत्रीने कोइ उपायथी मारी नांखुं." आ प्रमाणे विचार करी तेणे पोताना पतिने कह्युंः—"हे स्वामिन्! एक म्हारुं वचन सांभ-

ळो आपणे कयारे पण आरामशोन्नापुत्रीने माटे श्रेष्ट मोदक विगेरे काइ शोभी पण वस्तु मोकली नथी" त्यारे न्नट्टजीए कह्युं –'हे न्नद्रे' ते आरामशोन्नाने काइ खोट(कमी) नथी, ते तो हमेशा पुन्यना वशथी कपूरना कोगळा करे छे" पतिना आवा वचन सान्नळी स्त्रीए कह्यु –"स्वामिनाथ! आपे योग्य कह्युं, परतु माता पिताए मोकलेली वस्त्र न्नोजन विगेरे शोभी वस्तुनी पण महा ऋद्धिने पामेली पुत्री इच्छा करे छे, माटे मोदकविगेरे काइपण खावानी वस्तु मोकलवी जोइये"

प्रियाना आवा गाढ आग्रहने जाणी ब्राह्मणे कह्यु –"हे प्रिया! जो त्हारा मनमा एम होय तो पुत्रीने माटे मोदक विगेरे बनाव" अग्निशर्माए आवी रीते प्रियाने आज्ञा आपी, एटले तो ते दुष्ट स्त्रीए दिव्य वस्तुथी सिंहकेसरीया नामना विषमिश्रित मोदको तत्काळ तैयार कर्या, पछी सर्व मोदकोने एक घमामा नाखी, मोढु बंध करी ते दुष्ट स्त्रीए पोताना पतिने कह्यु "तमारे आ घमो पुत्री विना बीजा कोइना हाथमा आपवो नही, अने वळी तेने एम कहेवु के, "आ मोदको त्हारे पोतानेज खावा बीजा कोइने आपवा नही, कारण के, जो ते बीजाने आपीश तो, ते सारा नहि थवाने लीधे राज्यकुळमा अमारी हासी थशे अ-

मने गामडाना रहेवासीने मोदक बनाववानुं तेवुं चातुर्य क्याथी होय?" ब्राह्मण पोते स-
रलस्वभावनो हतो, तेथी ते स्त्रीना कपटने नहीं जाणतां घडा उपर पोतानुं सील करी
त्यांथी चाली निकळ्यो. रस्ते घडाने पोताना उशीके मूकी निद्रा लेतो अने वारंवार तेना
बंध करेला मुखने जोतो एवो ते ब्राह्मण अनुक्रमे नगरनी समीपे आवी पहोंच्यो; त्यां ते मा
र्गना श्रमथी थाकी जवाने लीधे एक म्होटा वडवृक्षनी निचे शीतळ छायामां सुइने जेटलामां
निद्रावश थयो, तेटलामां पेला नागकुमार देवे अवधिज्ञानथी तेवी अवस्थामां रहेला ब्रा-
ह्मणने जोइ विचार कर्यो के, "आ ब्राह्मण आ नगरने विषे शामाटे जाय छे? हा, में जा-
ण्युं. ओरमानमाताए विषमिश्रित मोदको करी आरामशोभाने मारवा माटे आ ब्राह्मणने
मोकलेलो छे; परंतु ए पुत्रीनो पिता हुं पोते विद्यमान छतां पूर्वभवे मेळवेला पुन्ययोगथी तेने
मरणनुं दुःख केम थशे? ए कन्याए पूर्वभवने विषे बहु पुन्य मेळवेलुं छे, तेथी तेने कोइ मा-
रवाने समर्थ नथी." आ प्रमाणे विचार करी ते नागकुमार देवताए घडामांथी विषमिश्रित
मोदकोने अपहरी लइ तेमां बीजा अमृतसमान स्वादवाळा दिव्य मोदको मूक्या. पछी ब्रा-
ह्मण जागी उठ्यो अने घडो लइ राजद्वारे आव्यो, त्यां प्रतिहारे तेने आवतो जाणी राजाने

विनती करी के, "हे स्वामिन्! आरामशोभाना पिता राजद्वारे आव्या छे, ते आपना प-
वित्रदर्शननी इच्छा करे छे, जो आपनी आज्ञा होय तो तेमने लावु" तेवारे राजाए कह्यु –
"तेमने झट अहिं तेडी लाव" तुरत प्रतिहार राजद्वारे जइ अग्निशर्माब्राह्मणने राजा पा-
से तेडी गयो अग्निशर्माए त्यां आवी आशिर्वाद आपी राजानी आगळ घडो मूक्यो रा-
जाए प्रथम कुशळ प्रश्न पूछीने पछी कह्यु के, "हे द्विज! आ घडाने शे शु लाव्या छो?"
ब्राह्मणे कह्यु "स्वामिन्! एम। म्हारी पुत्रीने माटे मोदको आप्या छे, तेनी माताए मोह-
ना वशथी उत्तम मोदको ए घडामा मोकल्या छे" राजाए प्रसन्न थइ ते घडो आरामशो
भानी पासे मोकलावी दीधो अने पोते पण वस्त्राभरणथी ते विप्रनो सत्कार करी हर्षथी
आरामशोभाना मंदिरमा आव्यो, त्यां ते राणीए आपेला आसन उपर बेठो तेवारे आरा
मशोभा राणीए कह्यु –"हे स्वामिन्! जो आप आज्ञा आपो तो हु आ घडो उघाडु"
त्यारे राजाए कह्यु –"हे प्रिय! आ स्थानके कोइ सेवकजन नथी, माटे तु पोते त्हारी इ-
छा प्रमाणे ते घडाने उघाड" राजानी आज्ञाथी राणीए जेवो घडो उघाड्यो, तेवोज कोइ
नदि वर्णवी शकाय एवो सुगंध उछळ्यो के जेथी सघळु राजमंदिर सुगंधीवाळु बनी गयु

राजा घडामां रहेला मोदको जोइ विचार करवा लाग्यो के, "शुं आ मोदको अमृतरसना बनेला छे के, देव सानिध्यथी थएला छे." आवी रीते विचार करता एवा राजाए फरी आरामशोभाने कह्युं:—"हे सुवदनि ! तुं लोकमां क्यारे पण नहिं जोवामां आवेलो आ एक एक मोदक त्हारी बहेनो (शोक्यो) ने आप." राजानी आज्ञाथी आरामशोभाए अति हर्षवडे पोतानी सर्व शोक्योने एक एक मोदक पोताना हाथथी आप्यो, तेवारे मनुष्यलोकने विषे अति दुर्लभ एवा मोदकोने भक्षण करीने संतोष पामेली सर्व शोक्यो आ प्रमाणे कहेवा लागी.

"अहो आरामशोभानी मातानुं केवुं चातुर्य? खरेखर तेणे पोतानी अपूर्व चातुरीथी आ मोदको अमृतरसनाज बनावेला देखाय छे." पछी अग्निशर्मा ब्राह्मणे राजाने कह्युं. "हे देव! आप म्हारी पुत्री आरामशोभाने थोडा दिवस म्हारे घेर मोकलो; कारण, तेथी तेने पोतानी मातानुं दर्शन थशे." तेवारे राजाए हसीने कह्युं. "हे भट्ट! तमे निश्चे सरळ स्वभाववाळा देखाओ छो; कारणके, राजानी स्त्रीओ सूर्यने पण नथी जोइ शकती, ते पण तमे जाणता नथी." पछी राजानी आज्ञाथी ब्राह्मणे घेर आवी सर्व वात पोतानी नवी स्त्रीने कही, तेथी दुष्ट मनवाळी ते स्त्री पण मनमां विचार करवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार

छे।' के जे म्हारु कार्य सिद्ध न थयुं ? एम नहोती जाणती के थोडु विष नाखवाथी विष-मिश्रित पदार्थने विषे काइ पण शक्ति नहि देखाय हवे हुं बीजु उग्र विष नाखी पकवान्न बनावीने पुत्रीने माटे मोकलु, के जेथी ते तत्काळ मृत्यु पामे " आ प्रमाणे विचार करी ते दुष्ट स्त्रीए उग्र विषमिश्रित तैयार करेलु पकवान्न एक घडामा भरी ते घडानु मोढु बध करी ते पोताना पतिने आप्यो अने कह्यु के, "स्वामिन्! आ घडो पण त्या जइ पुत्रीने आपी आवो " अहा! पापी माणसोनु केवु दुराचरण छे? ब्राह्मण अनुक्रमे चालता फरी पण तेज वटवृक्षनी नीचे आवीने सूतो, त्या ते जेटलामा निद्रावश थयो, तेटलामा देवताए पूर्वनी पेठे विषमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ बीजु सुदर पकवान्न मूक्यु पछी ब्राह्मणे राजमदिरमा जइ ते घडो राजाने आप्यो, तेथी तेनी कीर्ति बहु विस्तार पामी ब्राह्मणे फरी घेर आवी सर्व वात पोतानी प्रियाने कही, ते साभळी दुष्ट स्त्री मनमा खेद करती विचारवा लागी के, "अहो आते शु कहेवाय? ते पुत्री केम मृत्यु नथी पामती? हवे तालपुट विषमिश्रित पकवान्न करी मोकलु " आवो विचार करी तेणे विषमिश्रित पकवान्न तैयार करी घडामा भरी पोताना पतिने कह्यु "प्राणनाथ! तमारे आ वखते पुत्रीने आपणे घेर तेडी लाववी,

कारणके, पुत्री पहेली वखते पोताना पिताने घेर प्रसव करे छे. जो कदापि राजा पुत्रीने न मोकले तो तमारे तेने पोतानुं ब्रह्मतेज देखाडवुं."

आ प्रमाणे प्रियानी शिखामण सांभळी ब्राह्मण घडो लइ चालतो थयो अने तेज वड वृक्षनी नीचे आवीने सूइ रह्यो; त्यां देवताए घडामांथी विषमिश्रित पकवान्न अपहरी लइ उत्तम पकवान्न मूक्युं. ब्राह्मणे राजद्वारमां जइ घडो राजाने आप्यो तेथी विप्रपत्निनो म्होटो जश वृद्धि पाम्यो. पछी ब्राह्मणे राजाने कह्युं:—"हे राजेंद्र! आप म्हारी गर्भवती पुत्रीने म्हारे घेर मोकलो; कारणके, पुत्री पहेली वखत पिताना घेर प्रसव करे, एम लोकमां कहेवाय छे." तेवारे राजाए कह्युं:—"हे विप्र! ए वात क्यारे पण बनी नथी के, राजनी पोताना पिताने घेर जइ बाळकने जन्म आपे, आ वात तमारे फरीथी कहेवी नहीं." राजानां आवां वचन सांभळी ब्राह्मणे पोताना उदर उपर छरी अडकाडीने राजाने कह्युं.—"जो आप म्हारी पुत्रीने नहीं मोकलो तो हुं निश्चे आपने ब्रह्महत्या आपीश." पछी प्रधानोए राजाने विनंति करी के, "हे महाराज! ए ब्राह्मण गांडो देखाय छे तेथी ते निश्चे ब्रह्महत्या आपशे, माटे महादेवीने तेनी साथे मोकलो." पछी राजाए म्होटी सामग्री करी आरामशोभाने

पालगनी साथे विदाय करी अहिं ब्राह्मणीए पोताना घरना पाछला जागमां एक म्होटो कूवो खोदावी राख्यो अने पोतानी पुत्रीने एक न्होयरामां राखी अग्निशर्मा ब्राह्मण पोतानी आरामशोना पुत्रीसहित बहु समृद्धिसह पोताना गाममां आव्यो वयानसहित आवेली आरामशोभा पिताना घरने विषे सुखे निवास करवा लागी, अनुक्रमे जेम छीप, स्वातिनक्षत्रना योगथी मुक्ताफळने जन्म आपे, तेम त्यां तेणे देवसमान एक पुत्रने जन्म आप्यो

एक दिवस पासे रहेनारा दास दासी विगेरे सेवक लोको काइ कार्य माटे बहार गया ह ता, एवामां आरामशोभा कायाचिंताने माटे (दिशाए जवा माटे) ओरमान मातानी साथे घरना पाछला जागमां आवी, त्यां तेणे कूवाने जोइ पूछ्युं के, "हे मात ! अहिं आ कूवो शा माटे खोदाव्यो छे ?" तेवारे दुष्ट हृदयवाळी ओरमान माताए कह्युं "पुत्री ! ए कूवो त्हारा माटे खोदाव्यो छे, कारण के मीठुं पाणी लाववा माटे त्हारे दूर जवुं पडे, ते वखते बहु दास दासी होवाथी कोण जाणे कोनुं हृदय केवुं होय ? माटे मे ए काम कराववी राख्युं छे " सरळ स्वभाववाळी आरामशोभाए मातानो अभिप्राय जाण्यो नहीं, तेथी ते कूवानी पासे जइ नीचुं मुख करी जेटलामां कूवाने जोवा लागी, तेटलामां दुष्ट चित्तवाळी ओरमान मा-

ताए धक्को दइ तेने कूवामां फेंकी दीधी. आरामशोजाए कूवामां पमतां पमतां पेला पूर्वे वरदान आपनारा देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताए तत्काळ त्यां आवी तेने हाथवमे फीली लीधी, अने जेटलामां क्रोध पामेलो देवता ते उरमान माताने तेना पापकर्मनुं फळ देखामवा लाग्यो तेटलामां आरामशोजाए तेने शांत पमाड्यो. पछी नागकुमार देवताए कूवामां एक पाताळगृह बनावी तेमां आरामशोजाने राखी. उद्यान पण तेनी पाछळ कूवामां आव्युं.

आहिं उरमान माताए पोतानी साची न्हानी पुत्रीने आरामशोजानो वेश धारण करावी जेटलामां पलंग उपर बेसारी, तेटलामां आरामशोजानो दासीवर्ग त्यां आवी पहोंच्यो, तेणे कांइक उंचा लावण्यवाळी, विरुपशरीरना वर्णवाळी, विषमनेत्रवाळी अने कांइक अ-समान शरीरवाळी ते पुत्रीने आरामशोजा जाणीने पूछ्युं के, "हे महाराणी! आजे तमारुं शरीर कांइ शोजाविनानुं देखाय छे." त्यारे कृत्रिम आरामशोजारुप ब्राह्मण पुत्रीए कह्युं.—"हे महाजाग! हुं नथी जाणती के म्हारा शरीरे शी पीमा उत्पन्न थइ छे के, जेथी म्हारुं रुप विगेरे सर्व चाल्युं गयुं." तेनां आवां वचन सांजळी दासीए ते वात तेनी माताने कही, एटले तो कपटना मंदिररुप ते विप्रस्त्री हाथवमे पोतानी गातीमां प्रहार करती त्यां आवीने

आ प्रमाणे विलाप करवा लागी —"हाय हाय ! म्हारी आशा नाश पामी !! म्हारी आरामशोभापुत्रीनी आ शी दशा थइ ? अरे विधाता ! तुं रत्नने विषे दूषण उत्पन्न करनारो देखाय छे हे पुत्री ! तने कोइनी दृष्टि लागी छे, अथवा काइ वायुनो विकार उत्पन्न थयो छे के प्रसूतिनो रोग थयो छे ! अरे ! जेम निर्जल प्रदेशमा उगेली वेलनी उपर करेलो मनोरथ फोकट थाय, तेम आ पुत्रीउपर करेला म्हारा मनोरथो फोकट थया " आवी रीते विलाप करती एवी ते स्त्रीए कपटथी सारु थवा माटे उवारणादि बहु उपायो कर्या, पण काइ फायदो थयो नहीं, कारणके, सहज स्वरुप होय ते शी रीते नाश पामे ?

हवे पाटलीपुत्र नगरथी जितशत्रु राजानो मंत्री आरामशोभाने तेडवा माटे स्थलाश्रय गाममा आव्यो कृत्रिमआरामशोभा पण पोताना परिवारसहित तेनी साथे पाटलीपुत्र जवा माटे विदाय थइ, ते वखते दासीडए तेने कह्यु "हे स्वामिनी! आपणी साथे उद्यान केम नथी आवतु ?" त्यारे राणीए कह्यु "ए कूवामा पाणी पीवामाटे गयु छे, तेथी ते पाछळ आवशे, तमे आगळ चालवा मान्डो " राणीना आवा वचन सान्भळी सर्व परिवार मनमा खेद पामतो आगळ चालवा लाग्यो, अनुक्रमे ते नगरनी समीपे आवी पहोंची एटले जितशत्रु राजा-

ए हर्षथी ते पोतानी पट्टराणी आरामशोभानो नगरमां प्रवेशनिमित्ते म्होटो उत्सव कर्यो. जितशत्रु राजा, अति अद्भुत रुपवाळा पुत्रने अने शरीरनी शोभारहित राणीने जोइ मनमां हर्ष अने खेद पामवा लाग्यो, तेथी "हे देवी! तने आ शुं थयुं? एम पूछ्युं. एटले राणीए कह्युं के, "मने शरीरे कांइ रोग थयो छे, तेथी म्हारा शरीरनी आवी अवस्था थइ गइ छे." राजाए खेद पामी फरी पूछ्युं. "देवी! नंदनवन समान मनोहर उद्यान केम नथी देखातुं?" तेवारे कृत्रिम आरामशोभाए कह्युं. "स्वामिन्! कूवामां पाणी पीवा गएला ते उद्यानने में पाछळ राखेल छे, माटे ज्यारे हुं तेनुं स्मरण करीश, त्यारे ते अहिं आवशे." राणीनां आवां वचन सांभळी राजा विचार करवा लाग्यो के, "आ आरामशोभा पूर्वे हती ते छे के बीजी छे?" आम शंकायुक्त चित्तवाळो थएलो ते जितशत्रु राजा, आरामशोभा संबंधी कांइपण सुख पाम्यो नहीं. कारणके, चोळाना धान्यथी घेवर शी रीते बने?

एक दिवस जितशत्रु नृपतिए कृत्रिम आरामशोभाने कह्युं:—"हे सुंदरी! उद्यानने अहिं लाव." तेवारे आरामशोभाए कह्युं:—"अवसर आवे लावीश." तेनां आवां वचनथी राजाए निश्चय कर्यो के "आ पोते आरामशोभा नथी, पण कोइ बीजी स्त्री छे."

हवे एम वन्धु के कूवानी अंदर पाताळगृहमा रहेली सावी आरामशोभाए देवताने कह्यु –"हे तात! मने पुत्रना वियोगथी बहु पीडा थाय छे, माटे आप तेवी रीते करो के, जेथी हु पुत्रना मुखने जोउ" तेवारे देवताए कह्यु "हे पुत्री! तु म्हारा प्रभावथी पुत्रने जोइश, परतु त्हारे सूर्योदय पहेला अहि पाछु आववु, जो तु नहि आवे तो हु तने आजथी प्रारभीने दर्शन नहि आपु, वळी ज्यारे त्हारा माथानी वेणमाथी मृत्यु पामेलो सर्प पडतो जोवामा आवे, त्यारे त्यारे निश्चे जाणवु के म्हारु दर्शन नहि थाय" पछी आरामशोभा देवताना प्रभावथी ज्या राजभुवनमा पोतानो पुत्र सूतो हतो, त्या आवी अने सुकोमळ हाथथी तेणे पोताना पुत्रने खोळामा लइ वहुवार रमाड्यो, पछी पुत्रने तेने स्थानके सुवाडी तेनी आजुबाजु पोताना उद्याननां फळ फूल मूकी सावी राजपत्नी ते आरामशोभा पोताना पाताळगृहमा चाली गइ प्रभाते धावमाताना मुखथी पुत्रनी ते वात साभळी राजाए पोते जोइने पेली कृत्रिम आरामशोभाने पूछ्यु –"हे भद्रे! आ शु देखाय छे?" त्यारे राणीए कह्यु "हे स्वामिन्! मे रात्रीए उद्यानने सभारी फळ फूलो आणेला हता" आ प्रमाणे उत्तर आप्या पछी राजाए फरी पूछ्यु –"जो एम छे तो ते उद्यानने हमणा अहि लाव" तेवारे

राणीए कह्युं. "हुं तेने रात्रीए लावी शकुं छुं, दिवसे लाववानी शक्ति म्हारामां नथी." प्रियानां आवां वचन सांभळी जितशत्रु नृपति विचार करवा लाग्यो के, "ठीक छे आवते दिवसे जाणीश." बीजे दिवसे पण नृपतिए पुत्रने तेवीज अवस्थावाळो दीठो. त्रीजे दिवसे तो ते हाथमां तरवार लइ रात्रीए दीवानी नीचे अंधारामां एक चित्ते ऊभो रह्यो, त्यां तेणे साची आरामशोभानी सर्व क्रिया जोइ विचार्युं के, "निश्चे आज म्हारी प्रिया छे." राजा आम विचार करतो ऊभो हतो, तेवामां आरामशोभा तुरत त्यांथी चाली गइ. पछी नृपतिए सवारे कृत्रिम आरामशोभाने कह्युंः—"हे भद्रे! तुं अत्यारे उद्यानने अहिं लाव, नहीं तो म्हारे त्हारुं काम नथी." राजानां आवां वचन सांभळी अत्यंत तेजरहित थइ गएला मुखवाळी कृत्रिम आरामशोभाए विचार्युं के "हुं वारंवार शुं उत्तर आपुं? खरेखर हुं पुन्यरहित छुं."

चोथे दिवसे रात्रीए साची आरामशोभा आवी अने जेटलामां ते पोतानुं कार्य करी पाछी वळी, तेटलामां राजाए तेने हाथवडे पकडीने कह्युं के, "हे देवी! तुं स्वाभाविक स्नेहथी वश थएला मने प्रयोजन विना फोगट शामाटे छेतरे छे?" तेवारे आरामशोभा राणीए कह्युं. "नाथ! हुं आपने शामाटे छेतरुं? परंतु कांइ कारण छे." त्यारे नृपतिए कह्युं. "हे भद्रे!

ते कारण तु मने कहे " राणीए कह्युं "ते काले कहीश, अत्यारे मने छोडी दो " आम राणीए बहु आग्रह कर्यो, तोपण तेने छोडी न देता राजा गाढस्नेहथी कहेवा लाग्यो "प्रिये! हाथमा आवेला मनोवांछितदायक चिंतामणिरत्नने कयो माणस त्यजी दे? माटे विचारने मूकी दइ जे कारण होय ते कहे 'तेवारे राणी आरामशोभाए कह्यु "प्राणनाथ! कारण कहेवाथी आपने पश्चाताप थशे " राणीए नृपतिने आ प्रमाणे बहु समजाव्यो, तोपण नृपतिए पोतानो कदाग्रह त्यजी दीधो नहीं पछी राणी आरामशोभाए पोतानी ओरमानमातानु सर्व चरित्र मूळथी आरम्भीने कहेवा मांड्यु, तेमा एटलीवार थइ के, सूर्यनो उदय थइ गयो राणीए पोतानो छुटी गएलो अंबोडो जेटलामा बांधवा मांड्यो, तेटलामा एक मृत्यु पामेलो म्होटो सर्प तेमाथी तुरत नीचे पड्यो सर्पने जोइ "हे प्रिय! हा स्वामिन्! आपे निर्भाग्य एवी मने शामाटे त्यजी दीधी?" एम विलाप करती राणी तत्काल मूर्छा खाइ पृथ्वी उपर पडी शीतल जळ अने पवनना उपचारथी फरी सचेत थएली राणीने पोताना पति एवा जितशत्रुराजाए कह्यु "देवी! तु शामाटे खेद करे छे?" राजाना पूछवा उपरथी आरामशोभाराणीए नागकुमार देवतानु सर्व वृत्तांत तेने कही संभळाव्यु, तेथी राजाने हर्ष अने

शोक उत्पन्न थयो. पछी जितशत्रुनृपतिए क्रोधथी पेली कृत्रिम आरामशोभाने बांधी जेटटलामां चाबुकवडे प्रहार करवा मांड्यो, तेटलामां साची आरामशोभाए तेना चरणमां पडी विनंति करी के, "हे नाथ! ए म्हारी व्हेन छे, माटे आप मारुं वचन मानी ते म्हारी व्हेनने दया लावी छोडी मूको." तेवारे भूपतिए कह्युं.—महादेवी! आ त्हारी व्हेनना हाथ कापी नांखवा घटे छे, तोपण त्हारुं वचन म्हाराथी उल्लंघी शकाय तेवुं न होवाथी हुं तेने छोडी दउं छुं." एम कही तेने बंधनथी छोडी मूकी. पछी नृपतिए पोताना सुभटोने आज्ञा करी के, "हे सुभटो! तमे पेला दुर्बुद्धि ब्राह्मण पासेथी तेने आपेलां गाम खूंची लइ देश बहार काढी मूको; वळी तेनी नवी परणेली स्त्रीना कान, नाक अने होठ कापी नांखी ते ब्राह्मणनी साथे देशबहार विदाय करो." राजानी आज्ञा प्रमाणे सेवको करवा लाग्या, ते वखते आरामशोभाए दयाथी पोतानां मातापिताने छोडाव्यां; कारणके, कूहाडाथी छेदातुं एवुं चंदननुं वृक्ष पण कूहाडाना मुखने सुगंधवाळुं करे छे. सज्जन मनुष्योनो एवोज स्वभाव होय छे. पछी पूर्व पुन्यथी अति गाढस्नेहवडे विषयसुख भोगवता एवां ते स्त्रीपुरुषनो केटलोक काळ सुखमां गयो.

एक दिवस जितशत्रुनृपतिनी पासे बेठेली आरामशोभाराणी पोताना पतिने कहेवा

लागी –"हे स्वामिन्! हु पूर्वे दु खी शा कारणथी थइ अने हमणा मने सुख शा कारणथी मळ्यु? आनो मने म्होटो सशय छे, माटे जो पूर्वपुन्यना योगथी कोइ अतिशय ज्ञानीगुरु अहि आवी चढे तो हु म्हारा पूर्वकृत्य कर्मो पूछु" तेवारे राजाए कह्यु "प्रिये! कोइ ज्ञानी गुरु अहिं आवी चढे तो सारु थाय" आ प्रमाणे राजा अने राणी बन्ने जणा वातो करे छे, एवामा हर्षथी उद्यानपालके त्या आवी विनती करी के, "हे स्वामिन्! नदनवन नामना आपना उद्यानमा मनुष्य अने विद्याधरोए पूजन करेला अने अतिशय महिमावाळा श्री वीरभद्रनामना आचार्य पाचसें मुनिउसहित समवसर्या छे" तेवारे नृपतिए ते उद्यानपालकने बहु प्रीतिदान आपी पोतानी प्रियाने कह्यु के, "हे देवी! त्हारो मनोरथ पूर्ण थयो" पछी अत पुरसहित राजा वदन करवा माटे उद्यानमा गया, त्या त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वदना करी धर्म साभळवा बेठा, एटले भव्यजीवोना पापने दूर करनारा श्री वीरभद्रसूरिए आ प्रमाणे धर्मदेशना देवी शरु करी

हे भव्यजनो! धर्मथी सुखसपत्ति, सौभाग्यपणु, रोगरहितपणु, आपत्तिनु निवृत्तिपणु अने दीर्घ आयुष्य ए सघळु आलोकने विषे प्राप्त थाय छे वळी उत्तमकुळमा जन्म, दिव्य

रुप, अपूर्व यौवन, शरीरमां शक्ति अने मनुष्योनी मध्ये कीर्त्ति ए सघळुं पण आ लोक-मां धर्मना पसायथी प्राप्त थाय छे; तेमज स्वर्ग अने मोक्षनी संपत्ति पण धर्मथीज मळे छे; माटे तमे धर्म आदरो." आ प्रमाणे सूरिनी धर्मदेशना सांभळीने पछी आरामशोभाराणी ए गुरुने पूछयुं.—"हे भगवन्! में पूर्वभवने विषे केवुं कर्म कर्युं हतुं, अने म्हारा उपर उ-द्यान छत्ररुपे शामाटे रह्युं हतुं?" ते कहो. त्यारे सूरिए कह्युं. "हे भद्रे! ते त्हारा पूर्वभ-वनुं कर्म छे. ते तारो पाछलो भव हुं कहुंछुं माटे सावधान मनथी सांभळ.

आ भरतक्षेत्रने विषे इंद्रपुरीने पण समृद्धिना बळथी त्रास पमाडनारी चंपानगरीमां कुबेरना सरखो धनवंत कुलधर नामे शेठ वसतो हतो, तेने उत्तम गुणोथी पोताना कुळने आनंद पमाडनारी कुलानंदा नामनी स्त्री हती; तेउने अनुक्रमे उत्तम रुपवाळी सात पुत्रीउ हती; तेमनां नाम. १ कमलश्री, २ कमळवती, ३ कमळा, ४ लक्ष्मी, ५ कामरागवती, ६ यशोदेवी, ७ प्रीतिकारिणी ए रीते हतां. ते साते पुत्रीउने सारा शेठना पुत्रोनी साथे पर-णावेली हती, तेथी तेउ इच्छित एवा सुखोने भोगवती हती. शेठने सात पुत्रीउ उपर एक आठमी पुत्री थइ, ते पुन्यरहित होवाथी तेना जन्मने अवसरे माता पिता बहु दुःखी थयां;

तेथी तेनु नाम पण पाड्यु नहीं अनुक्रमे ते पुत्री वृद्धि पामती यौवनावस्था पामी, परतुं शेठे तेने परणावी नही, तेथी स्वजनोए भेगा थइ शेठने कह्यु,–"हे शेठ! आ पुत्री यौवनावस्था पामी छे, माटे तेने ऊट परणावो वळी तमे मूर्खपणाने त्यजी दइ मनमा विचार करो, केमके नहीं परणावेली कन्या कुळने मलीन करे छे" स्वजनोना आवा वचन साभळी कुलधरशेठ पुत्रीने परणाववानो विचार करी मनमा चितववा लाग्यो के, "पुत्रीना सरखा आचारवाळो कोइ वणिकपुत्र अहि आवी चढे तो आ निर्भाग्य एवी आठमी पुत्री तेना गळे वळगाडी दऊ"

एक दिवस कुलधरशेठ पोतानी दुकाने बेठो हतो, तेवामा मलीन वस्त्र अने मलीन शरीरवाळो कोइ परदेशी वणिकपुत्र तेमनी दुकाने आव्यो, तेने शेठे पूछ्यु "तुं कोण छे? क्याथी आव्यो छु? त्हारो देश कयो? अने त्हारे अहि शु काम करवानुं छे?" तेवारे वणिकपुत्रे कह्यु "हु कोशलापुरना रहेवासी नदिनामना वणिकनो पुत्र छु, म्हारु नाम नदन छे, म्हारी मातानु नाम सोमा छे, हु धनरहित थइ जवाने लीधे धनने अर्थे चूडदेशमा गयो हतो, त्या पण दारिद्र म्हारी पाछळ आव्यु, कारणके, पूर्वे करेलु कर्म हमेशा साथेज आवे छे तेथी हु

त्यां पण धनरहित थयो; तथापि अभिमानपणाने लीधे स्वदेशमां गयो नहीं. हवे आ देशमां बीजानी सेवाथी आजीविका करी निवास करीश. आ देशना रहीश वसंतदेव नामना शेठे मने ते भरूदेशथी कागळ लखी आपी अहिं श्रीदत्त नामना शेठनी पासे मोकल्यो छे, माटे हे महाभाग! ते श्रीदत्तशेठनुं घर क्यां छे? ते मने कहो के, जेथी हुं तेमने कागळ आपुं." वणिकपुत्रनां आवां वचन सांभळी कुलधरशेठ विचार करवा लाग्यो के, "आ वणिकपुत्र म्हारी पुत्रीने योग्य वर छे. कारणके एक तो ते दरिद्री वणिकपुत्र अने परदेशी छे, बीजुं ते अभिमानी पण छे, माटे पुत्रीने तेनी साथे परणावी विदाय करी दइश के, जेथी ते पाछी आवशे नहीं." शेठे आ प्रमाणे विचार करी वणिकपुत्रने कह्युं.–"त्हारो पिता म्हारो मित्र थाय छे, माटे तुं श्रीदत्तशेठने कागळ आपी झट म्हारे घर पाछो आवजे." एम कही कुलधरशेठे एक माणस मोकली तेने श्रीदत्तशेठनुं घर बताव्युं. वणिकपुत्र नंदन पण श्रीदत्तशेठने कागळ आपी पाछो कुलधरशेठने घेर आव्यो. पछी कुलधरशेठे तेने स्नान करावी, मनोहर वस्त्र पहेरावी भोजन करावीने कह्युं के, "हे नंदन! तुं आ म्हारी पुत्रीने परण." नंदने कह्युं. "म्हारे आजे भरूदेश जवुं छे, तेथी हुं शी रीते परणुं?" तेवारे शेठे कह्युं. "हे नंदन!

म्हारी पुत्रीने साथे लइ तु त्रम्रदेश जा, हु तने आजीविका माटे त्या धन मोकलावीश" पछी नदने परणवानी वात कबुल करी एटले कुलधरशेठे पोतानी पुत्रीने तेनी साथे परणावी दीधी

एक दिवस श्रीदत्तशेठे नदनने कह्यु –"जो तुं अहि रहे तो त्हारी जग्याए बीजा माणस ने मोकलु" त्यारे नदने कह्यु "हु पोते त्या जइश" एम कही नदन पोताना ससरा कुलधर शेठ पासे आवी कहेवा लाग्यो –"हे तात! हु त्रम्रदेश जइश, माटे मने रजा आपो" तेवारे कुलधरशेठे कह्यु "हे वत्स! त्हारी इच्छा प्रमाणे कर, परतु तु पोतानी स्त्रीने साथे लइ सुखे थी जजे" पछी नदन, श्रीदत्तशेठनो कागळ लइ ससराए आपेलु भातु वाधी पोतानी स्त्री सहित त्याथी विदाय थयो अनुक्रमे उज्जण नगरीनी पासे आवी पहोच्यो, त्या ते रात्रीए एक देवमदिरमा सूता सूता विचार करवा लाग्यो के, "स्त्रीनी साथे धीमे धीमे चालवाथी सघळु भातु खूटी गयु हु शु करु? हवे पाछी म्हारे भिक्षा मागवी पडशे, माटे आ स्त्रीने अहिज सूती मूकी इष्टदेशप्रत्ये चाल्यो जाउ" आ प्रमाणे विचार करी ते वणिकपुत्र नदने पोतानी स्त्रीने कह्यु –"प्रिया! आजे आपणु भातु खूटी गयु छे, तेथी हवे निश्चे म्हारे भिक्षा मागवा जवु पडशे" त्यारे स्त्रीए कह्यु "स्वामिनाथ! कुल स्त्रीओनो एवो धर्म छे के, 'जेवी गति प-

तिनी, तेवी गति स्त्रीनी.' माटे हुं पण आपनी साथे भिक्षा मागवा आवीश." आ प्रमाणे वातो करतां स्त्री निद्रावश थइ एटले नंदन सघळुं भातुं लइ चाली निकळ्यो. प्रभात थयो एटले स्त्री जागी, तेणे आसतेम जोयुं पण पतिने तथा भाताने दीठां नहीं, तेथी तेणे धार्युं के, "हाय हाय! पति मने त्यजी दइ चाल्यो गयो. हुं पिताने घेर जइश, तो त्यांपण म्हारो आदर थतो नथी, पतिरहित हुं शुं करुं? क्यां जाउं? अने कोनुं शरण लउं?" आ प्रमाणे विविध विलाप करती ते कन्या धीरज धरी पोताना शीळनुं रक्षण करवा माटे ते महा विशाळ एवी उज्जण नगरीमां चाली, त्यां नगरीमां भमती एवी ते कन्या कोइ एक दुकान उपर बेठेला माणिभद्र नामना उत्तम शेठना पगमां पडीने कहेवा लागी के, "हे तात! दीन, अनाथ अने दुःखी एवा माणसोना तमे शरण छो." शेठे पूछ्युं. "हे बाळा! तुं कोण छे?" कन्याए कह्युं. "स्वामिन्! चंपानगरीमां कुलधरशेठ रहे छे, तेमनी हुं पुत्री छुं; हुं म्हारा पतिनी साथे उरुदेशमां जती हती, परंतु मार्गमां भूली पडवाने लीधे तमारा शरणे आवी छुं." माणिभद्रशेठ तेनां विनययुक्त मधुरवचनथी संतोष पामीने बोल्यो. "हे पुत्री! तुं म्हारा घेर सुखे रहे." तेथी ते कन्या माणिभद्रना घरनुं काम करतीछती तेना घरने विषे रहेवा लागी.

पछी माणिज्नइशेठे पोताना माणसो मोकली साथनी शोध करावी, पण कोई ठेकाणे-थी तेनी वात साम्नळवामा आवी नही, तेथी फरी ते शेठ पोताना एक माणसने कुलधरशेठ पासे मोकल्यो, ते माणसे त्या जइ कुलधरशेठने कह्युं के, "हे शेठ! आपने केटली पुत्रीड छे? तेमा केटली परणावेली छे? अने केटली परणाव्या विनानी छे? मने माणिज्नइशेठे मो-कल्यो छे, माटे तमे पोतानी पुत्रीउनी वात कहो" तेवारे कुलधरशेठे कह्यु, "हे ज्नइ! म्हारे आठ पुत्रीड छे, तेमा सात पुत्रीउने आ चपानगरीमा परणावी छे, अने आठमी पुत्रीने एक वणिकपुत्रनी साथे परणावी हती, ते तेना पति साथे परदेश गइ छे, ते विना म्हारे बीजी पुत्री नथी तेथी हु माणिज्नइशेठनी साथे शी रीते सबध करुं?" पछी ते सेवको पाछा आवी आ सघळी वात माणिज्नइशेठने कही माणिज्नइशेठे पण ते कन्याने निश्चयथी कुल धरशेठनी पुत्री मानी बहु आदर करवा लाग्यो, वळी कन्याना विनयथी पण शेठनुं सर्व कुटुब खुशी थवा लाग्यु एवीरीते कुलधरशेठनी पुत्री त्या सुखे दिवस निर्गमन करवा लागी.

हवे माणिज्नइशेठे एक मनोहर जिनमदिर कराव्यु कुलधरपुत्री पण पोताना आत्मा ने कृतार्थ मानती उत्तम धर्मवासनाथी हमेशा चदन पुष्प विगेरेथी जिनराजनी सेवा कर-

वा लागी; साध्वीउना समागमथी जीवाजीवादि नव पदार्थोने जाणी पापथी निवृत्त थएली ते कुलधरशेठनी पुत्री सुलसानी पेठे उत्तम श्राविका थइ; शेठ तेने जे जे द्रव्य आपतो, ते ते द्रव्यथी ते कन्याए जिनमंदिरने विषे उत्तम वाजींत्रो कराव्यां; वळी बहु द्रव्य एकठुं थयुं, त्यारे पण मुक्ताफळथी सुशोभित एवा सुवर्णनां त्रण छत्रो श्री जिनराजना उपर कराव्यां; अनसनादि बार प्रकारनुं तप अने भावथी उजमणांदि विगेरे पण कर्यां; तेमज हर्षथी चार प्रकारना संघनुं वात्सल्य पण कर्युं.

एक दिवस माणिभद्र शेठने चिंतातुर जोइ ते कन्याए पूछयुं.–"हे तात! आजे तमे केम चिंतातुर देखाउ छो?" त्यारे शेठे कह्युं.–"हे पुत्री! नृपतिए फळ फूलथी भरपूर एवुं एक उद्यान मने जिनराजनी पूजा माटे आप्युं हतुं, तेमांथी हुं हमेशां पुष्पादि वस्तुउ लावी प्रभु नी पूजा करतो हतो, ते उद्यान आजे अकस्मात् सुकाइ गयुं, में बहु बहु उपायो कर्या पण ते फरी नवपल्लव थयुं नहीं. हवे नृपति मने शुं करशे? ते हुं जाणी शकतो नथी, तेनी म ने म्होटी चिंता थइ छे." शेठनां आवां वचन सांभळी कन्याए कह्युं. "हे तात! तमे खेद न करो, अने म्हारुं वचन सांभळो. ते उद्यान म्हारा शीळना प्रभावथी ज्यांसुधी फरी नवप-

लग्न न थाय त्या सुधी मे चार प्रकारना आहारने त्याग करेलो छे " शेठे वहु वारी, पण ते कन्याए आ प्रमाणे प्रतिज्ञा करी पछी ते कुलधर शेठनी पुत्री एकाग्रमनथी जिनशासननी अधिष्ठायकदेवीनु मनमा स्मरण करती अनशन लइ जिनमदिरमा जइ कायोत्सर्गे रही, त्रीजे दिवस रात्रीए शासनदेवीए प्रगट थइ कन्याने कह्यु –" हे भद्रे ! कोइ मिथ्यादृष्टी व्यतरे आ उद्यानने विनाश कर्यु हतु, पण त्हारा निर्मल एवा तपना प्रभावने लीधे ते दुष्ट व्यतर नासी गयो छे माटे ते उद्यान प्रभाते पूर्वनी पेठे नवपल्लवित थशे " आ प्रमाणे कही शासनदेवी चाली गइ पछी सर्व रात्री निवृत थइ अने सर्व जगतने प्रगट करता एवा सूर्य नो उदय थयो एटले कुलधरशेठनी पुत्रीए कायोत्सर्ग पारी रात्रीनु सर्व वृत्तात माणिभद्र शेठने कह्यु शेठ ते वृत्तात साभळी हर्षथी प्रसन्न मुखवाळो थयो छतो उद्यानने जोवा माटे गयो, त्या ते फूल अने फळथी भरपूर एवा उद्यानने जोइ हर्ष पाम्यो अने तत्काळ पाछो आवी ते कुलधरशेठनी पुत्रीने कहेवा लाग्यो –" हे पुत्री ! त्हारा शीळना महात्म्यथी आजे म्हारा मनोरथ सपूर्ण थया, हवे तु झट उठीने पारणु कर ", एम कही माणिभद्रशेठ नगर ना सर्व माणसोने एकठा करी, म्होटा हर्षथी वाजित्रोना शब्दपूर्वक कुलधरशेठनी पुत्रीने

पोताने घेर लाव्यो. आ वखते लोको परस्पर कहेवा लाग्याः—"अहो ! एना शीलप्रभावने
जुओ! जेणे पोताना शीलप्रभावथी सूकाइ गयेला उद्यानने फरी नवपल्लव करी दीधुं, आ
कन्या खरेखरी उत्तमपुन्यवाळी, अतिशय प्रशंसा करवा योग्य, श्रेष्ट लक्षणवाळी अने सफ-
ळ जीवितवाळी छे. देवताओए पण आ सुश्राविका एवी कुलधरपुत्रीनो महिमा विस्तार्यो.
आ माणिभद्रशेठ पण त्रणलोकने प्रशंसा करवा योग्य केम न होय? कारण के, जेना घरने
विषे आ कुलधरशेठनी पुत्रीरुप चिंतामणिरत्न निवास करे छे." आ प्रमाणे सर्व लोकोथी
स्तुति कराती ते कुलधरपुत्रीए घेर जइ संघने भोजन करावीने पछी पोते विधिथी पारणुं कर्युं.

एक दिवस पाछली रात्रीए जागी उठेली ते कुलधरशेठनी पुत्री पोते प्रथम अनुभवेला
दुःखोने संभारीने विचार करवा लागी के, "जीवलोकने विषे निश्चे तेज पुरुषोने धन्य छे
के, जेमणे विषयना सुखने त्यजी दइ तप तथा संयमयुक्त थइ श्री जिनराजे कहेला चा-
रित्रने अंगिकार कर्युं छे; कामभोगना सुखने विषे आसक्त थइ रहेली हुंज अधन्य छुं, ए का-
मभोगो तो मने मळ्या नहीं, परंतु विविधप्रकारनुं दुःख तो भोगववुं पड्युं; वळी हुं एट-
ली तो पुन्यवाळी के में जैनधर्मने अंगिकार कर्यो छे, हवे म्हारे दीक्षा लेवी योग्य छे; परंतु

ते पाळवाने हु समर्थ नथी, माटे गृहस्थपणे रहीने उग्रतप करु के, जेथी शरीरनी साथे संसारसमुद्रनु पण शोषण थाय " आवी रीते विचार करीने ते कुलधरपुत्रीए तप करवानो आरम्भ कर्यो केटलेक काळे ते छठ, अठम, पखक्षमण अने मासक्षमण विगेरे तप करवाथी क्षीण शरीरवाळी थइ गइ पछी अनसन लइ शुभध्यानथी मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थइ आयुष्य पूर्ण थये त्याथी चवीने तु *विद्युत्प्रभा नामनी ब्राह्मणनी पुत्री थइ, अने माणिभद्रशेठ मृत्यु पामी अच्युतदेवलोकमा श्रेष्ट देवतापणे उत्पन्न थयो त्याथी चवी मनुष्यजातिमा उपन्यो, त्या पण दानादि धर्म करी ते नागकुमार देवतापणे उत्पन्न थयो पूर्वभवना सबधने लीधे तने जाणीने ते त्हारा उपर वात्सल्यपणु करेछे ते प्रथम कुलधरशेठना घरने विषे रहिने अज्ञानथी जे काइ पाप आचर्यु हतु, ते कर्मना विपाकथी तु प्रथम दु खी थइ हती अने माणिभद्रशेठना घरने विषे जैनधर्मनी प्रभावना करवाथी ते त्रिकरण शुद्धिए जैनधर्म आराध्यो, ते कर्मना विपाकथी तु अत्यारे अनुपम सुख भोगवे छे तें पूर्वभवने विषे श्री जिनराजना मदिरनु उद्यान नवपल्लव कर्यु, तेथीज देवनि-

---

* जेनु बीजु नाम आरामशोभा पड्यु हतु ते.

भित उद्यान त्हारी पाछळ भ्रमण करे छे. तें जिनराजना मस्तक उपर त्रण छत्र धारण क-र्यां हतां, तेज कारणथी तुं ते उद्याननी छायाने विषे निवास करे छे. वळी तें त्रण प्रकारे जिनराजना अंगनुं पूजन कर्युं छे, तेथीज त्हारा शरीरने विषे रोगो उत्पन्न थता नथी; तेमज तुं जिनभक्ति करवाने लीधे स्वर्गना राज्यसमान राज्यलक्ष्मी भोगवे छे. छेवटे हे आरामशो-भा! तुं जिनराजनी भक्ति करवाथी अनुक्रमे मोक्ष पामीश."

गुरुनां आवां वचन सांभळी आरामशोभा तत्काळ मूर्छा पामी पृथ्वी उपर पडी. शी-तळ जळ अने चंदनादिकना उपचारथी सचेत थएली ते गुरुने नमी हाथ जोडी विनंती क-रवा लागी.—"हे मुनिश्वर ! आपे म्हारो पूर्वभव कह्यो ते हुं जातिस्मरण ज्ञानथी जाणुं छुं, आपे जे कह्युं ते सर्व यथार्थ छे, तेथी हे सूरीश्वर ! हुं संसारथी उद्वेग पामी छुं; माटे आप मने राजा पासेथी छोडावो के; जेथी हुं आपनी पासे चारित्र अंगीकार करुं." तेवारे जितशत्रु नृपतिए कह्युं. "हे भद्रे! संसारनी अनित्यता जाणी कयो पुरुष गृहवासमां निवास करे? माटे हुं पण दीक्षा लइश." फरी नृपतिए मुनिश्वरने कह्युं. "हे मुनिराज! हुं पट्टराणीना पुत्र मल यसुंदरने राज्यासन उपर स्थापन करी अहिं पाछो आवुं त्यांसुधी आप म्हारा उपर प्रसाद

करी आदि रहेजो" पछी आचार्यने नमस्कार करी घेर जइ मलयसुंदरने पोताना पदे स्थापन करी नृपतिए नगरमा अष्टाइमहोत्सव कर्यो, त्यारपछी दीनजनोनो उद्धार करी अने जिनभवनादि सातक्षेत्रने विषे बहु द्रव्य आपी गुरुनी पासे आव्यो, त्या तेणे आरामशोभासहित दीक्षा लीधी मलयसुंदरे तेमनो दीक्षामहोत्सव कर्यो, पछी मुनिओना समूहनी साथे विहार करता अने सर्व शास्त्ररहस्यना जाण थएला ते जितशत्रु राजर्षिने आचार्यपदने योग्य जाणी गुरुए तेमने पोताने पदे (आचार्यपदे) स्थाप्या अने ग्रंथनी जाण तथा गुणनी भूमि एवी आरामशोभाने (तेना गुणथी प्रसन्न थइ) प्रवर्तिनी पद आप्यु श्री जितशत्रुसूरि अनेक भव्यजनोने प्रबोध पमाडी अंते अनशन लइ आरामशोभासहित देवलोके गया अनुक्रमे ते बन्ने जणाओ त्याथी च्यवी मनुष्यजातिमा केटलाक भवो करी अंते कर्मक्षय थये निश्चे मोक्ष सुख पामशे ॥ इति आरामशोभानी कथा ॥

माटे हे भव्यजनो! तमे पण आरामशोभानी पेठे सम्यक्त्वने विषे प्रयत्न करो के जेथी तमने पण थोडा काळमा मोक्षसुख प्राप्त थाय

आरामशोभाने सम्यक्त्वथी अपूर्व लक्ष्मी प्राप्त थयानी वात श्री वीरप्रभुना मुखथी सा-

भळी आणंदश्रावके प्रभुने कह्युं.—"हे भगवान्! हुं पांच महाव्रतरुप पर्वतना भारने धारण करवा समर्थ नथी; माटे पांच अणुव्रतरुप श्रावकधर्मनी इच्छा करुं छुं, के जेथी आपना मुखकमळथी सम्यक्त्वमूल स्थूल प्राणातिपातविरमणादिरुप श्रावकधर्मने अंगिकार करी म्हारा श्रावकजन्मने सफल करुं. आजथी म्हारे वितराग एवा आप देव, पंचमहाव्रतधारक ब्रह्मचारी गुरु अने जिनप्रणितधर्म हो. श्री अरिहंतना चैत्यने त्यजी दइ अन्यतीर्थीउए गृहण करेला अरिहंतचैत्यने म्हारे प्रणाम करवो नहीं." आ प्रमाणे कहीने ते आणंदश्रावके शंका, कांक्षा, वितिगिछा, कुलिंगप्रशंसा अने परिचय ए पांच दूषणरहित अने स्थैर्य, प्रभावना, भक्ति, कुशलत्व अने तीर्थसेवा ए पांच आभूषणोथी सुशोभित एवा सम्यक्त्वदर्शनरुप रत्नने वचनथी अंगिकार कर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणे.—

अहन्नं भंते तुह्माणं समीवे मिछत्ताउ पडिक्कमामि। सम्मत्तं उवसंपज्जामि। नो मे कप्पइ अज्जप्पभिइ अन्नउत्थिएवा अन्नउत्थिअ देवयाणिवा अन्नउत्थियपरिग्गाहिआणिवा अरिहंतचेइआणिवा वंदित्तएवा नमंसित्तएवा पुव्विं अणालित्तेणं आलवित्तएवा संलवित्तएवा तेसिं असणंवा पाणंवा खाइमंवा साइमंवा दाउंवा अणुप्पयाउंवा नन्नछरायाभिउगेणं गणाभिउगेणं वलाभि-

ञगेण देवयाभिजगेण गुरुनिग्गहेण वित्तिकतारेण कप्पइ मे समणे निग्गथे फासुएसणिज्जेण असणपाणखाइमसाइमेण वत्थपडिग्गहकवलपायपुछणेण पीढफलगसिज्जासंथारएण ओसह-भेसज्जेण पडिलाभेमाणस्स विहरित्तए ॥

अर्थ—हे भगवान्! हु आपनी समीपे मिथ्यात्वथी निवर्तु छु अने सम्यक्त्वने अंगिकार करु छु आजथी आरभीने म्हारे अन्यतीर्थीउने, अन्यतीर्थीउना देवने अने अन्यतीर्थीउए गृहण करेला अरिहतचैत्योने नमस्कार करवो न कल्पे, तेमज अन्यतीर्थीउनी साथे एकवार अथवा तो वहुवार बोलवु पण न कल्पे, तेउने अशन, पान, खादिम अने स्वादिम एवो चार प्रकारनो आहारपण पात्रबुद्धिथी एकवार अथवा वहुवार (परतु राजाना, जनसमूहना, बळवानना, देवताना, गुरु मातापिताना आग्रहथी तेमज कोइप्रकारे आजीविकाने माटे साधुउने आपवु पडे तो छूट छे) आपवो न कल्पे म्हारे निर्गंथ एवा प्राशुक अने एषणीय एवा अशन, पान, खादिम, स्वादिम, वस्त्र, पात्र, कवल, पादप्रोछन, पाट, पाटला, शय्या, सथारो अने शुध विगेरे औषध आपवु कल्पे

पछी श्री वीरप्रभुए कह्यु—"हे आणद! त्हारे आ सम्यक्त्वदर्शनना पाच अतिचार छे ते

यथार्थ रीते जाणी लेवा, परंतु तेनुं क्यारे पण आचरण करवुं नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे. १ देव, गुरु अने धर्मनी शंका करवी, ए शंकानामनो पहेलो अतिचार जाणवो. २ परमतने विषे अभिलाषा करवी, ए कांक्षानामनो बीजो अतिचार जाणवो. ३ तप अने संयम विगेरेना फळउपर संदेह राखवो अथवा मलीन एवा मुनिओनी* जुगुप्सा करवी, ए वितिगिच्छा नामनो त्रीजो अतिचार जाणवो. ४ चरक विगेरे बीजा पाखंडीओनी §प्रशंसा करवी, ए परपाखंडीप्रशंसानामनो चोथो अतिचार जाणवो. ५ ते परपाखंडीओनो परिचय करवो, ए परपाखंडीसंस्तवनामनो पांचमो अतिचार जाणवो. आ पांच अतिचार सम्यक्त्वदर्शन वाळाए आचरवा नहीं. सम्यक्त्वदर्शनना पांच विभूषण आ प्रमाणे. १ जिनमतने विषे दृढपणुं, ए स्थिरतानामनुं पहेलुं विभूषण. २ शासननी उन्नति करवी, ए प्रभावनानामनुं बीजुं विभूषण. ३ जिनेश्वरनी भक्ति करवी, ए जिनभक्तिनामनुं त्रीजुं विभूषण. ४ जिनमतने विषे कुशळपणुं मेळववुं, ए कुशलतानामनुं चोथुं विभूषण. अने ५ तीर्थनी सेवा करवी, ए तीर्थसेवानामनुं पांचमुं विभूषण. आ पांच सम्यक्त्वदर्शनना विभूषण जाणवा.

---

* निंदा. § स्तुति.

वळी हे आणदश्रावक ! प्राणातिपातविरमणरुप पहेला व्रतनो विचार सान्नळ स्त्री विगेरे सर्व व्यापारने त्यजी देनारा मुनिन्न, त्रस अने स्थावरजीवोना समूहने मन, वचन, कायाथी सर्वथा विराधता नथी हे महान्नाग ! गृहव्यापारमा तत्पर एटले के सावद्यव्यापारयुक्त एवा श्रावकोने पण देशथी त्रस अने स्थावरजीवोने रक्षण करवानु आगममा कह्यु छे कह्यु छे के, जीवोना सूक्ष्म अने स्थूल एवा बे न्नेद छे ते जीवोनी हिसा पण बे प्रकारे थाय छे एक आरन्नथी, बीजी सकल्पथी तेमा श्रावकोने सकल्पथी हिसानो निषेध कर्यो छे ते जीवो पण बे प्रकारना छे एक अपराधवाळा अने बीजा अपराधरहित तेमा अपराधवाळानो स-कल्पथी हिंसा करवानो निषेध नथी अने अपराधरहितनो सकल्पथी हिसा करवानो निषेध छे तेमा पण सापेक्ष अने निर्पेक्ष एवा बे न्नेद छे, तेमा सापेक्षाये करीने अपराधरहित एवा पुत्रादिकने शिक्षा निमित्ते वधादि करवामा निषेध नथी आवा श्रावकना न्नागथी जे पुरु-षो श्रोमी पण जीवदया पाळे छे, ते पुरुषो हरिवळमच्छीनी पेठे महा सपत्तिने पामे छे "
आणदश्रावके पूछ्यु —हे न्नगवन् ! ए हरिवळ नामे कोण हतो ? तेणे शी रीते जीवदया पाळी ? अने तेने केवी रीते महा सपत्ति प्राप्त थइ ? ते कृपा करीने कहो " सामान्य केवळी

नी मध्ये चंद्रसमान एवा श्री वीरप्रभुए कह्युं. "गृहपतिओनी मध्ये आभूषणरुप हे आणंद! सावधान मनथी ते हरिबळनुं यथार्थ चरित्र सांभळ.

॥ हरिबळमच्छीनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे कांचनपुरनामनुं नगर छे, त्यां वसंतसेननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने वसंतसेनानामनी राणी हती; तेओने वसंतश्रीनामनी पुत्री हती. ते नगरमां हरिबळनामनो मच्छी रहेतो हतो, तेने धर्मथी दूर रहेनारी अने पापनी समीपे वसनारी होवाने लीधे यथार्थनामने धारण करनारी प्रचंडानामनी स्त्री हती. अति क्रोधवाळी, क्लेश छे प्रिय जेने एवी अने पति सामे कठोर भाषण करनारी ते स्त्रीथी हरिबळमच्छीने स्वप्नामां पण सुख नहोतुं. कह्युं छे केः—

> कुग्रामवासः कुनरेंद्रसेवा, कुभोजनं क्रोधमुखी च भार्या ॥
> कन्याबहुत्वं च दरिद्रता च, षड् जीवलोके नरका भवंति ॥ १ ॥

अर्थ.—कुगाममां निवास, दुष्टराजानी सेवा, खराब भोजन, क्रोधमुखवाळी स्त्री, बहु

पुत्रीनु अने दरिद्रता ए ४ आ जीवलोकमा नरक छे

दरिवळमछी हमेशा माछला पकडवा माटे नदीए जतो अने ते वेची पोतानी आजीविका चलावतो हतो एक दिवस ते दरिवळमछी नदीमाथी माछला काढवाने लीधे थाकी गयेलो होवाथी नदीना काठाउपर बेठे हतो, एवामा त्या तेणे एक मुनिने दीठा, तेथी ते हर्ष पामतो मुनि पासे जइ तेमने प्रणाम करवा लाग्यो मुनिए कह्यु "हे भद्र! तु काइपण धर्मनु स्वरुप जाणे छे?" हरिवळे कह्यु "महाराज! पोताना कुळाचार विना वीजो कयो धर्म छे? अर्थात् पोतानो कुळाचार एज धर्म छे." मुनिए कह्यु "हे धीवर! आ वचन मूर्ख पामर लोकोनु छे, जो कुळाचार एज धर्म होय तो पछी अधर्मने ठेकाणे धर्मनु स्थापन थवाथी अधर्म तदन नाश पामी जाय जो दारिद्र, दु ख, हास्य विगेरे कुळक्रमथी चालती आवेली स्थीतिने त्हारा विनीतपुत्रो न त्यजी दे तो त्हारो कुळाचार प्रमाण थाय, पण ते थवानु नथी, कारणके धन प्राप्ती थये कुळक्रमथी चालता आवेला दारिद्र, दु ख अने दासपणा विगेरेने त्यजी देवाय छे, तो पछी कुळाचार ए धर्म एम शी रीते कहेवाय? माटे हे धीवर शिरामणि! निश्चे पोतानो कुळाचार ए धर्म नथी, परतु प्राणी उपर दया करवी एज धर्म जिनराजे क-

ह्यो छे. जीवदया संसाररुप समुद्रने तरवामां वहाणसमान, दुःखरुप पर्वतोने तोमवा-वामां वज्रसमान, तेमज मनोवांछित आपनारी अने बाह्य तथा अभ्यंतरशत्रुने जीतनारी छे. जो तुं दुःखथी उद्वेग पामतो होय अने सर्व प्रकारना सुखनी इच्छा करतो होय तो पुष्ट एवी जीवदयाने विषे पोतानुं चित्त स्थापन कर." मुनिनां आवां वचन सांभळी प्रतिबोध पामेला धीवरे कह्युं. "हे भगवन्! तमे जे दयाधर्म कह्यो ते सत्य छे, परंतु जेम दरिद्रना घरने विषे चक्रवर्तीने भोजन करवुं अशक्य छे, तेम अमारा सरखाने धीवरकुळमां जीवदयारुप धर्म पाळवो अशक्य छे. अमे रातदिवस जीववध करीए छीए तो पछी अमने जीवदया क्यांथी होय?" मुनिए कह्युं. "हे धीवर! जो तुं पूर्णरीते जीवदया पाळवा समर्थ नथी तो एम कर, के जाळमां प्रथम जे मत्स्य आवे तेने त्यजी देवो." मुनिनां आवां वचनथी हरिबळे ते व्रत स्विकार्युं. पछी ते हर्षथी मुनिने नमस्कार करी पोतानुं कृत्य करवा माटे चाली निकळ्यो. हरिबळ पोते अंगिकार करेला व्रतने उत्तम प्रकारे पाळतो हमेशां पोताना कुळाचारने करवा लाग्यो.

एक दिवस ते हरिबळधीवर जाळ लइ नदी उपर गयो, त्यां तेणे नदीना पाणीमां जाळ

नाखी, तेमा एक वृद्ध म्होटो मछ आवी पड्यो हरिवळे पोतानु व्रत साचववा माटे तेने का-
इपण चिन्ह करी पाणीमा छोडी दीधो अने फरी जाळ नाखी, तेमा पण तेज मछ आव्यो,
तेने त्यजी दीधो आवी रीते सध्याकाळसुधी जाळमा तेनो तेज मछ पकड्यो अने हरिवळे
तेने छोडी दीधो, तोपण पोतानो नियम पाळवामा तत्पर एवो तेने मनमा जरापण खेद
थयो नहीं अहो! सकटमा आवी पड्या छता पण धीर पुरुषो पोते अगिकार करेला नियमने
त्यजी देता नथी सध्यासमये हरिवळ मनमा विचार करवा लाग्यो के, "में नियम अगिका-
र कर्यो अने ते पाळ्यो ए निश्चे बहु सारु थयु नहि तो मने दयाधर्म क्याथी होय?" आ
प्रमाणे हरिवळ विचार करतो हतो एवामा तेनी आगळ कोइएक देवता प्रगट थइ तेने आ
प्रमाणे केहवा लाग्यो

'हे हरिवळ! तु मने जळनो अधिष्टायक देवता जाण, मे त्हारा नियमने अवधिज्ञान-
थी जाण्यो, तेनो विश्वास नहीं आववाने लीधे मछनु रुप करी त्हारी परिक्षा करी छे हे धी
वर! तने धन्य छे, निश्चे तु सुकृतार्थ छे, त्हारु जीवित सफळ थयु, के जे ते सकटमा आवी
पड्या छता व्रतनी विराधना करी नहीं आ ससारमा केटला पुरुषो तो व्रतने गृहण करता

नथी अने केटलाक ग्रहण करे छे ते उत्तमरीते पाळी शकता नथी; परंतु जेओ व्रतने अंगि-
कार करी यथार्थरीते पाळे छे तेओनेज त्हारा सरखा सत्पुरुष जाणवा. हे धीवर! माटे तुं
म्हारी पासेथी वरदान माग. कारणके लोकमां देवतानुं दर्शन अमोघ (सफळ) कह्युं छे."
देवतानां आवां वचन सांभळी हर्ष पामेला धीवरे कह्युं. "हे सुरेश्वर! जो तमे प्रसन्न थया
हो तो आपत्तिने विषे म्हारुं रक्षण करनारा थाओ." देवता "तथास्तु" एम कहीने गयो. पछी
मत्स्य नहीं मळवाने लीधे स्त्रीथी भय पामतो हरिबळ रात्रीए नगरनी बहार देवमंदिरमां र-
ह्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो के "एक जीवनी रक्षा करवाथी मने आटलुं बधुं फळ म-
ळ्युं तो जेओ सर्व जीवोनी रक्षा करे छे तेओने केटलुं बधुं फळ मळतुं हशे! धन्यपुरुषोनी म-
ध्ये पण तेओनेज धन्य छे के जेओ क्यारे पण परजीवोने मारता नथी. परजीवोनो घात क-
रवामां तत्पर अने दयारहित एवा मनेज धिक्कार छे. जो बीजा कोइ उपायथी हुं गृहस्थाश्र-
मनो निर्वाह करुं तो विषवल्लिसमान जीवहिंसाने त्यजी दउं." जेणे धर्मनुं फळ दीठुं छे
एवो शुद्धस्वभाववाळो अने जेनुं भविष्यकाळे कल्याण थवानुं छे एवो हरिबळमच्छी जेटला-
मां आ प्रमाणे विचार करे छे तेटलामां त्यां जे बन्युं ते सांभळो.

पूर्वे कोइएक दिवस गोखमा बेठेली तेज नगरना राजानी पुत्री वसतश्रीए, हरिबळ नामवाळा अने उत्तमरुपवाळा वणिकपुत्रने दीठो हशे, तेने जोवाथी रागने लीधे आतुर थएली राजपुत्री वसतश्रीए तेने पोतानी पासे बोलावी स्नेहसहित मधुरवचने करी आ प्रमाणे कह्यु "हे हरिबळ! म्हारु वचन, सांभळ —आजथी आरम्भीने में म्हारो प्राण त्हारे स्वाधिन कर्यो छे, माटे आपणे आपणु नगर तजी दइ परदेश चाल्या जइए, त्या जइ आपणे विवाह करी भोग भोगवशु" हरिबळे पण राजकन्याना मधुरवचन अने मुखकमलथी मोहपामी राजभयने नही गणकारता ते सर्व अंगिकार कर्यु राजकन्याए दैवयोगथी तेने संकेतनो दिवस अने संकेतनु स्थान तेज बताव्यु के, जे दिवसे अने जे स्थाने हरिबळमछी माछला नहि मळवाने लीधे पोतानी स्त्रीथी भय पामी रात्रीए विचार करतो करतो सूतो हतो, तेज संकेतवाळी रात्री आवी कह्यु छे के, गुप्तकार्य करनाराउने ते रात्री मनोभिष्ट करनारी होय छे वणिकपुत्र हरिबळ जेटलामा तैयार थइ संकेतस्थाने जवा उद्यमवत थयो, तेटलामा कर्मना योगथी तेनी बुद्धी फरी जवाने लीधे ते विचार करवा लाग्यो "विचार कर्या विना कार्य करवाथी कोण जाणे आगळ शुए थाय? प्रथम तो रुष्ट थएलो राजा म्हारा सघळा कुटुंबने

मारी नांखे; माटे विषवल्लिसमान ए राजकन्यानुं म्हारे काम नथी. एवो कयो पुरुष होय के जे जाणीने अग्निज्वालाने बाथ भीडे? आवी रीते विचार करी ते वणिकपुत्र हरिबळ संकेतस्थाने नहीं जतां पोतानी शय्यामां सूइ रह्यो. कह्युं छे के, इष्टफळ आपनारी कामधेनु दरिद्रीना घरने विषे जती नथी.

हवे राजकन्या वसंतश्री रत्न सुवर्णादि अपरिमित धन लइ संकेतनी रात्रीए अश्व उपर चडी संकेतस्थाने (ज्यां हरिबळमछी सूतो हतो त्यां) आवी. निर्विघ्नपणे संकेतस्थाने आवी पहोंचवाथी अति हर्षितचित्तवाळी राजकन्याए गाढस्वरथी कह्युं के, "हे सुभगशिरोमणी हरिबळ! तुं अहिं आवी पहोंच्यो छे के?" देवमंदिरमां सूतेला हरिबळे पण तत्काळ जागी उठी राजकन्यानां अमृतसरखां वचन सांभळीने हर्ष पामता छता हुंकारो कर्यो. पछी राजकन्या वसंतश्रीए कह्युं. "हे हरिबळ! झट आगळ चाल, देशांतरमां आपणा मनोरथ सफल थशे." हरिबळमछी विचारवा लाग्यो. निश्चे आ कन्याए म्हारासमान नामवाळा बीजा कोइ पुरुषनी साथे अहिं आववानो संकेत कर्यो देखाय छे, माटे आ राजकन्या एने पीतिथी बोलावे छे. खरेखर म्हारा पुन्ये आ कन्याने शीघ्र अहिं खेंची आणी छे, माटे चाल

तेनी साथे हुज चाल्यो जाउं, पाछळ जे बनवानुं हशे ते बनशे " आ प्रमाणे विचार करी हरिबळ तेनी पासे गयो, त्या ते अश्व उपर चढ्यो, तेनी साथे अप्सरानी पेठे वसतश्री पण अश्व उपर चढी, पछी बन्ने जणाए त्याथी प्रयाण कर्यु मार्गमा राजकन्याए अमृतसमान मधुरवचनथी तेने बोलाववा माड्यो, परतु ते हरिबळ फक्त हुकाराविना बीजो शब्द जरापण बोलतो नहीं, तेथी राजकन्याए विचार्यु के, "आ हरिबळ मने केम काइपण उत्तर नथी आप तो ? हा, मे जाएयु ! एने पोताना मातापिताना वियोगनी पीडा थाय छे, तेथी ते मने उत्तर नथी आपतो " आप्रमाणे विचारकरती ते वसतश्री जेटलामा आगळ प्रयाण करेछे तेटलामा जीवलोकने प्रगट करनारा सूर्यनो उदय थयो, तेथी ते पोताना मनोऽभिष्ट पुरुषने नहि देख-ता बीजाने जोइ हाहा शब्द करती छती तत्काळ मूर्छाथी पृथ्वी उपर पडी, पछी शीतल ज ळ अने वायुथी सावधान थएली ते बाळा अति करुण अने अति दीन एवा शब्दथी विलाप करती वारवार आ प्रमाणे केहेवा लागी –"जेम उनाळानी ऋतुमा तापथी पीडा पामेलो अने महातृषाथी आकुळ व्याकुळ थयेलो गजराज जळथी भरपूर एवा तळावने जोइ तेमा पाणी पीवा माटे उतरे, परतु जळथी थोडे दूर रहेला कादवमा खूची जवाने लीधे न मळे

नीर (पाणी) के न मळे तीर (कांठो). तेम हमणां म्हारे पण थयुं छे. ज्यां पक्षीओनो शब्द पण संभळातो नथी, जे मनोरथने अगोचर छे अने जे देवताओने पण असाध्य छे, तेवा कार्यने दैव क्रीडामात्रमां बनावी आपे छे. हा! हवणां हुं शुं करुं? शुं कहुं? अने कोनी आगळ जइने पोकार करुं? निश्चे दैवे मने आवा कार्यथी बहु विटंबना पमाडी छे. अरे निर्दय दैव! आजे त्हारा हाथमां बीजो कोइ माणस न चड्यो के जे मने अबळाने तें आवी रीते विटंबना पमाडी?" आवी रीते पोताना कोइ पूर्वभवना कर्मदोषथी आर्तध्यानमां पडेली अने पराभव पामेली ते वसंतश्री फरी विचार करवा लागी. "अरे! दैवने वृथा उपालंभ (ठपको) आपवाथी शुं? आतो म्हारा कर्मनोज दोष छे. जीवे पूर्वभवमां जे भावथी जे शुभ के अशुभ कर्म कर्युं हशे, तेवुं तेने फळ मळशे; जो म्हारा भाग्येज आ जेवा तेवा पुरुषने अहिं आण्यो छे तो पछी हुं म्हारा आत्माने आर्तध्यानवडे वृथा क्लेश शामाटे पमाडुं?" आ प्रमाणे विचार करती ते राजकन्या जेटलामां स्थिर थइ ते पुरुषने जुए छे तेटलामां तुरत गंभीर आकाशवाणी थइ. ते आ प्रमाणेः—

"हे भद्रे! जो तुं विश्वने विषे सुखनी वांछा करती होय तो चंद्रसमानउज्वळ यशवाळा

अने जगम कल्पवृक्षसमान आ पुरुषने अंगिकार कर" आवी आकाशवाणीथी राजकन्याए तेने उत्तम पुरुष जाणी स्नेहपूर्वक प्रीतिवचनवडे कह्यु —"हे पुरुषोत्तम! हु बहु मार्ग उल्लघन करवाने लीधे बहु तृषातुर थइ छु, तेथी म्हारा माटे ऊट शीतळ जळ लाव" वसतश्रीना आवा वचनथी सतोष पामेला हरिवळे ते जयकर अरण्यमाथी ऊट पाणी लावी तेने शात करी जयकर अरण्यमाथी पाणी लाववाने लीधे धैर्यवत पुरुषोनी मध्ये मुकुटतुल्य ते पुरुषने जाणी राजपुत्रीए स्नेहथी आ प्रमाणे कह्यु —"हे सत्पुरुष! हमणाज शुभ लग्न छे, माटे तु म्हारी साथे पाणीग्रहण (लग्न) कर" पछी राजकन्याना वचनथी प्रसन्न थएला हरिवळे वसतश्रीनी साथे गाधर्व विवाहथी पाणीग्रहण कर्यु पछी प्रसन्न थएला ते बन्ने जणाए आगळ प्रयाण कर्यु अनुक्रमे गामेगाम उल्लघन करता ते बन्ने जणा एक नगरमा गया, त्या राजकन्याना वचनथी हरिवळे उत्तम लक्षणवाळो अने गतिरूपे चतुर एवो एक घोडो लीधो अने सेवक विगेरे राख्या, त्याथी पण बहु प्रीतिथी अनुक्रमे प्रयाण करता अने बहु देशोने उल्लघन करता तेओने एक दूर देशमा विलासपुर नामनु नगर प्राप्त थयु स्थाने स्थाने नदनवन समान उद्यान, वाव्य, कूवा अने मनोहर एवा जिनमदिरोथी सुशोभित एवा

ते नगरने जोइ वसंतश्रीए पोताना प्रिय पतिने कह्युं.—"हे स्वामिन्! स्वर्गनी सर्व शोभाने तिरस्कार करनारा आ मनोहर नगरमां जो आपणे सुखे निवास करीए तो सारुं थाय." प्रियानां आवां वचनथी हरिबळे सात माळनुं एक घर भाडे लइ तेमां निवास कर्यो, त्यां राजपुत्रीए आणेला असंख्य धनसमूहथी विविधप्रकारनां इंद्रियसुखोने तथा प्रियाने भोगवतो ते हरिबळ मनमां विचार करवा लाग्यो के, "अहा! क्यां हुं अधमजाति पारधी! अने क्यां आ राजपुत्री! वळी क्यां आ अपरिमित धन! पुन्ययोगथी आ सघळो संबंध थयो छे; तो हुं पण लक्ष्मीनुं फळ लउं." आवो विचार करीने ते दीन, अनाथ अने दरिद्री लोकोने सुख उत्पन्न करनारुं दान निरंतर आपवा लाग्यो. आम करवाथी लोकमां तेनी एवी प्रसिद्धि थवा लागी के, "अहिं कोइ राजपुत्र आव्यो छे ते हमेशां बहु दान आपे छे." दानथी कोनी प्रसिद्धि न थाय? कह्युं छे केः—

पात्रे धर्मनिबंधनं तदितरे प्रोद्यद्दयाख्यापकं, मित्रे प्रीतिविवर्द्धकं रिपुजने वैरापहारक्षमम् ॥
भृत्ये भक्तिभरावहं नरपतौ सन्मानपूजाप्रदं, भट्टादौ च यशस्करं वितरणं न क्वाप्यहो निष्फलम्॥

अर्थः—दान पात्रने विषे आप्युं होय तो पुन्य बांधनारुं थाय छे; पात्र विना बीजाने आ-

पवाथी म्होटी दयाने प्रगट करनारु थाय छे, मित्रने आपवाथी प्रीति वधारनारु थाय छे, शत्रुने आपवाथी वेरने दूर करवा समर्थ थाय छे, सेवकने आपवाथी भक्तिसमूहने करनारु थाय छे, राजाने आपवाथी सन्मान आपनारु थाय छे अने भाट चारणादि लोकोने आपवाथी यश करनारु थाय छे. अहो दान कोइ स्थानके पण निष्फळ थतु नथी

हरिबळनी प्रसिद्धि ते नगरना राजाए सांभळी, तेथी भूपतिए हरिबळने पोतानी पासे बोलावी बहु सन्मान आप्यु कह्यु छे के —पुन्यथी कयु सुख प्राप्त थतु नथी? पछी हरिबळ हमेशा राजानी पासे जवा लाग्यो, राजा पण तेने प्रीतिथी आदरसत्कार आपतो अनुक्रमे तेहने परस्पर अति गाढप्रीति थइ कह्यु छे के —देवता, विधाने मुख पाठे करनार अने यथार्थ सेवा जाणनार ए त्रण पुरुषो, पृथ्वीने सुवर्णना पुष्पवाळी बनावी देछे

एक दिवस मदनवेगभूपतिए अति स्नेहथी हरिबळने तेनी स्त्रीसहित पोताने घेर भोजन करवानु आमन्त्रण कर्यु, पछी भोजन अवसरे स्त्रीसहित हरिबळ राजमंदिरे गयो, त्या ते भोजनगृहमा बेठो, राजा तेने पोताना हाथथी पीरसवा लाग्यो भूपति रतिसमान रूपवाळी वसंतश्रीने जोइ कामाग्निथी बळतो छतो मनमा विचार करवा लाग्यो के, "शु आते स्वर्गथी

उतरी छे के पातालथी आवी छे? आ किंनरी छे? विद्याधरी छे? के कामदेवनी स्त्री रति पोते छे? निश्चे में आवुं रुप क्यांइपण जोयुं नथी. जो आ स्त्री मने न मळे तो म्हारुं जीवित अने राज्य वृथा जाणवुं. परंतु हरिबळ ज्यांसुधी जीवतो होय त्यांसुधी ए शी रीते मळे? माटे कोइपण उपायथी तेने मारी नांखुं." अहो कामांध पुरुषोने धिक्कार छे! धिक्कार छे!! राजा आ प्रमाणे विचार करतो हतो, एवामां प्रियासहित हरिबळ भोजन करी पोताना घेर आव्यो. पछी राजाए पोतानो अभिप्राय मंत्रीने कह्यो. मंत्री पण तेने दुष्ट विचारथी न वारतां उलटो हरिबळने मारवाना विचारनी पुष्टी करवा लाग्यो. कह्युं छे केः—

सर्वत्र सुलभा राजन्, पुमांसः प्रियभाषिणः ॥
अप्रियस्य तु पथ्यस्य, वक्ता श्रोता च दुर्लभः ॥ १ ॥

अर्थः—हे राजन्! सर्व स्थानके प्रिय बोलनारा पुरुषो सुलभ होय छे, परंतु अप्रिय अने हितकारी बोलनारा तथा सांभळनारा दुर्लभ होय छे."

एक दिवस नृपतिए मंत्रीना शीखवाडवाथी सभामां कह्युं के, "हे सभासदो! सांभळो. म्हारे म्हारी पुत्रीनो विवाहोत्सव म्होटा आडंबरथी करवो छे, माटे म्हारी सभामां एवो

कोइ वीर पुरुष छे के जे लंकानगरीमां जइ विज्ञीषणने विवाह उपर आववानु आमंत्रण करी आवे? " राजानो आवो अति विषम आदेश सांजळी सर्वे सन्नासदो नीचु मुख करी रह्या, पछी तेणे हरिबळना मुख सामुं जोयु, ते वखते दुष्ट एवा मंत्रीए आ प्रमाणे कह्यु — "हे स्वामिन्! आपना राज्यमा हरिबळ समान विक्रमकार्य करनार बीजो कोइ देखातो न थी महाराज! सर्वे सेवको आपना प्रसादथी सुख ज्ञोगवनारा छे, परंतु जेछ विषम संकट मा कार्य करे तेवा तो वहु थोमा छे हरिबळ विना बीजो कोण त्रणभुवनना सघळा ज्ञारने उपामवा समर्थ थाय? माटे हे प्रजानाथ! आ कार्य हरिबळने सोंपो, कारणके गजराजने उपामवा योग्य ज्ञार गजराजज उपामे छे " मंत्रीना आवा वचन सांजळी दुष्टबुद्धिवाळा राजाए कह्यु "हे हरिबळ! त्हारा विना बीजो कोइ आ कार्य करे तेम नथी, माटे ते कार्य तु कर " पछी हरिबळे गाढधैर्यपणाथी राजानु वचन अंगिकार कर्यु अहो! म्होटा पुरुषोनु अद्भुत दाक्षिण्यपणु आश्चर्यकारी छे पछी हरिबळे घेर आवी सर्व वात पोतानी स्त्री वसंतश्रीने कही राजपुत्री वसंतश्रीए पण राजाना आशयने जाणी वहु खेद पामता छता पोताना पतिने कह्यु "स्वामिन्! राजमंदिरमा भोजन करवा आवेली मने राजाए दीठी हती, तेथी

मने पोताने त्यां राखवा माटे राजाए तमने मारी नाखवानो आ अनर्थ आरंभ्यो छे. आपे आ कार्य विचार कर्याविना अंगिकार कर्युं छे. जुओ पतंगीआओ पण विचार कर्याविना वेगवडे कार्य करवाथी दीवामां नाश पामे छे. कह्युं छे केः–

सहसा विदधीत न क्रियामविवेकः परममापदां पदम् ॥
वृणुते हि विमृष्यकारिणं, गुणलुब्धाः स्वयमेव संपदः ॥

अर्थः–डाह्या माणसे सहसा कार्य करवुं नहीं, कारण अविवेक महा आपत्तिनुं स्थान छे; अर्थात् विचार कर्याविना कार्य करनारो माणस महा आपत्तिना स्थानने पामे छे. गुणमां लुब्ध एवी संपत्तिओ पोतेज विचारथी कार्य करनाराने आवी मळे छे.

माटे हे नाथ ! आजे कांइपण विचार करी अने कोइ रीते कांइपण बीज करी ते कार्यने तमारा माथेथी उतारी नाखो तो सारुं थाय.” प्रियानां आवां वचन सांभळी सात्विक पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ट एवा हरिबळे कह्युं.–“हे मुग्धे ! आ तुं शुं बोले छे ? धीर पुरुषो प्राणांते पण अंगिकार करेलाने त्यजी देता नथी. सज्जनपुरुषे बगासुं खातां अथवा तो निद्रा लेतां जे अक्षरो मुखमांथी काढ्या होय ते अक्षरो पथ्थरमां टांकणाथी कोतरेला अक्षरो समान होय

छे गमे तो कपाइ जवाय के बंधनमा पड य अथवा तो सर्व लक्ष्मी जती रहे, परंतु सज्जन पुरुषे अंगिकार करेलु पाळवु जोइए जो के अंगिकार करेलु कार्य करवामा काइपण अनर्थ थाय अथवा न थाय, परंतु तेमा एटलो तो निश्चय छे के प्रथम अंगिकार करेला कार्यने त्यजी देवाथी म्होटो अपवाद आवे छे, माटे आ कार्यने अर्थे जइने हु पाछो आवीश न्यायमा रहेला पुरुषने विषमकार्य पण सहेलु थइ पडे छे प्रिये! मने मनमा बीजी काइ चिंता नथी, पण एक त्हारी चिंता छे, अने ते एज के राजा कामाध थएलो होवाथी ते त्हारु हरण करशे" पतिना आवा वचन साभळी हर्ष पामेली अने वियोगरूप अग्निथी तप्त थएली वसतश्रीए कह्यु "स्वामिनाथ! जो एम छे तो आप सुखेथी जाओ, मार्गमा तमने निर्विघ्न थाओ, आप कार्य करीने यश लइ कुशळताथी झट पाछा आवो वळी आपे हृदयमा जे म्हारी चिंता धारण करी छे, ते क्यारे पण न करवी, कारणके कुळवधुओ प्राणाते पण शीळखडन करती नथी हे प्रिय! हु आपने एटली विनती करुछु के आपे पोताना जीवितनु प्रयत्नथी रक्षण करवु अविचारी कार्य करवाथी पतगीआनी पेठे झपलावु नहीं कह्यु छे के.—

जीवन् भद्राण्यवाप्नोति, जीवन् पुण्य करोति च ॥

मृतस्य देहनाशः स्याद्धर्माद्युपरमस्तथा ॥

अर्थः—जीवतो माणस भद्र पामे छे, अने जीवतो माणस पुन्य करे छे; मृत्यु पामेला माणसना देहनो नाश थाय छे, तेमज धर्मादि पण नाश पामे छे."

प्रियानां आवां अमृतसमान वचन सांभळी अने तेनी रजा लइ हरिबळे दक्षिण दिशा तरफ प्रयाण कर्युं. अनुक्रमे गाम, नगर अने आकर विगेरेने विषे फरतो फरतो ते समुद्रने कांठे आवी पहोंच्यो. कारण उद्यमवंत पुरुषने शुं दूर होय छे? पछी भयंकर, भयकारी एवा चारे दिशामां उछळता कल्लोलथी भरपूर अने पुरुषोथी न तरी शकाय एवा समुद्रने जोइ उद्वेग पामेलो हरिबळ विचार करवा लाग्यो के, "प्रियाए ना कह्या छतां प्रारब्धयोगथी हुं अहिं आव्यो छुं; परंतु हवे समुद्रना मध्यभागमां रहेली लंकामां शी रीते जइश? चाल प्रथम समुद्रमध्ये प्रवेश तो करुं, पछी जे थवानुं हशे ते थइ रहेशे; कारण अंगिकार करेलुं कार्य पार पाडवुं अथवा मृत्युने शरणे थवुं ए बन्नेमांथी सत्पुरुषोनी एकज गति होय छे." आ प्रमाणे चित्तमां विचार करी निष्कंप थएलो हरिबळ जेटलामां समुद्रने विषे झंपापात दे छे, एटलामां पूर्वे वरदान आपनारा जळाधिष्टित देवे प्रसन्न थइ तेने कह्युं, "हे महा पुन्य-

वान् जइ ! हु त्हारुं प्रिय शु करु ते कहे ? देवताना आवां वचन साम्भळी हरिबळ विचारवा लाग्यो.—"अहो पुन्यनु फळ बहु आश्चर्यकारी छे, निश्चे हु ते देवताने निधिनी पेठें विसरी गयो हतो, परतु सकट आवी पम्ये छते आ अवसरे ते पोतानी मेळे प्रगट थयो, माटे निश्चे जीवदयानु फळ बहु मोटु छे." आवी रीते विचार करी बुद्धिमान हरिबळे देवताने कह्यु—"हे देवेंद्र ! म्हारे कार्य निमित्ते लकामा जवु छे, माटे त्या पहोचाम." देवताए तेनु वचन स्वीकार्यु अने म्होटु मच्छनु स्वरुप करी हरिबळने पीठ उपर बेसारी नदीनी पेठे समुद्रने उ-ल्लघन करी तत्काळ लकामा पहोचाड्यो पछी देवताए कह्यु "हे हरिबळ ! लंकानु आ सर्व ऋतुना पुष्प फळथी सुशोभित एवु उद्यान छे तेने तु जो " हरिबळे नदनवन सरखा ते उ-द्याननें जोता जोता तेनी अंदर रहेला एक सुवर्ण महेलने दीठो; तेथी ते कौतुकने लीधे ते-मा जट प्रवेश करी सुवर्ण अने मुक्ताफळनी माळाना समूहने जोवा लाग्यो, परतु त्या तेणे कोइ माणसने दीठु नहीं पछी विस्मय पामेलो ते महेलना मध्यभागमा गयो तो त्या तेणे उत्तम लावण्यवाळी अने जाणे मृत्यु पामेली होयनी ! एवी एक उत्तम कन्याने दीठी, तेथी ते विचारवा लाग्यो "आ महेल शुन्य केम ? अने आ नहीं नाश थएला पुष्ट शरीरवाळी

कन्या मृत्यु पामेलानी पेठे केम पडी छे? आ प्रमाणे विचार करतो अने कांइक खेद पामेलो ते हरिबळ जेटलामां आम तेम जोवा लाग्यो, तेटलामां तेणे अमृतरसथी भरेलुं एक तुंबडुं दीठुं. ते तुंबडाने दयाळु एवा हरिबळे लइ तेमांना अमृतरसवडे ते कन्याना सघळा अंगने सिंचन कर्युं. कारणके सत्पुरुषोने बीजाओनुं हित करवानी हमेशां चिंता रह्या करे छे. अमृतरसनुं सर्व अंगे सिंचन थवाथी यौवनना भारे करीने भरपूर अने लावण्यना रसवाळी ते कन्या झट उठी; अने अति हर्ष पामती छती हरिबळने पूछवा लागी. "हे सत्पुरुष ! परोपकार करवाथी में तमारुं उत्तमपणुं जाण्युं छे, तमे अहिं शामाटे आव्या छो? क्यांथी आवोछो ? अने कोण छो ? ए सघळुं मने कहो." हरिबळे कह्युं. "विशाल नगरना महाराजा मदनवेगनी निरंतर सेवा करनारो हुं हरिबळ नामे पुरुष छुं, लंकाना राजा बिभीषणने निमंत्रण करवा माटे देवना प्रसादथी मच्छ उपर बेसी वेगवडे अहिं आव्यो छुं. हे भद्रे! हवे तुं त्हारुं पोतानुं चरित्र मने कहे." एम हरिबळे सूचना करेली ते कन्या गाढ *रोमोद्गमयुक्त थइ छती पोतानुं चरित्र कहेवा लागी. "लंकाना राजा बिभीषणने माटे निरंतर पुष्प लावी

* उभां थएलां रुवाडांवाळी.

आपनारो, सुरगृह नामना उद्याननु रक्षण करनारो, स्वभावथी कम्बो अने क्रूरकर्म करनारो पुष्पबटुकनामनो माळी म्हारो पिता थाय छे भयकर सर्पथी उत्पन्न थएला विषहर मणिनी पेठे पुष्पलक्ष्मीना सरखी सुकोमळअगवाळी कुसुमश्रीनामनी हु ते माळीनी पुत्री छु एक दिवस म्हारा पिताए सामुद्रिकशास्त्रना जाण पुरुषने पूछ्यु के, "उत्तम लक्षणवाळी आ कन्यानो कोण पति थशे? ब्राह्मणे म्हारो हाथ जोइने कह्यु के, "हे माळी! आ त्हारी पुत्रीना हाथमा घणीज शुभ रेखाओ छे, माटे उत्तमलक्षणवाळी आ पुत्रीनो कोइ राजा पति थशे कह्यु छे के, जेना हाथ अथवा पगमा कळश, सिंहासन, अश्व, गज, रथ, लक्ष्मी, वृक्ष, यज्ञस्तम्भ, बाण, माळा, चामर, कुण्डल, अकुश, यव, पर्वत, ध्वजा, मत्स्य, साथीओ, वेदी, वीजणो, शख, छत्र अने कमळ ए वस्तुओनु चिन्ह होय ते माणस जो पुरुष होय तो राजा थाय अने स्त्री होय तो ते राजराणी थाय वळी जे स्त्रीना कपाळमा त्रिशुळनी रेखा होय अथवा जे स्त्री हसती होय ते वखते कपाळमा साथीओ पडतो होय तो ते स्त्री पण सर्व स्त्रीओना अधिपतिपणाने पामे छे" ब्राह्मणना आवा वचन साभळी राज्यना लोभथी आकुळ व्याकुळ थएलो ते म्हारो मूर्ख पिता लग्नमाटे म्हारी इच्छा करवा लाग्यो जेथी रात्रीए नथी

देखता तेज रतांधळा कहेवाय छे, अने जेउ दिवसे नथी देखता तेउ दिवांधा कहेवाय छे; तेवीज रीते जन्मांध, मायांध, क्रोधांध, कामांध अने लोभांध ए पुरुषो अनुक्रमे एकबीजाथी विशेष आंधळा जाणवा. म्हारा पितानो आवो आशय जाणी म्हारी मा विगेरे स्वजनवर्गे तेने (म्हारा पिताने) घरमांथी काढी मूक्यो. अहो! माणसने लोभथी शुं दुःख नथी थतुं? पछी पापात्मा एवो ते म्हारो पिता मने बंदीवाननी पेठे पकडी अहिं आवी निवासस्थान करीने रह्यो छे. ते ज्यारे पोतानुं काम करवा जाय छे त्यारे मने विधाता वळथी मृत्यु पामेलासरखी बनावी दे छे, अने ज्यारे पाछो आवे छे त्यारे आ तुंबडीमां भरेला रसथी जीवती करे छे. हे सत्पुरुष! आ प्रमाणे हुं म्हारा पिताथी महा दुःखसमुद्रमां पडीरहती निवास करुं छुं. दुःखथी पीडा पामता माणसोने जीववा करतां मरण पामवुं ए वधारे सारुं छे. हे सत्पुरुष! जो तुं म्हारुं वचन मान्य करे तो हुं त्हारी पासे कांइ प्रार्थना करुं. प्रार्थना करवी ए म्होटा पुरुषोनुं प्रधानकार्य कहेलुं छे; बीजानी प्रार्थना करवी ए म्होटामांम्होटुं दुःख छे, तेमां पण करेली प्रार्थनानो भंग थाय ते तो खरेखर म्होटा दुःखमां पण म्होटुं दुःख छे.”

हरिबळे कह्युं:—“म्हारा सरखुं जे कार्य होय ते कहे, हुं ते त्हारुं कार्य पूर्ण करीश.” क-

न्याए कह्युं "म्हारी साथे लग्न कर" हरिवळ मनमां विचार करवा लाग्यो "कल्पवेल्ल समान जीवदयानुं आ फळ छे के जे विद्याधरनी पुत्री मने हीनकुळमां उत्पन्न थएलाने इच्छे छे" पछी हरिबळे ते कन्याना संतोषने माटे तेनी साथे लग्न कर्युं पछी हर्ष पामेला चित्तवाळी विद्याधरीए हरिवळने कह्युं "हे स्वामिन्! पुष्पबटुक आदि आवीने तमारो अनर्थ करशे, माटे आपणे अहिंथी बीजा स्थानके जता रहीये तो सारुं विभीषणने निमंत्रण करवानुं सर्युं, कारणके माणसना कार्यमां विद्याधरोनी पेठे तेउ क्यारे पण जता नथी वळी तमारा नृपतिने एवो विश्वास आवे के निश्चे एणे लंकामां जइने विभीषणने आमत्रण कर्युं छे, माटे ते विश्वास उपजाववाने अर्थे काइ निशान लावी आपुं" एम कही ते विद्याधरपुत्रीए कोइपण उपायथी विभीषणनुं चंद्रहासनामनुं खड्ग लावी आप्युं पछी हरिवळ, स्त्री सहित घरनी सारसार वस्तु तथा अमृतरसथी भरेलुं तुंबडुं लइ नगरनी बहार आव्यो पूर्वला देवताए तेने स्त्रीसहित पोतानी पीठउपर बेसारी तत्काळ विशाळनगरना उद्यानमां पहोंचाड्यो

हवे अहिं ते अवसरे कामथी पीडा पामता मदनवेगराजाए पोतानी दासीने नवीननवीन वस्तुउ आपी वसतश्री पासे मोकली, वसतश्री पण विचार करी दासीने कहेवा लागी

"हे भद्रे! राजा नवीननवीन वस्तुओ म्हारा घरे शामाटे मोकले छे?" दासीए कह्युं. "हे चंद्रमुखी! राजाए प्रीतिपात्र एवा त्हारा पतिने पोताना म्होटा कार्यने अर्थे मोकल्या छे ते शुं तुं नथी जाणती? माटेज राजा त्हारा घरनी चिंता करे छे." दासीनां आवां वचन सांभ-ळी वसंतश्रीए विचार्युं के, "हा म्हारा पतिनुं चिंतवन एने खरेखरुं छे, आ राजानो म्होटो प्रसाद छे." एम विचारी तेणे दासीए आणेली सघळी वस्तु लइ लीधी; कारण के अति का-मांधपुरुषो ठगवायोग्य छे. आ प्रमाणे राजाए इष्टवस्तु मोकलवाना अने कुशळवार्ता पूछवाना बहु उपायोथी केटलाक दिवसो आशामांने आशामां दुःखथी निर्गमन कर्या.

एक दिवस कामाग्निथी तप्त थएलो अने विवेकरहित बनेलो मदनवेगनृपति पोते एकलो वसंतश्रीना घेर आव्यो, ते वखते वसंतश्रीए राजाने जोइ अंतःकरणमां बहु द्वेष छतां उपरथी गाढस्नेह देखाडी आसन आपवादिक बहु भक्ति करी; पछी नृपतिए प्रसन्न थइने कह्युं. "हे चंद्रमुखी! म्हारुं वचन सांभळ. तुं रूपे करीने रतिसमान छे अने हुं कामदेवसमान छुं, माटे जो पूर्वपुन्यनायोगथी आपणा बन्नेनो संजोग थाय तो निश्चे विधातानो श्रम सफळ थयो केहेवाय." नृपतिनां आवां वचन सांभळी चित्तमां अत्यंत खेदपामती वसंतश्री विचार करवा

लागी "आ राजा छे अने हु शरणरहित छु तेथी शु करु? हा! म्हारे आ राजाथी चिंतामणि समान शीलनु शी रीते रक्षण करवु? निश्चे शीलविना स्त्रीजनो जन्म श्रेष्ठ नथी कह्यु छे के –

अणताउ पावरासीउ, जया उदयमागया ॥
तया इत्थित्तण पत्ता, सम्म जाणाहि गोयमा ॥

अर्थ –(भगवान् गौतमने कहे छे के)–हे गौतम! ज्यारे अनत पाप समूहो उदय आवे त्यारे जीवो स्त्रीपणाने पामे छे, ए तु निश्चे जाणजे

जो राजा प्रसन्न थइ संपत्ति आपे अथवा तो रुष्ट थइ प्राण हरी ले, तोपण हु म्हारा शीलरुप माणिकरत्नने मलीन नहि करु हुं कोइपण एवो उपाय रचु के जेथी म्हारु शीळ सचवाय अने राजा प्रसन्न थइ पोताने घेर चाल्यो जाय

आवी रीते विचार करी कपटथी हर्षित मुखवाळी वसतश्रीए कह्यु "हे स्वामिन्! आ म्होटो प्रसाद थयो जे आप म्हारे घेर आव्या" राजाए कह्यु "हे चद्रमुखी! तु मने (मदन वेग नामना भूपतिने) सेवन कर, जेथी त्हारा सघळा मनोरथ झट सफळ थाय' वसतश्रीए कह्यु "हे राजशिरोमणि! उत्तमकुळमा उत्पन्न थएली कुळवधुओने पोतानो पति जीव

तो छतां ए कृत्य करवुं केम घटे ?" नृपतिए हसीने कह्युं. "हे भद्रे! त्हारा पतिने मरण नि-मित्ते में अति विशम आज्ञा करी छे, कदापी जो ते जीवतो आवशे तो तेने कोइ पण उपाय थी मारी नाखीश. माटे हे ज्ञोळी ! तुं सर्व विचार त्यजी दइ मने सेव." वसंतश्री विचारवा लागी के, "कामातुर पुरुषोने धिक्कार थाउ! धिक्कार थाउ!! के जेउ नहिं कहेवायोग्य कार्यने प्रगट करे छे. कह्युं छे के क्रोधी, आतुर, रोगी, रागी, उन्मत्त अने मरवा तैयार थएलो एटला पुरुषोना स्वभावो प्रगट थाय छे. अशुभ कार्य करवामां विलंब करवो ए शुभनुं कारण छे." आम विचार करी वसंतश्रीए कह्युं. "हे नृप! हाथमां आवेला वांछित कार्यनी उतावळ शुं करवा करवी जोइए? ज्यांसुधीमां ते म्हारा पतिनी शोध मळे त्यां सुधी धीरज राखो, अति उत्सुकताथी प्राप्त थएलुं कल्याण पण उतावळ करवाथी तत्काळ नाश पामे छे." राजाए वि चार्युं के, "आ म्हारे वश थयेली देखाय छे, कारणके ते पोताना पतिना मरणथी पोताना घरे कोइ न आवे तेनुं निर्जयपणुं इच्छे छे; माटे कपटवडे तेनो शीघ्र उपाय करुं." आम धारी राजा हर्ष पामतो पोताने घेर गयो. पाछळ पोतानी बुद्धिना बळथी शीलनुं रक्षण करनारी वसंतश्री विचारवा लागी के, "जो हमणां प्राणनाथ आवी पहोंचे तो बहु सारुं थाय."

हवे एम वन्यु के शुद्धबुद्धिवाळो हरिवळ, कुसुमश्रीने उद्यानमा मूकी पोते एकलो पोताना घरनु चरित्र जोवा माटे पोताना घरना बारणा आगळ आवी गुप्तरीते साम्भळवा लाग्यो आ वखते वसतश्री पोतानी सखीने कहेती हती के, "हे ब्हेने! म्हारा प्राणनाथ हजु सुधी आव्या नहीं, तो हु शी रीते शीलनु रक्षण करीश? जो कदापी ते आवी पहोंचशे तो आ दुष्ट राजा ते म्हारा प्राणनाथने मारी नाखशे हा! सखी! साभळ हु बन्ने बाजुथी महा कष्टमा आवी पडी छु निश्चे म्हारु मरण प्राप्त थयु छे" हरिवळ पोतानी प्रियाना आवा कुळने योग्य वचन साम्भळी अत्यत हर्ष पामतो छतो पूर्वना पुन्यनी पेठे तुरत तेनी आगळ प्रगट थयो पतिने पोतानी आगळ आवी ऊभेलो जोइ रोमाचित थएली वसतश्रीए तेनी आगळ कुशळ समाचारपूर्वक राजानु सर्व चरित्र कह्यु हरिवळे पण प्रयाणथी आरम्भीने घरे आव्यासुधीनु सर्व वृत्तात यथार्थरीते कही दीधु कारण स्नेहने स्थाने गुप्त राखवा जेवु शु छे? अर्थात् काइ नथी पछी वसतश्रीए पोताना पतिनी साथे कुसुमश्रीनु लग्न थयु साम्भळी पोताना पतिने कह्युं "स्वामीनाथ! उद्यानमा रहेली म्हारी ब्हेनने तमे अहि केम न लाव्या? हुं ते म्हारी बहेनने मळवामा बहु उत्कंठावाळी छुं, तेम मनमा एम नही जाणशो के ए शोक्य

ना दुःखथी मनमां खेद पामशे. एवे ठेकाणे मूर्ख माणसज क्रोध करे छे; कारणके फळ मळवुं ते तो पोताना कर्मने आधीन रहेलुं छे." एम कही वसंतश्री पोताना स्वामिसहित उद्यान तरफ चाली. वसंतश्रीने आवती जोइ अत्यंत प्रसन्न छे मन अने मुख जेनुं एवी कुसुमश्री पण तुरत वसंतश्रीना पगमां पडी. जो के शोक्यपणुं ए घणुं मलीन छे, तोपण वसंतश्रीने अने कुसुमश्रीने परस्पर एवो प्रेम उत्पन्न थयो के जेथी लोकमां 'तेओ बन्ने व्हेनोज छे' एवी तेमनी प्रसिद्धि थइ.

पछी हरिवळे पोतानी बन्ने स्त्रीओनी साथे कांइ पण हितकारीकार्यनो विचार करी एक पुरुषने राजानी पासे पोताना आगमननी खबर आपवा मोकल्यो. ते पुरुष राजानी पासे जइ केहेवा लाग्यो. "हे नरेश्वर! आपे आ नगरथी जे पुरुषने लंकामां बिभीषणने आमंत्रण करवा मोकल्यो हतो ते हरिवळ त्यां बिभीषणनी पुत्रीनी साथे लग्न करी आजे आपना प्रसादवडे कुशलताथी अहिं उद्यानमां आवेल छे." राजा ते पुरुषनां आवां वचन सांभळी मनमां अति खेद पामतो विचारवा लाग्यो के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! में धार्युं हतुं कांइ अने भाग्ययोगथी थयुं काइ! बिभीषण के जे लंकानो राजा छे तेनी पुत्रीनी साथे पण आ रीते

लग्न कर्युं? हाय हाय आ शुं थयु? शुं ए सत्य हशे?" आ प्रमाणे विचार करता एवा राजाए हरिबळने महोत्सवपूर्वक नगरमा प्रवेश कराव्यो

पछी भूपतिए सत्कारपूर्वक बहु मान आपी हरिबळने पूछ्यु के, "तमे लंकामा शी रीते गया अने शी रीते पाछा आव्या? हरिबळे कह्यु "स्वामिन्! आपनी आज्ञा लइ हु अहिथी चाल्यो अने केटलेक दिवसे समुद्रने काठे पहोच्यो, त्या हु न तरी शकाय एवा भयंकरसमुद्रने काठे जइ मनमा उद्वेग पामतो बेठो हतो, एवामा मे कोइएक राक्षसने आवतो जोयो, म तेने नमस्कार करी लंकामा जवानो उपाय पूछ्यो एटले तेणे कह्युं के, "हे सत्पुरुष! साभळ जे पुरुष लाकडा एकठा करी तेमा बळी मरेछे ते लंकामा पहोचे छे" तेना आवा वचनथी हु लाकडामा बळी गयो, राक्षसे म्हारु शब लइ बिभीषणनी आगळ मूक्युं, म्हारा धैर्यथी प्रसन्न थएला बिभीषणे पोतानी शक्तिथी तत्काळ मने जीवतो करी पोतानी कुसुमश्री नामनी पुत्री परणावी, म्होटा उत्सवथी विवाह करी मने दिव्य वस्त्रालकार आप्या; पछी मे बिभीषणने कह्यु "स्वामिन्! विशालपुरना राजाए पोतानी पुत्रीना विवाहने अर्थे निमत्रण करवा माटे मने मोकल्यो छे, माटे आपे त्या आववु, तेथी राजानी घणी शोभा थशे" बि-

भिषणे कह्युं. "तमे आगळथी जाउ, हुं पोते विवाह उपर ते मित्र नृपतिना नगरने विषे जरुर आवीश." फरी में कह्युं. "म्हारा राजाने विश्वास आवे तेवुं मने कांइ एधान (नीशानी) आपो." म्हारां आवां वचनथी विभीषणे मने पोतानुं चंद्रहासनामनुं खड्ग आप्युं." पछी तेमणे विद्याना बळथी मने स्त्रीसहित झट अहिं पहोंचतो कर्यो." हरिबळे आ प्रमाणे कही चंद्रहासनामनुं खड्ग राजाना हाथमां आप्युं, राजाए पण कन्या अने खड्ग जोइ तथा युक्तियुक्त सर्व वात सांभळी हरिबळनुं कहेलुं सघळुं सत्य मान्युं. कारणके जेम कपुरमां मळेली धुळ कपुर जेवी देखाय छे, तेम सत्यना आधारवाळुं असत्य पण सत्य जेवुं देखाय छे. जो के कागडाना सरखा मंत्रीए हरिबळनुं वचन मान्युं तो नहीं, तोपण कांइ छळ न मळवाने लीधे 'तेनुं वचन सत्य छे.' एम कह्युं. कह्युं छे केः—

नृपसर्पपिशुनचौरक्षुद्रसुरश्वापदारिशाकिन्यः ॥
दुष्टा अपि किं कुर्यु-श्छलं विना निःफलारंभाः ॥

अर्थः—राजा, सर्प, खळ, चोर, दुष्ट, देव, शिकारीपशु, शत्रु अने शाकिनी ए दुष्ट जंतुओ पण छळ मळ्याविना आरंभरहित थइने शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शके नहीं.

राजा मनमा विचार करवा लाग्यो "हा! में तेने विकट सकटमा नाख्या हता एणे म्हारा वचनथी अग्निमा झपापात कर्यो, माटे खरेखर म्हारे ते मानवा योग्य छे" आ प्रमाणे विचार करी राजाए सभामा प्रगट कह्यु के, "अहो! एणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करी छे। एनु सौभाग्य आश्चर्यकारी छे! पोताना कार्यने विषे ए स्पृहारहित छे! पोताना स्वामीनुं कार्य करवामा एनु आश्चर्यकारी चातुर्य छे! माटे ए म्हारो खरेखरो परममित्र छे" आ प्रमाणे राजाए प्रसंसा करवापूर्वक बहु सत्कार करी हरिबळने म्होटो उत्साव करी तेने घरे मोकल्यो लोको पण हरिबळना आवा चरित्रने जाणी हर्ष पामता हता गामेगाम हमेशा हरिबळना यशने गावा लाग्या तीव्र कामदेवथी हणायेलो राजा पण हरिबळना आवा लोकोत्तर चरित्र जोइ अनुक्रमे अति मद थइ गयो

एक दिवस राजाना बहु मान्यने वश्य थइ रहेला अने शुद्धबुद्धिवाळा हरिबळे पोतानी बन्ने स्त्रीओए ना कह्या छता सर्व सामग्री तैयार करी भविष्यमा अनर्थनो विचार कर्या विना प्रधान विगेरेसहित राजाने भोजन करवामाटे आमत्रण कर्यु भोजन अवसरे नवानवा वेषने धारण करी बन्ने स्त्रीओए पोतानु चातुर्य देखाडवा माटे पीरसवा विगेरे कार्य कर्यु बन्ने स्त्रीओने

देखवाथी नृपतिने कामदेव उत्पन्न थयो के जेणी कुनीतिने लीधे लोकमां अपवाद प्रसरे छे. "आवी वन्ने स्त्रीउ हरिबळने क्यांथी प्राप्त थइ?" एम विचारकरतो राजा भोजन करीने पोताने घेर गयो. दुष्टमनवाळो प्रधान राजाना अभिप्रायने जाणी कहेवा लाग्यो. "महाराज! म्हारुं वचन सांभळो. हरिबळनी वन्ने स्त्रीउए स्नेहने लीधे नवानवा वेष धारण करी भोजन अवसरे आपनी भक्ति करी छे." प्रधानना आवां वचनथी अति स्नेहवरू व्याकुळमनवाळा राजाए कह्युं. "प्रधान! तमारी बुद्धिथी हरिबळने मारी नांखवानो उपाय शोधी कहाडो." दुष्टात्मा मंत्रीए कह्युं. "स्वामिन्! हरिबळे अग्निमां प्रवेश करवानुं कह्युं, ते तेनुं वचन आपणने छेतरवा जाणो; कारण जीवो अग्निमां प्रवेश करवाथी जीवता रहे ए वचन सत्य केम होय? माटे यमराजने बोलाववाना मीषथी हरिबळने अग्निमां नांखीए." राजाए कह्युं. "हे बुद्धिनिधान! तमे आ सारी युक्ति शोधी कहाडी.

एक दिवस नृपतिए हरिबळने बोलावीने कह्युं. "हे सत्पुरुष! असाध्य कार्यमां त्हारीज शक्ति चाले छे, बीजानी चालती नथी, माटे तुं अग्निमां प्रवेश करी यमलोकमां जइ देवताउ सहित यमराजाने आमंत्रण करी आव; कारण अग्निमां प्रवेश करवाथी साधी शकाय एवुं

कार्य फक्त त्हाराथीज साधी शकाय छे कहु छे के–सिंहनु, साहसीकनु, सुजननु, मेघनु, चन्द्रनु, सूर्यनु अने अग्निनु, ए सघळानु पराक्रम एओने विषेज होय छे, बीजाओने विषे होतु नथी माटे हे सात्विक शिरोमणि! म्हारु आ साध्यकार्य तुज कर" राजानी आवी आज्ञा सांभळी हरिबळे विचार्यु के, "निश्चे आ कुमत्रीनु कार्य छे प्रथम ए दुष्ट मंत्रीनी बुद्धिथी राजाए मने असाध्य कार्य बताव्यु हतु, माटे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! मे तेने भोजन कराव्यु तेना फळने हा ए योग्य छे कुपात्रने भोजन कराव्यानु एज फल घटे छे कह्यु छे के –

उपकृतिरेव खलाना, दोषस्य महीयसो भवति हेतु ॥
अनुकुलाचरणेन हि, कुप्यति व्याधयोऽत्यर्थम् ॥

अर्थ –खळ पुरुषने उपकार करवो ए म्होटा दोषनु कारण थाय छे जेमके योग्यरीते चालवाथी व्याधीओ वधारे कोप करे छे ॥

प्रथम मे जेम अग्निमा प्रवेश करी लंकामा जवानु विगेरे खोटु कही बताव्यु हतु, तेम आ पण तेवुज कहीश" एम विचारी हरिबळे राजानु कहेलु सर्व अंगिकार कर्यु पछी तेणे घरे जइ ते सघळी वात पोतानी बन्ने स्त्रीओने कही बन्ने स्त्रीओए ठबको आपीने कह्यु –"हे

नाथ! अमे तमने फरी राजानुं वचन मान्य करवानी ना कही हती छतां तमे तेनुं वचन शा माटे मान्य कर्युं? अमे अमारी बुद्धिथी तमारुं कांइ पण सारुं करशुं. हे नाथ! आप दीर्घ-काळ जीवो." हरिबळे कह्युं. "सघळुं सारुं थशे, तमे कांइ पण चिंता करशो नहीं."

पछी राजाए पोते पूर्वे संपादन करेला सुयशरुप शरीरने भस्मरुप करवा माटे नगरनी बहार लाकडांनी जाज्वल्यमान चिता कराावी. हरिबळने चितामां प्रवेश करवाने वखते तेने बहु मानपूर्वक आदरसत्कार आपवा माटे तथा पोतानी खात्री करवा माटे राजा मदनवेग अने प्रधान त्यां आव्या; पछी बुद्धिमंत एवा हरिबळे धैर्यथी चिताना अग्निमां तत्काळ राजा अने प्रधानना देखतां प्रवेश कर्यो. लोको जोता हता एटलामां तो ते भस्मभूत थइ जतो ज-णायो, एथी लोको "आ विपरीत थयुं." एम कहेता कहेता हाहाकार करवा लाग्या; परंतु राजा अने प्रधान तो बहु हर्ष पाम्या. "ललना अने लक्ष्मीना लोभी एवा राजाए दुष्ट मंत्री ना विचारथी हरिबळने अग्निमां नांख्यो." एवी लोकोमां राजानी बहु निंदा थवा लागी. हवे हरिबळे चितामां प्रवेश करती वखते जळाधिष्टीत देवतानुं स्मरण कर्युं, तेथी ते देवताना प्र-भावथी बळ्यो नहीं; परंतु निर्मळ कांतिवाळो थइ अदृश्यरुपे कोइ स्थानके रही संध्याकाळे

धीमे धीमे पोताने घेर गयो, त्या तेने तेनी स्त्रीउ जोइ अत्यत विस्मय पामती छती कहेवा लागी के, "अमारुं पुन्य आश्चर्यकारी छे जे अमारो पति कुशळताथी पाछा घेर आव्या" पछी दरिवळ अने बन्ने स्त्रीउ जेटलामा परस्पर वातो करता हता तेटलामा कामाग्निथी तप्त थएलो राजा मदनवेग दरिवळना घेर आव्यो मदनवेगने दूरथी आवतो जोइ बन्ने स्त्रीउए द-रिवळने कह्यु "स्वामिन्! आप गुप्त रीते सताइ रही अमारु चातुर्य जुउ" दरिवळ स्त्रीउना कहेवा प्रमाणे गुप्त रीते सताइ जोवा लाग्यो पछी घरनी अदर आवी पहोचेला राजानी बन्ने स्त्रीउए आसनादि आपवाथी बहु भक्ति करीने पूछयु के, "हे स्वामिन्! आपना चरणनु आ वबु शा हेतुथी थयु छे?" राजाए गाम्भीनी पेठे हास्य करीने कह्यु "हे कल्याणीउ! शु तमे नथी जाणता के हु तमने मळवाने माटे बहु उत्कठित थयो छु?" एज कारणथी हु तमने तेडवा माटे अहि आवेलो छु" स्त्रीउए कह्यु स्वामिन्! आपे कह्यु ते योग्य नथी, कारणके ससारमा राजा सेवक लोकोने पिता समान छे, जो के मनुष्योने देवागना समान परस्त्री त्य जवा योग्य छे तो पछी पुत्रीना समान एवी सेवक स्त्री विशेषे त्यजवी जोइए, माटे हे महा राज! तमे आ खोटा कदाग्रहथी विराम पामो अमे प्राणाते पण शील खडन करशु नहीं

कह्युं छे केः—

वरं श्रृंगोत्तुंगाद्गुरुशिखरिणः क्वापि विषमे, पतित्वायं कायः कठिनदृषदंतैर्विदलितः ॥
वरं हस्तौ न्यस्तः फणिपतिमुखे तीक्ष्णदशने, वरं वन्हौ पातस्तदपि न कृतः शीलविलयः ॥

अर्थः—म्होटापर्वतना ऊंचाशिखर उपरथी कोइ पथ्थरवाळा विषम प्रदेशमां पडतुं मूकी आ देहना करूका करी नाखवा, तीक्ष्णदाढवाळासर्पना मुखमां हाथ घालवो अथवा अग्निमां झंपापात करवो ए सर्व सारुं, पण शीळनुं खंडन करवुं ए सारुं नथी. वळी कल्याणना इच्छनार पुरुषे हमेशां न्यायने विषे वर्तवुं, परंतु अन्याये चालवुं नहीं; कारणके न्याय एज सर्व संपत्तिनुं कारण छे. नीतिमां कह्युं छे केः—

द्रुमेषु सलिलं सर्पि, नरेषु मदने मनः ॥
विद्यास्वभ्यसनं न्यायः, श्रियामायुः प्रकीर्तितम् ॥

अर्थः—वृक्षने पाणी, माणसने घी, कामदेवने मन, विद्याने अभ्यास अने लक्ष्मीने न्याय एज आयुष्य कहेलुं छे.

आ प्रमाणे बन्ने स्त्रीरुप युक्तिनां वचनथीराजाने प्रतिबोध पमाडवा मांड्यो पण कामदेव

रूप दृढने वश थयेलो राजा प्रतिबोध पाम्यो नहीं, उलटो ते तो तेहनी प्रार्थना करवा लाग्यो वार्मा वत. पण ज्यारे तेणे स्त्रीरपणाथी उभा नहीं रहेता बळात्कार करवा मांड्यो, त्यारे कुसुमश्रीए पोतानी विद्याना बळे करीने बंधनथी तेने बांधी लीधो अने लाकडी विगेरेना प्रहारथी एवो कुट्यो के जेथी कृतघ्न पुरुषोनी पेठे दीर्घकाळसुधी पोषण करेला तेना दातो पण्ी गया अति गाढबंधन अने दातना पाडी नाखवा विगेरेनी पीडाथी अत्यत दु खी थएलो मदनवेगराजा मनमा खेद करतो बहु करुणायुक्तशब्दथी रोवा लाग्यो, पछी कुसुमश्रीए "हे राजन्! तें पापनु फळ जोयु? हवे आवु करीश नही" एम कही दयाथी तेने छोडी मूक्यो एटले अत्यतशोक करतो, लज्जाथी नीचु जोतो, पस्तावो करतो अने बहु वगोवायेलो ते राजा पोताने घेर गयो त्या बाकी रहेली रात्री निवृत करी प्रभाते काइ मीषथी वस्त्रथी मुखने ढाकी सभामा आव्यो

हवे अहि हरिबळ पोतानी स्त्रीनु चरित्र जोइ घरमाथी बहार आवी कहेवा लाग्यो "अयोग्य कार्य करनारा नृपतिने तमे ए योग्य शिक्षा करी, मूर्ख माणस मुख भाग्याविना क्यारे पण पाछो जतो नथी ए राजा आवी रीते कुमार्गे चाले छे ते अकृत्यनु कारण दुष्ट

बुद्धिवाळो मंत्री छे. कह्युं छे केः—

वल्लि नरिंदचित्तं, वक्खाणं पाणिअं च महिलाउ ॥
तत्थय बच्चंति सया, जत्थय धूत्तेहिं निज्जंति ॥ १ ॥

अर्थः—वेल, राजानुं चित्त, कथा, पाणी अने स्त्रीउ ए सर्वेने धूर्तपुरुषो ज्यां लइ जाय त्यां नित्य जाय छे.

जो ते दुष्ट पुरुष जीवतो रहे तो ते पोतानी प्रजाने कोइ पण प्रकारे छोडशे नहीं, माटे अनर्थमूल एवा ते दुष्टने मूळमांथी उखेडी नांखवो जोइए. आवी रीते पोतानी बन्ने स्त्रीउनी साथे विचार करी अने स्मरण करवाथी आवी पहोंचेला देवताना प्रभावथी पोतानुं दिव्यस्वरुप बनावी ते हरिबळ, भयंकरआकृतिने धारणकरी रहेला ते छडीदार सरखा देवतासहित प्रभाते राजसभामां गयो, अने राजाना पगमां पडीने नमस्कार कर्यो. स्वर्गमांथी उतरेलानी पेठे ते दिव्यरुपवाळा हरिबळने जोइ नगरवासीलोकोसहित अत्यंत विस्मय पामेलो भूपति विचारवा लाग्यो. "म्हारा पापीष्ट कार्यने धिक्कार थाउ! धिक्कार थाउ!! निश्चे एनुंज कार्य निर्दोष देखाय छे; कारणके में तेने प्रत्यक्ष जोतांजोतां भस्मरुप बनाव्यो हतो छतां ते पाछो आव्यो."

आ प्रमाणे विचार करी मदनवेगराजाए हरिवळने कह्यु —"हे महासाहसिक ! तु अहि शी रीते आव्यो ? अने त्हारो आवो दिव्यवेष केम देखाय छे ?" हरिवळे कह्यु "हु जेटलामा अग्निथी भस्मरुप थयो तेटलामा यमराजाना सेवकोए मने तुरत यमराज पासे पहोचाड्यो यमराजा म्हारा उपर प्रसन्न थयो, तेना प्रभावथी हु आवो अद्भुत दिव्यआकृतिवाळो थयो छु कारणके साहसिककष्टथी प्रसन्न थएला देवताओ शु नथी आपता ? मे ते यमराजानी नाहि वर्णवी शकाय एवी महा समृद्धिने जोइ ते समृद्धिने सहस्त्रजिह्वाथी शेषनाग पण वर्णवी शके नही तो पछी एक जिह्वावाळो हु तो शी रीते वर्णवी शकु ? ते यमराजानी सयमिनी नामनी नगरी छे,त्या ते राज्य करे छे, ते नगरीमा निवास करनारा लोको हमेशा हर्षयुक्त रहे छे, इन्द्रादि सर्व देवताओ तेनी निरतर सेवा करे छे तो बीजाओ तेनी सेवा करे तेमा तो शु कहेवु ! वधारे वर्णन करवाथी शु ? परतु त्रणलोक पण तेने स्वाधिन छे, अत्यारे आ जे म्हारी पासे आवेलो छे ते यमराजानो चन्डनामनो प्रतिहारी छे, यमराज जेना उपर प्रसन्न थयो तेने कल्पवृक्ष समान छे अने जेना उपर क्रोध पाम्यो तेने काळरुप छे कह्यु छे के —

यस्मिन् रुष्टे भय नास्ति, तुष्टे नैव धनागम निग्रहानुग्रहो न स्त. स रुष्ट कि करिष्यति ॥

अर्थः—जे माणसना क्रोधथी बीजाने भय उत्पन्न थतो नथी, प्रसन्नताथी धन प्राप्ति थती नथी, तेम निग्रह अने अनुग्रह थता नथी ते माणस क्रोध पामे तोपण शुं करी शके? अर्थात् कांइ करी शकतो नथी.

में ते यमराजनी तेवी महा समृद्धी दीठी; तेथी हुं म्हारा नेत्रोनुं सफलपणुं मानुंछुं. लोक पण एमज कहे छे के जे वधारे जोयुं ते जीवितथी पण वधारे सारुं छे. महाराज! में आपनी आज्ञाथी यमराजनुं युक्तिवचनवडे आमंत्रण कर्युं, ते वखते अति प्रसन्न थएला यमराजाए मने कह्युं के.—"ए योग्य छे, हुं त्यां आवीश; परंतु एकवार मदनवेग नृपति पोताना प्रधान विगेरे माणसोसहित अहिं आवे तो हुं तेनी योग्यभक्तिथी पुजा करीने पछी त्यां आवुं." पछी यमराजाए अति दिव्यरुपवाळी कन्या, सुंदर आभूषण अने मनोहर वस्त्र विगेरे वस्तु आपीने मने कह्युं के "आ सघळुं राजादिने आपजो." कह्युं छे केः—

क्लिश्यंते सेवकाः किंतु, नेतुरेवाखिलं फलम् ॥

अर्थः—शत्रुओने बंधन करवामां, शत्रुओनो वध करवामां, युद्धमां, दुर्गग्रहण करवामां, अ-

ने नत्सवमा शेषक लोको क्लेश पामे छे ए सघळु केवळ अधिकारीनु फळ छे

"हे हरिवळ! त्हारा नृपतिने परिवारसहित अहि मोकलजे " एम कही यमराजाए मने अहि मोकल्यो छे वळी यमराजाए आपने बोलाववा माटे, मने मार्ग देखाडवा माटे अने बहु मान दर्शाववा माटे म्हारी साथे आ पोताना प्रतिहारीने मोकल्यो छे हे स्वामिन्! आ दिव्यप्रभाववाळा प्रतिहारीए मने वेगथी अहि आण्यो छे, माटे तेनीज साथे आप यम राजाना नगरप्रत्ये जाओ, कारणके सज्जन पुरुषो परोपकार करवामा तत्पर होय छे," पछी प्रतिहारी (देवता) ए पण हरिवळना कहेवा प्रमाणे मदनवेगनृपतिने सर्व समाचार कह्या, कारणके देवता कहे ते मान्य गणाय छे देवताए कहेला वचनो प्रधानसहित नृपतिए सत्य मान्या कारण गुप्त विचारने ब्रह्मा जाणी शकवाने समर्थ थता नथी तो पछी माणसो तो शीरीते समर्थ थाय?

पछी लोभथी आकुळ व्याकुळ थएला मनवाळो नृपति नगरवासी लोकोसहित कहेवा लाग्यो के "हे हरिवळ! मने यमराजनी नगरीमा जवानो बहु उत्साह थयो छे, माटे नगर नी बहार म्होटी ज्वाजल्यमान चिता करावो के जेमा प्रवेश करीने हु आ नागरीक लोको

सहित ऊट यमराजनी नगरीमां जाउं." पछी हरिबळे राजानी आज्ञा प्रमाणे चिता तैयार करावी, तेमां नगरवासी लोकोसहित राजा जेटलामां प्रवेश करवा तैयार थयो तेटलामां हरिबळे विचार्युं के, "में आ शो वृथा अनर्थ आरंभ्यो? एक पचेंद्रिय जीव हणवाथी पण नरकमां पडवुं पडे छे. श्रावकोने कोइ अपराधी जीव मारवो होय तो ते कदापी योग्य छे, परंतु अपराधरहित जीवने मारवो योग्य नथी. हवे आ निरपराधी जीवोने बचाववानो शो उपाय थाय? आ प्रमाणे हरिबळ विचार करतो हतो, एवामां प्रतिहारीदेवताए राजाने कह्युं. "हे राजन्! तमे उतावळ करी आ प्राप्त थएला फळने हारी जशो नहीं, जो तमारे फळनी इच्छा होय तो म्हारा कहेवा प्रमाणे करो. अमारो महाराजा अति विषम छे, माटे त्यां योग्य रीते जवुं जोइए; तेथी जे पुरुष आपने मान्य होय तेने प्रथम मोकलो अने पछी आप जाओ." प्रतिहारी देवतानां आवां वचन सांभळी कुमंत्री विचारवा लाग्यो के, "प्रथम जवाथी मने पूर्ण इच्छित फळ प्राप्त थशे. कारणके कोइ स्थानके आगळथी जनाराने संपत्तिनी प्राप्ति अने कोइ स्थानके पाछळथी जनाराने विपत्तिनो लाभ थाय छे. कोइ वखते धूर्त अने कोइ वखते बुद्धिमान पोताना कार्यने साधे छे. कह्युं छे केः—

दाने पाने शयने, व्याख्याने भोजने सन्नास्थाने ॥
क्रयविक्रयेऽतिथित्वे, राजकुले पूर्णफलमाद्य ॥

अर्थ –दान, पान, शयन, व्याख्यान, भोजन, सभास्थान, खरीद, वेचाण, परुणो अने राजकुळ एटलाने विषे जे पहेलो जाय तेने पूर्ण लाभ थाय छे वळी

शून्येऽरण्ये भवने, ग्रामे तीर्थे वने च सग्रामे ॥
आरोहेऽप्यवरोहे पुरस्सरेन्न पथि रात्रौ च ॥

अर्थ –शून्य अरण्यमा, शून्यमदिरमा, शून्यगाममा, पाणीमा, वनमा, सग्राममा, ऊचे चडवामा, नीचे उतरवामा, मार्गे चालवामा, अने रात्रीने विषे आगळ चालवु नही "

आ प्रमाणे, विचार करी प्रधाने कह्यु "महाराज ! हु आ प्रतिहारीनी साथे आगळथी जाउ छु " नृपतिए आज्ञा आपी, तेथी प्रधान पोताने कृतार्थ थयो मानी बहु हर्ष पाम्यो पछी जेटलामा यमराजाना प्रतिहारी (जलाधिष्ठीत देवता) ए ज्वाजल्यमान अग्निमा प्रवेश कर्यो, तेटलामा तेनी पाछळ दुष्टबुद्धिवाळा प्रधाने पण हर्षथी प्रवेश कर्यो प्रधान तत्काळ भस्मरुप थयो तेने जोइ अत्यत हर्षित थएलो राजा पण पतगनी पेठे अग्निमा ऊपलावा तैयार

थयो, तेने हरिबळे दयाथी झट हाथवडे पकडी लीधो. एटले राजाए कह्युं केः—"तुं मने शुं न कार्यमां विघ्न न कर." हरिबळे कह्युं. "नरनाथ! स्वस्थ थइ एक म्हारुं वचन सांभळो. कोइ पण पुरुष अग्निमां पडवाथी जीवे छे एम तमारे न जाणवुं, परंतु में ते एक नाटक प्रगट कर्युं छे. आ दुष्ट मंत्रीए तमारी साथे खराब मसलत करी कूड प्रपंचथी मने वहुवार प्राणांत संकटमां नाख्यो छे. वळी हे नृप! ए कुमंत्रीनी दुष्ट बुद्धिथी तमे पण दांत पडवादि बहु दुःखो सहन कर्यां छे. कह्युं छे केः—

मा जविउ सो पुरिसो, जो कुमइं देह वीससंताणं ॥
जो परवंचननिउणो, परधणमहिलारइ जो य ॥

अर्थः—जे विश्वासवाळा माणसोने दुष्ट बुद्धि आपे छे, बीजाओने छेतरवामां निपुण होयछे अने परस्त्रीने विषे प्रीति धरनारा होय छे, ते माणसो आ विश्वमां न जीवो. वळी

किंकुणइ अज्जनिवो जत्थ कुमंती कमंत करणपरो ॥
डझोवि कुणइ सो किं जत्थ सुमंती सुमेतपरो ॥

अर्थः—ज्यां दुष्टमंत्री खराब मसलत करवामां तत्पर होय त्यां सारो राजा शुं करी शके?

अने ज्या श्रेष्ट मंत्री उत्तम मसलत करवामा तत्पर होय त्या दुष्ट राजा शु करी शके?

आ हेतुथी में ते कुमंत्रीने उपाय रची ज्वाजल्यमानअग्निमा फेंकी दीधो कारणके व्याधि, विषवृक्ष अने दुर्जन ए त्रणने कोइपण उपायथी तत्काळ छेदी नाखवा जोइए तमे म्हारा राजा छो तो अग्निमा पडता एवा आपनी हु केम उपेक्षा करु? कारण स्वामिनो द्रोह करवो ए महा पाप छे " हरिवळना आवा वचन साम्भळी अत्यंत शंका पामेलो राजा मदनवेग विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! म्हारु सर्व दुराचरण एना जाणवामा आव्यु " आवा विचारथी लज्जावडे पीडा पामेलो भूपति नीचुं मुख करी मूर्छा नहि पाम्या छता मूर्छा पाम्यानी पेठे स्थीर थइ गयो

पछी हरिवळे तेवा तेवा अति मधुर वचनथी ते लज्जायुक्त थएला नृपतिने शांत पमाड्यो सुजनोनो एवो स्वभाव होय छे के ते हमेशा अपकार करनारा उपर पण दया करे छे पछी राजाए पूछ्यु "हे हरिवळ! त्हारी आवी महाशक्ति शाथी थइ?" तेवारे हरिवळे कह्यु "ए सर्व म्हारा उपर प्रसन्न थएला देवतानु महात्म्य छे, म्हारु नथी " हरिवळना आवा वचन साम्भळी मनमा अत्यंत विस्मय पामेलो राजा हर्षित थइ पोतानु मस्तक धुणावतो छतो तेना

चरित्रनुं स्मरण करतां विचार करवा लाग्यो केः—"मेें तेनो आटलो बधो अपराध कर्यो छतां ते महाशक्तिवंत हरिवळे मने वाळी मूक्यो नहीं, तेम म्हारुं राज्य पण लीधुं नहीं; तेथी ते खरेखर म्हारो उपकारी छे." आ प्रमाणे हरिवळनी प्रशंसा अने पोतानी निंदा करतो एवो मदनवेग नृपति संसारथी उद्वेग पामेलानी पेठे बहु वारे पोताने घेर गयो, अने सर्व नगरवासीलोको पण यमराजानी संयमिनी नगरी जोवानी इच्छा पुरी न थवाने लीधे शोक करता अने हरिवळनुं आश्चर्यकारी चरित्र जोइ तेनी प्रशंसा करता पोतपोताने घेर गया. ते दिवसथी राजा मदनवेगना चित्तमां कोइ अपूर्व गाढवैराग्य उत्पन्न थयो, तेथी तेने सर्व राज्य अप्रिय लाग्युं. पछी राजा मदनवेगे उपकारी एवा हरिवळ साथे पोतानी पुत्रीनो म्होटा उत्सवथी विवाह कर्यो. हस्तमेळाप वखते तेणे सर्व राज्यसंपत्ति हरिवळने आपी पोते गुरु पासे उत्तम शिक्षारुप चारित्र गृहण कर्युं. पछी निरतिचारपणे चारित्र पाळी, सर्व कर्मनो क्षय करी छेवट केवळज्ञानरुपलक्ष्मी मेळवी ते मदनवेग राजा मोक्ष पाम्यो.

हवे कांचनपुरनो राजा वसंतसेन पोतानी पुत्री वसंतश्रीनी शोध करतो हतो, एवामां तेणे लोकवार्ताथी हरिवळनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळ्युं. कहुं छे केः—

वार्ता च कौतुकवती विशदा च विद्या, लोकोत्तरः परिमलश्च कुरंगनाभेः ॥
तैलस्य बिंदुरिव वारिणि दुर्निवारमेतत्त्रयं प्रसरतीति किमत्र चित्रम् ॥

अर्थ –आश्चर्यकारी वार्ता, निर्मळ विद्या अने कस्तुरीनो सर्वोत्कृष्ट सुगंध, ए त्रण पाणी-मा पडेला तेलना टीपानी पेठे प्रसरी रहे छे एमा आश्चर्य शु?

पछी वसतसेन राजाए विचार करी प्रधान विगेरे पुरुषोने पोतानी पुत्रीने अने जमाइ एवा हरिबळने तेडवा माटे मोकल्या हरिबळ राजा पण पोतानी महासेनाथी शत्रुओनो पराजय करतो त्रण स्त्रीओसहित कांचनपुर नगरे आव्यो, त्या वसतसेन महाराजाए तेने महोत्सवथी नगरमा प्रवेश कराव्यो पिता, माता अने स्वजनवर्गे वसतश्रीनी प्रशसा करी पछी अति हर्षित एवा वसतसेन नृपतिए प्रेमपात्र एवा पोताना जमाइ हरिबळने पोतानु राज्य आप्यु अने पोते स्त्रीसहित दीक्षा लइ कर्मना मळथी मुक्त थइ निराबाध एवा मुक्तिसुखने पाम्यो

हवे शत्रुओना सैन्यरूप पर्वतोने तोडी पाडवामा वज्रसमान हरिबळ पुन्यबळथी बन्ने राज्यनु पालन करवा लाग्यो राजकन्याओ तेने पट्टराणीओ हती, ए विना बीजी पण राजकन्याओने ते परण्यो हतो ते बधी स्त्रीओनी साथे जेवी रीते देवलोकमा इद्र अप्सराओनी साथे

भोग भोगवे तेवी रीते भोग भोगवतो हवो.

एक दिवस वनपाळे आवीने सभामां बेठेला हरिबळनृपतिने वधामणी आपी के, "हे स्वामिन्! आपना उद्यानमां सुगुरु धर्माचार्य आवेला छे." सुगुरुनुं आगमन सांभळी बहु हर्षित थएला नृपतिए तेने वस्त्राभरणादि आपी बहु संतोष पमाड्यो; पछी पोते गुरुने वंदन करवा माटे म्होटा उत्सवथी उद्यानमां गयो. त्यां तेणे त्रण प्रदक्षिणापूर्वक गुरुने प्रणाम करीने विनंती करी के, "हे स्वामिन्! अति हीनकुळमां उत्पन्न थएलो हुं आपना प्रसादथी आ प्रकारनी अतुल समृद्धि पाम्यो छुं, माटे प्रसन्न थइ मने अनंतसुख आपनारो धर्मोपदेश आपो, के जेथी हुं अनंतसुखनो भोगवनारो थाउं." आ प्रमाणे कही चरणमां पडेला हरिबळने, गुरुए कह्युं के, "हे राजन्! तने धन्य छे के जे त्हारी आ प्रमाणे सुमति थइ. कह्युं छे केः—

केचिद्भोजनभंगिनिर्भरधियः केचित्पुरंध्रीपराः,
केचिन्माल्यविलेपनैकरसिकाः केचिच्च गीतोत्सुकाः ॥
केचित् द्युतकथामृगव्यमदिरानृत्यादिबद्धादराः,
केचिद्वाजिगजोरुयानरसिका धन्यास्तु धर्मे रताः ॥

अर्थ –केटलाक जोजननी रचनामा अति गाढबुद्धिवाळा होय छे, केटलाक स्त्रीउने विषे तत्पर होय छे, केटलाक पुष्प अने अगरागनु लेपन करवामा प्रीति धरावनारा होय छे, केटलाक गीतमा उत्साहवाळा होय छे, केटलाक द्युत, वार्ता, मृगया, मदिरा अने नृत्य विगेरेमा आदरवाळा होय छे, अने केटलाक अश्व, गज, वळद अने वाहन उपर रसिक होय छे, परतु जेउ धर्मने विषे प्रीतिवाळा छे तेउनेज धन्य छे

हे राजन्! धर्मना वे जेद छे एक यतिधर्म अने बीजो श्रावकधर्म आ प्रमाणे धर्मना बन्ने जेद जिनेश्वरे कह्या छे, ए बन्ने प्रकारना धर्मनु मूळकारण जीवदया जाणवी ते जीवदयाने पाळवा माटे केटलाक पुरुषो सर्वविरति (चारित्र) ने विषे राग करे छे, कारणके ते सर्वविरति विना जीवदयानु आराधन थइ शकतु नथी जे पुरुष यतिधर्म पाळवा समर्थ नथी ते, सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्मने शुद्ध परिणामथी उत्तम रीते पाळे छे वळी जीवदया छे मूळ कारण जेनु एवो ते श्रावकधर्म पण वार प्रकारनो छे एम जिनराजे कह्यु छे " आवो सुगुरुनो धर्मोपदेश साजळी राजा हरिवळ अति हर्षित थयो, अने प्रथम सम्यक्त्वदर्शनपूर्वक अणुव्रत गृहण करीने वाकीना सर्वे मृषावादविरमणादि व्रतो शक्ति प्रमाणे स्विकार्यां पछी गृहस्थधर्मने

अंगिकार करी गुरुना चरणने नमस्कार करी हर्ष पामतो छतो पोताना नगरमां आव्यो.

हवे हरिबळ निरंतर उत्तम प्रकारे धर्माराधन करवा लाग्यो. तेणे पटह वगडावी पोताना देशमां अमारी प्रवर्तावी अने माणसोने रत्नप्रभादि सात नरकोनां दुःख आपनारां द्युतादि सात व्यसनोने दूर कर्यां; त्यार पछी तेणे तुंबडीमां रहेला अमृतरसथी रोगादि उपद्रवोने दूर करी लोको उपर बहु उपकारो कर्या. कह्युं छे के,–मेघोनुं जळ, चंद्रनुं तेज, वृक्षोना फळोनो समूह अने सत्पुरुषोनुं आचरण ए सर्व सर्व लोकोने सामान्यरीते उपकार करनार छे. वळी तेणे पोताना देशना गामो जिनमंदिरोथी सुशोभित कराव्या. आवी रीते धर्मने मेळवता एवा ते हरिबळे पुन्य अने निपुणपणाथी पोतानुं राज्य एक छत्र (चक्रवर्ती) सरखुं बनाव्युं.

एक दिवस गुणवंत गुरु तेना उद्यानने विषे समवसर्या, तेवारे राजा हरिबळ तेमने वंदना करवा माटे हर्षथी उद्यानमां गयो; त्यां तेणे गुरुना मुखथी धर्मदेशना सांभळीने वैराग्य वासीत थइ त्रण स्त्रीओसहित दीक्षा लीधी. पछी उत्तम प्रकारे जिनेश्वरना धर्मनुं आचरण करतां केवळज्ञान प्राप्त करी हरिबळ राजर्षी शाश्वत एवा मोक्षस्थानमां गया.

॥ इति हरिबळनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के)–हे भव्यजनो ! तमे आ हरिबळना चरित्रनो मनमा विचार करी जीवदयारुप प्रथमव्रतने विषे उद्यम करो श्री जिनवरना मुखथी आवा वचन साभळी हर्षित थएला आणंदश्रावके श्रावकना भागे करीने प्रथम अणुव्रत आदर्यु ते आ प्रमाणे "हे नाथ ! हु निरपराधि त्रसजीवोने नहि हणु, तेम अपराधी एवा त्रसजीवोने निर्दयनी पेठे क्यारेपण नहि हणु, वळी पृथ्वीकाय विगेरे एकेंद्रिय जीवोनी यतना पण वधादि पाच अतिचार विना म्हारे हमेशा करवी "आ प्रमाणे आणंदश्रावके भावथी प्रथम अणुव्रत ग्रहण कर्यु तेनो आळावो भगवाने पोते उच्चराव्यो, ते आ प्रमाणे –

थूलग पाणाइवायं समणोवासओ पच्चक्खाइ, सेपाणाइवाए दुविहे पन्नत्ते ॥ तजहा ॥ सकप्पओअ आरंभओअ तत्थसमणोवासओ संकप्पओ जावज्जीवाए पच्चक्खाइ ॥ आरंभओ थूलगपाणाइवायवेरमणस्स समणोवासएणं पंच अइआरा जाणियवा न फासियवा ॥तजहा॥ वहे २बंधे ३छविच्छेए ४अइभारे ५भत्तपाणवुच्छेए ॥

अर्थ –श्रावक स्थूल एवा प्राणातिपातनु पच्चख्खाण करे छे, ते प्राणातिपात बे प्रकारनो छे एक संकल्पथी अने बीजो आरंभथी तेमा संकल्पथी प्राणातिपातनु श्रावक जीवितप-

यंत पच्चरकाण करे छे, परंतु आरंभथी स्थूलप्राणातिपातविरमणनुं जीवितपर्यंत पच्चख्खाण करता नथी. श्रावके तेना पांच अतिचार जाणवा, परंतु आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ त्रसजीवोने निर्दयपणे चाबकवडे प्रहार करवो. २ दोरडां विगेरेथी निर्पेक्षपणे दृढ बांधवा. ३ शस्त्रवडे नाक, कान, वृषण विगेरे कापवां. ४ बळद विगेरेनी पीठ उपर न उपाडी शके तेटलो भार भरवो. ५ अवसर थये पण अन्न, जळ, घास न आपवां.

जीवोने उपर कहेला पांच अतिचार करनारो श्रावक पहेलाव्रतनी विराधना करे छे. बीजाव्रतमां जे पुरुषो आ संसारने विषे सत्य वचन बोले छे, तेउ त्रण भुवनना जीवोने निश्चे वखाणवा लायक थाय छे. जे पुरुष प्राणांते पण असत्य वचन नथी बोलतो, तेनी देवताउ पण हंसराजानी पेठे प्रशंसा करे छे. ते हंसराजानी कथा.

॥ मृषावादरुप बीजाव्रत उपर हंसराजानी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे राजपुर नामनुं नगर छे, ते नगरने विषे (जेम इंद्र स्वर्गपुरीने विषे राज्य करे छे तेम) हंस नामनो राजा राज्य करतो हतो. उत्तम रीते जिनेंद्रना धर्मनुं आराधन करतो एवो ते राजा बीजा मृषावादविरमणव्रतने विशेषे म्होटा उद्यमथी आराधतो हतो.

हवे शत्रुंजयनामना पर्वत उपर उत्तम पुरुषोए स्थापन करेलु श्री आदिनाथनु मदिर छे, त्या चैत्रमासनी पुनमने दिवसे यात्रा निमित्ते बहु लोको एकठा थया हता, ते वखते हंसराजा पण प्रधानने राज्यनो भार सोंपी पोते थोडो परिवार साथे लइ जिनधर्मनी प्रभावना करतो हर्षथी यात्रा करवा चाल्यो एवो क्यो उत्तमपुरुष होय के जे समीपे आवेला धर्मकार्यमा विलब करे?

हवे हंसराजा जेटलामा अर्धे रस्ते पहोंच्यो तेटलामा पाछळथी कोइ पुरुष उतावळो उतावळो आवी विनती करवा लाग्यो के, "हे राजन्! आजथी दसमा दिवसे आपे यात्राने माटे प्रयाण कर्यु ते वातमी काशीना देशना राजा अर्जुने सांभळी, तेथी ते आपनो शत्रु अकस्मात् राजपुरनगरमा आवी, सर्व आयुधधारी सुभटोने मारी नाखी, भंडार, घोडा, हाथी, अने धनभरित सर्व नगरने पोताना स्वाधिनमा करी लीधु छे वळी राज्यासन उपर बेठेला ते अर्जुनभूपाले भयभ्रांत थएला नगरने अभयदान आपी आनंदयुक्त कर्यु छे, अने नगरमा तत्काळ पोतानी आज्ञा प्रवर्तावी छे, तेथी एकातमा सताइ रहेला सुमित्रमत्रीए अत करणथी आपने खबर आपवा माटे मने आपनी पासे मोकल्यो छे, माटे हे नाथ! हवे जेम आपने योग्य लागे तेम करो"

पछी सुभटो राजाने कहेवा लाग्या.—"महाराजा! हवे झट आप पाछा वळो. प्रगट प्रतापवाळा तमारी आगळ कयो शत्रु टकी रहेवाने शक्तिवंत छे? आप प्रथम शत्रुने नगरमांथी दूर करीने पछी यात्रा माटे जाउ." तवारे राजाए निष्कंपचित्तथी कह्युं.—"हे महाभाग सेवको! संपति अने विपत्ति पूर्वे करेला कर्मना स्वाधिनपणाथी प्राप्त थाय छे, तो पूर्वभवना बहु पुन्यथी प्राप्त थएला जिनयात्राना म्होटा उद्यमने त्यजी दइ संसारना हेतु एवा राज्यने माटे कयो मूर्ख पुरुष दोडे? हे महासत्वधारी सुभटो! म्हारुं राज्य नाश पामो अथवा न पामो, परंतु हुं तो यात्रा करीनेज पाछो वळीश; अमथो नहीं वळुं." आ प्रमाणे कही हंसराजा निश्चलपणे आगळ चाल्यो अने तेनी सेनाना माणसो पोतपोताना स्वजननी संभाळ लेवा माटे पाछा वळ्या. जेम जेम सेवक लोको पाछा वळवा लाग्या, तेम तेम राजा हर्षपामवा लाग्यो. छेवट एक छत्र धरनारा सेवकसहित ते हंसराजा एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो. त्यां ते "आ म्हारो उत्तम घोडो, वस्त्र अने आभरणोना लोभी अने अति क्रूर एवा भिल्ल लोको मने मारी नांखशे एवो विचार करी पोताना छत्रधरने सर्व उत्तम वस्त्रादि वस्तुउ आपी पोते एकलो तीर्थयात्रा तरफ चाली निकळ्यो.

रस्तामा एक मृग राजानी आगळ थइ नासी गयो, तेनी पाछळ कोइएक भिल्ल हाथमा बाण चढावेला धनुष्यने धारण करतो छतो राजानी पासे आवी कहेवा लाग्यो —"आ गहन वनमा बहु पादडा पडेला छे तेथी हु मृगना पगला देखी शकतो नथी, माटे हे सत्पुरुष! ते मृग त्हारी आगळथी नासी जइने वनना कया कुंजमा पेसी गयो छे ते मने कृपा करीने कहे? कारणके ते मृग म्हारी भक्ष्य वस्तु छे" तेवारे राजा विचार करवा लाग्यो "जो हु सत्य कहीश तो मृगनो वध थशे अने असत्य कहीश तो व्रतनो भंग थशे, माटे एने बुद्धिना बळथी समजावु" आ प्रमाणे विचार करी राजाए कह्यु

"हे भिल्ल! तु मने वार्ता पूछे छे तो हु तने कहु छु के मार्गमा भूलो पडवाने लीधे हु अहिं आवी चड्यो छु" भिल्ले कह्यु "अरे! हु एम पूछु छु के मृग केनी तरफ गयो ते मने कहे? राजाए फरी कह्यु "हे महाभाग! म्हारु नाम हंस छे" भिल्ले कह्यु "अरे! तने त्हारु नाम कोण पूछे छे? हु तो एम पूछु छु के मृग केनी तरफ गयो?" त्यारे राजाए कह्यु "म्हारु घर राजपुरमा छे" तेवारे भिल्ले क्रोध करीने कह्यु "अरे मूढ! हु जे पूछु छु ते कहे, बीजु बीजु शामाटे बोले छे?" राजाए कह्यु "जो तु म्हारु कुळ पूछतो होय तो हु क्षत्रिय

कुळनो छुं." भिल्ले कह्युं. "शुं तुं बहेरो छे?" राजाए कह्युं. "तुं जे मार्गे मने जवानुं कहीश ते मार्गे हुं जइश." तेथी भिल्ले कह्युं. "तने बहेरापणानो रोग निरंतर हजो." एम कहीने निराश थएलो भिल्ल पोताने स्थाने गयो अने पुण्यवंत एवो राजा पण धीमे धीमे आगळ चाल्यो. थोडे दूर गयो एवामां तेने एक मुनि मल्या; तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ प्रयाण कर्युं. एवामां तेने क्रोधथी राता नेत्रवाळा बे भिल्लो सामा मल्या. ते भिल्लोए राजाने कह्युं के, "हे मुसाफर! आ वनमां सुर नामनो पल्लीपति रहे छे, ते आजे बहु दिवसे केटलाक चोरोने साथे लेइ जेवामां चोरी करवा निकल्यो, तेवामां तेणे मार्गमां सामे आवता एवा एक साधुने दीठा, तेने जोवाथी पल्लीपतिए 'अमंगळ थयुं.' एम कही क्रोधथी अमने बन्नेने ते साधुनो घात करवा माटे मोकल्या छे; माटे हे श्रेष्ठपुरुष! ते मुनि कइ दिशा तरफ गयो ते अमने कहे?"

राजाए विचार कर्यो के, "जो हुं सत्य कहीश तो आ बन्ने दुष्टो मुनिनो घात करशे, अने जो सत्य नहिं कहुं तो व्रत भंग थशे; माटे आ बन्नेने पण समजावुं." आवो विचार करी राजाए तेओने पूछ्युं. "तमे शुं कहो छो? में सांभळ्युं नथी." भिल्लोए कह्युं. सांभळ, ते साधु

त्यारी आगळ थइने क्या गयो? ते अमने देखाड, अमे तेनो घात करीये" तेवारे राजाए क
ह्यु "अरे जिह्वा! जे जुए छे ते बोलता नथी, अने जे बोले छे ते जोती नथी तो हु शु करु"
त्यारे जिह्वाए कह्यु "अमे तो एम पूछीए छीए के ते साधु क्या गयो?" राजाए फरीथी
पण एज उत्तर आप्यो के, "जे जुए छे ते बोलता नथी अने जे बोले छे ते जोती नथी तो
हु शु करु" एम जिह्वाए जेटली वखत पूछ्यु तेटली वखत राजाए तेवी रीते उत्तर आप्यो,
तथी तेउए राजाने गाम्डो धारीने कह्यु के, "जा, तु त्हारु म्हो अमने न देखाड" एम कहीने
जिह्वा कुगुरुना उपदेशथी जेम मुग्ध माणसो असयम मार्गने विषे स्थिर थइने रहे तेम
स्थिर थइने रह्या पछी चित्तमा हर्ष पामेलो राजा त्याथी आगळ चाल्यो अने सध्यासमये
एक वृक्षनी निचे पादडानो सथारो करी तेना उपर वेशी प्रतिक्रमण करवा लाग्यो

आ वखते तेज वृक्षनी पासे लताना जथ्थामा सताइ रहेला केटलाक चोर लोको पर-
स्पर वात करता हता के, "आजथी त्रीजे दिवसे अहि धन कनकादि बहु समृद्धिवाळो सघ
आवशे, तेने लुटीने आपणे दीर्घकाळथी आपणी पाछळ लागेला दारिद्र्यने मूळथी उखेडी
नाखशु वळी आपणे सघनी आगळ पाछळ रहेला आयुधधारी सुभटोने त्यासुधी मारवा के

ज्यांसुधी अल्पपरिवारवाळो संघपति नासी जाय." आवां वचन पोतानी समीपे वृक्षनी लतामां संताइ रहेला बहु चोरोनां सांभळी शोकथी व्याप्त थएलो राजा मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ चोरो अहिं विश्राम करवा रहेला छे, तेओ निश्चे संघने लुंटी अनर्थ करशे; वळी संघमां साधु साध्वी विगेरे हशे तेमने पण दुःख पमाडशे. पूर्वे धर्मरुचि नामना अणगारने आ चोर लोकोए लुंट्यो छे, तो हुं एकलो ए संघनुं शीरीते रक्षण करी शकीश?" आ प्रमाणे विचार करतो एवो राजा जेटलामां त्यांज बेठो छे, तेटलामां दीवीवाळा माणसोसहित केटलाक आयुधधारी सुभटो त्यां आवी पहोंच्या. तेमांना केटलाके राजाने जोइने कह्युं के, "आ चोर छे." अने केटलाके तेनुं रुप जोइने कह्युं के, "ए चोर नथी, पण कोइ महा पुरुष छे." पछी सुभटोए राजाने पूछ्युं के, "हे सत्पुरुष! तें कोइ पण चोरने वातो करता सांभळ्या अथवा जता दीठा छे? ते संघने लुंटनारा संभळाय छे, जो त्हारा जाणवामां होय तो कहे. केमके अहिंथी दश योजन उपर श्रीपुर नामनुं नगर छे, त्यांना रिपुमर्दन राजाए संघनुं रक्षण करवा माटे अने चोरोनो वध करवा माटे अमने मोकल्या छे; माटे जो तुं जाणतो होय तो अमने कहे. जेथी हे महाभाग! अमे ते चोरोने मारी नांखी यश अने संघने

रक्षण करवानु पुण्य मेळवीश ”

सुभटोना आवा वचन सांभळी हंसराजा विचार करवा लाग्यो के, “जो हुं सत्य कहुं तो ते चोरोना वधनु पाप मने लागे, अने जो आ सुभटोने चोरो न देखाडु तो ते चोरो सघने घात करवानु पाप मने आपशे, माटे हवे हु शु करु? राजा आवी रीते विचार करतो हतो तेवामा तेने युक्ति सूझी आवी, तेथी तेणे सुभटोने कह्यु —“हे सुभटो! में चोरोने दृष्टिथी जोया नथी, परंतु तमारे सघनी पासे जवा विलब करवो योग्य नथी, तमे त्या जइ सघनु रक्षण करो. ते चोरो पण त्या आवशे जो तमे झट सघनी पासे जइ पहोंचशो तो तमने अति म्होटु पुण्य थशे ” राजाना आवा वचन सांभळी मनमा आश्चर्य पामेला सुभटो तुरत सघ पासे आव्या पछी चोरो पण लतामाथी बहार आवी राजाने प्रणाम करी केहवा लाग्या—“आ लतामा परस्पर वातो करता एवा अमने जाणता छता तमे ते सुभटोने कह्यु नहीं, तेथी तमे अमारा प्राणदाता पिता छो धर्मरूपसमुद्रने वर्धित करवामा चन्द्रज्योत्स्नासमान अने पापना समुद्ररूप अधकारनो नाश करवामा सूर्यकांतिसमान तमारी उत्तम बुद्धिनी अमे स्तुति करीए छीए के, जे बुद्धिना प्रतापथी तमे अमारु अने सघनु रक्षण कर्यु ” आ प्रमाणे रा-

जानी स्तुति करी चोरो पोताने स्थानके गया. पछी राजाए सवारमां आगळ प्रयाण कर्युं. ए-
वामां केटलाक अश्वारोए पाछळथी आवीने राजाने कह्युं. "हे पथिक! अमारा राजा दंरूीए
राजपुर नगरउपर चढाइ करी जीती लीधुं छे, ते वखते त्यांनो राजा हंस क्यांइ नाशी गयोछे,
तेथी अमारा राजाए तेनी शोध करवा माटे अमने मोकल्या छे, माटे जो ते राजा क्यांइ त्हारा
जोवामां आव्यो होय तो अमने कहे; अमे तेने मारी नांखीए." अश्वारोनां आवां वचन सां-
भळी राजा विचारवा लाग्यो के, "पोताना जीवितने माटे कोणपुरुष मृषा बोले? भले म्हारुं
जीवित नाश पामे; परंतु हुं मृषाभाषण नहीं करुं." आवी रीते विचारी तेणे कह्युं.—"हे
सुभटो! हुं पोते हंसराजा छुं, माटे तमारी मरजी होय तेम करो." आ प्रमाणे कही राजा
नवकारमंत्रनुं स्मरण करी जेटलामां त्यां स्थिर थइ उभो रह्यो, तेटलामां देवदुंदुभिना
शब्दसहित तेना उपर पुष्पवृष्टि थइ, अने "हे सत्यवादी हंसराजा! तुं जय पाम्य!
जय पाम्य!!" एवी आकाशवाणी थइ. पछी एक सम्यक्दृष्टि यक्षे प्रगट थइ राजाने क-
ह्युं:—"हे राजन्! हुं त्हारा सत्यवचनथी प्रसन्न थयो छुं, अने में त्हारा शत्रुवर्गनो नाश क-
र्यो छे. हे नरनाथ! तुं जे तीर्थप्रत्ये जवानी इच्छा करे छे, त्यां यात्रानो दिवस आजे छे; माटे

तुं म्हारा विमानउपर बेसी जा आपणे जिनराजने वंदना करवा माटे साथे जइए ” यक्ष ना आवा वचनथी हर्षित थएलो राजा दिव्यालंकारवडे सुशोभित एवा विमानउपर बेठो पछी देवना गांधर्वो जेना यशनु गायन करता हता, अने जे यक्षना अर्धासन उपर बेठो हतो एवा ते हंसराजाए ते तीर्थमां जइ कल्पवृक्षना पुष्प अने सुगंधी चंदनथी जिनराजनु पूजन करी दिव्यनाटकथी यात्रामहोत्सव कर्यो पछी यक्ष, हंसराजाने तेना राजपुरनगरे लइ गयो अने तेना शत्रुने बांधी तेनी पासे लाव्यो हंसराजाए यक्षने विनती करी शत्रुने छोडाव्यो पछी यक्षे पोताना चार देवसेवकोने आज्ञा करी के, “तमारे हमेशा आ हंसराजानु दिव्य भोगथी पोषण करवु, कारण राजपुरनगरने विषे ए पुन्यवान छे, माटे तेमनु प्रयत्नवडे वि-घ्नोथी रक्षण करवु ” आ प्रमाणे पोताना देवसेवकोने प्रीतिथी आज्ञा करी अने हंसराजानी रजा लइ यक्ष स्वर्गप्रत्ये गयो हंसराजा पण सत्यवचनना प्रभावथी आ मनुष्यभवने विषे दिव्यसंपत्ति भोगवीने अंते स्वर्गलक्ष्मी पाम्यो इति हंसराजानी कथा

(श्री महावीरस्वामी आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के –) हे भव्यजनो ! तमे आ हंस राजानु चरित्र सांभळी चिंतामणी सरखा बीजा व्रतने विषे निरंतर आदर करो जो शक्ति होय

तो श्रावके सर्वथा मृषाभाषण करवुं नहीं; परंतु जो शक्ति न होय तोपण यतना तो करवी. वळी जो सर्व प्रकारे नियम करवानी शक्ति न होय तोपण श्रावके आ पांच प्रकारना मृषाभाषणने त्यजी देवुं; कारणके श्रावक ते पांच प्रकारनुं मृषाभाषण करवाथी बीजा व्रतनो भंग करे छे. ते पांच प्रकारनुं मृषाभाषण आ रीतेः—

१ कन्या संबंधी मृषाभाषण, २ गाय संबंधी मृषाभाषण, ३ भूमि संबंधी मृषाभाषण, ४ खोटी साक्षी पूरवा संबंधी मृषाभाषण, ५ थापण ओळववा संबंधी मृषाभाषण. श्रावके आ पांच प्रकारना मृषाभाषणने त्यजी देवुं.

पछी आणंदश्रावके शुद्ध चित्तथी बीजुं मृषावादविरमणव्रत ग्रहण कर्युं. श्री वीर प्रभुए ते बीजा व्रतनो आलावो आणंदश्रावकने कह्यो. ते आ प्रमाणेः—

थूलगं मुसावायं समणोवासगो पच्चक्खाइ, से मुसावाए पंचविहे पन्नते ॥ तंजहा ॥ कन्नालिए गवालिए भूमालिए नासावहारे कूडसक्खिज्जे ॥ थूलगमुसावायवेरमणस्स समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणियव्वा न समायरिअव्वा ॥ तंजहा ॥ १सहसाभक्खाणे २रहस्साभक्खाणे ३सदारमंतभेए ४मोसुवएसे ५कूडलेहकरणे ॥

अर्थ –श्रावक स्थूलमृषावादनुं पच्चखाण करे छे, ते मृषावाद पांच प्रकारनो छे १ कन्या संबंधी, २ गाय संबंधी, ३ भूमि संबंधी, ४ थापण हळववा संबंधी, ५ खोटी साक्षी संबंधी श्रावके स्थूलमृषावादविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं ते पांच अतिचार आ प्रमाणे –

१ विचार कर्या विना बोलवु, २ कोइनो गुप्त विचार बीजाने कहेवो, ३ पोतानी स्त्रीनी गुप्त वात प्रगट करवी, ४ कोइने खोटो उपदेश करवो, ५ खोटा लेख करवा श्रावकोए आ पांच अतिचारो जाणवा, पण ते आचरवा नहीं

पछी श्री वीरप्रभुए श्राद्धश्रावकनी आगळ त्रीजु अदत्तादानव्रत कहेवानो आरम्भ कर्यो के, "जे पुण्यवंत पुरुषो कोइना भूमि उपर पडेला अथवा खोवाइ गएला द्रव्यने लेता नथी, ते पुरुषोने आ लोकमां तथा परलोकमां यश, धर्म अने सर्व प्रकारना सुखो प्राप्त थाय छे अने जे पुरुषो आ लोकमां बीजाना द्रव्यने ग्रहण करे छे तेमने परभवे ते चोरीरुप विषवृक्षना फळरुप वध, बंधन अने मारण विगेरे अनंत नरकादि तीव्र दुःखो भोगववा पडे छे जे धन्य पुरुषोए परद्रव्यने न ग्रहण करवानो नियम लीधो छे, ते पुरुषोने लक्ष्मीपुंजनी पेठे

सर्व प्रकारनी संपत्ति आवी मळे छे." प्रभुनां आवां वचन सांजळी आणंदश्रावके पूछ्युंः— "हे जगवन्! ते लक्ष्मीपुंज कोण हतो? तेणे त्रीजुं अदत्तादान व्रत शी रीते धारण कर्युं हतुं? अने ते अचळ लक्ष्मी शी रीते पाम्यो?" तेवारे प्रभुए कह्युं. "हे आणंद! जगतूने आश्चर्यकारी एवुं ते लक्ष्मीपुंजनुं चरित्र सावधान मनथी सांजळ.

अदत्तादानरुप त्रीजा व्रतऊपर लक्ष्मीपुंजनी कथा.

आ जरतक्षेत्रने विषे पोतानी समृद्धिथी सर्व नगरोने निस्तेज करनारुं हस्तिपुर नामनुं नगर छे, त्यां अति दरिद्री अने जिनधर्मी एवो कोइ सुधर्म नामनो वणिक रहेतो हतो. जीवादि नवतत्वनो जाण एवो ते वणिक् कोमी कोमीनी कांइ कांइ वस्तु वेचीने हमेशां दुःखथी पोतानी आजीवीका करतो हतो, तेने बहु गुणवाळी धन्या नामनी स्त्री हती.

एक दिवस ते धन्याए स्वप्नमां पांदमे पांदमे विविध प्रकारनी महा समृद्धिथी देदीप्यमान, देवताए करेला नाटक अने गीत विगेरेथी प्रसन्नमुखवाळी, कमळऊपर बेठेली अने जिनराजनुं पूजन करती एवी लक्ष्मीदेवीसहित एक कमळनुं तळाव दीठुं. रात्रीमां आवुं स्वप्न जोइ जागी गएली अने हर्ष पामेली धन्याए तरत ते वात पोताना पतिने कही. तेवारे पतिए कह्युंः—

"हे प्रिया! तने गुणवान्, श्रीमान्, कल्याणकारी, जिनेश्वरनो भक्त, दारिद्र्यने दूर करनार अने म्होटी कीर्तिवाळो पुत्र थशे" पतिना आवा वचन सांभळी पोताना आत्माने धन्य मानती एवी ते धन्याए बाकीनी रात्री श्रीजिनेश्वरना गुण गावामा गाळी बीजे दिवसे गर्भना प्रभावथी सुधर्म वणिकने वेपार करता वधतो लाभ थयो आवी रीते वेपार करता वृद्धि पामेला धनथी सुधर्मने प्रथम थोडु सुख मळ्यु

एक दिवस धन्यामा शरिरनी मनोहर कांतिथी उत्तम गर्भने जाणी हर्षने लीधे जेना शरीरना रुवांमा उभा थया हता एवो ते सुधर्म विचार करवा लाग्यो के, "मारा घरने विषे संपत्ति बहु थोडी छे अने आ गर्भ बहु उत्तम छे, तेथी हु आ गर्भने योग्य एवो सीमंतनो उत्तम उत्सव शी रीते करीश?" आ प्रमाणे चिंता करता आर्तध्यानमा डुबी गएलो सुधर्म नीची दृष्टी करी जेटलामा पगना अंगुठाथी पृथ्वीने खोदवा लाग्यो, तेटलामा तेणे मणि अने सोनाथी भरेलु एवु एक म्होटु भोंयरु दीठु, तेथी ते फरी विचारवा लाग्यो के, "निश्चे आ गर्भनो प्रभाव देखाय छे" पछी तेणे तेमाथी द्रव्य लइ तेना वडे इंद्रना भवनसरखो मनोहर सात माळनो एक म्होटो महेल चणाव्यो अने रुपथी रतिसमान अने गुणथी कोइनी उपमा न आ

पी शकाय एवी उत्तम बुद्धिवाळी दासीउ राखी. पछी तेणे सीमंतनो एवो म्होटो उत्सव कर्यो के जेथी नगरना सर्वे माणसो मनमां आश्चर्य पामीने कहेवा लाग्या के, "अहो! आते एणे शुं कर्युं?" पछी जेम कुवामांथी पाणी काढवा मांड्युं तेम ते सुधर्मे भोंयरामांथी द्रव्य काढवा मांड्युं, पण ते अक्षय नवनिधाननी पेठे खुट्युं नहीं. वळी धन्याने जे जे वखते जे जे मोहोळाउ उत्पन्न थया ते ते वखते तेणे ते ते डोहोळाउ पुरा कर्या. पछी धन्याए शुभ दिवसे अने सारा लग्नने विषे अति कांतिवाळा पुत्रने जन्म आप्यो. तेवारे सुधर्मे बहु प्रकारना दान आपवाथी अने विविध प्रकारना गीत तथा वाजींत्रादिकथी पुत्रनो जन्ममहोत्सव एवो उत्तम कर्यो के जेथी सर्वे लोको विस्मय पाम्या.

पछी पिता सुधर्मे लक्ष्मीना पुंज (ढगला) सरखा ते पुत्रने जोइ तेनुं, म्होटो उत्सव करीने लक्ष्मीपुंज नाम पाड्युं. ते लक्ष्मीपुंज जे वखते जे जे वस्तुनो मनोरथ करे ते ते वस्तु तरत आवी मळवाथी जरापण दुःख न पामतो कामदेवनी पेठे म्होटो थवा लाग्यो. वळी दुःखनो लेश पण न उत्पन्न थवाथी ते बाळक क्यारेपण रोतो नहि, तेथी तेनां माता पिता हमेशां सुखी रहेतां. हवे सर्व प्रकारनी कळाउनो अभ्यास करतो अने बीजना चंद्रनी पेठे वधतो एवो ते पुत्र अ-

नुरमे म (नोरोना नमे गिर वड पर्गो पनी गाढ दिशामाथी आवेला आठ डोळीयानुण पंगारोताणी पुरी ते लक्ष्मीपुज साथे परणाणी उत्तम रूपवाळा लक्ष्मीपुजे स्वयी बनावेला भुवनमां निवास करवाथी ताट, तरुणे, आकार गिरि कारपण जाण्यु नहोतु, तेटली लोकमा जे जे प्रीति करनारी वस्तु हती ते ते सर्व तेणे भोगवी हती अने जे जे दुःख करनारी वस्तु हती ते तेणे स्वप्नामां पण दीठी नहोती पोतानी स्त्रीओए करेला गीत गायनने सांभळवाथी जेने मनमां आनंद उत्पन्न थतो हतो एवा ते लक्ष्मीपुजे अनुत्तर देवलोकमा निवास करनार देवतानी पेठे सुखमा गएला बहु काळने जाण्यो नहीं.

एक दिवस सय्यामा सुतेलो लक्ष्मीपुंज "मने आ अणाचिंतवेली भोगसंपत्ति शाथी मळी?" एवो विचार करतो हतो, एवामा दिव्यशरीरवाळो अने दिव्यवस्त्र तथा घरेणाथी सुशोभित एवो कोइ देवता प्रगट थइ तेनी आगळ दाथ जोडी आ प्रमाणे कहेवा लाग्यो —

मनोहर गुणसमृद्धरूप रत्नयुक्तना उत्तरूप हे लक्ष्मीपुज! अहिंथी केटलेक दूर मणिरत्नोना समृद्धी नरपुर एवुं लक्ष्मीपुर नामनु नगर छे, त्या गुणधर नामनो सार्थवाह वसे छे एक दिवस कांइ कार्य निमित्ते वनमा गएला ते बुद्धिमान गुणधर सार्थवाहे एक मुनिने दीठा,

ते वखते शांत एवा विद्याधरो तेमनी आगळ बेसीने धर्म सांभळता हता, त्यां गुणधर सार्थवाह पण त्रण प्रदक्षिणापूर्वक मुनिने नमस्कार करी तेमनी आगळ बेठो. पछी मुनिए कह्युं. "हे भव्यजनो! आ संसारमां परद्रव्यहरण (चोरी) मृत्युथी पण अधिक दुःख आपनारी छे; माटे पुन्यना अर्थी पुरुषोए क्यारे पण चोरी करवी नहीं." मुनिनां आवां वचन सांभळी विद्याधरोनी सभामां अति पवित्र आत्मावाळा गुणधर सार्थवाहे गुरु पासे अदत्तादान विरमणव्रत लीधुं. पछी ते गुरुने नमस्कार करी नगरमां आव्यो.

कोइएक दिवस गुणधर सार्थवाह धन मेळववानी इच्छाथी सार्थ तैयार करी पांचसें गाडां साथे लइ परदेश जवा निकळ्यो. अनुक्रमे सार्थ एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्यो. जो के गुणधर सार्थवाह घोडा उपर बेसतो हतो, तोपण ते आ वखते धुळ उडवाना भयथी पगे चालतो हतो. आगळ जतां तेणे पृथ्वीउपर पडेली अने लाखद्रव्यनी कींमतवाळी एक मणिमाळा दीठी, परंतु ते तेणे व्रतना भंगथी लीधी नहीं, तेम तेना सामुं पण जोयुं नहीं. वळी "शुं सार्थ दूर गयो? कारण तेनो गाढ शब्द दूर संभळाय छे." एवो विचार करी जेटलामां गुणधर सार्थवाह घोडा उपर बेसी उतावळथी जवा लाग्यो, तेटलामां घोडानी

खरीथी उखडेली भूमीमा सोनामहोरथी भरेलो एक त्रांबानो घडो दीठो, ते पण तेणे मत नगना भयथी त्यजी दीधो पछी तेणे फरी घोडाने जेटलामा वेगथी चलाववा मांड्यो तेटलामा ते घोडो रुधिर वमी तुरत मृत्यु पाम्यो, तेथी पापथी बहु भय पामतो एवो ते गुणधर सार्थवाह विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! में आ घोडाने उतावळो चलाववा मांड्यो तेथी ते मृत्यु पाम्यो जे पुरुष आ म्हारा घोडाने जीवतो करे तेने हुं निश्चे म्हारु सघळु धन आपु" आवी रीते विचार करतो ते सार्थवाह पगवडे उतावळो चालवा लाग्यो आगळ जता ते महा अरण्यमा भूलो पड्यो, त्या बहु तरस्यो थवाथी आम तेम भटकतो पाणीनी शोध करवा लाग्यो एवामा तेणे एक झाड साथे लटकती पाणीनी भरेली मशक दीठी, तेथी ते बहु हर्ष पाम्यो पछी ते गुणधर सार्थवाहे "आ पाणीनी भरेली मशक कोनी छे?" एम जेटलामा उंचा सादथी कह्यु, तेटलामा तेज झाडनी डाळ उपर उत्तम पांजरामा रहेला एक पोपटे कह्यु —"हे सत्पुरुष! म्हारो स्वामी एक उत्तम वैद्य होवाथी ते औषधि लेवा माटे अहिंथी दूर गएलो छे, तेनी आ मशक छे, एम तुं जाणजे" वळी पोपटे कह्यु —"हे भद्र! तु बहु तरस्यो थएलो जणाय छे, तो आ मशकमाथी पाणी पी हुं ते वात कोइने क-

हीश नहीं." पोपटनां आवां वचन सांभळी शुद्ध बुद्धिवाळा अने त्रीजा व्रतना भंगथी भय पामता एवा गुणधर सार्थवाहे बन्ने हाथथी पोताना बन्ने कान ढांकीने कह्युं.—"हे पोपटराज! म्हारा प्राण तरशथी जता होय तो भले जाय, परंतु हुं अदत्तवस्तु नहीं लउं; कारण के अदत्तवस्तु लेवाथी महा पाप लागे छे." गुणधर सार्थवाह आवां वचन कही अने स्थीर थइने ऊभो रही जेटलामां जुए छे, तेटलामां तेणे पांजरुं अने पोपट ए बेमांथी एकेने दीठुं नहीं, परंतु कोइ एक पुरुष प्रगट थइ तेने केहेवा लाग्योः—

"हे उत्तम पुरुष! वैताढ्य पर्वत उपर विपुलानामनी नगरी छे, त्यां सूर्यनामनो विद्याधर हुं पोते निवास करुं छुं; म्हारा पिताए दीक्षा लीधी छे, ते हमणां तमारा नगरना उद्यानमां आव्या हता; तेमने वंदना करवा हुं गयो हतो. हे भद्र! मने पारकुं अगणित धन लइ लेवानी बुद्धि थइ हती, तेथीज म्हारा पिताए ते वखते त्रीजा व्रत संबंधी धर्मदेशना आपी हती. पछी मुनि पासे में अदत्तादानविरमणव्रत लीधुं, तेथी हुं मनमां बहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, "अहो! आ वेपारी द्रव्यने माटे बहु दूर देशमां जाय छे छतां ते पारकुं अगणित द्रव्य दीठुं होय तोपण न ले ए बहु आश्चर्य छे, तो हुं ए सार्थवाहनी निश्चे परिक्षा करीश."

आवी रीते विचार करी अद्दश्य रहेला में आजे अवसर जोइ तने रत्ननी माळा अने म्होटो निधि वताव्यो, तोपण त्हारु मन जरापण लोभथी विटवना पाम्यु नहीं पछी मे तने घोडा-नु मरण देखाड्यु, अने छेवट तरस्या थएला तने मृत्युनो समय पासे आव्ये पाणीनी भरेली मशक वतावी, तोपण ते जरा पण लोभ कयो नहीं " आ प्रमाणे कहीने सूर्यविद्याधरे पोताना सेवको जे अद्दश्य रहेला हता तेओने प्रगट कर्या अने तेमनी पासे मणिनी माळा, निधान, घोडो अने बीजुं वहु धन मगावी गुणधर सार्थवाहनी आगळ मूक्यु, तथा तेने ते सर्व वस्तु सहित तेना (गुणधर सार्थवाहना) वियोगथी व्याकुल एवा सार्थने विषे तरत पहोचतो कर्यो

पछी गुणधर सार्थवाहे "तमे आ धन क्याथी आण्यु छे" एम पूछ्यु, एटले विद्याधरे कह्यु के, "एमा काइक धन म्हारु पोतानु छे अने काइक कुतुहळे करीने लोको पासेथी आणेलु छे" हे भद्र! मे मारा पिता मुनिना उपदेशथी चोरी त्यजी नहोती, ते आजे त्हारु आचरण जोइ त्यजी दीधी छे, आ कारणथी तु मारो गुरु थयो छु, अने आ द्रव्य में गुरुनी पूजा निमित्ते करेलुं छे "तेवारे गुणधर सार्थवाहे कह्यु –"हे भद्र! ते जेनु जेनु ते धन लीधु छे, तेने तेने पाछु आप " सार्थवाहना ते वचन मानी सूर्यविद्याधरे तेम कर्यु पछी गुण-

परे पोतानुं सघळुं धन विद्याधरनी आगळ मूकीने कह्युं:—"तुं आ म्हारुं सघळुं धन ले, कारण में प्रथम एवी प्रतिज्ञा करी छे के, "जे पुरुष म्हारा घोडाने जीवतो करे तेने हुं म्हारुं सघळुं धन आपुं." त्यारे विद्याधरे कह्युं:—"हे सारा भाग्यवाळा! तें आ अघटित कह्युं. हुं त्हारो देवादार छुं, माटे ए धन हुं नहीं लउं. हे भाग्यशाळी! हुं त्हारा उपदेशनो देवादार शी रीते थउं? अने म्हारी पोतानी मायाने माटे त्हारुं धन पण शी रीते लउं? माटे तुं म्हारुं धन ले, परंतु हुं त्हारुं धन नहीं लउं. हे सार्थपति! ज्यारे तुं म्हारुं धन लेतो नथी अने हुं त्हारुं धन लेतो नथी तो पछी आ धननो स्वामी कोण थशे." विद्याधरनां वचन सांभळी गुणधरे कह्युं:—"ए धननो अधिपति धर्म छे, कारण धर्म प्रसन्न थाय त्यारे ते त्रण लोकनी लक्ष्मी आपे छे, तो आ संपत्तिनो पण तेनीज छे. माटे चाल, तीर्थंकरोए कहेला अने जगतना अधिपति एवा धर्मने विषे लक्ष्मीने वापरीने सफळ करीए." गुणधर सार्थवाहनां आवां वचन विद्याधरे हर्षथी मान्यां अने पछी ते बन्ने जणाए भावथी सात क्षेत्रने विषे सर्व धन वापर्युं.

(देवता लक्ष्मीपुंजने कहे छे के):—हे भद्र! पछी ते गुणधर सार्थवाह धर्मध्यानथी मृत्यु पामी तुं लक्ष्मीपुंज थयो अने ते सूर्यविद्याधर त्हारा उपदेशथी अदत्तादान त्याग करी आयु

ष्य पूर्ण थये मृत्यु पामीने ते व्रतना प्रभावथी व्यंतरदेवतानो राजा थयो त्हारा पूर्वभवना पुण्यनी शक्तिथी वश थएलो ते देवता त्हारा जन्मकाळथी मांडीने तने जे जे वस्तु जोइये ते ते आपीने वखतो वखत हर्ष पमाडे छे ते हु पोते व्यंतरदेवता छु"

व्यंतरदेवताना आवा वचन सांभळी लक्ष्मीपुंज तरत मूर्छा पाम्यो अने सावचेत थयो, पछी जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थवाने लीधे बहु हर्ष पामेला तेणे पोतानो पूर्वभव जोइ वैराग्यवासीत थइ दीक्षा लीधी अनुक्रमे शुभ भावथी चारित्र पाळी ते लक्ष्मीपुंज अच्युतदेवलोकने विषे देवता थयो त्यांथी चवीने मनुष्य भव पामशे, ते भवमा दीक्षा लइ मोक्षपदे जशे इति लक्ष्मीपुंजनी कथा

(श्री वीरप्रभु कहे छे के) —हे भव्यजनो! सर्व प्रकारनी लक्ष्मीने मेळवनारा लक्ष्मीपुंज सार्थवाहनु आ दृष्टांत सांभळीने तमे सर्व प्रकारे अदत्तादाननो नियम करो

प्रभूना आवा वचन सांभळी आणंदश्रावके कह्यु —"हे भगवान्! मने आ त्रीजु व्रत आपो" त्यारे प्रभूए तेने आलावासहित त्रीजु व्रत उच्चराव्यु ते आ प्रमाणे

थूलग अदत्तादाण समणोवासओ पच्चरकाइ। से अदत्तादाणे दुविहे पन्नते ॥ त जहा ॥

सचित्तादाणे अचित्तादाणेअ । तदतिचारानाह ॥ थूलग अदत्तादाणवेरमणस्स समणोवासएणं पंच अइआरा जाणियव्वा न फासियव्वा ॥ तं जहा ॥ १तेनाहडे २तक्करप्पओगे ३विरुधरज्जाइक्कमे ४कूडतुलकूडमाणे ५तप्पडिरुवगववहारे ॥

श्रावक स्थूल अदत्तादाननुं पच्चक्खाण करे छे, ते अदत्तादान बे प्रकारनुं छे. एकसचित्त अदत्तादान अने बीजुं अचित्त अदत्तादान. (तेना पांच अतिचार कहे छे.) श्रावके स्थूल अदत्तादानविरमणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.–

१ चोर लोके चोरी आणेली वस्तु लेवी; २ चोर लोकनी साथे वेपार करवो; ३ राज्यविरुद्ध कार्य करवुं; ४ खोटां माप तथा तोल राखवां; ५ सारी नरसी वस्तुनो सेगसेग करवो. आ पांच अतिचारो श्रावके त्यजी देवा.

प्रभुनां आवां वचनथी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके जिनेश्वरने कह्युं. "हे दयाना समुद्र! हवे मने चोथुंव्रत संभळावो." तेवारे श्री जिनेश्वर प्रभुए कह्युं:–"हे श्रावक! चोथाव्रतमां साधुजने सर्व स्त्रीजनो निषेध छे, अने श्रावकने पोतानी स्त्री विना बीजी सर्व परस्त्रीजनो निषेध छे. श्रावक मन, वचन अने कायाए करीने परस्त्रीने त्यजी दे छे, अने श्राविका परपुरुषने त्यजी

दे छे जे स्त्री मन, वचन अने कायाए करीने परपुरुषने त्यजी दे छे, ते स्त्री त्रण लोकमा पूजवा योग्य अने मदिरावतीनी पेठे सर्व सपत्तिनु स्थान थाय छे ते मदिरावतीनी कथा आ प्रमाणे –

॥ चोथाव्रतरूप मैथुन उपर मदिरावतीनी कथा ॥

जेनो प्रतापरूप सूर्य मध्यरात्रीने विषे पण प्रकाश करतो हतो एवो अने राजाओमा मुकुटमणिरूप रिपुमर्दन नामनो राजा क्षितिप्रतिष्ठित नगरने विषे राज्य करतो हतो, तेने सोभाग्यथी उत्तम शरीरवाळी, शीलादि निर्मळ गुणोना मदिरसमान अने गाढ स्नेहवाळी मदनरेखा नामनी स्त्री हती पूर्वजन्मने विषे करेला पुन्यने लीधे निरतर विषयसुख भोगवता एवा ते स्त्री पुरुषने उत्तम कातिवाळी मदिरावती नामनी पुत्री थइ हती ते मदिरावती दिवसे दिवसे चद्रनी कळानी पेठे वृद्धि पामती अनुक्रमे पुष्पनी कळीनी पेठज माणसोना मनने मोद पमाडनारी यौवनावस्था पामी

एक दिवस रिपुमर्दन राजा सभामा बेठो हतो, एवामा मदनरेखाए पुत्रीने उत्तम शणगार पहेरावी सभामा मोकली पुत्रीने जोइ हर्षितचित्तवाळा राजाए तेने पोताना खोळामा बसारी अने ऐश्वर्यथी मदोन्मत्त थइ सभाना लोकोने पुछ्यु –"हे सभाजनो ! आवी दिव्य

समृद्धिवाळी अने स्वभाविक मनोहर कोनी सभा छे? वळी म्हाराथी अधिक आवी उत्तम शोभावाळुं कुटुंब पण कोनुं छे? ते मने कहो." त्यारे लोकोए कह्युं:—"हे स्वामिन्! सभा अने कुटुंब जेवुं आपनुं शोभे छे तेवुं बीजा कोइ राजानुं देखातुं नथी." लोकोनां आवां वचन सांभळी पुत्री मदिरावतीए कांइक हसीने माथुं धूणाव्युं. तेवारे राजाए तेने पूछ्युं:—"हे पुत्री! तें म्हारूं माथुं शामाटे धूणाव्युं?" त्यारे पुत्रीए कह्युं:—"हे तात! सावधान थइने सांभळो. आ माणसो जे कहे छे ते फक्त तमारा चित्तने प्रसन्न करवा माटे छे, परंतु ते सर्व खोटुं छे; कारण के तरतमयोगथी राजाओ विविध प्रकारना होय छे." पुत्रीनां आवां वचनथी राजाए सभाना माणसोने फरीथी पूछ्युं:—"हे सभाजनो! तमोने आवुं सुख कोना प्रसादथी मळ्युं छे?" लोकोए कह्युं. "महाराज! आपना प्रसादथी अमोने सुख प्राप्त थयुं छे. कल्पवृक्ष विना बीजो कोण इच्छितसुख आपवा समर्थ थाय? अर्थात् कोइ न थाय." तेवारे कन्याए कह्युं:—"अरे मुर्ख लोको! तमे खोटुं केम बोलो छो? जीव शुभ अथवा अशुभ कर्मना वशथी सारूं अथवा खोटुं फळ पामे छे." पुत्रीनां आवां वचन सांभळी तेणे पोतानी वैरिणी मानता एवा राजाए कह्युं. "हे पुत्री! तुं कोनाथी सुख भोगवे छे?" त्यारे पुत्रीए कह्युं.

"हे तात! मे पूर्वभवने विषे शुभ कर्म कर्युं छे, तेथी हुं आ म्होटुं सुख भोगवुं छुं. हे तात!
जो तमे एम जाणता हो के सर्व लोकोना सुखनुं कारण हुं छुं, तो तमे तमारा नवळा सेव-
कोने पण सुख केम नथी आपता? हे देव! केटलाक तमारा सेवको हाथी, घोडा उपर बेसी
ने जाय छे, केटलाक पालखीमां बेसीने जाय छे, अने केटलाक दुःखी सेवको तमारी आगळ
दोडे छे, माटे जे माणसे पूर्वजन्ममां जेटलुं कर्म कर्युं हशे तेने तेटलुंज सुख आपनारा तमे स
मर्थ छो पापीओने सुख आपवा समर्थ नथी, ए तमारे निश्चे जाणवुं. हुं पण पूर्वभवना पुण्य-
थीज तमारा कुळमां उत्पन्न थइ छुं अने तेथीज मने आवी सुखसामग्री मळी छे" पुत्रीना
आवा वचनथी क्रोध पामेला राजाए कह्युं –"अरे मुग्ध! आ तुं शुं बोले छे? तुं निश्चे पुत्रीरूपे
म्हारी शत्रु उत्पन्न थइ छे. म्हारी कृपाथी दरिद्री धनवान, धनवंत दरिद्री अने रोगी रोगरहित
थाय छे. जो तुं म्हारो प्रसाद मानीश तो हुं तने उत्तम राजानी साथे परणावीश, नहितो अ
तिहीन, दुःखी अने कद्रुपानी साथे परणावीश" आवां वचन सांभळी मदिरावतीए हसीने
कह्युं –"हे तात! तमे मने म्होटा राजानी साथे परणावशो, परंतु जो म्हारुं पुण्य नहीं होय
तो ते रंक थइ जशे, अने जो म्हारुं पूर्वपुण्य हशे तो मने रंकनी साथे परणावशो तोपण ते

राजा थशो; माटे तमे संसाररूप वृक्षना मूळरूप गर्वने त्यजी द्यो."

पछी राजाए क्रोधथी पोताना सेवकोने आज्ञा करी के, "हे सेवको! तमे निचकुळमां उत्पन्न थएला, दरिद्री अने दुर्भागी एवा कोइ माणसने झट पकडी लावो." राजानी आज्ञाथी सेवकोए राजमार्गमां जइ एक दरिद्री पुरुषने पकडी लावी राजसभामां उभो करीने कह्युं:—"हे स्वामिन्! अमे आपनी आज्ञाथी आ पुरुषने अहिं आण्यो छे." पछी राजाए क्रोधथी नाक कान विनाना, खरी पडेली आंगळीओवाळा, कोढवाळा, जेम पर्वत उपरथी पाणी झरे तेम जेना शरीरथी पाच झरी रह्युं छे एवा, अने घुर घुर शब्द करता एवा पुरुषने जोइ राजाए पुत्रीने कह्युं:—"हे पुत्री! त्हारा कर्मे त्हारा माटे आ वर आणेलो छे, माटे तेनी साथे लग्न कर." राजानां एवां वचन सांभळी मदिरावतीए तुरत उठी ते कोढीयानी साथे पाणीग्रहण कर्युं. तेवारे सर्वे सभाजनो हाहाकार करवा लाग्या. पछी राजाए पुत्रीना सर्वे अलंकारो उतारी लइ तेने पेला कोढीया माणस सहित पोताना सेवको पासे नगरनी बहार कढावी मूकी. एकांत धर्मने विषे रुचीवाळी मदिरावती पण ते कोढीयानी साथे एक देवमंदिरमां जइ त्यां नहिं हर्ष अने नहिं खेद एवा मध्यम भावथी सुखे बेसीने धर्मध्यान करवा लागी.

आ वखते कोमीयाए कह्यु —हे प्रिया ! बुद्धिरहित एवा राजाए पोताना कुळने अघटीत एवु आ नगर विचारेलु कार्य केम कर्यु ? क्या केरडानु झाड अने क्या कल्पलता ? क्या रत्नी माळा अने क्या कागडो ? तेउमा जेवु म्होटु अतर छे तेवु आपणामा पण छे हुं पूर्व भव ने विषे करेला कर्मथी उत्पन्न थएला कोढवडे पीडा पामेलो छु अने तु अति लावण्यवाळी तथा रुपसपत्तिए करीने भरपुर छु, तो त्हारो अने म्हारो योग सुखकारी शी रीते थशे ? मा टे हे मुग्धा ! तु कोइ म्होटा समृद्धिवाळाने परण, के जेथी तु त्या जवाथी राजहसीनी पेठे बहु मान पामीश तु पोताना शरीरने विना अपराधे म्हारा जोडा सगथी नाश पमाडीश न हीं " कोढीयाना आवा वचन साभळीने रोती एवी मदिरावतीए गद्गद् वचनथी कह्यु — "हे नाथ ! आप कुळवती कन्याउने अयोग्य एवु वचन केम बोलो छो ? प्रथम जीवोने अनंत पापना उदयथी स्त्रीजन्म प्राप्त थाय छे, तेमा कुळस्त्रीउने उत्तम रीते शीळ पाळवु, एज एमना जन्मनु निश्चे श्रेष्टपणुं छे हे नाथ ! घरेणाथी सुशोभित एवीय पण स्त्री जो शीलरहित होय तो ते शोभती नथी, आ लोकमा अथवा तो परलोकमा स्त्रीउने शीळ एज उत्तम आभूषण छे, हे प्राणनाथ ! आ ससारमा यौवन, रुप अने लक्ष्मी विगेरे मने अनतवार म-

ळ्युं, परंतु शीळरुप माणिक्यरत्न मळ्युं नथी. रोगी अथवा निरोगी, धनवंत अथवा अधन ए वा तमेज आ लोकमां म्हारा प्राणनाथ छो, एथी जो विपरीत कहेशो तो हुं अग्निनुं शरण लइश. माटे हे नाथ! जो म्हारा जीवितनी इच्छा होय तो म्हारा दासीना उपर दया करी फरी आवुं वचन क्यारे पण बोलशो नहीं."

पछी हृदयमां अति संतोष पामेलो अने बोलतां बंध थएलो ते कोढीओ अमृतथी छंटाएलानी पेठे ऊंघी गयो, ते वखते मदिरावतीनां तेवां दुःखने न जोइ शकवाने लीधे होयनी! एम सूर्य अस्त पाम्यो; पछी काळावर्णवाळी राक्षसीए जाणे जगत्ने गळवा मांड्युं होयनी! एम दुर्जन माणसना चित्तनी पेठे सर्व ठेकाणे अंधकार फेलावा मांड्युं; ते वखते मदिरावती पोताना पतिना पग चांपती अने पंच परमेष्ठीनुं स्मरण करती जेटलामां बेठी हती तेटलामां दिव्यशणगारथी सुशोभित एवा कोइएक पुरुषसहित एक देवी त्यां आवीने हसते मुखे ते कन्याने कहेवा लागी:—"हे कन्या! तुं मने आ नगरनी अधिष्ठायक देवी जाण, त्हारा पिताए त्हारी फोगट विटंबना करी ते जोइ हुं दयाथी अहिं आवी छुं; मैं आ भाग्यवान् अने रुपवान् पुरुषने अहिं आण्यो छे, तेने तुं सेव अने आ कोढीयाने त्यजी दे. आ उत्तमपुरुष हमेशां

तारी आज्ञा प्रमाणे चालशे आ पोते मगधदेशना नरकेशरी राजानो नरशेखर नामे पुत्र छे,
ते पोताना पिताथी छानी रीते पृथ्वीउपर मुसाफरी करवा निकळेलो छे, तु म्हारा पोताना
उत्तम यौवनने अने रूपमारहित एवी रुपलक्ष्मीने आ कोमीयानी साथे निष्फळ गुमावीश
नही तु आ कोमीयानो सग त्यजी सर्व सुखना मंदिररुप आ पुरुषने वरीने स्वर्गतुल्य म-
गधदेशनी राज्यलक्ष्मीनी मालीक था तु तमने वन्नेने जीवितपर्यंत सुखसपत्ति आपीश "
देवीना आवा वचन साम्भळी मदिरावतीए मनमा धैर्य राखीने कह्यु –"हे मात! तमे म्हा
रा उपर म्होटी कृपा करी, भे म्हारा माता, पिता अने सर्व नगरवासी लोकोनी समक्ष आ
कोमीयानो हाथ पकड्यो छे तो हवे वीजाने शी रीते वरु? माटे आ लोकमा तो जेवा तेवा
रुपवाळो पण आ कोमीयो म्हारो प्राणनाथ छे,नहितो म्हारु शरण मरण छे हे देवी! म्हा
रा मनमा एटलो निश्चय छे के वीजो तो शु? पण इन्द्रथी अधिक रुपवाळो होय तोपण आ
कोमीयाने मूकी तेने नही वरु हे देवी! मने आ लोकमा अने परलोकमा आ कोमीया पुरु-
षथीज सर्व मनोवाछित भोगसपत्ति मळशे,ए तु निश्चे जाणजे, माटे कृपा करी म्हारा भाइ
एवा आ नरशेखरने राज्यलक्ष्मीसहित तेना राज्यमा पहोचतो कर "

मदिरावतीनां आवां वचनथी कोप पामेली देवीए तुरत तेने पगे पकडी आकाशमां उ-गाळी अने त्यांथी परती एवी तेने त्रीशुळ उपर धारी राखीने कह्युंः—"हे मुर्खी! तुं म्हारा कहेवा प्रमाणे कर, नहीं तो हुं त्हारुं मरण करीश." तेवारे कन्याए निश्चळ मनथी देवीने कह्युंः—"हे देवी! म्हारुं वचन सांभळ. हुं प्राणांते पण शीळभ्रष्ट नहीं थाउं. में बहुवार जीवित अने यौवनलक्ष्मीनुं सुख विगेरे इच्छितवस्तु मेळवी छे, परंतु चिंतामणि समान निर्मळ शीळ मेळव्युं नथी; माटे हे देवी! तुं मने थोडीवार पछी मारी नाखवानी होय तो हमणां मारी नांख, परंतु हुं त्हारुं वचन कोइपण रीते पाळवानी नथी.

आ प्रमाणे कही मदिरावती जेटलामां नवकारमंत्रनुं स्मरण करवा लागी तेटलामां तणे पोताने सुखथी उभेली जोइ, परंतु न दीठी देवीने के न दीठो शरशेखरने. वळी तणे पेला कोडीयाने पण न दीठो, परंतु वस्त्र अने घरेणांथी सुशोभित एवा कोइएक बीजा पुरुषने दीठो; ते विना बीजुं कोइ जोवामां आव्युं नहीं. तथी ते मदिरावती मनमां विचार करवा लागी के, "आते शुं स्वप्न छे के साचुं छे? म्हारो कोडीयो धणी क्यां गयो? आ शुं थयुं? आवी रीते जेटलामां विचार करे छे तेटलामां पेला पुरुषे कह्युंः—

"हे कन्या! म्हारुं चरित्र सांभळ वैताढ्यनामना पर्वत उपर मणिपुर नामनुं नगर छे, त्या हु मणिचूड नामनो विद्याधरोनो राजा निवास करु छु एक दिवस रात्रीमा लोकनी चर्चा जोवा माटे भमता एवा मे एक श्लोक सांभळ्यो के —

सर्वत्र वायसा कृष्णाः, सर्वत्र हरिता शुका ॥
सर्वत्र सुखिना सौख्य, दुःख सर्वत्र दुःखिनाम् ॥

अर्थ —जेम सर्व ठेकाणे कागडा काळा होय छे अने सर्व ठेकाणे पोपट लीला होय छे, तेम सर्व ठेकाणे सुखी पुरुषोने सुख मळे छे अने सर्व ठेकाणे दुःखीओने दुःख मळे छे

"आ साचु हशे के खोटु" एवो विचार करीने हु विद्याना बळथी जेटलामा कोळीयानुं रुप लइ नगरमा ऊभो रह्यो, तेटलामा राजाना सेवको मने पकडी राजसभामा लइ गया हे सुदरी! त्या तें मने वर्यो, पण तेनु कारण हुं काइ जाणतो नथी तने वडु दुःख उपजाववानारी परिक्षा में करी हती, परतु जेम वायुथी मेरुपर्वतनु शिखर न कपे, तेम तु शीळरुप उत्तम आचारथी कपी नहीं हे कल्याणकारी! जेनु शीळरुप सोनु दुःखरुप कसोटी उपर ऊजळी रहयु छे एवी तु धन्य छे, अने सर्व जगत्मा वखाणवा योग्य छे वळी हु पण धन्य छु,

तमज म्हारुं राज्य अने जीवित वखाणवा योग्य छे के जेनी शीळरुप अलंकार धारण करना
री तुं स्त्री थइ छुं."

विद्याधर राजानां आवां वचन सांभळी मदिरावती बहु हर्ष पामीने मनमां विचार कर
वा लागी के:—"अहो! शीळनुं महात्म्य जगत्ने आश्चर्यकारी देखाय छे." पछी तेणे पोताना
स्वामीने कह्युं:—"स्वामिन्! आप म्हारा अणधार्या पति थया, ते पूर्वभवे जिनेश्वर पूजवा
थी मेळवेला धर्मनुं चरित्र जाणो." पछी विद्याधर राजाए त्यां सात माळनो एक म्हेल वि-
द्याना बळथी तैयार कर्यो; तेमां जेम देवतानी पासे देवीओ रहे तेम मदिरावती विद्याधर
राजानी पासे रही.

आ वखते जाणे मदिरावतीना शीळने जोवा माटेज होयनी! एम पूर्व दिशानां किरणोना
समुहथी सुशोभित शरीरवाळा सूर्यनो उदय थयो. पछी मणिचुड विद्याधर राजाए मदिराव
तीने पुछ्युं. हे प्रिया! त्हारा पिताने हुं आहिं जकिशी बोलावुं के शाकिशी ते कहे? तेवारे
मदिरावतीए कह्युं:—"प्राणनाथ! म्हारा पिताने आहिं खेफुतना वेषे बोलावो के जेथी तेमनो
दुर्गतिना कारणरुप मद गळी जाय." पछी विद्याधर राजाए म्होटु सैन्य विकुर्वी एक वाचा

ळ दूतने रिपुमर्दन राजा पासे मोकल्यो, ते दूते त्या जइ राजाने कह्यु –"हे राजन् सांभळो वैताढ्यपर्वतनो राजा मणिचुडविद्याधर तमारा उपर चडी आव्यो छे, माटे जो तमे पोतानु जीवित अने राज्य इच्छता हो तो तमे खेडुतनो वेश लइने मणिचुडराजाना बे पगमा प्रेमथी नमस्कार करो" आवा वचन सांभळी रिपुमर्दनराजा जेटलामा कोप करी तेने उत्तर आपे छे तेटलामा मंत्रीए राजाने कह्यु के, 'महाराज! निश्चे आ वखते कोप करवो योग्य नथी, ज्या बे पुरुष सरखा होय त्या कोप करवो घटे छे, परंतु वधारे बळवान् उपर करेलो कोप निश्चे दारुणफळ आपनारो थाय छे माटे हे महाराज! विचार त्यजी दइ पोतानु अने राज्यनु रक्षण करवा माटे वैताढ्यपतिने योग्यरीते सत्कार करी नमस्कार करो" मंत्रीना आवा वचन सांभळी रिपुमर्दनराजा कोप त्यजी दइ खेडुतनो वेश लइ जेटलामा मणिचुड पासे आवी प्रणाम करे छे तेटलामा विद्याधरराजाए तेने खेडुतनो वेष त्यजी देवरावी उत्तम लुगडा अने घरेणावडे बहु स्नेहथी सत्कार करी मान आप्यु पछी रिपुमर्दनराजाए जेटलामा विद्याधरराजा मणिचुडनी पासे बेठेली पोतानी पुत्री मदिरावतीने जोइ तेटलामा ते बहु खेद पाम्यो तेवारे मदिरावतीए कह्यु.–"हे तात! तमे खेद न पामो जेने में पति मान्यो हतो,

तेज आ कोळियो पुरुष छे. म्हारा पूर्व पुन्यने लीधे ते अत्यारे इंद्रना सरखी शोभावाळो थयो छे. वळी एणेज तमारा शरीर उपरथी खेडुतनो वेष दूर कराव्यो छे."

मदिरावतीनां आवां वचन सांभळी बहु विस्मय पामेला रिपुमर्दनराजाए मणिचुडने कह्युं:—"हे राजन्! तमे आपसोना चित्तने आश्चर्य उत्पन्न करनारुं पोतानुं चरित्र कहो." तेवारे मणिचुडविद्याधरे रिपुमर्दनराजाने पोतानुं चरित्र कही आने कह्युं के, "हे राजन्! तमारी पुत्री उत्तम शीळवाळी होवाथी तमने धन्य छे." एम कही तेणे पोतानी समृद्धि देखाडी. त्यार पछी ते पोताना सासरा एवा रिपुमर्दनराजाने सत्कारपूर्वक मान्य आपी मदिरावतीने साथे लइ तुरत वैताढ्यपर्वत उपर गयो, त्यां मदिरावती शीळना प्रभावथी विविध प्रकारना भोगोने भोगवती मन, वचन अने कायाथी उत्तम रीते जिनभाषितधर्मनुं आराधन करवा लागी. अखंडरीते जिनधर्मनुं आराधन करी शुभध्यानथी ते मदिरावती उत्तम गति पामी.

॥ इति मदिरावतीनी कथा ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—हे भव्यजनो! तमे आ मदिरावतीना चरित्रने सांभळी पापने दूर करनारा जिनधर्मरुप कल्पवृक्षना मूळरुप शीळने विषे

अतिशय आदर करो प्रभुना आवा वचन सांभळी आणंदश्रावके श्री महावीरप्रभुने कह्यु – "हे भगवन्! म्हारा उपर कृपा करी मने चोथुं व्रत आपो" तेवारे भगवाने चोथुं व्रत आणंदश्रावकने आप्यु तेनो आलावो आ प्रमाणे –

परदारगमणं समणोवासओ पच्चक्खाइ । सदारसंतोसवा पडिवज्जइ ॥ से परदारगमणे दुविहे पन्नत्ते । उरालिअपरदारगमणे वेउव्विअपरदारगमणे अ ॥ सदारसंतोसस्स समणोवासएणं इमे पंच अइआरा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा ॥ तंजहा ॥ [1]अप्पडिग्गहिआगमणे [2]अपरिग्गहिअविह्ववेसाई ॥ [3]ताणं गमणं परेसिं, विवाहपरिमीलणं मोहा ॥ कामभोगेसुतिव्वासत्ती स्त्रीअणं सुराइ फासेवा ॥ तइकामकलणं इअ पंच अइआरा चउत्थये ॥

श्रावक परस्त्रीगमननुं पच्चक्खाण करे छे, अथवा स्वदारासंतोषने अंगीकार करे छे, ते परदारागमन बे प्रकारनुं छे एक उदारिक परदारागमन अने बीजुं वैक्रीय परदारागमन तेमां श्रावके स्वदारासंतोषना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आदरवा नहीं ते आ प्रमाणे –

१ भाडुं आपीने थोडो वखत राखेली स्त्रीने विषे गमन करवुं, २ बीजाए नहीं राखेली विधवा अथवा वेश्याने विषे गमन करवुं, ३ बीजाओनो विवाह करावी आपवो, ४ शब्द, रूप,

रस, गंध, स्पर्शने विषे गाढ अनुराग करवो; ५ स्त्रीउनां मुख विगेरे अंगनो स्पर्श करी खोटी कामचेष्टा करवी. आ पांच अतिचारो चोथाव्रतना जाणवा.

हवे जे गुरुप्रासवाळा जव्यजनो पांचमा अणुव्रत (परिग्रह प्रमाण) ने पाळे छे ते मोक्ष-सुखने जजनारा थाय छे; वळी ते धन्य पुरुषो जगत्मां वखाणवायोग्य थाय छे. जे पुरुषो संसारसमुद्रनो पार पमाडनारा पांचमाव्रतने आदरे छे, तेउने धन्य छे. मथुरानगरीमां रहे-नारा धनसारनी पेठे माणसो संतोषथी सुखी अने असंतोषथी दुःखी थाय छे."

श्री महावीरप्रभुनां वचन सांजळी आणंदश्रावके पूछ्युं:—"हे नाथ! ते धनसार कोण हतो? अने तेणे प्रथम असंतोष शी रीते कर्यो? अने पछी संतोष शी रीते कर्यो?" त्यारे प्रभुए कह्युं. "हे श्रावक! दुःखने उत्पन्न करनारो असंतोष छे, अने सुखने उत्पन्न करनारो संतोष छे कारण जेमां, एवुं ते धनसारनुं चरित्र सांजळ.

पांचमाव्रतरूप संतोष उपर धनसारनी कथा.

आ जरतक्षेत्रने विषे मथुरा नामनी नगरीमां धनसार नामनो शेठ रहेतो हतो, तेनी पासे बावीश क्रोड सोनामहोरो हती; परंतु ते कोइ वखत एक तलमात्र पण धन धर्मकार्यमां वा

परतो नहीं, तेथी लोकोए तेनु कृपणशेठ एवु नाम पाड्यु हतु श्री जिनेश्वरे माणसोनी लक्ष्मी ने प्रकारनी कही छे एक पुण्यानुबंधिनी अने बीजु पापानुबंधिनी ते पुण्यानुबंधिनी लक्ष्मीथी माणसोनी बुद्धि शुद्ध थाय छे, अने ते शुद्धबुद्धिथी जीव आलोक अने परलोकमा सुखी थाय छे, तेमज पापानुबंधिनी लक्ष्मी परभवे नरकादि लाखो दु खोमा पाडे छे अने आ भवमा पण निरंतर दु ख आपे छे

एक दिवस धनसारशेठ, पोताना भूमिमा दाटेला द्रव्यना निधानने जोवा लाग्यो, तो तेणे तेमा कोलसा अंगारा, साप अने विछी जोया, तेथी ते चिंता करतो जेटलामा उभो छे, तेटलामा कोइ माणसे आवीने तेने खबर आपी के, "हे शेठ! तमारा वहाणो समुद्रमा डुबी गया " शेठ आवा दु ख आपनारा समाचारथी हृदयमा वधारे क्लेशवाळो थइ जेटलामा त्यानो त्या उभो छे तेटलामा तेणे पोताना परदेशथी जमीनमार्गे आवता मालनी उपर धाड पड्याना समाचार सांभळ्या आवा वारवार माठा समाचार सांभळवाथी दु खरुप ससुद्रमा डुबी गयेलो अने चितारुप म्होटा पर्वतना शिखर उपर चढेलो ते धनसार शेठ विचार करवा लाग्यो के.—"हाय हाय! म्हारा अपुण्यथी आ शु थयु? निर्धनपणाथी म्हारा कुटुंबनो

निर्वाह शी रीते थशे ? माटे चाल द्रव्य मेळवी कुटुंबनो निवाह करुं. जे थवानुं हतुं ते थयुं. हमणां चिंता करवाथी शुं वळवानुं छे ?” आ प्रमाणे विचार करी धनसार शेठ पोताना कुटुंब पासेथी दश लाख धन लइ ऊंट वहाणे चड्यो. आगळ जतां पूर्वे करेला पापयोगथी वहाण भागी पड्युं, अने शेठना हाथमां एक पाटीयुं आववाथी ते कांठे आव्यो. त्यां ते विचार करवा लाग्यो केः—

> खल्वाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितो मस्तके,
> गायार्थी समुपेत्य सत्वरमसौ बिल्वस्य मूलं गतः ॥
> तत्रोच्चैर्महता फलेन पतता भग्नं सशब्दं शिरः,
> प्रायो गच्छति यत्र भाग्यरहितस्तत्रापदां स्यात्पदम् ॥

अर्थः—कोइएक टालवाळो माणस सूर्यना किरणोथी माथाने विषे तपी गयेलो होवाथी छायानी इच्छा करतो ते एक बीलाना झाडनी नीचे ऊभो रह्यो, त्यां पण ऊंचेथी पडता एवा म्होटा बीलाना फळथी तेनुं माथुं कडाक शब्द करीने फुटी गयुं. माटे घणुं करीने ज्यां भाग्यरहित माणस जाय त्यां आपत्तिनुं स्थान थाय छे.

म्हारु जळमांगे रहेलु, स्थळमांगे रहेलु, वेपारमांगे रहेलु अने भंडारमां रहेलु सघळुं धन नाश पाम्यु, वळी हमणा आ घराख पण आगी पड्यु हाय हाय ! हवे हुं शु करु ?' आवा प्रकारनी चिंताथी ते धनसारने दिवसे भोजनादिकनु सुख अने रात्रीए निद्रानु सुख मळ्यु नहीं कह्यु छे के –

रुपं जरा सर्वसुखानि तृष्णा, खलेषु सेवा पुरुषाभिमानम् ॥
याच्ञा गुरुत्वं गुणमात्मशंसा, चिंता बलं हंति दया च लक्ष्मी ॥

अर्थ –जरावस्था रुपने, तृष्णा सर्व सुखने, खळनी सेवा पुरुषना अभिमानने, याचना मोटाइने, पोताना वखाण गुणने, चिंता बळने अने लक्ष्मी दयाने नाश करे छे

पछी बीजे दिवसे वनमां भमता एवा ते धनसारे एक आवाना फळनी निचे जेमने तरत केवळज्ञान उत्पन्न थयु हतु एवा एक मुनिने दीठा, तेनी ते बहु हर्ष पामीने विधिथी वंदना करी तेमनी आगळ बेठो मुनिए कर्मना फळरूप धर्मदेशना आपी, ते उत्तम रीते सांभळी हर्ष अने शोकरहित थएला धनसारे केवळीने पुछ्यु –"हे भगवन् ! मने कया कर्मथी समृद्धि प्राप्त थइ ? अने कया कर्मथी नाश पामी ? वळी मने कृपणपणु शा माटे थयु ? ए

सघळुं आप मने कहो." तेवारे केवळज्ञानीए कह्युंः—"हे धनसार! ए सर्व पूर्वभवे करेला कर्मनुं फळ छे, एम तुं निश्चे जाण. ते पूर्वभवनो संबंध सांभळः—

घातकीखंडने विषे त्रंबिका नामनी नगरीमां बहु समृद्धिवाळा बे भाइओ रहेता हता, तेमां म्होटो उदारस्वभाववाळो अने न्हानो कृपणस्वभाववाळो हतो. म्होटो भाइ निरंतर दान आपतो, तेथी न्हानो तेना उपर द्वेष करी सर्व धन वहेंची लइ जूदो रह्यो. हवे म्होटो भाइ दीन अने अनाथ लोकोने जेम जेम दान आपवा लाग्यो तेम तेम तेना घरने विषे संपत्ति वधवा लागी, अने न्हानो भाइ कृपणपणाथी जेम जेम धन एकठुं करवा लाग्यो तेम तेम तेना घरमां धननो वधारे वधारे नाश थवा लाग्यो; तेथी न्हाना भाइए विचार्युं के, "म्होटा भाइने घेर लक्ष्मी वृद्धि पामे छे अने म्हारे घेर नाश पामे छे ए शुं? पछी तेणे राजानी पासे खोटी फरीआद करी, तेथी राजाए म्होटा भाइनुं सघळुं धन लइ लीधुं. तेवारे म्होटा भाइए न्हाना भाइनुं आवुं चरित्र जोइ संसारने असार जाणी वैराग्यथी चारित्र लीधुं. पांच समितिथी व्याप्त अने त्रण गुप्तिथी युक्त, वळी कषायरहित एवो ते म्होटो भाइ परिसहोने सहन करी काळधर्म पामीने सौधर्मदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थयो. अहिं न्हाना भाइनो

तेना अनिचारी कामथी लोकोए बहु तिरस्कार कर्यो, तेथी तेणे पण तापसी दीक्षा लीधी कारण कपटी माणसने सुख क्याथी होय? पछी बहु शिक्षावाळी ते तापसीदीक्षाने पाळी न्हानो जाइ पण काळ करी असुरकुमारदेवलोकने विषे देवतापणे उत्पन्न थयो, त्याथी च-वीने तु धनसार नामे शेठ थयो पूर्वनवे करेला दानातरायकर्मना उदयथी तने आवु कृपण पणु प्राप्त थयु छे तें पूर्वनवने विषे त्हारा म्होटा नाइनुं धन राजा पासे लेवरावी लीधु, ते पापना उदयथी आ नवमा त्हारु सर्व धन नाश पाम्यु जीव आ नवने विषे जेवु कर्म करे छे तेवु ते परनवने विषे फळ नोगवे छे त्हारो म्होटो नाइ सौधर्मदेवलोकथी चवी ताम्रलिप्ती नगरीने विषे शेठना पुत्ररूपे उत्पन्न थयो, त्या तेने म्होटी संपत्ति अने सर्व प्रकारनु सुख म-ळ्यु पूर्वे मेळवेला पुन्यथी बहु काळ सुख नोगवी तेणे छेवट दीक्षा लीधी छे वळी तेने ह-मणा केवळज्ञान उत्पन्न थयु छे ते हु पाते त्हारो पूर्वनवनो नाइ छु ”

मुनिना आवा वचन सान्नळी धनसारे तेमना पगमा पडी पूर्वे करेला पापनु मिथ्याडु-ष्कृत लीधु, अने कह्यु के –“हे नगवन्! आजथी आरन्नीने मेळवेला धननो चोथो नाग रा-खी बाकीनु सघळु धन म्हारे धर्मस्थानके वापरवु तेमज पारका दोषने क्यारे पण उघाडवा

नहीं." एवो नियम लइ, श्रावकधर्म आदरी अने फरीथी केवळीने नमस्कार करी ते धनसार ताम्रलिप्तीनगरीने विषे आव्यो.

एक दिवस धनसार शुद्ध परिणामथी एक शुन्यघरमां रात्रीए कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवामां ते वखते कोइ देवताए आवीने धर्मरुपी उत्तम धनवाळा ते धनसारने कीडी, विंछी अने साप विगेरेथी बहु उपसर्ग कर्यो; परंतु ते जरा पण धर्मध्यानथी मेरुपर्वतनी पेठे डग्यो नहीं; तेथी देवताए प्रसन्न थइ ते धनसारने प्रणाम करीने कह्युं:—"हे भाग्यवंत! पुन्यवंत एवा तने धन्य छे, अने त्हारी माताने पण धन्य छे के जे त्हारो धर्मने विषे आवो दृढ परिणाम छे. तुं मथुरांनगरीमां जा, त्यां तने त्हारुं पूर्वे नाश पामेलुं सघळुं धन मळशे." देवता धनसारने आवुं वरदान आपी पोताने स्थानके गयो. धनसारे पण प्रभात थयो जाणी कायोत्सर्ग पाळी पारणुं कर्युं. पछी ते अनुक्रमे मथुरांनगरीए आव्यो, त्यां तेने छासठकोड सुवर्ण धन मळयुं; परंतु तेणे पोताना परिमाणथी जरा पण वधारे लीधुं नहीं, पण श्री जिनेश्वरे कहेला जिनभुवन, जिनबिंब, पुस्तक, साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारुप सात क्षेत्रने विषे वापरी सफळ कर्युं.

आ प्रमाणे बहु दिवसो सुधी पुन्य करी आयुष्यनो क्षय थये मासन्नक्तनु पच्चरकाण लइ ते धनसार मृत्यु पामी चार पल्योपमना आयुष्यवाळा सौधर्मदेवलोकना अरुणाजनामना वि मानने विषे म्होटी समृद्धिवाळो देवता थयो त्या देवताना सुख जोगवी आयुष्यनो क्षय थये चवी महाविदेहक्षेत्रमा मनुष्यजव पामीने छेवटे दीक्षा लइ केवळज्ञान मेळवी मोक्षसुख पामशे ॥ इति धनसारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहेछे के) —हे जव्यजनो! सतोष अने असतोष उपर धनसारना दृष्टातने जाणी पाचमा परिग्रहपरिमाणनामना व्रतने विषे आदर करो

श्री जिनराजना मुखथी सतोषना फळने साजळी आणदश्रावके पाचमु अणुव्रत लीधु अने श्री वीरप्रभुए तेने आलावासहित पाचमु अणुव्रत उच्चराव्यु ते आ प्रमाणे —

अपरिमिअपरिग्गहं समणोवासओ पच्चरकाइ ॥ इच्छापरिमाणं वा उवसपज्जइ ॥ से परिग्गहे दुविहे पन्नत्ते ॥ त जहा ॥ सचित्तपरिग्गहे अचित्तपरिग्गहे अ। इच्छापरिमाणस्स समणोवासएण इमे पच अइआरा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा॥ त जहा ॥ १ खित्तवत्थुपमाणाइक्कम्मे २ हिरणसुव न्नपमाणाइक्कम्मे ३ धणधन्नपमाणाइक्कमे ४ दुप्पयचउप्पयप्पमाणाइक्कमे ५ कूप्पप्पमाणाइक्कमे ॥

श्रावक परिमाणरहित परिग्रहनुं पच्चख्खाण करेछे, अथवा इच्छा प्रमाणे परिग्रहने धारण करेछे. तीर्थंकरोए ते परिग्रह बे प्रकारनो कह्योछे. एक सचित्तपरिग्रह अने बीजो अचित्तपरिग्रह. श्रावके परिग्रहना पांच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे.

१ पच्चख्खाण लेती वखते लीधेला परिमाणथी खेतर अने घर वधारे राखवां; २ रुपुं के सोनुं अथवा सोना रुपानुं घरेणुं वधारे राखवुं; ३ नाणुं अथवा धान्य वधारे राखवुं; ४ गाय, भेंस, घोमा विगेरे अथवा दासीदास वधारे राखवां; ५ घरवाखरो वधारे राखवो."

भगवानना आवां वचन सांभळीने पछी आणंदश्रावके पांचमुं परिग्रहपरिमाणव्रत लीधुं. ते आ प्रमाणेः—

"हे भगवन्! म्हारे भूमिमां, व्यापारमां अने व्याजमां चार चार क्रोड सोनाम्होरो राखवी, ते उपर राखवानो नियम छे. घास अने लाकमां लाववामां ए बेय जूदाजूदा कामम्मां पांचसें पांचसें गामां राखवां, ते उपरांत राखवानो म्हारे नियम छे. समुद्रनी मुसाफरी माटे पण चार वहाण राखवां, ते उपर राखवां नहीं. वळी बीजा देशोमांथी समुद्र रस्ते माल अने लाकमां लाववा माटे बीजां चार वहाण राखवां. दशहजार गायोनुं एक गोकुळ एवुं एक गो

कुळ राखवु खेतरना प्रमाणमा पाचसें हळो उपर राखवा नहीं " आ प्रमाणे श्रावक एवा आणदश्रावके पाचमु अणुव्रत लीधु आ पाचमा अणुव्रतने विषे श्रावके पाच अतिचार वर्जवा

पछी श्री महावीरस्वामीए रात्रीभोजनव्रत कह्यु के —"जे धैर्यवत पुरुष सर्व पापरुपवृक्षना बीज एवा रात्रीभोजनने त्यजी दे छे, ते पुरुष पोतानी आयुष्यना अर्धा वर्ष सुधीना उपवासना फळने पामे छे ते उपर योगशास्त्रमा कह्यु छे के —

करोति विरति धन्यो, य सदा निशि भोजनात् ॥
सोऽर्द्ध पुरुषायुषस्य, स्यादवश्यमुपोषित ॥

अर्थ —जे धन्य पुरुषे निरतर रात्रीभोजन तजी दीधु छे, तेणे पोताना आयुष्यना अर्ध वर्षसुधी उपवास करेला छे वळी बीजे ठेकाणे पण कह्यु छे के —

चत्वारि खलु कर्माणि, सध्याकाले विवर्जयेत् ॥
आहार मैथुन निद्रा, स्वाध्याय च विशेषत ॥

अर्थ —माणसे सध्याकाळे निश्चे चार काम त्यजी देवा जोइए पहेलु आहार, बीजु मैथुन, त्रीजु निद्रा अने चोथु स्वाध्याय ते काम करवाथी शु शु थाय ते कहे छे

आहारात् जायते व्याधिः, क्रूरगर्भश्च मैथुनात् ॥
निद्रातो धननाशः स्यात्, स्वाध्याये मरणं भवेत् ॥

अर्थः—संध्याकाळे आहार करवाथी रोग थाय; मैथुन करवाथी क्रूरगर्भ थाय; निद्रा करवाथी धननो नाश थाय अने स्वाध्याय करवाथी मरण थाय.

रात्रीभोजनमां त्रस जीवोनुं परूवुं तथा संपातिय जीवोनुं परूवुं जिनेश्वरोए दीठुं छे, माटे रात्रीभोजन प्रयत्नथी वर्जवुं. सिद्धांतमां पण कह्युं छे केः—

सज्जोणीआण जीवाणं, तहा संपाइमाण य ॥
निसभूत्ते वहो दिठो, सबं दंसीहि सवहा ॥

अर्थः—रात्रीभोजनने विषे रात्रीयोनिक जीवोनो तथा संपातिम जीवोनो नाश सर्वदर्शी एवा तीर्थंकरोए दीठो छे, माटे रात्रीभोजन सर्व प्रकारे त्यजी देवुं.

वळी हाथ धोवाना पात्रमां कुंथुआदि सर्व जीवोनो घात थाय छे. इत्यादि रात्रिभोजनना दोषो कयो पुरुष कहेवाने समर्थ छे! जो के भोजन करवानुं पदार्थ प्राशुक छे, तोपण कुंथु आदिक जीवो जोइ शकाय तेम न होवाथी ज्ञानि पुरुषे रात्रीभोजन त्यजी दीधुं छे. लोकमां पण कह्युं छे केः—

मेघा पिपीलिका हन्ति, युका कुर्याज्जलोदरम् ॥ करुते मक्षिका वांति, कुष्टरोग च कोलिक ॥
कटको दारुखण्ड च, वितनोति गलव्यथाम् ॥ व्यजनान्तर्निपतित, तालु विध्यति वृश्चिक ॥

अर्थ –रात्रीभोजनमा कीडी आवे तो ते बुद्धिनो नाश करे छे, जु जलोदर करे छे, माखी भोजनमा आवे तो तेथी उलटी थाय छे अने कोलिक आवे तो कोढ थाय छे वळी शाकमा पडेलो कांटो अथवा लाकडानो कडको आवे तो गळामा पीडा थाय अने वींछी आवे तो ताळवाने विंधी नाखे वळी परशास्त्रमा पण कह्यु छे के –

त्रयीतेजोमयो भानुरिति वेदविदो विदु ॥
तत्करै पूतमखिल शुभकर्म समाचरेत् ॥

अर्थ –'सूर्य त्रण देवना तेजरुप छे ' एम वेदना जाण पुरुपो कहे छे, माटे तेमना किरणोथी पवित्र एवु सर्व शुभ कर्म आचरवु

नैवहुतिर्न च स्नान, न श्राद्ध देवतार्चनम् ॥
दान वा विहित रात्रौ, भोजन तु विशेषत' ॥

अर्थ –रात्रीए होम, स्नाम, श्राद्ध, देवपूजन, दान अने विशेषे भोजन न करवुं

जे माणस रात्रीभोजन त्यजी दे छे, तेने केशव राजानी पेठे धन्य छे, अने जे माणस रात्रीभोजनना लीधेला नियमने भांगे छे, ते मूढ हंस नामना वणिकनी पेठे बहु दुःख पामे छे.

भगवानना आवां वचन सांभळी आणंदश्रावके पुछ्युं:—"हे भगवन्! ते हंस अने केशव कोण हता? ते अने तेमना रात्रीभोजनना दृष्टांत कहो." त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युं:—हे पुण्यात्मा! सावधानपणे सांभळ.

॥ रात्रीभोजन उपर हंस तथा केशवनी कथा ॥

जंबुद्वीपना आ भरतक्षेत्रने विषे कुंडीनपुरनामनुं नगर छे, त्यां यशोधरनामनो धनवंत वेपारी रहेतो हतो, तेने रंभानामनी स्त्री हती अने हंस तथा केशवनामना बे पुत्रो हता. सुखे वृद्धि पामेला ते बन्ने पुत्रोना दिवसो मनुष्यसुख भोगवतां सुखे जता हता.

एक दिवस ते बन्ने भाइओ क्रीडा करवा माटे वनमां गया, त्यां तेमणे भमतां भमतां एक आंबाना झाडनी निचे पांच समितिथी संयत, त्रण गुप्तिथी गुप्त, पांच महाव्रतधारी, क्षमाना पात्र, जितेंद्रिय अने साक्षात् धर्ममूर्ति एवा एक साधुने दीठा. तेओने बन्ने भाइओए त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी. मुनिए पण धर्मलाभ दइ रात्रीभोजन करवाथी थता दोषनो

उपदेश आप्यो के "रात्रीभोजन करवाथी महा पाप लागे छे अने तेथी जीव आलोकमा अने परलोकमा दुःख पामे छे, माटे हे महाभाग्यवतो! तमे रात्रीभोजननो नियम ल्यो "

मुनिनो उपदेश सांभळी ते हंस अने केशव रात्रीभोजननो नियम लइ घेर आव्या पछी भोजन करी चोटामा दुकाने आवी व्यापार करवा लाग्या ज्यारे चार घडी दिवस रह्यो त्यारे बन्ने भाइओए घरे आवी पोतानी माता पासे अवसर विना भोजन माग्यु तेवारे माताए कह्यु –"हे पुत्रो! हजु त्रण घडी दिवस छे छता इमणा अकाळे भोजन केम मागो छो? तमने जे दुध वहालु छे ते दुर तो रात्रीए आवे छे " माताना आवा वचन सांभळी पुत्रोए सत्यवचन कह्यु –"हे! माता! अमोए गुरुनी पासे रात्रीभोजननो नियम लीधो छे, माटे अमे रात्रीए भोजन करशु नहीं, जो अत्यारे काइ होय तो आपो, नहि तो सर्यु " त्यारे माताए कह्यु –"हे पुत्रो! अत्यारे अकाळे काइपण करेलु नथी, रात्रीए रसोइ थशे, माटे तमे तमारा पितानी साथे जमजो " तेवारे पुत्रोए कह्यु –"अमे कोइपण रीते रात्रीए भोजन करशु नहीं " पुत्रोना आवा वचन सांभळी यशोधर विचारवा लाग्यो के, "आ म्हारा पुत्रोने रात्रीभोजननो नियम दइ कया धुर्तपुरुषे छेतर्या छे? धिक्कार छे! धिक्कार छे!! मने जे हु जी-

वतां छतां म्हारा पुत्रोए कुळक्रमथी चालता आवेला धर्मने त्यजी दीधो. हवे हुं शुं करुं? जो तेओ रात्रीए भोजन नहिं करे तो निश्चे म्हारा कुळनो धर्म सर्व प्रकारे गयो. हुं तेमने माटे दिवसे रसोइ करावीश नहीं, परंतु रात्रीएज करावीश, तेथी तेओ पोतानी मेळे भुख्या थवाथी भोजन करशे.", आवी रीते विचार करी यशोधरे पोतानी स्त्रीने छानी रीते कहुं के, "आ पुत्रोने दिवसे कांइपण खावा आपवुं नहीं, तेम रसोइ रात्रीए करवी; कदापि तेओ चवेणुं मागे तोपण आपवुं नहीं." आ प्रमाणे पोतानी स्त्रीने आज्ञा करी, ते सर्व स्त्रीए मान्य करी. पछी माताए पुत्रोनी पासे आवीने कहुंः—"हे पुत्रो! रसोइ रात्रीए थशे अने घरमां कांइ पक्वान्न विगेरे नथी, तेथी तमारे तमारा पितानी साथे रात्रीए भोजन करवुं. तेओज कुलिन पुत्रो कहेवाय के जेओ पिताना मार्गे चाले." मातानां आवां वचन सांभळी पुत्रोए कहुंः—"हे मात! पितानो मार्ग सारो होय तो ते मार्गे पुत्रोए चालवुं, परंतु पिता कुवामां पड्यो होय तो पुत्रोए पण शुं कुवामां पडवुं?" त्यारे माताए कहुंः—"हे पुत्रो! तमने दिवसे भोजन मळशे नहीं." मातानां आवां वचन सांभळी बन्ने पुत्रो बोल्या विना घरथी बहार गया.

पछी यशोधरे पोतानी स्त्रीने कहुंः—"हे प्रिया! त्यारे आपणा पुत्रोने रात्रीए भोजन आ

पण " एम कहीने स्त्रीने गाढ आग्रहथी वारी अनुक्रमे रात्री पडी, पुत्रो घेरे आव्या अने र-
सोइ तैयार थइ, एटले यशोधरे पुत्रोने बोलाव्या "हे पुत्रो ! चालो, इच्छा प्रमाणे भोजन क-
रीये " तेवारे धैर्यधारी पुत्रोए कह्यु "अमे रात्रीए जमता नथी तमने रुचे ते करो "
एरे उत्तम पुरुषोनी मध्ये श्रेष्ट एवा यशोधरशेठे मनमा कपट राखी बीजे दिवसे ते बन्ने
निर्मळ चित्तवाळा पुत्रोने सेजगामना वेपार माटे मोकल्या, त्या तेजना वशथी मोटा उद्य-
मवडे वेपार करता एवा ते बन्ने भाइओए गयेला दिवसने पण जाण्यो नहीं, तेथी तेउ एक प
होर रात्री जतां घेर आव्या, त्यारे मातापिताए भोजन करवानु कह्यु, परतु पोताना अभिग्र-
हने विषे एक चित्तवाळा तेओए भोजन कर्यु नहीं आ प्रमाणे पितानी आज्ञाथी हमेशा वेपार
करता एवा ते बन्ने भाइओ पाच दिवससुधी भोजन कर्याविना रात्रीए सूइ रह्या
छठे दिवसे रात्रीए सत्यधारी बन्ने पुत्रोने यशोधरशेठे प्रेमथी कह्यु —"हे पुत्रो ! जे मने सु-
खकारी होय ते तमारे इष्ट जाणवु, माटे ए निश्चयथी हु तमने जे काइ कहु ते तमे करो तमे
रात्रीभोजननो त्याग शामाटे कर्यो? अने तमने आवा क्लेशकारी व्यापारमा कोणे जोड्या?
ते हु जाणतो नथी तमे भोजन नथी करता माटे तमारी माता पण भोजन करती नथी,

तेथी तेने पण आजे ७ उपवास थया छे. तमारे एक न्हानी ७ मासनी व्हेन छे, ते बहु सुकोमळ शरीरवाळी छे, ते पण तमारी माताना भोजन नहिं करवाना कारणथी दुध नहिं मळवाने लीधे आजे बहुज दुबळी थइ छे; लोकोए तेने दुबळी थवानुं कारण पूछ्युं, त्यारे में तेओनी पासे तमे भोजन नथी करता ए विगेरे सघळी वात निवेदन करी. माटे हे पुत्रो! तमे भोजन करो, के जेथी तमारी माता पण भोजन करे अने तमारी व्हेन पण सुखी थाय. रात्रीना पहेला अर्धा पहोरने पंडित लोको प्रदोष कहे छे, अने तेज कारणथी रात्रीनुं त्रियामा एवुं नाम लोकमां प्रसिद्ध थयुं छे; तेथी तमे अत्यारे भोजन करशो तो रात्रीभोजन कहेवाशे नहीं; कारणके हजु बे घडी रात्री गइ छे. अने जो तमे भोजन नहिं करो तो तमारी माता निश्चे भुखथी मृत्यु पामशे."

पितानां आवां वचन सांभळी भुखथी पीडा पामता, दीन मनवाळा अने धैर्यरहित एवा म्होटा भाइ हंसे न्हाना भाइ केशवना मुख सामुं जोयुं, एटले केशवे म्होटा भाइने धैर्यरहित थएलो जाणीने पछी पिताने कह्युं:—"हे तात! जे जे मने सुखकारी थशे, ते ते हुं करीश. जे म्हारा पापने दूर करनारुं छे ते शुं तमने सुखकारी नहीं थाय? जे मातानुं वात्सल्य छे तेज

धर्मकार्यनु शल्य जाणवु कोण कोने माटे पाप करे छे? सर्व पोताना कर्मना फळने भोगवना रा छे छेल्ला बे घडी दिवसने रात्री जाणवी, माटे ते वखतना अतर्मुहुर्तमा भोजन करवु ते रात्रीभोजन कहेवाय छे अने हमणा तो मूहुर्तमात्र पण दिवस नथी माटे हे तात! तमारे मने वारवार भोजन करवानु कहेवु नहीं "

केशवे पितानु वचन मान्यु नहीं तेथी शात एवो यशोधरशेठ बहु कषाययुक्त थयो, अने क्रोध पामी बोल्यो—"पुत्र! तु म्हारु वचन मानतो नथी तो म्हारी दृष्टीथी दूर जा" पिता नु आवु वचन सानळी जेम पर्वतनी गुफामाथी साप निकळीने चाल्यो जाय, तेम केशव पोताना घरमाथी निकळीने मनुष्यभवना कारणरुप ममत्वनो शोक करतो चाली निकळ्यो पाछळ पिताए हसनो हास्य पकमी मीठा वचनथी लोक्त पमामी कष्टथी भोजन कराव्यु

हवे मुसाफर सरखा वेरागाळो केशव गाम, नगर, उद्यान, खाण विगेरने विषे फरतो फ रतो सातमे दिवसे मध्यरात्रीने वखते कोइ अरण्यमा आवी चढ्यो, त्या तेणे बहु यात्रा कर वा आवेला लोकोथी भरपुर एवा एक यक्षना मदिरने जोयु त्या लोको ठेकाणे ठेकाणे र-सोइ करता हता, तेवए पोतानी तरफ आवता एवा केशवने जोइ तेने हर्षथी कह्यु.—"हे

मुसाफर! तुं अहीं आव्य अने उत्तम ज्ञोजन करी अमने अतिथिज्ञोजननुं पुन्य आप. अमे पारणुं करवाने तैयार थया ठीए, परंतु कोइ अतिथिनी वाट जोता हता, एवामां तने दीठो ठे." तेवारे केशवे ते यात्रिकलोकोने पुछ्युं:—"हे यात्रिको! तमे एवुं शुं व्रत करो ठो के जे नुं पारणुं रात्रीने विषे थाय ठे?" त्यारे लोकोए कह्युं:—"हे मनुष्य! आ जयनंद नामे यक्ष ठे, तेनी आजे म्होटुं पुन्य आपनारी यात्रा ज्ञराय ठे; माटे दिवसे उपवास करी आविरात्रीए अतिथिने बहु आदरथी ज्ञोजन करावी अने पठी पारणुं कराय ठे. अमे दिवसे उपवास करी अत्यारे पारणा माटे रसोइ करीए ठीए, एवामां तुं उचिंतो आवी चड्यो ठुं; माटे तुं आजे अमारो परुणो था." त्यारे केशवे कह्युं:—"आवा पापकारी पारणामां हुं जमतो नथी, कारण के 'रात्रीज्ञोजन करवुं योग्य नथी.' एम सज्जन पुरुषो कहे ठे. हे लोको! आ उपवासमां पुन्य एक चणोठी जेटलुं थाय ठे अने रात्रीज्ञोजननुं पाप पर्वतसमान थाय ठे. कोइ उपवास एवो थतो नथी के जेनुं पारणुं रात्रीए कराय. दिवसे ज्ञोजन करवाथी अथवा तो रात्रीए ज्ञोज न करवाथी उपवास कहेवातो नथी; परंतु रात्रीज्ञोजन करवाथी म्होटुं पाप लागे ठे. जे कुमति पुरुषो धर्मशास्त्रथी विरुद्ध तप करे ठे, तेन कुकृत्य एकठुं करनारानी पेठे उर्गतिनां

ड एो पामे छे " याज्ञिक लोकोए कह्यु —" योग्यशालमा आ यक्षना यत्ननो विधि आ प्रमाणे कह्यो छे, माटे तेमा काइ विचार करवा जेवु नथी हे आर्य ! आजे कोइ अतिथिने जमाडी-नेज जमवु जोइए एवी रीत होवाथी अमे कोइ अतिथिनी वाट जोता हता ते कारणथी अमारे पारणु करता आटली बधी रात गइ छे माटे हे महाभाग ! तु अमारी पहेला भोजन कर " आ प्रमाणे कहीने सर्वे याज्ञिक लोकोए केशवना पगमा पडी नमस्कार कर्या

पछी केशवे जेटलामा ते लोकोनु वचन मान्यु नहीं, तेटलामा यक्षना शरीरथी कोइएक भयकर पुरुषे निकळीने कह्यु —" अरे दुरात्मन् ! म्हारा धर्मने दूषित करे छे ? अने म्हारा भक्तजनोनी अवगणना करे छे ? झट भोजन कर, नहितो म्हारा माथाना सो ककडा करी नाखीश " आवी रीते कठोर वचनथी केशवनो बहु तिरस्कार करी जेटलामा यक्ष पुरुषे पोतानो मुद्गर उपाड्यो, तेटलामा केशवे हसीने कह्यु —" अरे यक्ष ! शु तु मने भय पमाडे छे ? परतु जेने बीजा भवमा विभव मळवानो छे एवा मने मरणनो ते भय क्याथी होय ? " पछी यक्षे आकाशमा पोताना शेवकोने आज्ञा करी के, " आ दुष्टनो गुरु हणवा योग्य छे, माटे तेने शोधी काढी अहि लावो " तेवारे शवको तुरत केशवना गुरु धर्मघोषमुनिने विलाप

करता त्यां आकाशमां लाव्या. पछी यक्षे मुनिने कह्युंः—"आ त्हारा मूर्ख शिष्यने भोजन करा-
व्य, नहिंतो हमणां हुं तने मारी नांखुंछुं." तेवारे गुरुए केशवने कह्युंः—"हे केशव! देव,
गुरु अने संघना कार्य निमित्ते धर्मीमाणस पण अधर्म आचरे छे, हुं तारो गुरु छुं, माटे मने
आ यक्ष न मारी नांखे एटला माटे तुं भोजन कर." आवां वचन सांभळी केशव विचार क-
रवा लाग्यो के, 'जे गुरु धर्मना उपदेशने वखते बीजो व्यवहार कहे छे ते गुरु केवळ मृत्युना
भयथी आवी पापबुद्धि शी रीते आपे? माटे निश्चे आ म्हारा गुरु नथी; परंतु ए मायावी
यक्षनी कांइ माया देखाय छे." आ प्रमाणे विचार करी केशव मौन धरी रह्यो. पछी कोपथी
विकाळ नेत्रवाळा यक्षे म्होटुं मुद्गर उपाडी केशवने कह्युंः—"हे पथिक! भोजन कर, नहिं
तो तारा गुरुने मारी नांखुंछुं." तेवारे केशवे कह्युं.—"अरे यक्ष! ए म्हारा गुरु नथी; कारणके
तेवा चारित्रना पात्र एवा म्हारा गुरु त्हारा सरखाना वश न होय. हुंज त्हारो गुरु छुं, तुं र-
क्षण न कर." केशव आ प्रमाणे कहेतो हतो एटलामां यक्षे गुरुने मुद्गरनो प्रहार कर्यो, तेथी
ते पृथ्वी उपर पड्या. केशवे गुरुने मृत्यु पामेला दीठा, तोपण ते पोतानी दृढप्रतिज्ञाथी स्थीर
थइ उभो रह्यो; एटले फरी मुद्गरने भमाववाथी भयंकर एवा यक्षे केशवने कह्युंः—"जो तुं

हमणा भोजन कर तो हु त्हारा गुरुने जीवाडु अने इन्द्रादिकना गर्वने दूर करनारु एवुं म्होटी समृद्धिवाळु राज्य तने आपु, नहि तो आ भयंकर मुद्गरना प्रहारथी त्हारा गुरुने यमराजाना मन्दिरना मार्गे मोकलीश "

पछी पुन्यरूप वृक्षमा क्रीडा करता एवा केशवे हसीने कह्यु —"आ म्हारा गुरु नथी, परतु म्हारा गुरु तो म्होटा महात्म्यवाळा छे वळी हे यक्षेश्वर! जो तु मृत्युपामेलाने जीवता करतो होय तो म्हारा मृत्युपामेला स्वजनोने जीवता कर तेमज राज्य आपवा समर्थ होय तो म्हारा सर्व स्वजनोने केम राजा बनावी देतो नथी? जे थवानु होय ते निश्चे थाय छे, एम तु मने शीखवावे छे शु?'

केशवना आवा चातुर्य वचनथी शांत थएला यक्षे तेने आलिंगन करी हर्षथी कह्यु —"हे महाधैर्यवंत! तें सत्य कह्यु छे आ त्हारा गुरु नथी, मृत्यु पामेला जीवता नथी, तेमज हु कोईने पुन्यविना राज्य आपी शकतो नथी " यक्षे आ प्रमाणे कह्यु एटले यक्षनो सेवक जे मुनिनु रूप लइ पड्यो हतो ते तुरत उठी मुनिनु रूप त्यजी दइ आकाशमार्गे चाल्यो गयो पछी यक्षनी मायाथी अति विस्मय पामेला अने पोताना नियमने विषे दृढ एवा केशवने यक्षपुरु

षे कह्युं:—"तुं सात उपवासथी खिन्न थयो छे तेमज मार्गना श्रमथी थाकी गयो छे माटे आ लोकोनी साथे विश्राम कर अने दिवसे भोजन करजे." एम कही ते यक्षपुरुषे पोते बनावेली एक शय्या तेने बतावी, ते शय्या उपर कल्याणनी इच्छा करनार अने दृढप्रतिज्ञावाळा केशवे विश्राम कर्यो. पछी यक्षे पेला यात्रिकलोकोने आज्ञा करी तेथी तेउ तेना पग दाबवा लाग्या, अने दृढप्रतिज्ञावाळो केशव उंघी गयो.

सवार थइ एटले यक्षे प्रत्यक्ष थइ ते निद्रा लेता एवा केशवने कह्युं:—"हे भाइ! रात्री ग इ छे अने सूर्यनो उदय थयो छे माटे निद्राने मूक. पछी निद्राथी दरिद्र आंखवाळा अने पोताना कार्यने विषे प्रवीण एवा केशवे दिवसने लीधे प्रकाशीत थएला सर्व विश्वने अने सूर्यथी देदीप्यमान एवा आकाशने जोइ मनमां विचार कर्यो के, "हुं रात्रीना पहेला पहोरने विषे अथवा छेल्ला पहोरने विषे सूतो होउं तोपण [1]ब्राह्ममुहुर्तने विषे निद्रारहित थाउं छुं, अने आजे म्हारी आंखो हजु केम निद्राथी भरपुर देखाय छे? वळी हृदयकमळ प्रफुल्लित थवानो सुगंध पण केम देखातो नथी?" केशव आवी रीते विचार करतो हतो, एवामां तेने यक्षे क-

१ चार घडी पाछली रात बाकी होय तेने ब्राह्ममुहुर्त कहेवाय छे.

शवे कहु –"हे यक्ष! तु त्हारी चतुराइथी मने छेतर नहीं, अत्यारे जे दिवस देखाय छे ते फक्त त्हारी मायाथी छे " आ प्रमाणे केशव कहेतो हतो, एवामा तेना माथाउपर पुष्पनो वरसाद थयो अने "हे बुद्धिमान्! तु विजयवत था " एवी आकाशवाणी थइ पछी केशवे न दीठो यक्षने के न दीठा यात्रिकलोकोने परतु सर्व अगे सुशोभित एवा काइएक देवताने दीठो ते देवताए केशवने कहु –"हे केशव! तु उत्तम पुन्यवतपुरुषोमा एकज छे, त्हारा सरखाना जन्मे करीनेज आ पृथ्वी रत्नगर्भा कहेवाय छे हे सात्विकशिरोमणि! सावधान थइने सान्नळ -

गुणरूपी मणिश्रने धारण करनारा हे केशव! देवतानी सन्नामा इद्रे हर्षित थइ त्हारी प्रशसा करी के, "युवावस्थामा पण पवित्रदेहवाळो, पुन्यात्मा अने सुखवडे लालनपालन थएलो यशोधरशेठनो पुत्र केशव सर्व पुरुषोनी मध्ये उत्तम छे जेम पृथ्वी चलावी शकाती नथी, तेम दृढनिश्चयवाळो ए केशव कोइपण देव के दानवथी कोटी उपायवडे रात्रीन्नोजन विरमणव्रतथी चळावी शकाय तेम नथी " इद्रना आवा कानमा तपावेलु तरवु रेडवा जेवा वचन सान्नळी हु अग्निनामनो देवता महासमृद्धिवत होवाने लीधे वीजानी प्रशसाथी दु खी

थयो अने स्वर्गमांथी अहिं आवी तने मोह पमाडवा माटेज में यज्ञ अने यात्रिक लोक देखा डी त्हारी परिक्षा करी, पण जेम मेरुपर्वतनुं शिखर कंपे नहीं, तेम त्रणलोकने चंचल करवा नुं सामर्थ्य धरावनारा म्हारावडे त्हारुं चित्त जरापण चळायमान थयुं नहीं; तेथी अग्निदे- वताथी तपायमान शरीरवाळो तुं मुलोत्तरगुणने विषे श्रेष्ट छुं; माटे हे भाइ! तुं सुवर्णनी पेठे वखाणवायोग्य थयो छुं. यज्ञादिना क्षोभथी में त्हारो जे कांइ अपराध कर्यो होय ते म्हा रा उपर प्रसन्न थइ माफ कर; कारणके ते सर्व म्हारुं दुःचेष्टित हतुं. हे भाइ! तुं कांइ माग. परंतु त्हारा सरखा सामर्थ्यवाळा पुरुषने याचना ते शुं? कारण त्हारा पगनी पासे रहेलो पुरुष रोगी होय ते निरोगी बनी जाय, तो पछी याचना ते कोण मात्र!! ज्यारे तुं संकटमां हइश त्यारे जे चिंतवीश ते सर्व थशे; कारण पुन्यवंतपुरुषने कांइपण दुर्लभ नथी. हे म्होटा भाग्यवंत! हुं तने हमणां कोइ नगरनी पासे पहोचाडुं छुं के ज्यां त्हारुं चालवुं लोकोना क्लेशने नाश करनारुं थाय." एम कही देवता आकाशमार्गे चाल्यो गयो अने केशवे सवार थतां पोतानी पासे कोइ नगर दीठुं.

पछी केशव प्रभात संबंधी धर्मकार्य करी नगरनी शोभा जोवा चाल्यो. रस्ते उद्यानमां

प्रतिमाधारी, कांतिथी सुशोभित, युगप्रधान ने आगम जेनु एवा, मधुरवचनवाळा अने धर्मोपदेश आपता एवा सुरनामना गुरुने दीठा तेवारे शुद्धभाववाळा केशवे गुरुनी पासे जइ प्रदक्षिणा करी योग्य आसने वेसी धर्मदेशनारुप जळथी पोताना पापरुप कादवने धोइ नाख्यो पछी धर्मदेशनाने अते साकेतपुरना राजा धनजये ते गुरुने विनती करी के —हे भगवन् ! मने व्रत लेवानी वहु दिवसनी इछा छे, कारण जरावस्थारुप राक्षसीथी म्हारो देह पराभव पाम्यो छे हु अपुत्र होवाथी कोने राज्य आपु ? आ चितायी निरतर दु खी थाउ छु हे पूज्य ! आजे रात्रीए हु सुखे सूतो हतो, एवामा कोइ मूर्तिमत दिव्यपुरुषे जाणे म्हारा पुन्य शीघ्र होयनी ! एम आवीने मने कह्यु के, 'हे राजन् ! तु चिता न कर, अने म्हारु वचन साभळ. सवारे त्हारे गुरुने वदना करवा जवु, त्या परदेशथी आवेलो जे पुरुष गुरुनी पासे बेठो होय तेने राज्य आपी त्हारे दीक्षा लइ सुखी थवु ' एम कही ते पुरुष चाल्यो गयो पछी जागी उठेलो हु प्रभात सवधी धर्मकृत्य करी झट अहि आव्यो छु, ते एवाज विचारथी के हुं ते आचारथी उत्तमकुळवाळा पुरुषने जोउ ”

पछी गुरुए रात्रीभोजन विरमणव्रतथी देवताए करेली परीक्षा सवधी केशवनु सघळु आ

श्चर्यकारी चरित्र राजाने सम्भळाव्युं. तेवारे राजाए गुरुने पूछयुंः—"हे भगवन्! मने स्वप्नामां कोणे कह्युं हतुं?" गुरुए कह्युं. "केशवना शुभकृत्यथी हर्षित थएला अग्निदेवताए कह्युं छे, अने ते पुरुष पण आ म्हारा सामो बेठो तेज छे."

गुरुनां आवां वचन सांभळी धनंजय राजाए केशवने हाथीउपर वेसारी म्होटाउत्सवथी नगरमां लावी शुभ मूहुर्ते पोताना राज्यासनउपर वेसारी पोते गुरु पासे दीक्षा लीधी. पछी विवेकी एवो केशव गुरुने अने राजमुनिने वंदना करी प्रधानादिसहित जिनप्रतिमाने प्रणाम करी नगरमां आव्यो. पछी शुद्धबुद्धिवाळा अने विविधप्रकारना मंगळीककार्योने करनारा केशवे घेरे जइ दीन अनाथ लोकोने दान आपीने पारणुं कर्युं. पछी पोताना अतुल भुजावळथी शत्रु उने वश करी निरंतर पुत्रनी पेठे प्रजानुं पालन करतो एवो कशवराजा राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस पोताना पिताने मळवानी उत्कंठावाळो केशव गोखमां उभो हतो, एवामां तेणे राजमार्गमां जता एवा पोताना थाकी गयेला पिताने दीठा, एटले पोताना सेवकादि लोकोसहित दोडीने मेहेलथी निचे उतरी रस्तामां आवी पिताना चरणमां प्रणाम कर्या. पछी "हे पिता! तमे तेवी म्होटी समृद्धिवाळा हता अने आवा रांकना सरखा केम देखाओछो?

एम घणा प्रेमथी आकुळ चित्तवाळा केशवे पूछ्युं एटले पुत्रने राजपत्र उपर जोइ हर्ष पामे
ला पक्षीराजे दुःखना आंसु रस्तां पोतानु वृत्तांत कह्यु –"हे पुत्र! तु घरथी चाली निक
ळ्यो त्यार पछी हंस भोजन करवा बेठो, ते जेटलामा अर्धु भोजन करी रह्यो, तेटलामा अ-
चितो मूर्छा खाइ पड्यो तेथी "आ शु थयु! आ शुं थयु" एम कहेतो तथा व्याकुल थए
ली त्हारी माता दीवो लइ आवी तो अमे बारशाखउपर एक म्होटा सापने दीठो, अने भोज
नमा तेनु झेर पड्यु पण अमारा जोवामा आव्यु पछी अमे तेना कहेवाथी तने मरने निश्च
य जाणीने धन्य मानता छता करुणस्वरथी एवो म्होटो सोर करवा माड्यो के, जेथी स-
घलु आकाश गाजी रह्यु अमारो सोर सांभळी बहु माणसो एकठा थया, तेटलामा तु एक
वैद्यने तेडावी लाव्यो वैद्ये तेने जोइने कह्यु के, "सापना विषना प्रभावथी आना अंगो गळी
गळीने पडी जशे अने ते एक मास जीवशे वधारे नही जीवे तमारे काइ शोक करवो नहीं
पछी सर्व लोकने रजा आपी तारा भाइ हंसने में सय्यामा सूवार्यो अने तेनु स्वरूप जोवा
माटे हु पांच दिवस घेर रह्यो. पछी हंसने कांखे कांखे छिद्र पडवा लाग्या तेथी तेने मृत्यु
पामेलो समजी तने शोधवा माटे घरथी चाली निकळ्यो. आजे में तने पुन्यथी दीठो छे हसे

सापना विषनुं भोजन कर्युं ते दिवसथी पृथ्वी उपर भटकतां मने एक मास पुरो थयो छे, तो त्हारो भाइ आजे मरी गयो हशे अथवा मरी जशे. हाय! हाय! हुं हणायो छुं."

पछी केशव विचार करवा लाग्यो के, "म्हारूं नगर अहिंथी सो योजन दूर छे, तो बंधुने मळवाने उत्साहवंत एवो हुं आजेज त्यां शी रीते पहोची शकुं?" आवी रीते केशव बहु आर्तध्यानथी विचार करतो हतो, एवामां तेणे पोताने अने पिताने हंसनी आगळ आवी उ-भेला जोया. जेनां अंगो गळी गयां छे अने जेना शरीरमांथी बहु दुर्गंध उछळी रही छे, वळी दुर्गंधने लीधे जेनी पासे स्वजनादि कोइ आवतुं नथी, परंतु माता रोती रोती बेसी रही छे; एवी स्थितिवाळा, तेमज नरकपीडाथी पण अधिक पीडावडे दुःखी थता, मृत्यु पामवाने तैयार थइ रहेला अने पृथ्वी उपर पडेला हंसनामना म्होटा भाइने केशवे दीठो.

हवे "हुं आ म्हारा म्होटा भाइ हंसनी पीडाथी दुःखी छुं अने दूर मार्गथी तुरत आवेलो छुं. छतां म्हारामां आवी शक्ति क्यांथी?" एम केशव विचार करतो हतो, एवामां तेणे पोतानी पासे अग्निदेवताने दीठो. पछी अग्निदेवताए कह्युं. "हे राजन्! विस्मय न पाम्य, हुं अवधिज्ञानथी तारी पीडा जाणी म्हारूं वचन सत्य करवा माटे अहिं आवेलो छुं." एम कही

ते अग्निदेवता स्वर्गे चाल्यो गयो पछी केशवे हर्ष पामी पोताना हाथवमे जेटलामा हंसना शरीर उपर पाणीनो अभिषेक कयो, तेटलामा हंस रोगरहित थइ तरत उनो थयो. तेना शरीरनी कांति पहेलाना करता वधारे उज्वल थइ, तेथी सर्व लोकोए हर्षथी म्होटो उत्सव कर्यो. केशवराजानो आवो रोग दूर करवानो अद्भुतप्रभाव जोइ कयो पुरुष तेना पगनु पाणी पोताना माथा उपर न धारण करे? जेना पग धोवानु पाणी समुद्रपर्यंतना राजाउ पोताना रोगो दूर थवाने माटे पोतपोताना माथा उपर धारण करे छे ते केशवराजाना वखाण करवा कोण समर्थ छे? भविष्यकाळे थवाना रोगोना अटकाव करवा माटे कया पुरुषे सोनाना वासणमा केशवना पग धोवानु पाणी भरीने पोताना घरमा जीवितनी पेठे नथी सघरी राख्युं? केशवराजानो धर्मथी उत्पन्न थएलो प्रभाव जोइ कया कया पुरुषे रात्रीभोजननो नियम नथी कर्यो? पछी केशवराजा साकेतपुरने विषे बहु काळ राज्य करी आलोक अने परलोकमा सुखी थयो ॥ इति हंस तथा केशवनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के) —हे भव्यलोको! तमे हंसने थएली आपत्ति अने केशवने मळेली राज्यसंपत्ति सांभळीने रात्रीभोजनना विरमणने विषे

आदर करो. पछी आणंदश्रावके रात्रीभोजननी कथा सांभळी रात्रीभोजननो नियम लीधो. (आ रात्रीभोजननो नियम भोगोपभोगमां समाइ जाय छे, तोपण ते लोकमां बहु प्रसिद्ध होवाथी पांच अणुव्रत पछी जूदो कह्यो छे.)

पछी श्री महावीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ त्रण गुणव्रत कह्यां. जे व्रतने विषे दश दिशाना परिमाणने त्यजी देवातुं नथी तेने जिनेश्वरोए श्रावकनुं पहेलुं दिग्विरमण नामनुं गुणव्रत कह्युं छे. ए व्रतने धारण करनाराथी त्रस एवा बेइंद्रियादि जीवोनी अथवा पृथ्वीकायादि स्थावरजीवोनी हिंसा नहिं थवाने लीधे तपेला लोढाना गोळा सरखा श्रावकने पण ते व्रत करवुं कह्युं छे. जे सत्पुरुषे दिग्विरमणव्रत लीधुं छे, तेज पुरुष लोकमां विस्तार पामी रहेला लोभरुपि समुद्रनो पार पाम्यो छे. जे पुरुष आ दिग्विरमणव्रत पाळे छे ते आ लोकमां अने परलोकमां सुखी थाय छे, अने जे पुरुष आ व्रतने पाळतो नथी ते चारुदत्तनी पेठे दुःखी थाय छे.

प्रभुना मुखथी देशना सांभळी आणंदश्रावके पुछ्युंः—"हे भगवन! ते चारुदत्त कोण हतो? अने ते शी रीते दुःखी थयो? ते वात मने कृपा करीने कहो. तेवारे प्रभुए कह्युंः—

॥ दिग्विरमण नामना पहेला गुणव्रत उपर चारुदत्तनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमा चपानामनी नगरीने विषे भानुनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने सुभद्रा नामनी स्त्री हती भानुशेठ मनुष्य सबधी सुखोने भोगवतो धर्मकार्य करतो हतो

कोइएक दिवसे सारा मूहुर्तमा सुभद्राए पुत्रने जन्म आप्यो, तेवारे शेठे पुत्रनो जन्मम होछव कर्यो, पछी अगीयारमे दिवसे सूतक काढी बारमे दिवसे कुटुबी लोकोने जमाडी शेठे पुत्रनु चारुदत्त नाम पाड्यु चारुदत्त सुखे लालन पालन करातो वधवा लाग्यो माता पिताए तेने गुरु पासे मोकली सर्व कळानो तथा धर्मशास्त्रनो अभ्यास करावा माड्यो पछी ते चारुदत्त युवावस्था पाम्यो एटले भानुशेठे पोताना मामानी छोकरी मृगावती साथे तेनु लग्न कर्यु, परतु निरतर कळानो अभ्यास करतो एवो ते चारुदत्त शास्त्ररसना स्वादने लीधे प्रियाना सगने पीशाचीना सग सरखो मानवा लाग्यो माता पिता पुत्रनी सर्व चेष्टा जोइ बहु दु खी थइने परस्पर कहेवा लाग्या के, "जे मूढ पुरुषो घरव्यवहार जाण्या विना फक्त विद्याभ्यास करे छे, तेओ सारी रीते भण्या होय तोपण तेमने शींगडा विनाना पशुओ जाणवा आ पुत्रने शास्त्रनो रस मूकाववा माटे निश्चे वेश्याना घरे मोकलवो के जेथी ते सघळो घर-

व्यवहार जाणे." आ प्रमाणे विचार करी भानुशेठे चारुदत्तने वसंतसेना नामनी वेश्याने घेरे मूक्यो. कारणके अवळुं भाग्य शुं शुं नथी करतुं? कह्युं छे केः—

दैवं रुष्टं चपेटाः किं, विश्राणयति जातुचित् ॥
तां कांचिद्दुर्मतिं दत्ते, यया रुलति रंकवत् ॥

अर्थः—कोप पामेलुं नसीब शुं कोइ वखत लपडाको मारे छे? अर्थात् लपडाको मारतुं नथी, परंतु ते एवी दुर्बुद्धि आपे छे के जे बुद्धिवडे प्राणी रंकनी पेठे रखडे छे.

पछी वसंतसेनाए सुरतकळाथी चारुदत्तने एवो वश्य कर्यो के कोइ वखत ते वेश्यानुं घर छोडी देवा ते चारुदत्त समर्थ थयो नहीं. चारुदत्त वेश्याना घरने विषे रहीने जेम जेम पोताना घेरथी धन मंगाववा लाग्यो, तेम तेम भानुशेठ पुत्रना स्नेहने लीधे आपवा लाग्यो. आ प्रमाणे निरंतर पितानुं धन मगावतां चारुदत्ते बार वर्षमां सोळ क्रोड धन वापरी दीधुं. पछी निर्धनपणाने लीधे भानुशेठे चारुदत्तने पोताना घेरे बोलाव्यो, परंतु ते क्षणमात्र वेश्यानुं घर छोडवा समर्थ थयो नहीं; तेथी भानुशेठ आर्तध्यानथी एवो रोगी थइ गयो के ते मरणदशाने पहोंच्यो. आ वात खेद करवा योग्य छे के ज्यारे पुत्रो पण पिताने दुःख आपनारा थाय

त्यारे बीजानुं थाय तेमां शुं आश्चर्य !!!

पछी वेश्याए धन नहि आववाने लीधे चारुदत्तनुं निर्धनपणुं जाणी तेने घरमांथी काढी मूक्यो, कारणके तेवा पुरुषोने सुख क्याथी होय ! चारुदत्त घरे आव्यो अने घरनी निर्धन अवस्था जोइ तेमज पिताना मरणना खबर साजळी ते शोकरूप समुद्रमां बुडी गयो. पछी ते विचार करवा लाग्यो के, "में आ व्यसनथी पितानुं धन उडावी दीधुं, एटलुंज नहि पण पाछळथी पिताना प्राण पण लीधा. धिक्कार छे ! धिक्कार छे !! मने कुपुत्रने" आवी रीते विचार करता तेमज धनना नाशथी अने पितानां मृत्युथी बहुज दीन थइ गएला पोताना पतिने जोइ मृगावतीए स्नेहथी कह्युं—"स्वामिनाथ ! आवी रीते खेद न करो, जे थवानुं हतु ते थयु, नाश पामेला अथवा खोवाइ गयेला पदार्थनो सत्पुरुषो शोक करता नथी, आ म्हारां पोताना घरेणा लइ वेपार करो, वेपार ए लक्ष्मीरुप वेलनुं मूळ छे, आपणने वेपारीओने वेपार कल्पवृक्ष समान छे." स्त्रीना आवा मधुर वचनथी हर्ष पामेलो चारुदत्त घरेणां लइ पोताना मामानी साथे बीजा देशमां वेपार करवा गयो अनुक्रमे समुद्रमां भमता भमतां तेओ सीरावर्त नामना नगरे आवी पहोच्या, त्याथी तेमणे थोडा मूल्यथी कपास खरीद करी गाडी

ऊ जरी पग रस्ते तामलिप्तीनगरी तरफ चलाव्या. रस्ते जाचेता अग्नि सळगी जठ्यो तेथी स
घळो कपास बळी गयो. पछी "आ चारुदत्त निर्भागी छे, तेनाथी म्हारुं धन पण गयुं." एम
विचारी मामाए तेने पाछळ मूकी पोते आगळ प्रयाण कर्युं. चारुदत्त घोडा उपर वेसी पूर्व
दिशा तरफ चालवा लाग्यो, एवामां अकस्मात् तेनो घोडो मरण पाम्यो, तेथी घोडाने रस्तामां
मूकी पगवडे पृथ्वी उपर जमतो जमतो ते चारुदत्त प्रियंगु नामना नगरने विषे आवी पहोंच्यो.
बीजे दिवसे संध्याकाळे त्यांना रहेवाशी सुरेंद्रदत्त नामना शेठे ते चारुदत्तने दीठो, तेथी
तेने पोताना मित्रनो पुत्र जाणी वहु मानवडे पोताना पुत्रनी पेठे घरे तेडी गयो. वीजे दिव
स सुरेंद्रदत्ते ना कही तोपण उष्टकर्मथी खेंचायेलो ते चारुदत्त धननी तृष्णाथी वहाणे चड्यो.
अनुक्रमे समुद्रने पार उतरी कोइ द्वीपमां आवी पहोंच्यो. त्यां तेणे तेत्रीसक्रोड सुवर्ण धन
एकठुं कर्युं. पछी "म्हारा मेळवेला आ धनथी शुं के जेनो उपभोग म्हारा कुटुंबी लोकोए कर्यो
नहीं." एम विचार करी ते सर्व धनथी एक वहाण भरी देश तरफ आववा माटे वहाणे च-
ड्यो. रस्ते खराब वायुथी वहाण भांगी पड्युं, पण चारुदत्तना हाथमां आयुष्यना बळथी ए-
क पाटीयुं आव्युं, तेथी ते केटलेक दहाडे राजपुरनामना नगरनी पासे उतर्यो; त्यां समुद्रने

काठे जमता ण्या तेणे कोइएक कारुनी निचे सूर्यनी पेठे देदीप्यमान कांतिवाळा कापसीने दीठो "निश्चे आवा तेजथी तेनामा काइपण कळा हशे" एम धारी चारुदत्ते ते कापसीने प्र णाम कर्या कापसीए तेने विश्वास पमाडवा कह्यु के, "हे वत्स! आव म्हारा सरखु जगम कल्पवृक्ष छता तु आवो दुःखी केम देखाय छे?" कापसीना आवा वचनथी मनमा संतोष पामेला चारुदत्ते कह्यु —"हे जगवन्! आपना दर्शनथी म्हारु दारिद्र नाश पाम्यु" एम कही चा रुदत्त ते कापसीना पग चापवा लाग्यो अहा! धनना अर्थीपुरुषो कोनी कोनी सेवा नथी करता?

पछी बीजे दिवसे ते पाखंडी कापसीए चारुदत्तने कह्यु —"तु म्हारी पाछळ पाछळ ऊट चाल, हुं त्हारा दारिद्रनो नाश करु" एम कही कापसी आगळ अने चारुदत्त पाछळ एम ब न्ने जणा चाल्या अने म्होटा पर्वतवाळा एक अरण्यमा आवी पहोच्या ते पर्वतना मध्य जा गमा एक गुफाने विषे जोयरु हतु, तेनु बारणु उघाडी बन्ने जणा तुरत अंदर पेठा आगळ जता जाणे नरकनु स्थान होयनी! एवो एक चार हाथ पहोळा मोंढावाळो जयंकर कूवो आव्यो, एटले पाखंडी कापसीए चारुदत्तने कह्यु —"हे चारुदत्त पुत्र! तु आ कुवानी अंदर पे सी तेमाथी आ तुंबडीवती रस काढ, ए रस जगत्मा साररुप छे. वळी ते देवताओने पण दु-

लेज्ज छे; कारण के जे रसना एक टीपाथी बहु तांबु सोनुं थइ जाय छे. पछी चारुदत्त लोभथी
तुंबडी लइ एक मांची उपर बेठो. तेवारे कापडीए मांचीने चारे बाजु दोरडी बांधी तेने कु
वानी अंदर उतार्यो. पछी रसनी पासे आवेलो चारुदत्त जेटलामां तुंबडुं हाथमां लइ रस भ-
रवा जाय छे तेटलामां कोइए तेने वार्यो के. "अरे! तुं रस न ले." तेवारे चारुदत्ते कह्युं. "हुं
भानुशेठनो पुत्र छुं, मुनिनी आज्ञाथी अहिं आव्यो छुं, पण तुं कोण छे के जे तुं मने रस ले-
तां वारे छे. ए सघळुं मने कहे?" चारुदत्तनां आवां वचन सांभळी जेणे तेने वार्यो हतो ते-
णे कह्युं:—"हुं समुद्रमां मुसाफरी करनारो वेपारी छुं, म्हारुं वहाण भांगी गयुं, अने हुं पा-
टीयुं हाथ आववाथी समुद्रनी बहार आव्यो, त्यां आ सन्यासीए मने लोभ पमाडी कूवामां
फेंकी दीधो अने रस पोते लइ गयो. हे वत्स! ए दुष्ट, माणसने लोभ पमाडी कूवामां फेंकी
दे छे अने पोते रस लइ चाल्यो जाय छे. वळी आ रस जे माणसना शरीरने अडके छे तेनुं
सर्व शरीर गळी जवाथी ते माणस थोडा वखतमां वेदनाथी व्याकुळ थइ मरणपामे छे; मा
टे तुं आ रसने अडकीश नहीं. पण तुंबडी मने आप, हुं ते भरीने तने आपुं. जगत्मां जीवित
सर्वने वहालुं होय छे." आवां वचन सांभळी चारुदत्ते तेने तुंबडुं आप्युं अने ते माणसे पण

रसथी जरी ते तुबरुं पाछुं चारुदत्तने आप्युं. पछी चारुदत्ते शब्द कर्यो एटले उपरथी कापडी ए दोरडु मूक्यु, ते दोरडानी साथे पेलु रस जरेलु तुबडु बाध्यु. पछी तुबडासहित चारुदत्त जेटलामा कुवाना मोढा आगळ आव्यो तेटलामा कापडीए माचीने वाधेला दोरडा तोडी ना ख्या. तेथी चारुदत्त रसथी जरेला तुबडासहित पाछो कूवामा ऊंपलायो, परतु पुन्यना योगथी रसमा नहि पडता पडखेना जाग उपर पड्यो. हवे चारुदत्त विचार करवा लाग्यो के, "पहेलु धननो नाश थयो पछी पितानु मरण थयु, त्रीजु वहाण जाग्यु अने आ वेळा वखत मरण-ना मुखमा पण आवी पड्यो छु. हाय हाय! दीन एवो हु हवे शु करु?"

पछी धीरज धरी माथा उपर हाथ जोडी चारुदत्ते जिन, सिद्ध, साधु अने गुरु विगेरेने न मस्कार कर्यो. त्यारपछी तेणे कह्यु के —"हु प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन अने परिग्रहने वोसरावु छु. वळी जो आ शरीर नाश पामे तो आ स्थानके अशन, शरीर अने उ-पगरणादिकने मन, वचन अने कायाथी वोसरावु छु" आ प्रमाणे आगाररहित अनसन लइ व्रतने अगिकार करी चारुदत्ते पोताना आत्माने उत्तम समाधिने विषे स्थापन कर्यो पछी ते-णे चतुर्विध शरण कर्यु के, "म्हारे जिनेश्वर, सिद्ध, साधु अने केवळीप्ररुपितधर्म शरण थाओ.

जीवोने माता, पिता, भाइ, स्त्री, पुत्र अने मित्र विगेरे गाढस्नेहवाळा होय तोपण आपत्तिने विषे शरण थता नथी. जेमणे तृणनी पेठे पोतानी स्वाधिन एवी लक्ष्मी त्यजी दीधी छे ते धन्यपुरुषोने नमस्कार थाओ. पोते करेली आशा अने मोहथी आंधळा थएला प्राणीओ जेवी रीते संसाररुप समुद्रने विषे बूडे छे, तेवी रीते म्हारा सरखा धननी इच्छा करनारा पुरुषो पण मरण पामे छे."

आ वखते कूवामां रहेला पुरुषे कह्युंः—"हे भाइ! तुं खेद न कर. इंद्र पण पूर्वे करेला कर्मने भोगव्या विना छूटवाने समर्थ थतो नथी; तेमज जीव पूर्वे करेला कर्मने भोगवे छे. हे भाइ! तने निकळवानो उपाय देखाडुं ते सांभळः—गये दिवसे घो आ कूवामांथी रसने पीने गइ छे, ते फरीने ज्यारे रस पीवा माटे आवशे त्यारे आ कूवामांथी त्हारुं निकळवुं थशे; ए विना बीजो कोइ उपाय नथी." आवां जीवितना मूलरुप ते पुरुषनां वचनने सांभळी चारुदत्त मनमां बहु हर्ष पाम्यो अने ते पुरुषनां वखाण करवा लाग्यो. एवामां ते कुवामां रहेलो पुरुष शरीरे रस लागवाथी गळी जइने पंचपरमेष्टीनुं ध्यान करतो करतो मृत्यु पाम्यो, तेथी दिवस छतां पण रातनी पेठे घोर अंधारावाळी गुफानी अंदर रहेला कूवामां पडेलो चा

रुदत्त बहु भय पामवा लाग्यो एवामा सर सर शब्द करती घो आवी, तेने जोइ ते बहु दुःखी पाम्यो घो साररूप रसने पीने जेटलामा कूवाथी बहार निकळवा लागी, तेटलामा पाछळ ज ना रहेला चारुदत्ते तेनु पूछडु पकड्यु, तेथी घसरडातो ते चारुदत्त गर्त्तथी निकळता जीवनी पेठे घोनी साथे बहार निकळ्यो पछी घोना पूछडाने त्यजी दइ स्वस्थ थएलो ते नवकार मन्त्रनु स्मरण करतो जेटलामा आगळ चालवा लाग्यो तेटलामा तेने ते वनना कोइएक भ- यंकर पाडाए दीठो पाडो तेने मारवा माटे दोड्यो एटले चारुदत्त पथ्थरना टेकरा उपर चढी गयो, पछी जेटलामा पाडो तेना मार्गने रोकीने बेठो तेटलामा तेज पाडाने वननो कोइ अ- जगर गळी गयो "जे माणस बीजा कोइनु भुडु चितवे छे तो, ते भुडु चितवनारनु प्रथम भुडु थाय छे " एम कही चारुदत्त तेहनु स्वरुप जोइ पथ्थरना टेकरा उपरथी निचे उतयो अने 'अनाथ लोकोनु भाग्य जागतु होय छे एवी लोकमा वात सभळाय छे ' एम विचार क रतो करतो अरण्यमाथी पासेना कोइ गाममा गयो, त्या तेने तेना मामाना मित्र रुद्रदत्ते दीठो रुद्रदत्त तेने उठावी पोताने घेर लइ गयो अने तेने बहु दिवससुधी राख्यो

कोइएक दिवसे रुद्रदत्त अने चारुदत्त धनना लोभथी सुवर्णभूमि तरफ चाल्या रस्तामा

वेगवती नदीने उतरी तेओ टंकणदेशमां आवी पहोंच्या. ते देशनो मार्ग बहु विषम हतो, ते थी ते मार्गने उल्लंघन करवा माटे तेओए बे बकरा खरीद कर्या. पछी रुद्रदत्ते हाथ जोडी चारुदत्तने कह्युं केः—"आपणे पगे चालीने सुवर्णभुमिए पहोची शकवा समर्थ नथी, माटे आ बे बकराने मारी तेना चामडानी मशक बनावीने तेमां आपण बन्ने जणा पेसीए; कारण अहियां भारंड पक्षीओ बहु आवे छे, तेओ मांसना लोभथी चांचवडे मसकने उपाडी आपणने क्षणवारमां सुवर्णभूमिए पहोचाडशे, तेथी आपणे तेमना प्रसादथी आ अरण्यने सहेजवारमां पार उतरीशुं." ते सांभळी चारुदत्ते कह्युंः—"आपणे तेमना लीधे आटली भूमी आव्या छीए तो तेमने मारी नाखवा ए शुं योग्य छे? वळी आपणने पोताने शरीरे जेवी पीडा थाय छे तेवी पीडा बीजाने शरीरे पण थाय छे; माटे हिंसाथी निवृत्ति पामो. धनने अर्थे जे हिंसा करवी ते हिंसा बीजा भवने विषे तमने अने मने नरकादिक दुःख आपनारी थाय छे."

पछी रुद्रदत्ते "आ अमारा माता पिता नथी, तेम नथी स्वजन के गोत्री" एम कही पोताना बकराने मारी नांख्यो. तेवारे चारुदत्ते पोताना बकरानी पासे आवी दयाथी आ प्रमाणे धार्मीकवचन तेना कानमां संभळाव्युंः—"हे महाभाग! तें पूर्वभवने विषे निश्चे पशुवध क-

यो छे, ते कारणथी आजे तने आ रुद्रदत्त मारशे जे प्राणीए मन, वचन, कायाथी जे घोर कर्म उपार्ज्युं होय ते कर्म तेने बीजा भवमा निश्चे भोगववुं पडे छे. माटे हे भाइ! तु मन, वचन अने कायाथी प्राणातिपातविरमणने धारण कर त्यारे क्यारेपण जुठु बोलवु नही, काइपण अदत्त लेवु नही, ब्रह्मचर्यने विषे आग्रह राखवो अने परिग्रहने विषे संतोष धरवो. अर्हंत, सिद्ध, साधु अने जिनधर्म तने शरण थाओ. तु सर्व जीवोने खमाव अने क्षमा कर सर्व जीवो उपर वैर त्यजी दइ तेमने पोताना मित्रो मान्य' आ प्रमाणे चारुदत्ते बकराने ध र्म सम्जावी तेने जेटलामा वारवार नवकारमंत्र सम्जावा माड्यो, तेटलामा रुद्रदत्ते तेने मारी नाख्यो पछी रुद्रदत्ते तेमना चामडानी बे मशक तैयार करी एकमा चारुदत्तने नाख्यो अने बीजामा पोते पेठो ओमे वखते त्या भारुंडपक्षीओ आव्या, तेमणे मांसना लोभथी म शको उपाडी आकाशमा उडवा माड्युं. रस्ते तेमने बीजा भारुंडपक्षीओ साथे युद्ध थयु ते- थी तेओए मशकोने मोढामाथी पडती मूकी, तेथी ते मशको कोइ म्होटा तळावमा पडी प छी गर्भमाथी निकळता एवा जीवनी पेठे मशकोने फाडी बन्ने जणा बहार निकळ्या अने तळावने उतरी ते दिवसे वनमा भमवा लाग्या. आगळ जता चारुदत्ते आतापना करता एवा

उंचा हाथवाळा एक महाधैर्यवंत मुनिने दीठा. चारुदत्ते तेमनी पासे जइ हाथ जोडी जेटला मां हर्षथी नमस्कार कर्यो तेटलामां मुनिए कायोत्सर्ग पारीने तेने पुछ्युंः—हे महानुंभाव! तुं कोण छुं? क्यांथी आव्यो छुं? अने शा कारण माटे आव्यो छुं? आ कुंभकंठ नामना द्वीप मां कर्कोटपद्म नामना विशाळपर्वतने तुं जाणे छे? आ म्होटा द्वीपमां देव, विद्याधर अने चारणो आवी शकवाने समर्थ नथी तो पछी माणस तो क्यांथीज आवी शके? माटे तुं अहिं शीरीते आव्यो छुं? मुनिराजे आ प्रमाणे पूछ्युं एटले चारुदत्ते पोतानुं सर्व वृतांत्त गद् गद् वाणीथी कही संभळाव्युं. तेवारे मुनिराजे दयाथी कह्युं.—"हे भद्र! आ संसारमां वसनारा प्राणीओने आपत्तिओ सुलभ अने संपत्तिओ दुर्लभ होय छे. इंद्र पण भाग्यने फेरवी शकवा समर्थ नथी. हे महा भाग! भाग्य अवळुं होय त्यारे प्राणीओने शुं शुं दुःख नथी पमतुं? माटे तुं मनमांथी शोक त्यजी दे." मुनिराज आ प्रमाणे चारूदत्तने कहेता हता, एटलामां बे विद्याधरो आकाशमांथी उतर्या अने पोतानुं नाम गोत्र विगेर कही ते मुनिराजने वंदना करी.

पछी उत्तम रूप अने लावण्यवाळा तेओने कुशळ समाचार पूछीने चारूदत्ते पुछ्युंः—"तमे कोण छो? अने क्यांथी आव्या छो?" तेवारे ते बन्ने विद्याधर पुरूषोए कह्युं.—"हे भला माण

स! अमे वेताढ्यपर्वतथी आव्या छीए, अने आ मुनिराजना पुत्रो छीए अमारु आववु फक्त तेमने वदना करवा माटे थयु छे" आ प्रमाणे ते विद्याधरो पोतानी वात करता हता, एवा मा तेडए आकाशमार्गे दिव्यवाजिंत्रोना शब्द सांभळ्या, तेथी ते सर्वे ऊंचु जोवा लाग्या तो तेमणे तेजथी सूर्यमंडळनी पेठे विशाळ प्रकाश करनारा एक विमानने दीठु ते विमानमा थी देवदेवीओना परिवारवाळा कोइएक देवताए उतरी प्रथम चारुदत्तने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक नमस्कार कर्यो अने पछी मुनिराजने वदना करी ते वखते विद्याधरोए कह्यु –"हे देवराज! देवताओए देखाडेला मार्गे माणसो चाले छे, तो तमे साधुराजने मूकी प्रथम श्रावकने शामाटे वदना करी? तमारा सरखानु आवुं अयोग्यकार्य कया पुरुषने खेद नहीं पमाडे?" त्यारे देवताए कह्यु –"हे विद्याधरो! मने धर्म संभळावनारा ए म्हारा धर्मगुरु छे अने ए धर्मना प्रसादथीज हु आवी दिव्यसमृद्धि पाम्यो छु, आ कारणथीज मे ते महात्माने प्रथम नमस्कार कर्यो छे जे जेनाथी धर्म पामे ते तेने नमस्कार करवा योग्य छे" विद्याधरोए कह्यु –"हे देवेश्वर! आ श्रावक तमारो गुरु शी रीते थयो? अने तमे आ दिव्यसमृद्धि केम पाम्या? ए अमने यथार्थ कहो" तेवारे देवताए पशुघात विगेरे सर्व वात कही अने पछी हाथ जोडी चा-

रुदत्तने कह्युंः—"हे चारुदत्त ! अमाराथी तमारो शो उपगार थइ शके तेम छे ? तोपण लक्ष्मी राज्य विगेरे जे कांइ जोइतुं होय तेनी आज्ञा आपो." आ वखते विद्याधरोए देवताने कह्युंः—"हे सुरेश्वर! तमे चिंता तजी द्यो, अमे ते उत्तमपुरुषने तेने स्थानके पहोचाडीशुं." विद्याधरोनां आवां वचन सांभळी देवता चारुदत्तनी स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी तुरत स्वर्गे गयो.

पछी मुनिराजे चारुदत्तने सम्यक् दिशाविरमणव्रत संभळाव्युं. ते सांभळी चारुदत्ते हर्ष पामीने कह्युंः—"हे भगवन् ! में दिशाविरमणव्रत नहिं लेवाथी घणां गाढ दुःखो अनुभव्यां छे, माटे हुं म्हारा नगरे जइने ते व्रत धारण करीश."

हवे बन्ने विद्याधरो मुनिराजने वंदना करी चारुदत्तने साथे लइ वैताढ्यपर्वत उपर आव्या, त्यां तेमणे चारुदत्तने पोताने घेर राखी पूजा सत्कारादिक करी पोतानी पुत्रीनुं तेनी साथे लग्न कर्युं. पछी चारुदत्त त्यां सेंकडो सुख भोगवतो बहु काळ रह्यो.

एक दिवस विद्याधरना राजाए चारुदत्तने कह्युं के, "हरीवंशने विषे उत्पन्न थएल कृष्ण वासुदेव आ म्हारी पुत्रीनो वर थशे, एम मने निमित्तियाए कह्युं छे; माटे तुं आ म्हारी पुत्रीने लइ द्वारकामां कृष्णवासुदेव साथे परणाव." चारुदत्ते तेनी हा कही एटले विद्याधरराजाए

एक विमानमा मणि सुवर्ण विगेरे भरी कन्यासहित चारुदत्तने नेसारी आकाशमार्गे विदाय कर्यो पछी विद्याधरने वार्जीत्रोना शब्दथी गजावतो ते चारुदत्त द्वारकामा पोताना मामाने घेर गयो, त्या मामाए तेनो बहु आदरसत्कार कर्यो, त्याथी कृष्णवासुदेव पासे जइ तेमने विद्याधरपुत्री आपी कृष्णे चारुदत्तने रहेवा माटे सुदर महेल आप्यो अने बहु लक्ष्मी पण आपी तेथी चारुदत्त पोतानी बन्ने स्त्रीसहित त्या सुखे निवास करी आनद पाम्यो अनुक्रमे बहु काळ विषयसुख भोगवी ते चारुदत्ते दिशाविरमणव्रत आराध्यु, तेना प्रभावथी ते स्वर्गने विषे गयो ॥ इति चारुदत्तनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणद विगेरे श्रावकने कहे छे के) —हे भव्यजनो ! प्रथम दिशाविरमणव्रत नहि करनारा अने पछी ते व्रत लेनारा एवा चारुदत्तनु चरित्र साभळीने तमे दिशापरिमाणव्रत आदरो पछी आणदश्रावके मन वचन कायावडे श्री जिनेश्वरना मुखथी दिशाविरमणव्रत धारण कर्यु तेनो आलावो आ प्रमाणे —

दिसापरिमाण समणोवासओ पच्चक्खाइ ॥ से दिसापरिमाणे तिविहे पन्नत्ते ॥ त जहा ॥ १उड्ढदिसापरिमाणे २अहोदिसापरिमाणे ३तिरिअदिसापरिमाणे॥समणोवासएण पच अइआ

राजाणियव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ १उड्ढदिसप्पमाणाइक्कमे २अहोदिसप्पमाणाइक्कमे ३तिरिअदिसप्पमाणाइक्कमे ४खित्तवुड्ढी ५सइअंतरद्धाणं ॥

श्रावक दिशापरिमाणनुं पच्चख्खाण करे छे. ते दिशापरिमाण त्रण प्रकारनुं कह्युं छे. १ ऊपरनी दिशानुं परिमाण, २ निचेनी दिशानुं परिमाण, ३ त्रांसी दिशानुं परिमाण. श्रावके दिशापरिमाणव्रतना पांच अतिचार जाणवा, पण आचारवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणे:—

१ ऊपरनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, २ नीचेनी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ३ त्रांसी दिशाना परिमाणने त्यजी देवुं, ४ एक तरफ परिमाण वधारवुं अने एक तरफ घटाडवुं, ५ भुली जवाथी धारेलुं परिमाण त्यजी देवुं.

पछी श्री वीरप्रभुए आणंदश्रावकनी आगळ भोगोपभोग व्रत कह्युं के, जे एकवार भोगवाय ते भोग कहेवाय छे, अने जे वारंवार भोगवाय ते उपभोग कहेवाय छे; एम त्रणलोकना जाण एवा तीर्थंकरोए कह्युं छे. जे श्रावक भावथी भोगोपभोगव्रतनुं परिमाण करे छे, ते आ लोकमां भोगोपभोगनुं स्थानक थाय छे. जे सातमा व्रतरुप भोजनादिकने विषे परिमाण करे छे ते धर्मकुमारनी पेठे एकठा थएला कर्मरूप रोगथी मूकाइ जाय छे. तेवारे आ-

एव श्रावके पुछ्यु "हे भगवन्! ते धर्मकुमार कोण हतो? अने तेणे भोजनादिकने विषे शी रीते परिमाण कर्यु हतु?" त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्यु –

॥ भोगोपभोग नामना बीजा गुणव्रत उपर धर्मकुमारनी कथा ॥

जबुद्वीपना आ भरतक्षेत्रमा महाकविना काव्यनी पेठे बहु अर्थ (धन)थी भरपुर अने ब्राह्मण विगेरे वर्णोथी परिपुर्ण तेमज शृगारादि अनेक प्रकारना रसथी सपूर्ण एवु कमळपुर नामे नगर छे, त्या सर्व राजाओने विषे मुकुटमणिरूप अने युद्धमा खड्गथी विजय मेळवना रो सत्यांक नामनो राजा राज्य करतो हतो

एक दिवसे कोइ निमित्तना जाण पुरुषे आवी राजाने कह्यु के, "आ देशमा बार वर्षनो दुकाळ पडशे" निमित्तना जाण पुरुषना आवा वचन साभळी 'तेमना वचन खोटा न हो य' एम धारी राजा मनमा बहु कपवा लाग्यो, अने मणि, सोनु, रुपु विगेरे सर्व धन खरची धान्य अने घासनो सग्रह करवा लाग्यो, केटलाक लोको धन अने धान्य नहि होवाने ली धे बीजा देशमा जवा लाग्या, केटलाक वहाणे चड्या, केटलाक बीजे द्वीपे गया, अने के टलाक नगरवासीलोको घरेणा वेची अनाज खरीदवा लाग्या आ प्रमाणे सर्व नगरवासीलो

क निर्धनपणाथी फागणमासमां खरीपडेलां पांदडांवाळा आंबाना झाडनी पेठे शोभवा ला
ग्या. राजा पण “हाय हाय! म्हारी आ निर्धनप्रजा क्यां जशे” एवा शोकथी पोताना प्रभुप-
णाने निंदवा लाग्यो. आवी रीतना गाढ शोकथी राजा अत्यंत तपी रह्यो हतो, एवामां अषाड
मासना पहेला दिवसने विषे पूर्वदिशानो सुखकारी पवन वावा लाग्यो अने थोडे वखते सुगा-
ळरुप कल्पवृक्षना अंकुरानी पेठे पूर्वदिशामां वादळांनो जथ्थो तेना जोवामां आव्यो; अने जेम
पुन्यवंत पुरुषनी लक्ष्मी वधवा लागे तेम जोतां जोतां वादळांनो जथ्थो वधवा लाग्यो. तेनी
साथे राजानो हर्ष पण वधवा लाग्यो. वळी गाढ विजळीरुप आंगळीए करीने जाणे वरसादने
बंध करनारा ग्रहोने तिरस्कार करतो होयनी! जोशीडारुप बगलाना समूहना नेत्रोने हर्ष प
माडतो होयनी! अने दुकाळरुप म्होटा चोरने नाश पमाडवा माटेज गर्जना करतो होयनी!
एवो मेघ पोताना धारारुप मुशळ (सांबेला) वडे जाणे पृथ्वीने खांडवा लाग्यो होयनी! ए
म माणसोने हर्ष पमाडतो छतो एवी रीते वरसवा लाग्यो के जेथी ‘पृथ्वी पाणीमां बूडी
जशे.’ एम लोको मानवा लाग्या, अने परस्पर हाथमां ताळीओ दइ पेला निमित्तना जाण पु
रुषनी मश्करी करता कहेवा लाग्या के, “निश्चे आ वरसादथी दुकाळ गयो.” पछी मेघ स

ई पृथ्वीने पाणीथी कृतार्थ करी नाखे तो तेनी स्तुतिना जयबीज होयनी ! एम कोइ केटलाणे नाखरी गयो मोटानी रीत एवीज होय छे

एक दिवस वनपाले राजानी पासे आवी हाथ जोडीने आ प्रमाणे विनती करी के —"हे नाथ ! आपना उद्यानमां चार मासनो निवास करीने रहेला युगन्धरनामना मुनिने आजे केवळज्ञान उत्पन्न थयुं छे ' आवां वचन सांभळी वनपाळने घरेणां विगेरे आपीने संतोष पमाडी राजमल्यादि मुनिने वंदना करवा माटे तुरत उद्यानमां आव्यो त्यां तेणे मुनिने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी धर्मदेशना सांभळी पछी राजाए हाथ जोडीने हर्षथी पूछ्युं — "हे भगवन् ! निमित्तना जाण पुरुषनुं वचन खोटुं शाथी थयुं ?" त्यारे केवळीयुगंधर मुनि कह्युं —"हे राजन ! तारा आ प्रश्ने सांभळ जो के ग्रहयोगथी बारवर्षनो दुकाळ प्रगट थयो हतो, परंतु जे कारणथी ते निष्फळ थयो, ते निमित्तनो जाण पुरुष जाणतो नहोतो. हे राजन ! जेणे बारवर्षनो दुकाळ तोडी नाख्यो, तेनो सबंध सांभळ —

आ जंबूद्वीपना पुरिमताल नामना नगरमां यौवनावस्थाने विषे पण कर्मना दोषने लीध महारोगथी पीडा पामतो एवो कोइ प्रवरनामनो पुरुष रहेतो हतो, ते पुरुष रसनाइन्द्रियना

लोज्ञथी जे जे रस खातो ते ते रस तेने बहु पीमा करनारो थइ पमतो हतो. एक दिवसे ते पुरुषे विचार्युं के, "जे ज्ञोजन म्हारा शरीरने बहु पीमा करनारुं थाय ले तेनुं पच्चरकाण लइ हुं अनाहारनुं फळ शामाटे न लउं? उत्तम नेत्रवाळी स्त्री पण म्हारी सेवा करती नथी, एटलुंज नहीं पण ते म्हारा सामुं नहिं जोतां दूर नासती फरे ले; तो ते स्त्रीनुं पण पच्चरकाण लइ हुं आ म्हारा मनुष्यजन्मने शामाटे न सफळ करुं?" आ प्रमाणे विचार करीने बुद्धिवंत पुरुषोने विषे मुकुटमणि सरखा अने उज्वळ बुद्धिवाळा ते पुरुषे गुणवंत गुरुजनी पासे जइने कह्युं:—"हे स्वामिन्! आजथी आरंज्ञीने हुं उध, दहीं, घी, तेल, गोळ विगेरे मीठां, चीकणां, खारां, खाटां आहारने नहि खाउं. वळी हमेशां उनोदरी तप करीश. तेमज जेमनी पासे रहेवाथी पुरुष क्यारे पण मुक्ति पामी शकतो नथी एवी संसारना मुळरुप स्त्रीउनुं पण पच्चरकाण लउं बुं."

पछी धारेला व्रतने सुखे पाळतो एवो ते पुरुष केटलेक दिवसे व्रतना प्रज्ञावथी नीरोगी थयो, अने अनुक्रमे तेने बहु लक्ष्मी पण प्राप्त थइ. रुपथी जाणे समुद्रनी लेहेरोज होयनी! एवी दासीउ, जाणे थोमी समृद्धिवाळा स्वर्गने त्यजीने देवतानी स्त्रीउज आवी होयनी! एम तेना घरने विषे क्रीमा करती हवी. आ प्रकारनी समृद्धि उतां वैराग्यना रंगथी रंगाइ गयेलुं ते प्रवरनुं चित्त

क्यारे पण इंद्रियोने स्वाधिन थयु नहीं तेना घरने विषे बहु बहु मार्गोथी असंख्य धन आववा लाग्यु, तेवीज रीते ते पात्रदान, दयादान अने उचितदान ए त्रण मार्गथी जतु पण हतु
कोइ वखत एवो म्होटो दुकाळ पड्यो के, जेमां माता पिता अने भाइ व्हेन अनाजने मा टे लडवा लाग्या, अने विचारा गरीब लोको तो अनाज विना यमराजनी नगरीमा पहोच्या जेम उनाळानी ऋतुमा सामान्य तळावो सुकाइ जय अने राखुं वृद्धि पामे तेम सामान्य दानेश्वरीना दान बंध थइ गया अने प्रखरलु दान वृद्धि पामवा लाग्यु, तेथी जेम संसारथी भ य पामता प्राणीउ वीतरागना धर्मने सेवे, तेम दुकाळथी भय पामेला लोको प्रवरनी सेवा करवा लाग्या चारे दिशाउ तरफथी आवेला लाखो मुनिजन प्रवर हर्षथी पकवान, दुध, दहीं, घी, विगेरे प्रासुकवस्तुउ वोरावया लाग्यो, तेमज माता, पिता, भाइउ, व्हेनो अने बीजा कार्य करनारा असंख्य माणसोने निरंतर पोताना घरे जमाडवा लाग्यो पछी अखंडित व्रत वाळो, दान आपवामा प्रीतिवाळो अने वखाणवायोग्य गुणवाळो ते प्रवर काळ करी स्वर्गने विषे गयो त्या देवभवमा शाश्वत जिनेश्वरनी महायात्रा करवाथी निर्मळ द्धिवाळा अने इंद्रना सरखी समृद्धिवाळा ते देवताए विचार्यु के, "हु अहिंथी चवीने कोइ युगप्रधान श्रावक

उत्पन्न नहीं थाउं."

ने घेर पुत्रपणे उत्पन्न थाउं, पण कोइ अधम कुळवाळाने त्यां उत्पन्न नहीं थाउं."

केवळी युगंधर मुनि सत्याक्ष राजाने कहे छे के:—हे राजन्! आ त्हारा नगरना चित्रशा

ळा नामना परामां जिनधर्मने विषे तत्पर अने दयावंत एवो बुद्ध नामनो श्रावक रहे छे; तेने

विमळा नामनी स्त्री छे. ए श्रावके बार वर्षनो दुकाळ जाणया छतां पण धान्यनो संग्रह कर्यो

नहोतो. हवे ते बुद्धनी स्त्री विमळाना उदरमां पेलो प्रवर के जे देवता थयो हतो ते उत्तम

स्वप्न आपी अवतर्यो अने पछी मास पुरा थया एटले शुभलग्नने विषे जन्म्यो छे. ते पुत्रना

जन्मना पुन्यथी आ बारवर्षनो दुकाळ दूर थइ गयो.

केवळीनां आवां वचन सांभळी बहु हर्ष पामेलो राजा सत्याक्ष तेमने वंदना करी बुद्धने

छने घेर आव्यो, त्यां तेणे पुत्रना खोळामां माथुं मूकीने कह्युं के, "दुर्भिक्षरुप समुद्रमां पडे

ला जगतूने तारवामां वहाण सरखा हे बाळक! हुं तने नमस्कार करुं छुं. म्हारा राज्यनो रा

जा तुं पोते छे, अने हुं त्हारो तळार छुं." पछी राजाए "दुर्भिक्षने दूर करवाथी आ कुमार मू

र्तिवंत धर्मसमान छे." एम विचार करी तेनुं धर्म एवुं नाम पाड्युं. धर्मकुमारनुं आवुं आश्च

र्य करनारुं चरित्र सांभळी बीजा राजाओए पण पोताना देशमां दुर्भिक्षने दूर करनारी धर्म-

कुमारनी आज्ञा फेरवी, अने नदीओ जेम समुद्रने मळे तेम अनेक राज्यकन्याओ धर्मकुमारने परणी हवे सर्व पृथ्वी उपर पोतानी आज्ञा फेरवनारो अने गुरुनी सेवामा प्रीतिवाळो धर्मकुमार स्वर्गलोकमा देवतानी पेठे आ लोकमा विषयसुख भोगववा लाग्यो बहुकाळ विषयसुख भोगवी पछी गुरु पासे दिक्षा लइ अनुक्रमे केवळज्ञान पामेला ते धर्मकुमारमुनि मोक्ष पाम्या ॥ इति धर्मकुमारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के) —हे भव्यजनो! तमे आ धर्मकुमारना चरित्रने सांभळी सातमा व्रतने विषे आदर करो

प्रभुना आवा वचन सांभळी आणंदश्रावके कह्यु —हे जिनराज! हु ए व्रत धारण करु छु ते आ प्रमाणे भोगोपभोगव्रतमा म्हारे नाह्या पछी शरीर लुवा माटे एक सुगंधी रंगेलो रुमाल, दातनो मेल उतारवा माटे महुडानु दातण, शरीरे चोळवा माटे शतपाक तथा सहस्त्रपाक तेल, पुष्प विगेरेना सुगंधथी सुवासवाळु घउना लोटनु उवरणु, न्हावामा बहु म्होटा नहीं अने बहु न्हाना नहीं एवा आठ घडा पाणी अने शरीरे ढांकवामा एक रेशमी लुगडु तथा बे सुतराउ लुगडा तेमज मलीयागर चंदननो विलेप ए प्रमाणे म्हारे कल्पे, ते विना बी-

जुं कांइ कल्पे नहीं. वळी भोगने विषे पुष्पोमां कमळनुं पुष्प, माळामां मालतीना पुष्पनी माळा, आभरणमां चितर विनानां बे कुंडळ अने एक नामवाळी वींटी कल्पे; तेमज भोगने अर्थे अगर अने तुरुक विगेरेनो धुप पण म्हारे कल्पे. हे नाथ! हुं म्हारी शक्ति प्रमाणे भोजनविधिनुं परिमाण आ प्रमाणे करुं छुं. म्हारे मगना अथवा चोखाना घी के तेलमां तळीने थाय छे ते पेया कल्पे, बीजा पेयानो हुं नियम करुं छुं. पकवान्नमां खांड पायेला घेबर, चोखानी जातिमां कमोदना चोखा, वीदळमां मग, अडद अने चणा कल्पे, ए विना बीजा वीदळ धान्यनो म्हारे नियम छे. आसो अथवा कारतक मासमां थएलुं गायनुं सुगंधीदार घी कल्पे, ए शिवाय बीजुं घी कल्पे नहीं. शाकोमां १ चंचु, २ मंडुकिका अने ३ सोवस्तिक ए त्रण जातनुं शाक कल्पे. फळोमां पल्लंक अने बीलीफळ विगेरे मोगांफळो तेमज वटकपटी तथा पूरण कल्पे, बीजा नहीं. जायफळ, कंकोल, कपुर, लविंगवाळुं पान कल्पे, ए विना बीजां पान न कल्पे. आकाशना पाणी विना बाकीना पाणीने त्यजी दउं छुं. भोगोपभोगने विषे आ नियमो हुं जावजीवसुधी पाळवानुं धारुं छुं. तेवारे भगवाने सातमा व्रतनो आलावो उच्चराव्यो. ते आ प्रमाणेः—

उवभोगपरिभोगवयं समणोवासओ पच्चक्खाइ से दुविहे पन्नते ॥ तं जहा ॥ भोअणओय कम्मओ अ । भोअणओ समणोवासएण इमे पच अइआरा जाणियव्वा न समायरियव्वा ॥ त जहा ॥ [1]सच्चिताहारे, [2]सच्चितपडिबद्धाहारे, [3]अप्पउलिओसहिभक्खणया, [4]दुप्पउलिओसहिभक्खणया, [5]तुच्छोसहिभक्खणया ॥कम्मओण समणोवासएण इमाइ पन्नरस कम्मादाणाइ जाणियव्वाइ न समायरियव्वाइ ॥ त जहा ॥ [1]इगालकम्मे [2]वणकम्मे [3]साडीकम्मे [4]भाडीकम्मे [5]फोडीकम्मे [6]दतवाणिज्जे [7]लक्खवाणिज्जे [8]रसवाणिज्जे [9]केसवाणिज्जे [10]विसवाणिज्जे [11]जतपीलणकम्मे [12]निलंछणकम्मे [13]दवग्गिदावणया [14]सरदहतलायसोसणया [15]असइपोसणया॥

श्रावक भोगोपभोगव्रतनु पच्चक्खाण करे छे, ते व्रत बे प्रकारनु छे एक भोजनथी अने बीजुं कर्मथी तेमा पेहेला भोजनथी भोगोपभोगव्रतना पाच अतिचार छे, ते श्रावके जाणवा पण आचरवा नहीं ते अतिचार आ प्रमाणे १ पृथ्वीकाय, अप्पकाय अने वनस्पतिकाय सचित्त पदार्थोने खावा २ झाड विगेरे सचित्त पदार्थने वळगी रहेला गुंद विगेरे अचित्त पदार्थने खावा ३ अग्निथी नहि पाकेला चोळा विगेरे खावा. ४ अग्निथी बराबर नहि शेकायेली वस्तुने शेकायेली बुद्धीथी खावी. ५ मगफली विगेरे बहु बीजवाळी अने थोडी तृप्ति करनारी

हलकी वस्तु खावी. बीजा कर्मथी भोगोपभोगव्रतना पंदर अतिचार छे, ते आ प्रमाणेः—
१ अंगारा करवा अने वेचवा ए विगेरे अग्निकायनो समारंभ करवो, २ झाडो कपाववां
अने वेचवां, ३ गाडां कराववां अने वेचवां, ४ भाडा करवा, ५ कोदाळा विगेरेथी पृथ्वी खो-
दीने आजीविका करवी, ६ हाथीना दांत अथवा शंख विगेरेनो वेपार करवो, ७ लाखनो वे-
पार करवो, ८ दारु वेचवो, ९ चमरी गायना वाळ वेचवा, १० झेरी वस्तु वेचवी अथवा वी-
जानो घात थाय एवां शस्त्र वेचवां, ११ यंत्रथी तल अथवा शेरडी पीलवी, १२ बळद घोडा
विगेरेने खसी करवा अथवा तेमनां नाक कान विंधवां, १३ खेतरमां लाय करवी, १४ सरोवर
अथवा तळावोने सुकवी देवां, एटले पोताना खेतरमां घउं विगेरे धान्य वाववाना हेतुथी तेमां
पाणी लइ जवा सारु तळावने फोडी नांखवुं, १५ पोतानी आजीविका चलाववा माटे असती
स्त्रीनुं पोषण करवुं. उपर पांच अतिचार अने आ पंदर कर्मादान श्रावके त्यजी देवां.

हवे श्री महावीरप्रभु कहे छे के, जे श्रावक अनर्थदंडविरमणरूप आठमाव्रतने पाळे छे, ते
आ भवमां आपत्ति पामतो नथी अने परभवमां नरकादिगति पण पामतो नथी. जे पुरुषो
अनर्थदंडथी विराम पामे छे तेओ सुरसेननी पेठे सुखी थाय छे, अने जे पुरुषो अनर्थदंडथी

विराम पामता नथी तेष्ठ महासेननी पेठे दु खी थाय छे तेमनी कथा आ प्रमाणे –

॥ अनर्थदंमनामना त्रीजा गुणव्रत उपर सुरसेन अने महासेननी कथा ॥

आ जरतक्षेत्रमा जिनधर्मरूप सुजटथी जेमा विघ्नरुप शत्रुओ प्रगट थता नथी एवी, तेम ज जिनराजना मंदिरोथी मनोहर अने उत्तम लक्ष्मीवाळी वधुरानामनी नगरी छे, ते नगरी मा सर्व वीरपुरुषोने विषे मुकुटमणि समान, तथा शस्त्र अने शास्त्रविद्यामा कुशळ एवो वीरसेन नामनो राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने प्रताप अने यशथी सूर्य तथा चन्द्रना प्रजा वने जीतनारा सुरसेन अने महासेन नामना वे पुत्रो हता रुप अने सौजाग्यना समूहथी ते बन्ने कुमारोने बीजा कोइनी उपमा योग्य न होवाथी ते बन्ने कुमारोज एक बीजाने उपमा आपी शकाय तेवा हता ते बन्ने कुमारोना नेत्रो प्राणीओने जोवामा, हाथो मोहरूप शत्रुने तोमी पाकवामा अने पगो सारे मार्गे चालवामा शोजता हता

कोइ वखते महासेन कुमारने जीज उपर आश्चर्यकारी स्फोटो रोग उत्पन्न थयो, ते रोगने मटाकवा माटे वीरसेन राजाए बहु बहु वैद्यो तेकाव्या, ते वैद्यो रोग उपर वारवार औषध लगाकवा लाग्या, परतु ते औषधथी जीज लोजनी पेठे बहु कठोर बनी गइ पछी वैद्यो

“आ कुमारने हवणां धर्मरूप औषध करवानी जरुर छे.” एम कही ते महासेनकुमारने द-
रिद्रनी पेठे त्यजी दइ पोतपोताने घेर गया. अनुक्रमे राजकुमारनी जीभमांथी बहु दुर्गंध नि
कळवा लागी, अने तेना उपर बहु मांखीओ बेसवा लागी; तेथी महासेन बहु दुर्गंधीनुं स्थान
थइ पड्यो. आथी माता पितादि सर्व स्वजनोए तेने चंडालना पात्रनी पेठे त्यजी दीधो; परंतु
पोताना भाइनी आवी दुःखी अवस्था जोइ भाइना स्नेहथी परवश थएलो सुरसेन एकलो
ते दुर्गंधने सहन करी तेनी पासे रह्यो. अने “जो ए भाइ भोजन करशे तोज हुं भोजन क
रीश अने जो ते मरी जशे तो हुं पण अनशन लइ मरीश.” एवो निश्चय करीने भाइना स्ने
हथी बहु दुःखी थएलो सुरसेन लुगडावडे तेना म्होढा उपरथी मांखीओ उडाडतो तेनी पासे
बेठो. पछी तेने वारंवार नवकारमंत्र संभळावतां तेना म्होढामां नवकारमंत्रथी मंत्रेलुं पाणी मू
कवा लाग्यो. जेवी रीते भुख्या माणसना म्होंमां कोळीयो कोळीयो अनाज मूकवाथी तेनी
भुख मटती जय छे तेवी रीते सुरसेन जेम जेम महासेनना म्होंमां पाणीनां टीपां मूकतो ग
यो, तेम तेम तेनी पीडा मटवा लागी. थोडे वखते महासेननी सघळी पीडा जती रही, जी
भ रोगविना थइ गइ अने म्होढुं घणुं सुगंधीवाळुं थयुं. अहा! धर्म कोने आश्चर्य करनारो थतो

नथी? जे रोगने मटाडवामा वैद्योनी काइपण शक्ति चाली नहीं, ते रोग फक्त धर्मरुप औ-
षधथी दूर थयो फक्त सूर्यथीज दूर करी शकाय एवा अंधकारने विषे शु ताराउनी शक्ति
चाले खरी? ना नज चाले हवे जेम राहुथी मूकायला सूर्यने जोइ पूर्व दिशाना देशो फळ
हळता थाय तेम रोगरहित थयेला महासेनने जोइ सर्व स्वजनलोको सुखी थया पछी बन्ने
भाइउ स्त्री अने धननो अनादर करी धर्मने विषे विशेष आदरवाळा थया

हवे चंद्रप्रतिबिंब जेम आकाशने शोभावे तेम कोइ वखते अवधिज्ञानथी पूर्ण एवा श्री
भद्रबाहुसूरिए ते नगरना उद्याननने विषे समवसरी सुशोभित कर्यु गुरुनु आववु जाणी सुरसेन
तथा महासेन बन्ने भाइउए उद्यानमा जइ गुरुने प्रदक्षिणापूर्वक वदना करी पछी गुरुए आपे
ला धर्मोपदेशरुप उत्तमस्वादवाळा अमृतनु पान करीने सुरसेनकुमारे पोताना भाइ महासेनने
जीभे रोग थवानु कारण पूछ्यु, एटले गुरुए प्रवचनरुप क्षीरसमुद्रना कल्लोल सरखु अने स
सारना क्लेशने दूर करनारु वचन कह्यु के –"हे महाभाग! सावधान थइने साभळ

आ भरतक्षेत्रमा देवपुरीसमान मनोहर मणिपुरनामना नगरमा जिनधर्मने विषे प्रीति
वाळो मदननामनो कोइ सुभट रहेतो हतो, तेने सरखी आकृतिवाळा, सरखा बळवाळा, स

रखा धनवाळा अने सरखा तेजवाळा जाणे बन्ने हाथ होयनी! एवा धीर अने वीरनामना बे
पुत्रो हता. जिनप्रवचनरुप अमृतरसनो स्वाद लेनारा ते बन्ने जाइओने जो के संसाररुप साप
फस्यो हतो तोपण तेओ ते संसाररुप सापना मोहरुप विषथी मूर्छा पाम्या नहोता.

कोइएक दिवस ते बन्ने जाइओ पोताना उद्यानमां गया, त्यां तेमणे पोताना वसंत नामना
मामा के जेमणे दीक्षा लीधी हती, ते मुनिने जूमि उपर पमी गयेला, अने जेमनी आसपा
स बहु माणसो उन्ना हता तेवी अवस्थामां दीठा. तेथी "आ शुं थयुं?" आ शुं थयुं?" एम
व्याकुल थयेला धीर कुमारे पूछयुं; एटले कोइएक पुरुषे कह्युं के, "कायोत्सर्ग करीने उन्नेला
आ मुनिने कोइएक दुष्ट साप करमी राजाना अपराधीनी पेठे आ म्होटा राफमामां पेसी ग
यो छे." पछी मामा उपर मोहने लीधे स्नेहथी वीरे कोप करीने कठोर वचन कह्युं के, "अरे!
ए नासी जता दुष्ट सापने तें केम न मारी नाख्यो?" तेवारे धीरे वीरने कह्युं. "जाइ सापतो
जीवतो चाल्यो गयो अने हवे तुं जीजथी शामाटे पाप बांधे छे?" त्यारे वीरे कह्युं.—"हे
धीर! जेणे मुनिने फस्या ते दुष्ट सापने मारी नांखवाथी निश्चे धर्म थाय छे. दुष्टने शिक्षा क
रवी अने साराने पाळवा ए क्षत्रियनो धर्म छे. हुं आ जे कहुंछुं ते खोटुं होय तो जले म्हारी

जीन्नने विषे पाप लागे" पछी दयासमुद्र एवा धीरे वीरना वचननो तिरस्कार करता मणि, मन्त्र, अने औषधिना बळथी मुनिने जीवता कर्या मुनि जीवता थया तेथी बहु हर्ष पामेला ते बन्ने न्नाइन्न सर्व लोकोने वखाणवा योग्य थया पछी जिनधर्मने पाळता, गाढ पापरुप वन ने वाळी नाखता अने पोतानी कीर्तिथी जगतूने उज्वळ करता एवा ते बन्ने न्नाइन्न बहु का ळसुधी सुख न्नोगवी अने आयुष्य पूर्ण थये मृत्यु पामी, अनुक्रमे धीरनो जीव ते तु पुन्यने लीधे सुरसेन थयो अने वीरनो जीव ते आ त्हारो न्हानो न्नाइ महासेन थयो.

श्री न्नद्रबाहुसूरि सुरसेनने कहे छे के —"हे सुरसेन! ते आ त्हारा न्नाइने पाप वचन थी उत्पन्न थएला कर्मने लीधे वैद्योथी पण न मटी शके तेवो जीन्न उपर रोग थयो वळी साधुराजने जीवाम्वाथी तने जे पुण्य उत्पन्न थयु ते पुण्यथी ते त्हारा न्नाइना रोगने त-रत दूर कर्यो छे"

सूरिना आवा वचन सान्नळी जातिस्मरण ज्ञान पामेला ते सुरसेन अने महासेन नाम-ना बन्ने न्नाइन्नए जिनदिक्षा लीधी पछी उत्तम चारित्ररुप अमृतवडे व्रतरुप वेलनु सिंचन करी अने तेथी धर्मरुप फूल मेळवी अते ते बन्ने न्नाइन्न मुक्तिरुप फळ पाम्या. ॥ इति सुरसेन तथा महासेननी कथा ॥

(श्री महावीर प्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो ! तमे आ सुरसेन अने महासेनना दृष्टांतने सांभळीने शुद्ध अध्यवसायथी त्रीजा गुणव्रतने पाळवामां बहु आदर करो. जे कर्मथी लोकमां धर्म, अर्थ अने काम न मेळवी शकाय तेने अनर्थदंड कहेवाय छे. ते अनर्थदंड चार प्रकारनो छे. १ प्रमादाचरित, २ अपध्यानाचरित, ३ हिंसाप्रदान, ४ पापकर्मो प्रदेश. तेमां जे प्रमादथी जीवहिंसा कराय ते प्रमादाचरण कहेवाय छे. आर्तरौद्रध्यानथी जे चिंतवन कराय ते अपध्यान कहेवाय छे. प्राणीओनो वध थाय एवा यंत्र, शस्त्र, खांणीओ, सां बेलुं, घास अने लाकडां विगेरेनुं आपवुं ते हिंसाप्रदान कहेवाय छे. बीजाने पापकर्मनो उप-देश करवो ते पापकर्मोपदेश कहेवाय छे." पछी आणंदश्रावके चार प्रकारना अनर्थदंड विर-मणव्रतने आदर्युं. तेनो आलावो आ प्रमाणेः—

अणत्थदंडयं समणोवासओ पच्चक्खाइ ॥ से अणत्थदंडे चउव्विहे पन्नत्ते ॥ तं जहा ॥ [1]अव ज्झाणायरिए, [2]पमायायरिए, [3]हिंसप्पयाणे, [4]पावकम्मोवएसे ॥ अणत्थदंडवेरमणस्स सम णोवासएण इमे पंच अइआरा जाणिअव्वा न समायरिअव्वा ॥ तं जहा ॥ [1]कंदप्पे, [2]कुक्कुइए, [3]मोहरीए, [4]संजुत्ताहिगरणे, [5]उवभोगपरिभोगतिरित्ते ॥

श्रावक अनर्थदण्डनु पच्चक्खाण करे छे, ते अनर्थदण्ड चार प्रकारनो कह्यो छे १ अपध्याना चरित, २ प्रमादाचरित, ३ हिंसाप्रदान, ४ पापकर्मोपदेश श्रावके अनर्थदण्डना पाच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं ते आ प्रमाणे –१ कदर्प–ते कामविकार उत्पन्न थाय तेवी वाणी बोलवी अथवा तो रागना उछाळाथी हास्यवाळु अने मोहने उत्पन्न करे तेवु मश्करीनु वचन बोलवु २ कोकुच्य–ते हास्यने उत्पन्न करे तेवा अनेक प्रकारना मुख नेत्रनी चेष्टा करवापूर्वक भांड चेष्टा करवी ३ मौखर्य–ते निर्लज्जपणे नहि मळतु आवे तेवु असत्य वचन बोलवु ४ संयुक्ताधिकरण–ते काम करवाना साधनो तैयार करी राखवा जेम खाणीयो अने सांबेलु, धनुष्य अने बाण, हळ अने फाळ, ए विगेरे ५ उपभोग परिभोगातिरिक्त–ते पोताने खपमां आवती वस्तु वधारे तैयार करी राखवी

(श्री महावीर प्रभु कहे छे के) –"हे आणंदश्रावक! हवे तु अनुक्रमे चार शिक्षाव्रत सांभळ –सावद्ययोगने त्यजी दइ एक अंतर्मूहूर्तसुधी मनमां शुभ ध्यान करवु तेने पहेलु सामायिक नामनु शिक्षाव्रत कहेवाय छे हे भव्यजनो! यतिधर्मरूप लक्ष्मीने निवास करवानु स्थान अने संसारने दूर करनारु जे सामायिकव्रत तेने तमे भावथी सेवो जो के मुनिनुं अथ

वा श्रावको सर्व विरतिरुप चारित्र बहु काळसुधी पाळे, तोपण तेश्रने सामायिक विना ते चारित्र बराबर फळ आपनारुं थतुं नथी. अति क्रूरकर्म करनारो, बहु पाप करनारो अने माठां कर्म करनारो एवो पण जीव केसरीचोरनी पेठे सामायिकथी शुद्ध थाय छे." तवारे आणंद श्रावके पुछ्युं. "हे भगवन्! ते केसरी कोण हतो? अने तेणे सामायिक शी रीते पाळ्युं? ते कृपा करीने कहो. त्यारे भगवाने कह्युं. सांभळः—

॥ सामायिकनामना पेहेला शिक्षाव्रत उपर केसरीचोरनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां कामपुरनामना नगरने विषे न्यायरुपवनने पोषण करवामां मेघसमान, वैरी एवा राजाओने अग्निसमान, सर्व स्थानके विजय मेळवनार अने राजाओनी मध्ये चंद्रसमान एवो विजयनामनो राजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां सिंहदत्त नामनो एक शेठ रहेतो हतो, तेने केसरीनामनो पुत्र हतो; ते केसरी हमेशां नगरमां चोरी करतो हतो. जो के तेना पिताए तेने बहु बहु वार्यो हतो, तोपण ते पोताना धंधाने त्यजी देतो नहोतो.

एक दिवसे सिंहदत्तशेठे विजयराजानी पासे आवी प्रणाम करीने कह्युं केः—"हे महाराज! म्हारे केसरीनामनो पुत्र छे, ते हमेशां नगरमध्ये चोरी करे छे, में तेने बहु वार्यो तोपण

ते पोतानो धधो त्यजी देतो नथी तेथी म्हारे ते पुत्रनो खप नथी, माटे तेना कुकृत्यनो ठपको मने आपशो नहीं ' पछी राजाए ते केसरीने तिरस्कार करी तुरत नगरमाथी बहार काढी मूक्यो. केसरी पण राजाना भयथी बीजा देश तरफ जवा चाली निकळ्यो आगळ जता तेणे अरण्यमा शीतळ पाणीथी भरपुर एवु एक सरोवर दीठु, तेमा ते जेवो पाणी पीवा जाय छे तेवो तेने विचार थयो के, "अरे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! म आजसुधी कोइ दिवस चोरी कर्या विना पाणी पीधु नथी अने आजे पीवु पडे छे ' आवी रीते विचार करी मार्गे चालवाथी थाकी गयेलो ते केसरी पाणी पी अने पछी तळावमा नाह्यो, त्यार पछी तेणे तळावनी पाळ उपर रहेला अने बहु फळोने लीधे नमी रहेला एक आंबाना झाड उपर चडी केरीओ खाधी पछी गर्वधारी ते विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! आजे म्हारो दिवस चोरी कर्या विना जशे " आवी रीते ते विचार करतो हतो, एवामा पगमा चाखडी पहेरनारो कोइ पुरुष आकाशमार्गेथी तळावने काठे उतर्यो तेणे आकाशमार्गमा सूर्यना तापथी आकुळ व्याकुळ थएला नेत्रोने आमतेम फेरवी, पगमाथी चाखडीओ काढी तुरत न्हावा माटे पाणीमा प्रवेश कर्यो, ते वखते "निश्चे आ चाखडीओ हु चोरी लउ." एम विचार करी आ-

बा उपर बेठेलो केसरी तुरत निचे उतरी पगमां चांखडीउ पहेरी आकाशमार्गे चाली निक ळ्यो. पछी पगमां चांखडीउ धारण करनारो ते केसरी वनना कोइ प्रदेशमां दिवस गाळी रात्रीए आकाशमार्गे थइ पोताना घरे आव्यो. त्यां तेणे पोताना पिताने "म्हारी चोरीनी वात राजाने कही तमे मने नगरनी बहार काढी मूक्यो छे." एम कही लाकडीवडे बहु मार्यो, तेथी ते मृत्यु पाम्यो. पछी तेने त्यजी दइ महा समृद्धिवाळा शेठना घरमांथी सारीसारी मूल्यवाळी वस्तुनी चोरी करी ते केसरी फरी आकाशमार्गे थइ पेला सरोवरने कांठे आव्यो. आ प्रमाणे ते दुष्ट चित्तवाळो हमेशां नगरने विषे चोरी करवा लाग्यो. साधु साध्वीउने पण लुंटवा लाग्यो, तेथी ते नगरने रात्री यमराजना आववा सरखी देखावा लागी.

पछी महाजन लोकोना कहेवाथी नगरनी तेवी हकीकत जाणी राजाए कोटवाळने बोलावी एवो ठपको आप्यो के जेथी ते निचुं मुख करी राजाने आ प्रमाणे कहेवा लाग्योः— "महाराज! आकाशमां चालनारो कोइ चोर आपणा नगरमां चोरी करे छे; कारण के पृथ्वी उपर तेनुं पगलुं कोइ ठेकाणे जोवामां आवतुं नथी."

हवे प्रजाना दुःखथी दुःखी थएलो राजा विचार करवा लाग्यो केः—"हाय हाय! हुं रा

ज्य करतावता म्हारी प्रजा दु ख पामे छे सघळा तपस्वीओना तपना अने महासतीओना शी
ळना प्रभावथी सर्व माणसोने दु ख उत्पन्न करनारो जे आ चोर ते म्हारा हाथमा आवो"
आ प्रमाणे कही थोडो परिवार साथे लइ राजा चारे तरफ चोरनी शोध करवा लाग्यो अनु
क्रमे फरता फरता नगरमा कोइ ठेकाणे तेणे चोरनु पगलु विगेरे काइ पण दीठु नही, तेथी
खेद पामी नगरनी बहार कूवा, तळाव विगेरे जोया, तोपण ते चोरनो पत्तो न लाग्यो पछी
वनमा फरता एवा राजाने कोइ ठेकाणेथी कपुर अगुरु विगेरेना धूपनो सुगंध आव्यो, ते
सुगधने अनुसारे राजा आगळ चाल्यो तो तेणे एक चण्डिकानु मदीर दीठु ते मदिरमा चपा
ना पुष्प विगेरेथी पूजा करेला चण्डिकादेवीना तेणे दर्शन कर्या ते वखते उत्तम लुगडा अने
घरेणावाळो कोइ पुजारीपुरुष देवीनी आगळ धूप मूकी हाथ जोडीने प्रणाम करतो तेना
जोवामा आव्यो तेने राजए पूछ्यु के, "आ चण्डिकादेवीनी कया पुरुपे शा कारणथी पूजा
करावी छे? अने तने आ उत्तम लुगडा अने घरेणा कोणे आप्या छे? तेवारे पूजारीए कह्यु —
"महाराज! हु दरिद्री वाणीयानो पुत्र छु, हु चण्डिकादेवीनी पूजा करु छु, तेथी ते देवी मने प्र
सन्न थया छे हु ज्यारे ज्यारे सवारमा पूजा करवा आवु छु त्यारे त्यारे देवीना पग निचेथी

मणि, सोनुं विगेरे वस्तु मने मळे छे. हुं चंडिकादेवीनी त्रण काळ पूजा करुं छुं अने तेमना नामनो जप करुं छुं; माटे ते देवीना प्रसादथी म्हारा घरने विषे बहु लक्ष्मी छे."

राजाए पूजारीनां वचनथी "आ मंदिरे रोज चोर आवे छे." एवो निश्चय करी पोतानुं दिवसनुं काम करवा माटे ते पोताना राजमंदिरे आव्यो, अने रात पडी एटले ते राजा पोताना सारा सारा सुभटपुरुषोने साथे लइ चंडिकाना मंदिरे आव्यो. त्यां सुभटोने थोडे थोडे छेटे छानी रीते ऊभा राखी पोते मंदिरना आंगणानी पासे संताइने ऊभो रह्यो. पछी अर्धी रातने वखते चांखडी पहेरीने आकाशमांथी ऊतरतो चोर तेना जोवामां आव्यो. हवे चोर मंदिरनी बहार पगमांथी काढी नांखेली बन्ने चांखडीने डावा हाथमां लइ मंदिरनी अंदर गयो, त्यां तेणे मणिना समूहथी देवीनी पूजा करीने कह्युं केः—"हे मात! चोरी करनारा अने स्वछंदचारी एवा मने खातर पाडवामां तुं बहु समृद्धि आपनारी थजे." चोर आ प्रमाणे कह्यो जेटलामां पाछो वळ्यो तेटलामां राजाए मंदिरनुं बारणुं बंध करीने कह्युं केः—"अरे निर्दय! में तने जीवतो मूक्यो छतां तुं म्हारी नगरीने त्यजीने जतो नथी?" राजाए आ प्रमाणे तिरस्कार कर्यो एटले ते चोरे क्रोधथी तेना सामे चांखडी फेंकी, तेथी राजा चांखडीना घा तरफथी

दूर खसी गयो एटले चोर वारणु नुघामी नागो तेवारे राजाए "हे सुजटो! दोमो! दोमो!! आ केसरीचोर नासी जाय छे" एम कह्यु, एटले सर्वे सुजटो तुरत चोरनी पाछळ दोड्या राजा पण चोरनी चाखमीज पोताना सेवकने सोंपी ते चोरनी पाछळ दोड्यो चोर बहु दूर गयो, प छी ते काकरा अने काटा विगेरेथी पोताना पगनु रक्षण करवा माटे नगरना रस्ता उपर आ- व्यो, त्यां जयथी आकुल व्याकुल चित्तवाळा तेने वैराग्य उत्पन्न थयो, तेथी ते विचारवा ला गयो के –" निश्चे म्हारु पाप मने आज जवमा फळ्यु." आ प्रमाणे विचार करतो ते चोर नग रनी पासे आव्यो, एवामा तेणे उद्यानमा कोइ मुनिने धर्मोपदेश आपता जोया, तेमनी पा से ते केसरीचोर शुश्रूषाथी धर्म साजळवा लाग्यो. ते वखते मुनिराजे ध्याननो उपदेश आप्यो –" जे पुरुष राग द्वेष त्यजी दइ समताजावथी ध्यान करे छे, ते निश्चे सर्व पापथी मूकाइ जाय छे" मुनिना आवा उपदेशनो मनमा विचार करतो ते केसरी त्या उजो थयो, तेना शरीरना रुवामा हर्षथी उचा थया, अने सारा पुरुषो जेनी स्तुति करता हता अने खराब पुरुषो जेनी निंदा करता हता एवो ते केसरी कोइ उपर राग द्वेष न धरता समता जावने विषे एवो लीन थइ गयो के तेना बहु पापो तेज वखते नाश पाम्या आनी रीते सम

तान्नावमां ते एक आखो दिवस अने रात स्थिर थइने उन्नो रह्यो. तेना पवित्र चित्तमां सम
ता एवी उत्तम थइ गइ हती के जेथी तेने गाढ घातीकर्मनो क्षय थवाथी उत्तम एवुं केवळ
ज्ञान उत्पन्न थयुं. आ वखते विजय राजा ते केसरीचोरनी सर्व ठेकाणे शोध करतो करतो
त्यां आव्यो, त्यां ते चोरने जोइ तेने मारवाना विचारथी सुन्नटोसहित दोड्यो. एवामां केव-
ळीने नमस्कार करवा आवेला देवताउए ते केसरीने मुनिनो वेष आपी सुवर्णकमळ रच्युं.
केसरीमुनि ते सुवर्णकमळ उपर बेठा एटले राजादि जे लोको तेमने मारवा माटे आव्या हता
ते तेमने वंदना करवा लाग्या. पछी केसरीमुनिए दांतनी कांतिथी पूर्णचंद्रना तेजनो तिर-
स्कार करता छता पापना समूहने दूर करनारी अमृतसमान धर्मदेशना आपी, ते देशनाने अं
ते राजाए पूछ्युं केः—"हे नाथ! तमारुं चोरीरुपी कुकर्म क्यां? अने आ केवळज्ञान क्यां?"
तेवारे केवळीए कह्युंः—"हे राजन्! जन्मथी आरंन्नीने चोरी करवामां तत्पर एवा मने केव
ळज्ञान उत्पन थयुं एमां उत्तम एवुं सामायिक कारण छे. जे कर्म क्रोड वर्ष तप करवाथी
क्षय न पामे ते कर्म निश्चे सामायिकथी नाश पामे छे." केवळीनां आवां वचन सांन्नळी हर्ष
पामेलो राजा पोताने घेर गयो अने केवळी न्नगवान् न्नव्यजीवोने प्रतिबोध करता पृथ्वी

उपर विहार करवा लाग्या ॥ इति केसरीचोरनी कथा. ॥

(श्री महावीरप्रभु आणंद विगेरे श्रावकोने कहे छे के) –"हे भव्यजनो! जेणे पितानो घात कर्यो हतो अने जे बहु लोकोने ताप पमाडवामा चतुर हतो ते केसरीचोर पण जेनाथी मोक्षसुख पाम्यो ते सामायिक तमे आचरो. सामायिक पापयोगने निवारनारु अने पुन्ययोगने वधारनारु छे सामायिकना अधिकारने विषे बे प्रकारनी शिक्षा छे *उत्पत्ति, स्थिति, गति अने कषाय तेमा केटलीक कर्मप्रकृतिने बांधे छे अने केटलीक कर्मप्रकृतिने वेदी नाखे छे तेना पांच अतिचार छे शिक्षा बे प्रकारनी छे एक आसेवना अने बीजी ग्रहणा तेमा पहेली शिक्षानो आश्रय करीने श्रावकने दश भेदे सामाचारी कही छे. १ प्रतिलेखना, २ प्रमार्जना, ३ भिक्षा, ४ चर्या, ५ आलोचना, ६ भोजन, ७ पात्रक धावन, ८ विहरण, ९ स्थण्डिल शुद्धि, १० आवश्यकी आ प्रकारनो सामाचारी तो हमेशा साधु पाळी शके छे श्रावक तो एवी सामाचारी सामायिकमा पण पाळी शकता नथी हवे सूत्र–ग्रहणा नामनी बीजी शिक्षानो आश्रय करी तेना भेद देखाडे छे तेमा साधुउ जघन्यथी सूत्र अने अर्थसहित आठ प्र

* आ चारे भेदनु स्वरूप आगळ कहेवामा आवशे

ववुं, ४ सामायिक लीधेला वखतनुं भुली जवुं, ५ आदरविना सामायिक करवुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—“हे उत्तम श्रावक आणंद! हवे तुं देशावकासिक नामनुं बीजुं शिक्षाव्रत सांभळी ते अंगिकार कर. पूर्वे जे नव व्रतोनुं परिमाण कह्युं छे, तेमांथी जे संक्षेप (ओछुं) करवुं, तेनुं नाम “देशावकासिका” एम जिनेश्वरोए कह्युं छे. अथवा तो छठुं जे दिशाविरमणव्रत तेना जेटला योजननुं प्रमाण लीधुं होय तेमांथी दिवसे दिवसे ओछुं करवुं तेने देशावकासिकनामनुं व्रत वितरागपुरुषोए कह्युं छे. जे श्रावक शुद्धभावथी देशावकासिकव्रत करे छे, तेणे बीजा क्षेत्रमां एटले धारेला क्षेत्रनी उपरना क्षेत्रमां जीवोने निश्चे अभयदान दीधुं छे. ए व्रतना प्रभावथी सुमित्रमंत्रीनी पेठे जीवोनां सघळां विघ्नो नाश पामे छे, तेमज आ लोकमां अने परलोकमां कल्याणलक्ष्मी प्राप्त थाय छे.”

पछी आणंदश्रावके पूछयुंः—“हे भगवन्! ए सुमित्रमंत्री कोण हतो? अने तेणे शी रीते देशावकासिकव्रत पाळ्युं हतुं?” त्यारे भगवाने कह्युंः—हे श्रावक! सावधान थइने सांभळ.

॥ देशावकासिकनामना बीजा शिक्षाव्रत उपर सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां सर्व नगरीओमां श्रेष्ठ, पृथ्वीरुप स्त्रीने आभूषणसमान अने सर्व प्रकार

ना आनंदने आपनारी चंद्रवतीनामनी नगरी छे, ते नगरीमां प्रगट प्रतापरूप पवनथी शत्रुना समूहरुप आकडाना रुने उडाडी देनारो तारापीडनामे राजा अखंडित रीते राज्य करतो ह-तो ते राजाने राज्यभार उपाडवामां हाथीसमान, सर्व प्रकारनी बुद्धिने विषे चतुर अने अक्षयबुद्धिनु स्थान एवो सुमित्रनामे मंत्री हतो एक दिवस नवा योवनथी उद्धुर अने नास्तिक एवा राजाए वृद्ध एवा ते मंत्रीने कह्यु के –“हे मंत्री! तमे देवपूजन, धर्मनु सांभळवु अने पात्रने दान आपवु इत्यादि धर्मकाम करीने पोताना आत्माने शामाटे वृथा खेद पमाडो छो? कयो पुरुष वृद्धावस्थाथी घेराइ रहेला आत्माने आवा निष्फळ धर्मकार्यवडे करीने वारवार खेद पमाडे?” राजाना आवा वचन सांभळी मंत्रीए हसीने कह्यु –“महाराज! आप विचक्षण थइने आवु अयोग्य वचन केम कहो छो? हु आपने धर्मकार्य करवामां उपदेश देवानी वारवार इच्छा करु छु, अने आप तो मने धर्मकार्य करता अटकाववानो उपदेश आपो छो एनु शु कारण? शु ए धर्म निष्फल थाय छे? ना, कदापि धर्म निष्फळ थतो नथी हे नाथ! धर्मना प्रसादथी बुद्धिवंतपुरुषो स्वर्ग अने मोक्षना सुखने पामे छे” त्यारे राजाए कह्यु –“हे महामंत्री! तमे मने धर्मनु फळ प्रत्यक्ष देखाडो, तेमज धर्म करवाथी लक्ष्मी मळे छे अने न

करवाथी नथी मळती, ते पण देखाडी आपो." राजानां आवां वचन सांभळी मंत्रीए कह्युंः—"हे स्वामिन्! आप राजा थया अने बीजा आपना सेवक थया, ए शी रीते बन्युं? अर्थात् ए ज धर्मनुं प्रत्यक्ष फळ छे." तेवारे राजाए कह्युं. "एक म्होटी शिलाना बे कटका करीने एकनुं पगथीयुं बनावाय अने बीजानी देवमुर्ति बने, तेमां शुं कारण? तेवुंज आ तमारुं वचन छे. एक शिलाना बे कटका तेमां एके पुन्य शुं कर्युं? अने बीजाए शुं पुन्य न कर्युं? एतो जगत्मां स्वभावथीज भव्य अने अभव्यनी स्थिति छे. अर्थात् एमां कांइ धर्म अधर्मनुं निमित्त नथी. राजानां आवां वचन सांभळी सुमित्रमंत्रीए कह्युंः—"स्वामिन्! आ ठेकाणे अजीव एवा पथ्थरनुं दृष्टांत लागु पडतुं नथी, कारण के धर्मीने विषे धर्मनी स्थापना थाय छे." पछी कांइक विलक्ष थएला राजाए कह्युं. "मंत्री तमे पोतानी मन वचननी शक्तिथी मने निरुत्तर कर्यो छे; परंतु हे मंत्री! तमे ज्यारे मने प्रत्यक्षप्रभावथी संदेह विनानो करशो, त्यारे हुं धर्म करीश. प्रत्यक्षप्रभाव विना हुं क्यारे पण धर्मकार्य करनार नथी." आ प्रमाणे राजा अने प्रधाननो सभा मध्ये माणसोने अधिक अधिक प्रीति उत्पन्न करनारो बहु संवाद थयो.

एक दिवस प्रधान दिवसे राज्यकार्य करी सांझे घेर आव्यो, ते दिवस चौदश हती, तेथी

तेणे पोसो लइ "हवे हु घरनी बहार नहीं जाउ" एम विचारी देशावकासिक लीधुं देशावकासिक लीधा पछी तेणे परमेष्टीमन्त्र जाप करवा माड्यो

हवे एम बन्यु के राजाने काइक म्होटु कार्य आवी पड्यु, तेथी तेणे प्रधानने बोलाववा माटे प्रतिहारीने मोकल्यो प्रतिहारीए परमेष्टीमन्त्रनो जप करता एवा मन्त्रीने कह्यु के, "अ त्यारे काइ जरुरनु काम आववाथी तमने राजा बोलावे छे " तेवारे मन्त्रीए कह्यु –"मे सवार सुधीनु पच्चक्खाण लीधु छे, माटे हु सवारे घर बहार निकळीश " एम कही मन्त्रीए प्रतिहारीने पाछो मोकल्यो पछी पोते एक चित्तथी नवकारमन्त्ररुप अमृतना सिञ्चनथी मनुष्यना अवताररुप वृक्षने सफळ करवा लाग्यो थोडीवारपछी प्रतिहारीए फरी मन्त्री पासे आवीने कह्यु –"हे मन्त्रीश्वर ! तमारा व्रतथी अने पोताना हुकमनो भग थवाथी राजा तमारा उपर बहु कोप पाम्या छे, तेथी तेमणे कह्यु छे के, जो मन्त्री अत्यारे अहि न आवे तो तेनी पासेथी प्रधानमुद्रा पाछी लइ त्हारे म्हारी पासे झट आववु आ प्रमाणे कही राजाए मने तमारी पासे मोकल्यो छे " प्रतिहारीना आवा वचन साम्भळी मन्त्रीए हसीने ते वखते उदासीनी पेठे प्रधानमुद्रा पाछी आपी प्रतिहारी मुद्रा लइ घरनी बहार गयो एटले मन्त्री राज्यचिन्ता-

नो भार जवाथी सुखे धर्मकार्य करवा लाग्यो.

हवे प्रतिहारी प्रधानमुद्रा लइ, हाथनी आंगळीमां पेहेरी पोताने घरे आव्यो, अने हसी ने सेवकोने केहेवा लाग्यो केः—"हुं मंत्री थयो छुं." सेवकोए पण "हे मंत्रीराज! धीमे धीमे चालो" एम हसीने कह्युं. पछी पोताना सेवकोसहित मंत्री राज्यमंदिरे जवा माटे घरनी बहार निकळ्यो, एवामां दुष्टकर्मना उदयथी केटलाक हथीयारवाळा लोको प्रगट थया अने तेमणे प्रतिहारीने एवो मार्यो के जेथी ते त्यांज मृत्यु पाम्यो. प्रतिहारीना सुभटोए पण ते शत्रु सुभटोने मार्या. ते वखते त्यां "प्रतिहारी मरायो, प्रतिहारी मरायो" एवो म्होटो कोलाहल थयो. आ वात राजाए सांभळी, तेथी ते क्रोधरूप अग्निथी बळवा लाग्यो. तेणे धार्युं के, "म्हारुं कार्य करवा गयेला प्रतिहारीने ते कपटी मंत्रीए मारी नांख्यो, माटे जो ए वृद्ध मंत्रीने हुं म्हारी पोतानी तरवारथी मारी नांखुं तोज म्हारा चित्तमां शांति थाय." आवी रीते क्रोधथी बोलतो राजा ज्यां प्रतिहारी अने बीजा सुभटो पड्या हता त्यां आव्यो. पछी तेणे दीवो मंगावी जोयुं तो मंत्रीना सेवको दीठा नहीं, पण कोइ परदेशी सुभटो दीठा; तेथी तेणे "आ मंत्रीना सुभटो नथी पण कोइ परदेशी छे." एम धारी ते सुभटोने पूछ्युं के, "तमे

म्हारा प्रतिहारीने शामाटे मारी नाख्यो?" तेवारे क्रोधथी होठने मसता अने दुःखथी पीमा पामता एवा ते सुभटोए कह्यु "हे राजन्! अमने शु पुछो छो?" दुष्ट दैवे अमारा राजाना अने अमारा मनोरथो ऊट निष्फळ करी नाख्या छे हे राजन्! सावधानपणे सान्नळो

धारावासनगरना राजा सुरसेने म्होटी इच्छाथी पोताना सेवको सुमित्रमत्रीने मारवा माटे मोकल्या छे ए सुमित्रमत्री अमारा राजा सुरसेन पासेथी दरेक वर्षे बहु दम ले छे अने अमारा राजना शत्रु एवा, तमने निरतर पोषण करे छे, तेथी अमे अमारा राजानी आज्ञाथी सुमित्रमत्रीनो रस्तो रोकीने उन्ना हता, एवामा मत्रीने ठेकाणे आ प्रतिहारी मार्यो गयो " सुभटोना आवा वचन सान्नळी ते प्रगट वात कहेनारा वाकी रहेला चार सुभटोने राजाए मारी नाख्या पछी राजा तारापीम पस्तावो करतो करतो परिवारसहित सुमित्रमत्रीने घेर गयो, त्या तेणे मत्रीनो हाथ पकमी कह्यु के –"हे महाभाग! पितातुल्य एवा तमारा उपर में दुष्टविचार कर्यो ते म्हारो अपराध क्षमा करो " एम कही क्षमा मागी वळी कह्यु के – "जो तमे आजे आ वृत्त न लीधु होत तो निश्चे तमारु मृत्यु थात, तो पछी तमारा विना आ पिताथी चालता आवेला वैभववाळा राज्यनु शु थात? माटे में पवित्र अने त्रण जगत्नु म

गळकारी एवुं जे वृत्त तेनुं प्रत्यक्ष फळ दीठुं छे. हे तात! आ व्रते तमारा जीवितने पुष्ट कर्युं छे, अने म्हारां सर्व पाप निरंतर शोधी नांख्यां छे. हे सात्विकपुरुषोमां शिरोमणि! तमे म्हारो अपराध क्षमा करो अने प्रसन्न थइ मने सुधर्मने विषे स्थापन करी संसारसमुद्रथी तारो." त्यारे मंत्रीए कह्युं. "महाराज! एमां तमारो अपराध नथी, कारणके तमे पस्तावो करता छता धर्मने विषे वुद्धिने धारण करो छो." पछी जेने फरी प्रधानमुद्रा मळी छे एवा सुमित्रमंत्रीए पूर्णचंद्रनामना गुरु पासे राजाने श्रावकधर्म लेवराव्यो. पोताना अपराधने लीधे सुमित्रमंत्रीथी शंका पामतो एवो सुरसेनराजा पण राज्यलक्ष्मीथी शोभतो छतां कंठमां कुवाडो घाली तेमने शरणे आव्यो. पछी सुमित्रमंत्रीए कहेलां जिनपूजन, पात्रदान, जिनध्यान, तीर्थयात्रा विगेरे उत्तमकार्य करी तेणे पोतानो अवतार सफळ कर्यो.

आ प्रमाणे सुमित्रमंत्री अने राजा बन्ने जणा जिनधर्म पाळी अंते काळ करी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थइ सिद्धिपद पामशे ॥ इति सुमित्रमंत्रीनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे सुमित्रमंत्रीनुं दृष्टांत सांभळी सुखकारी एवा देशावकासिकव्रतने विषे आदर करो. छठा दिग्परिमाणव्रतनुं दिवसे दिवसे संक्षेप

करवु, तेने देशावकासिकव्रत कहेवाय छे श्रावके ते व्रतना पाच अतिचार जाणवा, पण ते आचरवा नहीं ते आ प्रमाणे –

१ धारेला देशनी उपरना देशमाथी काइपण वस्तु मगाववी, २ धारेला देशनी उपरना देशमा काइपण वस्तु मोकलवी, ३ खुखारादि शब्द करी कोइने पोतानी खबर आपवी, ४ पोतानु स्वरुप देखाडी बीजाने पोतानी खबर आपवी, ५ धारेला देशनी बहार काकरो विगेरे नाखी पोतानी खबर आपवी

आ पाच अतिचार देशावकासिकव्रतना जाणवा पछी आणदश्रावके जिनेश्वरना मुखथी देशावकासिकव्रत लीधु पछी जिनराजे कहेलु पौषधव्रत ते आणदश्रावक साभळवा लाग्यो (श्री महावीरप्रभु कहे छे के) –हे भव्यजनो! जे व्रतमा दुष्ट व्यापार, आहार, मैथुन अने शरीरसत्कार न कराय तेने जिनेश्वरोए पौषधव्रत कहेलु छे ए पौषधव्रत पुण्यरुप शरीरने पोषण करनारु, ज्ञानावरणादि सर्व कर्मोने शोषण करनारु, अने कुव्यापारादिकने दूर करनारु छे जे श्रावक पर्वने दिवसे श्रद्धाथी पौषधव्रत करे छे, ते श्रावक आ भवने विषे अने परभवने विषे रणसूरनी पेठे सुखसपत्ति पामे छे ” तेवारे आणदश्रावके पूछ्यु –“हे भगवन्! ते र

रणसूर कोण हतो? अने तेणे पौषधव्रत शी रीते पाळ्युं हतुं?" त्यारे महावीरस्वामीए कह्युंः—

॥ पौषधनामना त्रीजा शिक्षाव्रत उपर रणसूरनी कथा ॥

कांचनपुरनगरने विषे रणसूरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने चोसठकळानी जाण एवी श्रीकांतानामे स्त्री हती. प्रियाने विषे आशक्त एवा राजाए बहु काळ गुमाव्यो ते तेना जाणवामां आव्यो नहीं, तेथी तेणे स्वप्नामां पण सुपात्रदानादि पुन्य कर्युं नहीं.

एक दिवस राजा रणसूर राजसभामां बेठो हतो, एवामां कोइ सुभटे त्यां आवी क्रोधथी कह्युं के, "हे राजन्! तुं जिनधर्म केम नथी सेवतो? अने शंका विनानो थइने विषयोने केम सेवे छे? शुं पोताना गर्वने लीधे यमराजाना दूतोथी तुं भय पामतो नथी? अरे! ते यमराजाना दूतो के जेओमां देव अने दानवोने मर्दन करवानी शक्ति छे तेतो दूर रहो; परंतु जो त्हारा हाथमां बळ होय तो एक म्हारी साथे तो युद्ध कर. वळी हाथी, घोडा, रथ, सुभट संबंधी जे कांइ त्हारुं सामर्थ्य होय तेपण प्रगट कर, के जेने हुं क्षणमात्र जोवुं तो खरो?" सुभटनां आवां वचन सांभळी राजसुभटो जेटलामां तेने मारवा माटे दोड्या तेटलामां ते सुभटे पोतानुं एवुं बळ देखाड्युं के जेथी ते सर्वे तुरत नासी गया. पछी जेम सिंह हरणने पकडी वनमां ल

इ जाय तेम क्रोध पामेलो ते सुभट राजा रणसूरने माथाना वाळ पकडी वनमा लइ गयो त्यारे राजा बहु खेद पामी विचार करवा लाग्यो के –"हाय हाय! ए पुरुषे म्हारु बळ शी रीते नाश कर्युं? हु शु करु? क्या जाउ? अने कोनी आगळ पोकार करु? अरे! ते म्हारी श्रीकाता प्रिया अने म्होटु राज्य ए सघळु क्या गयुं? आवी रीते खेद पामेलो राजा जेटला मा निर्भय थइ वनमा भमवा लाग्यो, तेटलामा तेणे एक ज्ञानीमुनिने दीठा राजाए तेमने वंदना करीने मुनिना वचनथी धर्मदेशना साभळी त्यारपछी तेणे मुनिनी भभमरुप सपत्ति जोइ पूछ्यु के –"हे भगवन्! आ शरीरसपत्तिथी तमे कोइ राजकुळमा जन्म पाम्या हो एम देखाय छे आपे आ पहेली यौवनावस्थामा केम दीक्षा लीधी छे?" त्यारे मुनिए कह्यु – "राज्य भोगवे छते तेमज बहु भुजबळ तथा कोटी सुभट छता त्हारी पेठे हु म्हारा आत्माने मृत्युथी कोइ रक्षण करनारो न देखीने अति वैराग्यनी भावनाथी भावेला हृदयमा विचार करीने में दीक्षा लीधी छे, तेथी हु जगत्नु अने आत्मानु शरण थयो छु" पछी राजा चित्त मा चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे आ मुनिराज ज्ञानबळथी लोकालोकने जाणी शके छे" आवी रीते विचार करी तेणे मुनिने पूछ्यु के –"हे भगवन्! म्हारी पासे

कोटी सुभट छतां मने अहिं कोण लाव्युं?" आ प्रमाणे राजाए पूछवाथी मुनिए कह्युंः—

"हे राजन्! पांचमा देवलोकमां अमृतप्रिय नामनो देवता रहे छे, ते अहिं मने वंदन करवा आव्यो हतो, तेणे मने एम पूछ्युं के, "ज्यारे हुं चवीश त्यारे म्हारा विमानने विषे कोण उत्पन्न थशे?" त्यारे में कह्युं.—"हे देवनाथ! रणसूर नामनो राजा त्हारा स्थाने देवता थशे." पछी देवताए कह्युं. "तेतो पोतानी श्रीकांता नामनी स्त्रीने विषे आशक्त थयेलो छे, तो ते शी रीते बोध पामशे?" में कह्युं. "हे देवराज! तुं तेने अहिं लावीश त्यारे ते बोध पामशे."

हे रणसूर! म्हारा आवां वचनथी ते स्नेहवाळो देवता तने अहिं लाव्यो छे, तो हवे तुं आ लोक अने परलोकना हितने अर्थे जिनराजना धर्मने आदर." पछी राजाए जेटलामां समकितमूळ बार प्रकारनो श्रावकधर्म आदर्यो, तेटलामां देवताए प्रगट थइ तेने फरीथी तेना राज्यासन उपर बेसार्यो. पछी रणसूरराजा "जीवित सुधी आठम चौदस विगेरे पर्वने दिवसे पौषधव्रत करीश." एवो घोर अभिग्रह लइ जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस राजा रात्री वखते पोताना घरमां गयो, त्यां तेणे लक्ष्मीना सरखी पोतानी श्रीकांता प्रियाने दीठी नहीं, तेथी चिंता पामेलो ते राजा पोताना माणसो सहित चारे तरफ

शोक करवा लाग्यो, परतु प्रियानी खबर मळी नहीं पछी तेणे आश्रमा फळ फूल विगेरे लइ निमित्तना जाण पुरुष पासे जइने पूछ्यु के –"हे महाभाग! म्हारी स्त्री क्या गइ छे? अने ते मने कइ दिशा तरफथी मळशे?" तेवारे निमित्तना जाण पुरुषे कह्यु –"हे राजन्! तमे उत्तरदिशा तरफ जाओ, त्या तमने तमारी स्त्रीनो मेळाप थशे" पछी राजा उत्तरदिशा तरफ चाल्यो अने पाचमे दिवसे एक म्होटा अरण्यमा आवी पहोच्यो, त्या तेणे धनजयनाम ना यक्षनु म्होटु मदिर दीठु, ते दिवसे चौदश होवाथी महासत्वधारी राजा ते यक्षमदिरमा पौषधव्रत लइ स्थिरचित्तथी बेठो आ वखते यक्षराजाने धर्मध्यान तत्पर जाणी तेनी परिक्षा करवा माटे जूदी जूदी चेष्टाथी अनुकुळ अने प्रतिकुळ उपसर्ग करवा लाग्यो वळी कोइ एक दूत त्या आवी ते पोषधधारी राजाने कहेवा लाग्यो के –"हे राजन्! कोइ पुरुष त्हारी श्रीकाताने लइ आ जाय, माटे तु झट तेनी पाछळ जा" ते पुरुषना आवा वचन सान्नळी राजा विचार करवा लाग्यो के, "माता, पिता अने स्त्री विगेरेनो सबध मने बहुवार थयो छे, परतु आ व्रतनो सबध क्यारेपण थयो नथी, तो अत्यारे आ धारेला व्रतने शी रीते विराधु? आम धारी राजाए जेटलामा पोतानु मन स्थिर कर्यु, तेटलामा जयन्नित एनी श्रीकाता राणी आवीने

तेने कहेवा लागीः—"हे नाथ! हुं आ दुष्ट पुरुष पासेथी म्होटा कष्टे छुटीने अहिं आवी छुं, ते पुरुष म्हारी पाछळ आवे छे माटे म्हारुं रक्षण करो." आ प्रमाणे कही जेटलामां ते श्रीकांता राजाना पग आगळ आवीने बेसे छे; तेटलामां ते दुष्ट पुरुष त्यां आवीने विलाप करती एवी श्रीकांताने दुःख देवा लाग्यो. श्रीकांता बहु दीनस्वरथी सोर करती राजाने कहेवा लागीः—"हे नाथ! म्हारुं रक्षण करो, रक्षण करो. एवो कयो पुरुष होय के जे आवी रीते दुःख पामती एवी पोतानी स्त्रीनी सार संभाळ न ले? तमारो एटलो बधो स्नेह क्यां जतो रह्यो? हे स्वामिनाथ! आ दुष्ट पुरुष आवी रीते मने दुःख आपे छे छतां तमे म्हारुं रक्षण केम करता नथी?" आवी रीते स्त्रीनो विलाप सांभळ्या छतां पण महा धैर्यधारी एवो ते रणसूरराजा पोताना धर्मध्यानमांथी जरा पण चळ्यो नहीं. पछी यक्षे प्रतिकुळ उपसर्गो जेवा के धुळनो वरसाद, वींछी, साप, कीडी, वाघ, सिंह, हाथी अने वेताळ विगेरेथी पीडारुप बहु उपसर्गो कर्या, तोपण मेरुपर्वतनी पेठे ते राजा चळ्यो नहीं. तेथी प्रसन्न थएला यक्षे हर्षथी प्रगट थइने राजाने कह्युंः—"हे राजन्! तुं धन्य, पुन्यवंत अने त्रणभुवनने विषे नमस्कार करवा योग्य छे के जे तुं व्रतने विषे स्थिरपरिणामवाळो रह्यो. हे राजन्! वैताढ्यपर्वतनी दक्षिणश्रे

णी उपर गगनवल्लभ नामे नगर छे, त्या सौभाग्यनो भमार अने महा लक्ष्मीवान् एवो प्रसिद्ध विद्याधरराजा राज्य करे छे, तेने सौभाग्यसुदरी नामे स्त्री छे एक दिवस ते विद्याधर राजा मदना मदने लीधे त्हारी स्त्री श्रीकाताने हरण करी वैताढ्यपर्वत उपर लेइ गयो, त्याथी बीजा पर्वत उपर लइ जइ जेटलामा तेनु शील खण्डित करवा लाग्यो, तेटलामा ते पर्वतना अधिपति देवताए तेने व्याकुलीथी एवो मार्यो के जेथी ते तुरत मृत्यु पाम्यो "

आ प्रमाणे कही यक्ष ते पर्वत उपरथी श्रीकाताने त्या राजा पासे लाव्यो, अने पछी बन्नेने तेमना नगरमा पहोंचाड्या त्या यक्षे राजाने तेना राज्यासन उपर बेसारी, बहु मणि तथा सोना म्होरोनो वरसाद वरसावी, तेमज राजानी स्तुति करी ते धनजययक्ष पोताने स्थानके गयो

पछी रणसूरराजा पर्वतिथिने विषे उत्तम प्रकारे पौषधव्रत करवा लाग्यो, अने जिनराजनो धर्म सारी रीते पाळवा लाग्यो अनुक्रमे ते राजा आयुष्यनो क्षय थयेब्रह्मदेवलोकमा म्होटा विमानने विषे अमतप्रिय नामे देवता थयो ॥ इति रणसूरनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के) —"हे भव्यजनो ! तमे आ रणसूरराजाना दृष्टातने साम्भळी पोषधव्रतने विषे आदर करो ते पौषधव्रत चार प्रकारनु छे १ आहार पौषध, २ शरीर

सत्कार पौषध, ३ ब्रह्मचर्य पौषध, ४ अव्यावाध पौषध. श्रावके ते पौषधव्रतना पांच अतिचार जाणवा, परंतु ते आचरवा नहीं. ते अतिचार आ प्रमाणेः—

१ शय्या अने संथारानुं पडिलेहन न करवुं अथवा बराबर न करवुं; २ शय्या अने संथाराने न पूंजवुं अथवा बराबर न पूंजवुं; ३ मात्रुं विगेरे परठववानी भूमिनुं पडिलेहन न करवुं अथवा बराबर न करवुं; ४ मात्रुं विगेरे परठववानी भूमिने न पूंजवी अथवा बराबर न पूंजवी; ५ पौषधव्रत बराबर न पाळवुं.

पछी शिवानंदानो पति आणंदश्रावक पौषधव्रत लइ बारमुं अतिथिसंविभागव्रत सांभळवा लाग्यो.

(श्री महावीरप्रभुए कह्युं के):—"जे महाधैर्यधारी पुरुष अतिथिसंविभागव्रत निरंतर पाळे छे, ते पुरुष आ लोकमां भोगसंपत्ति मेळवी परलोकमां मोक्षसंपत्ति पामे छे. अतिथि साधुने कहेवाय छे, माटे जे पुरुष साधुने दान आपे ते पुरुष जिनदत्तनी पेठे आ लोकमां बहु लक्ष्मी पामी परलोकमां मोक्षसुख पामे छे." तवारे आणंदश्रावके पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते जिनदत्त कोण हतो? अने तेणे साधुने दान शी रीते आप्युं? त्यारे भगवाने कह्युंः—

॥ अतिथिसंविभागनामना चोथा शिक्षाव्रत उपर जिनदत्तनी कथा ॥

पोतनपुर नामना नगरने विषे जद्रक स्वजाववाळो, दान आपवामा प्रीतिवाळो, अने मदा धनवंत एवो जिनदत्त नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धर्मने विषे रुचिवाळी पवित्र स्त्री हती. एक दिवस धर्मप्रज्ञ नामना आचार्य ते नगरने विषे समसर्या, ते वखते जिनदत्त शेठ तेमने वदना करवा गयो त्या तेणे धर्मदेशना सांजळी श्रावकधर्म अगीकार करी गुरुपासे एवो अनिग्रह लीधो के, "आजथी जीवितपर्यंत हु एकातरे उपवास, त्रण काळ जिन पूजा अने बन्ने सध्यावखते आवश्यक करीश" पठी ते जिनदत्त शेठ घेर आवी मन, वचन अने कायाथी जिनधर्म पाळवा लाग्यो.

हवे केटलोक समय गये जिनदत्त पोताना पूर्वकर्मना दोषथी निर्धन थयो घरमा एवी काइ वस्तु न रही के जेनाथी ते वेपार करे ते वखते तेनी स्त्रीए कह्यु के —"हे स्वामिनाथ! म्हारा पिताने घरे जाओ अने त्याथी बहु धन लावी आपणी आजीविका चाले ते प्रमाणे वेपार करो" जो के जिनदत्त शेठ ससराने घरे जवु इच्छतो नहोतो, तोपण दरिद्रपणाथी दुःखी थएली स्त्रीए कह्युं, तेथी ते त्या जवा तैयार थयो, कारणके ससराना घर विना बीजेथी तेने धन

मळी शके तेम नहोतुं. पछी जिनदत्त प्रयाण करवा लाग्यो ते वखते तेनी स्त्रीए तेने मार्गमां खावा माटे साथवानुं जाथुं आप्युं, ते लइ जिनदत्त चाल्यो. पहेले दिवसे तेने उपवासनो वारो हतो अने बीजे दिवस पारणाने दिवसे मार्गमां कोइ पात्र साधु मळवाथी तेमने साथवो वहोरावी दीधो. त्रीजे दिवसे उपवास थयो, अने चोथे दिवसे ते ससराने घेर पहोंच्यो. त्यां तेणे जिनशास्त्रमां कहेली विधि प्रमाणे पारणुं कर्युं. पछी ससराए पूछ्युं.—"तमारुं आववुं शा कारणथी थयुं छे?" त्यारे जिनदत्ते कह्युं. "धन लेवा माटे आव्यो छुं." जिनदत्तनां आवां वचन सांभळी तेना ससराए पोताना परिवारने एकांतमां बोलावी विचार करवा मांड्यो. "आपणे घेर आवेलो जमाइ धन मागे छे तो शुं करवुं?" तेवारे परिवारे कह्युं. "एने जेटलुं धन आपशुं तेटलुं ते खाइ जशे, पछी ते शुं अहिं नहिं आवे? माटे कुळदेवीने पूछीए अने जेम कुलदेवी कहे तेम करीए."

पछी कुलदेवीनुं आराधन कर्युं, एटले देवीए आवीने तेमने कह्युं केः—"हे महाभाग! ए जिनदत्ते मुनिने दान आप्युं छे तेना चोथा भागनुं पुन्य जो ए तमने आपे तो तमे तेने बहु धन आपजो. पण जो ए पुन्यनो चोथो भाग न आपे तो आपशो नही." देवीनां आवां वचन

साम्नळी ससराए जिनदत्तने कह्यु –"हे जिनदत्त शेठ ! जो तमे मुनिने आपेला दानना पुन्यनो चोथो जाग मने आपो तो हु तमने बहु धन आपु पुन्यनो चोथो जाग आप्या विना हु तमने धन आपीश नहीं" त्यारे जिनदत्ते कह्यु "तमे मारी पासे आ अयोग्य वचन शु कह्यु? कोण मूर्ख पुरुष कल्पवृक्षने उखेडी लींबडाना झाडने वावे? अथवा कोण मूर्ख पुरुष म्होटा हाथीने वेची गधेडो खरीद करे? पशु विगेरे तिर्यंचयोनिमा गति करनारा जीवने मनुष्यसुख, देवसुख अने छेवट मोक्षसुख पण आपनारु मुनिदाननु पुन्य छे, ते पुन्यने वेची हु आ नाशवत एवा धननी इछा शीरीते करु?" जमाइना आवा वचन साम्नळी ससराए जिनदत्तने जरापण धन आप्यु नहीं, तेमज जिनदत्ते लाजथी तेने काइ कह्यु पण नहीं कारणके मानरुपी धनवतपुरुषो पोताना कुळनी मर्यादा त्यजी देता नथी कह्यु छे के –

लज्जा वारेइ इम, असपया जणइ मग्गि रे मग्गि ॥
दिन्न मानकवाड, देहित्ति न मिग्गाया वाणी ॥

जावार्थ –पुरुषने मागता लाज वारी राखे छे, अने दारिद्र्य ते पुरुषने वारवार कह्या करे छे के माग ! माग !! तेमा मानरुप कमाड वसाइ गयु तेथी पुरुषना म्होमाथी "आपो" एवी

याचनारुप वाणी निकळी शकती नथी.

हवे निराश थएलो जिनदत्तश्रावक छानी रीते पाछो वळ्यो अने पोताना गामनी नदीने कांठे आवी पहोंच्यो, त्यां ते विचार करवा लाग्यो केः—"मने म्हारी स्त्रीए बहु आग्रह करी पोताना पिताने घेर मोकल्यो हतो तेथी ते म्हारुं आवुं निर्धनरुप जोइ बहु दुःख पामशे." आवी रीते विचार करी ते नदीमांथी गोळ गोळ कांकरा लइ तेनी एक पोटली बांधी पोताने घेर आव्यो. स्त्रीए पोताना पतिने पोटली लइ आवतो जोइ बहु हर्ष पामी अने आसन, पाणी विगेरे आपीने संतोष पमाड्यो.

पछी स्त्री घरनी अंदर पोटली लइ गइ अने ते पोटलीमांथी एक बहु मूल्यवाळुं रत्न लइ तेने घरेणे मूकी तेनुं सीधुं सामान लावीने पतिनी भक्ति करवा लागी; तेथी जिनदत्तशेठ विचार करवा लाग्यो के, "आ म्हारी स्त्री देवुं करी म्हारे माटे भोजन बनावे छे, परंतु पाछळथी तेने आ म्हारी भक्ति दुःख आपनारी थइ पडशे." पछी जिनदत्ते कह्युंः—"अरे भोळी! जे मूर्ख माणस आयक अने खरचनो विचार कर्या विना बहु खरच करे छे ते पाछळथी बहु दुःख पामे छे. कह्युं छे केः—

आयव्ययमनालोच्य, यस्तु वैश्रवणायते ॥
अचिरेणैव कालेन, स तु वै श्रमणायते ॥

भावार्थ –जे पुरुष आवक खरचनो विचार कर्या विना कुबेरनी पेठे धन खरचे छे, ते पुरुष थोडा काळमा निर्धन बनी जाय छे

स्त्रीए हसीने कह्यु –प्राणनाथ ! तमे म्हारा पिताना घेरथी आवतीवखते [illegible] हता मने केम ठेतरो छो ?" पछी चित्तमा चमत्कार पामेला जिनदत्तशेठ पोटली जोइ तो तेमा काकराने मुनिदानना प्रभावथी रत्नरूप थएला दीठा तेथी "निश्चे आ काकरा पात्र दानना प्रभावथी रत्नरूप थया, ए लोकमा फळ थयु अने परलोके मोक्षसुखरूप फळ थशे " एम धारी शेठे पोतानी प्रियाने कह्यु के, "हे भोळी ! तु जरा गर्व करीश नही, त्हारा पिताए मने काइ आप्यु नथी, परतु प्रासुकदानना प्रभावथी आ काकरा आ रत्नरूप थया छे " पछी जिनदत्तशेठ मुनिदानना प्रभावथी ते रत्नोवडे आ लोकमा बहु समृद्धिवाळो थयो अने परलोकमा मोक्षसुख पामशे ॥ इति जिनदत्तनी कथा ॥

अतिथिसविभाग उपर जिनदत्तनु दृष्टात साभळीने आणदश्रावके बारमु अतिथिसविभा

गव्रत धारण कर्युं. अतिथिसंविभागव्रत ते न्यायथी मेळवेला कल्पनीय अन्न पान विगेरे देश, काळ, श्रद्धा, सत्कार विगेरेना क्रमसहित उत्कृष्ट भक्ति अने पूज्य अनुरागवडे पोताना उपर अनुग्रह बुद्धिथी परंतु आ लोक अने परलोकना सुखनी इच्छा न राखतां अतिथि—साधुमुनिराजने जे अपाय ते अतिथिसंविभागव्रत कहेवाय छे. श्रावके ते व्रतना पांच अतिचार जाणवा; परंतु ते आचरवा नहीं. ते आ प्रमाणेः—

१ सचित्त पृथ्वी विगेरे उपर मूकेलुं अन्न पाणी देवुं; २ सचित्त वस्तुथी ढांकेलुं अन्न पाणी देवुं; ३ वहोरवा आवेला साधु उपर मत्सर करवो; ४ जे वस्तुनो जे काळ कह्यो होय ते काळ वित्या पछी आपवुं; ५ पोताने दान आपवा शक्ति छतां चाकर विगेरे बीजा माणस पासे अपाववुं.

(श्री महावीरप्रभु कहे छे के):—जे श्रावक विधि प्रमाणे शुद्ध संलेखना करे छे, ते क्षणवारमां गाढ कर्मबंधनने ढीलां करी नांखे छे. वळी जे श्रावक मन वचन अने कायाथी शुद्ध संलेखना करे छे, ते श्रावक आ लोकमां विषयसुख भोगवी थोडा काळमां मोक्षसुख पामे छे. ते संलेखनाना पांच अतिचार छे. ते आ प्रमाणेः—१ आ लोकनी अभिलाषा करवी; २ परलोकनी अभिलाषा करवी; ३ जीवितनी अभिलाषा करवी; ४ मरणनी अभिलाषा करवी; ५ काम

भोगनी अभिलाषा करवी प्रभुना आवा वचनथी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके पूछ्यु —
"हे भगवन्! ससारसमुद्रने विषे वहाणसमान, अतिचाररहित अने सम्यक्त्वने लीधे अति मनोहर एवा आ व्रतो म्हारे आपना प्रसादथी जावजीव सुधी थाओ वळी हे स्वामिन्! हु परतिर्थिंकने प्रणाम पूजादि नही करु, परतिर्गिकना देवने नमस्कार नही करु, बीजा मत वाळाए ग्रहण करेला अरिहतना चैत्यने नमस्कार नहीं करु, परतु राजानो आग्रह, गणनो आग्रह, बळवत पुरुषनो आग्रह, देवतानु परवशपणु, जीवितनो उपाय, दुर्भिक्षनु पडवु, तेमज गुरु, माता पिता विगेरेनो हठ इत्यादि कारणो विना वळी हे भगवन्! हु सामग्री छता मुनिओने अशन विगेरे चार प्रकारना आहार, वस्त्र, लुगडा, पात्र, कावळ, शय्या, ओषधि विगेरे कल्पीतवस्तुओ आपीश" प्रभुना वचनथी चिंतामणीसमान जिनधर्म अगिकार करी बहु हर्ष पामेला आणंदश्रावके फरी पण भगवानने कह्यु के —"हे नाथ! आजे म्हारो जन्म अने जीवित सफळ थयु आजे तमारु शासन मने प्राप्त थयु तेथी हु आजे त्रणलोकनु राज्य पाम्यो दरिद्रावस्था छता भंडार मळ्यो, तेमज आजे म्हारा घरआगणे कल्पवृक्ष फळ्यु, कारण के पूर्वे क्यारे पण नहि मळेलो तमारो धर्म मने मळ्यो मे जीवादि नव पदार्थोने सारी रीते ओळख्या छे"

आणंदश्रावक आ प्रमाणे कही अने जिनराजने नमस्कार करी पोताना घरने विषे गयो, त्यां तेणे पोतानी स्त्री शिवानंदाने कह्युं केः—"दुतिपलाशवनना चैत्यने विषे श्री वीरप्रभुना वचनथी में उत्तम एवो धर्म ग्रहण कर्यो छे, माटे हे प्रिया! तुं पण त्यां प्रभुनी पासे जइ धर्म अंगिकार करी पोताना जन्मने सफळ कर." पतिनां आवां वचन सांभळी मनमां बहु हर्ष पामेली शिवानंदा पालखीमां बेसी तुरत समवसरणमां जइ वीरस्वामिने वंदना करी केहेवा लागी केः-"हे स्वामिन्! मने श्रावकधर्म कहो, के जेथी हुं अपार एवा संसाररुप समुद्रने तरी जाउं."

पछी वीरभगवाने धर्म कह्यो, ते सांभळी जेनां रुंवाडां उभां थयां हतां एवी ते शिवानंदाए सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म ग्रहण कर्यो. पछी शिवानंदा वीरप्रभुना बन्ने पगमां वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानती छती हर्षथी पोताना घेर गइ.

आ वखते गौतमस्वामीए वीरप्रभुने नमस्कार करीने पूछ्युं केः—हे भगवन्! आणंदश्रावक आ भवने विषे दीक्षा लेशे के नहीं? त्यारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! आणंदश्रावक आ भवने विषे दीक्षा लेशे नहीं."

हवे हर्ष पामेलो आणंदश्रावक पोतानी स्त्रीसहित जिनेश्वरे केहेलो श्रावकधर्म उत्तम

अवरी पाळवा लाग्यो. कयुं छे के —

जाराबहस्सतदुख्खे, जाइजरामरणसायरुत्तारे ॥
जिणवयणम्मिगुणायरे, खणमवि माकाहिसि पमाय ॥

भावार्थ —हे भव्यजीव! लाखो जन्मथी पण न मेळवी शकाय एवा, तेमज जाति, वृद्धावस्था, मरणरुप समुद्रने पार उतारनार एवा जिनराजना वचनरुप गुणोना समूहने विषे एक क्षणमात्र पण प्रमाद न कर

पछी पाप्ती एवी श्रद्धाए करी स्त्रीसहित आणंदश्रावकने जिनराजनो धर्म पाळता चौद वर्ष गया पंदरमा वर्षने विषे धर्मजागरीका करतो एवो आणंदश्रावक विचार करवा लाग्यो के —"में आज सुधी म्होटाइ मेळवीने म्हारा कुटुंबनु पोषण कर्युं, हवे पडिमारुप धर्म करु तो म्हारु सारु थाय " आवी रीते विचार करी आणंदश्रावके पोताना सर्व कुटुंबने बोलावी चार प्रकारना आहार, पान, वस्त्र, तांबुल इत्यादि आपी संतोष पमाडीने कयुं के —"जो तमे मने आज्ञा आपो तो म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी हुं श्री वीरप्रभुए कहेलो पडिमारुप धर्म आदरु " कुटुंबी लोकोए रजा आपी एटले तेणे पोताना म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंप्यो

पछी ते कोल्लागसन्निवेशमां के ज्यां पोताना कुटुंबी लोको रहेता हता त्यां पोताना घरनी पोषधशाळाने पूंजी, मात्रा अने थंफिलनी नूमिने शुद्ध करी अने पछी शंथारो करी तेना उपर मोहरुप मळरहित थइने बेठो. त्यां वीरप्रभुनुं मनमां स्मरण करी अने जिनराजनोधर्म अंगीकार करी पफिमा तप करवा लाग्यो.

अहिं अगीयार पफिमानी गाथा कहे छे.

दंसणवयसामाइय, पोसहपफिमा अबंन्नसच्चित्ते ॥
आरंन्न पेस उद्दिठ्ठवज्जए समणन्नूएअ ॥

न्नावार्थः—१ दर्शन पफिमा ते एक माससुधी अतिचार विना सम्यक्त्वनुं पालन करवारुप जाणवी. एवी रीते बीजी पफिमामां पूर्वविधि सहित एक एक मासने वधारता जवुं. २ व्रत पफिमा, ३ सामायिक पफिमा, ४ पौषध पफिमा, ५ कायोत्सर्ग पफिमा, ६ मैथुनत्याग पफिमा, ७ सचितत्याग पफिमा, ८ पोते आरंन्न करवाना त्यागरूप पफिमा, ९ बीजापासे आरंन्न करावाना त्यागरुप पफिमा, १० उद्देशीने करेला न्नोजन विगेरे पदार्थोना त्याग करवारुप पफिमा, ११ साधुनी पेठे लोच करी तथा साधुनो वेष पहेरी परिमाण घरेथी आहार लाववारुप पफिमा.

त्रणकाळ जिनेश्वरनु पूजन करनारो, ढ आगाररहित, सम्यक्त्वदर्शनवाळो अने शंकादि पांच दोषथी छूटो थएलो आणंदश्रावक दर्शनपडिमा तप करवा लाग्यो कह्यु छे के –

संकाइसल्लविरहिअ सम्मदंसणजुत्त जो जंतु ॥ सेसगुणविप्पमुक्को एसाखलुहोइ पडिमाउ॥

भावार्थ –जे प्राणी शंका, कांक्षा, विचिकित्सा, कुलिंगिप्रशंसा अने कुलिंगि परिचय एटलाथी मुक्त होय, तेमज व्रत विगेरे गुणो विनानो होय, परंतु सम्यक्त्वदर्शनसहित होय तेने पहेली पडिमा जाणवी

पंच य अणुव्वयाइं, अइयारविवज्जियाइ दो मास ॥सम्मदंसणजुत्तो, पालइ पडिमाइ बीयाए॥

भावार्थ –सम्यक्त्वदर्शनसहित अतिचार विना पांच प्राणातिपातादिना त्यागरुप अणुव्रत बे मास सुधी पाळवा ते बीजी व्रतपडिमा कहेवाय छे

तईयाए पडिमाए, पइदिवस सो कुणेइ सामाइअ ॥ दोसरू पुव्वविहीइ, संजुत्त तिन्नमासेजा ॥

भावार्थ –त्रीजी सामायिकपडिमाने विषे ते आणंदश्रावक हमेशा पूर्वनी विधिसहित त्रण मास सुधी सामायिक करवा लाग्यो

अट्ठमि चउद्दसी, पुणिमाइ पव्वेसु पोसह कुणइ ॥पडिमाइ चउत्थीए, चउमासे पुव्वविहिसहिउ॥

ज्ञावार्थः—चोथी पौषधपडिमाने विषे चार मास सुधी पूर्व विधिसहित आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिने दिवसे ते आणंदश्रावके पौषधव्रत कर्युं.

दंसणमूलडुवालस, वयाइ पालेइ निरइआराइं ॥ असणाओ दिणभोइ, अबद्धकछोद सो संतो॥ दिणवंभयारिरत्ति, परिमाणकओअपडिमदिणवज्जं॥अठमिचौदिसी,पुणिमाइपव्वेसुरयणीए ॥ काउसग्गम्मिठिउ,सोझायइतिअमणेजिणेसव्वे॥एअंपडिमापडिमं,आराहईजावपणमासे ॥

ज्ञावार्थः—नहावानुं बंध करनार, दिवसे ज्ञोजन करनार अने काछने वश करनार एवो आणंदश्रावक सम्यक्त्वमूल डुवालसादि व्रतोने पाळवा लाग्यो. दिवसे ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो अने रात्रीए मैथुननो परिमाण राखनारो वळी पडिमाना दिवसने तेमज आठम, चौदश, पुनम विगेरे पर्वतिथिनी रात्रीए पण ब्रह्मचर्यव्रत पाळनारो वळी कायोत्सर्गमां रहेलो अने सर्वे जिनेश्वरोनुं मनमां ध्यान धरतो ते आणंदश्रावक आ पांचमी कायोत्सर्गपडिमाने पांच मास सुधी आराधना करवा लाग्यो.

छठीए छम्मासे, अबंभसवहा विवज्जेइ ॥ सिंगारकहमयछी, संगाजिथुराइ परिच्चओ ॥

ज्ञावार्थः—छठी मैथुनत्यागपडिमाने विषे छ माससुधी श्रृंगारनी कथा, स्त्रीनो संग अने

आनूपण विगेरेने त्यजी दइ श्रावकश्रावक सर्व प्रकारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवा लाग्यो.

सचित्त असणाई, अ आहार सत्तमासपज्ज त ॥पडिमाइ सत्तमीए, वज्जइ सो पूव्वविहिजुत्तो ॥

भावार्थ —सातमी सचित्तत्यागपडिमाने विषे पूर्वनी छ पडिमाविधिने पाळता एवा श्रावकश्रावके सात माससुधी सचित एवो चार प्रकारनो आहार त्यजी दीधो

सयमारम्भ न कुणइ, कीरइ आजीवअठ्ठमियरेहि ॥अठमिआएअठ्ठमासो, पुव्वुत्तविहिसहिउ ॥

भावार्थ —आठमी पडिमाने विषे पूर्वनी सात विधिसहित एवा श्रावकश्रावके पोतानी आजीविकाने अर्थे पोते आरम्भ कर्यो नहीं, तेम बीजानी पासे कराव्यो पण नही

पुत्ताइ निहिअनिअगिहभारो, न करेइ नो करावेइ ॥नवमीइ महारम्भे, नव मासे पुव्वविहिजुत्तो ॥

भावार्थ —नवमी पडिमाने विषे पूर्वनी विधिवाळा अने पुत्रादि उपर घरनो भार मूकनारा श्रावकश्रावके नव माससुधी महा आरम्भ कर्यो नहीं अने कराव्यो पण नहीं

असणाइ अ आहार, उद्दिठकड न भुजएसोवि ॥खुरमुण्डो अह सिहलि, धरेइ दसमासपज्जत॥

ज निहिअ धनजाय, पुछताण कहेइ समुत्तु ॥सव गिहत्थ कज्ज, वज्जइ दसमीइ पडिमाए॥

भावार्थ —दसमी पडिमाने विषे दस माससुधी उद्देसीने करेलो अशनादि चार प्रकारनो

आहार न खाधो, तेमज अस्त्राथी हजामत करावची अथवा तो माथे वाळ पण राख्यो नहीं. वळी जे धन घरमां दाट्युं हतुं, ते सर्व उपरथी पोतानी ममता उतारवा माटे पूछता एवा पुत्रादिकने घरना कामसहित कही दीधुं.

इक्कारसीइ समणुवासोवि, पडिमाइं समणभूआए ॥कप्पं च चोलपट्टं, मुहवत्तिं धरइ धम्मधयं॥

भावार्थः—साधुना सरखी उपमावाळी अगीयारमी पडिमाने विषे ते श्रावके उत्तरासंग, चोळपटो, मुहुपती अने रजोहरण धारण कर्युं.

गिन्हेइ गहिअपत्तं, फासुअ असणाइ सयणेसु ॥पडिमापडिवन्नसय, भिक्खं देहीत्ति वयणाउ ॥

भावार्थः—पडिमाधारी ते श्रावके पात्र लइ कुटुंबीजनना घरने विषे जइने "पडिमाधारी एवा मने भिक्षा आपो." एवुं वचन कह्युं.

कोसि तुमइअ पुट्ठो, समणाणमुवासगेह अ भणेइ ॥पंचसमिउत्तिगुत्तो, लोअं भदं च कारेइ ॥

भावार्थः—कोइ एम पूछे के 'तुं कोण छुं?' त्यारे ते व्रतधारी कहे के, "पांच समितिथी समित अने त्रण गुप्तिथी गुप्त एवो हुं साधुजनो उपासक छुं. पडिमाधारीए लोच करावचो अथवा भद्र (हजामत) करावची.

जाविकारसमासे, कुणेइ समणाण सयलमायार ॥दिठ्ठिवाण किञ्चि, जतमुवरिमाइय कुणेइ॥

भावार्थ —अगीयार माससुधी आ प्रमाणे साधुनो सघळो आचार पाळ्यो, तेमज निचे निचेनी जे जे पडिमा छे तेनु सघळु कार्य उपर उपरनी पडिमाने विषे कर्यु

महा धैर्यधारी आणंदश्रावक आवी रीते अगीयार पडिमानु घोर तप करी बहु दुबळो थइ गयो, जेम जेम कठीण एवा तपथी तेनु शरीर शक्तिविनानु थयु, तेम तेम धर्मने विषे तेनु मनोबळ वधवा लाग्यु पछी पोताना शरीरना बळनु बहु ओछापणु जाणी जिनेश्वरना चरणनु स्मरण करता एवा ते आणंदश्रावके सलेखना करी अनशन व्रत लीधु आ वखते तेने अखण्डित एवा वैराग्यना रंगथी अवधिज्ञान उत्पन्न थयु ए अवधिज्ञानना बळथी तेणे पूर्व, पश्चिम अने दक्षिण दिशामा लवणसमुद्रमा पाचसे योजनप्रमाण क्षेत्र जोयु, उत्तर दिशामा हिमवत पर्वत दीठो, निचे नारकीलोकमा लोलुक नामनो नरकवास दीठो अने उपरना लोकमा सौधर्मदेवलोक जोयो छेवट आणंदश्रावके पोतानो सघळो मोह दूर कर्यो, एवामा देव अने दानवोना समूहथी विटलायला श्री वीरप्रभु सोनाना कमळ उपर पग मकता मूकता वाणिजगामना उद्यानमा समोवसर्या ते वखते सर्वे नगरवासी लोको तेमने

वांदवा गया, त्यां धर्मदेशना सांभळी वैराग्यना रंगथी रंगाइ गयां छे चित्त जेमनां एवा ते नगरवासी लोको पोतपोताने स्थानके गया.

पछी देदिप्यमान शरीरनी कांतिवाळा, शांत चित्तवाळा, पुर्ण श्रुतज्ञानवाळा अने विवि-ध प्रकारनी लब्धिथी भरपूर एवा श्री गौतमस्वामी निरंतर छठ्ठने पारणुं करता होवाथी ते श्री वीरप्रभुनी आज्ञा लइ वाणिजगाममां गोचरीने अर्थे आव्या; त्यांथी प्राशुकआहार लइ कोल्लागसन्निवेश गाममां आव्या; त्यां तेमणे लोकोना म्होंएथी सांभळ्युं के, 'आणंद श्रावके अनशन लीधुं छे.' पछी श्री गौतमस्वामी आणंदश्रावकने वंदना कराववा माटे पौ-षधशाळामां गया. त्यां आणंदश्रावक उठीने तेमनी सन्मुख जवा शक्तिवंत नहोतो, तेथी तेणे गौतमस्वामीने पोतानी पासे बोलावी वंदना करी. पछी तेणे पूछ्युंः—"हे भगवन्! गृहस्थश्रा-वकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थाय छे.?" त्यारे श्री गौतमस्वामीए कह्युंः—"हा. श्रावकोने पण अवधिज्ञान उत्पन्न थाय छे." तेवारे आणंदश्रावके कह्युं. "हे भगवन्! मने पण अवधि-ज्ञान उत्पन्न थयुं छे, जेथी हुं पूर्व, पश्चिम अने दक्षिणदिशा तरफ लवणसमुद्रमां पांचसें यो-जनप्रमाण क्षेत्र जोउं छुं; उत्तर तरफ हिमवंतपर्वत जोवामां आवे छे; निचे लोलुकनरकसु-

मि अने तेंचे पदेलो देवलोक जोउं बु " त्यारे गौतमस्वामीए कह्यु –"हे आणंद ! अवधिज्ञा नथी आटलु क्षेत्र जोइ शकातु नथी, माटे तु मिथ्यादुष्कृत दे " आणंदश्रावके कह्यु –"हे स्वामिन् ! जे माणस जिनराजनु वचन विपरीत रीते प्ररुपण करे ते माणसने मिथ्यादुष्कृत लेवु कह्यु बे, अथवा जुठु बोलनाराने मिथ्यादुष्कृत लेवुं कह्यु बे तेवारे श्री गौतमस्वामीए कह्यु –"हे श्रमणोपासक ! यथार्थ (सत्य) कहेनारने मिथ्यादुस्कृत लेवु घटतु नथी " एटले आणंदश्रावके कह्यु "हे मुनिनाथ ! त्यारे आप मिथ्यादुष्कृत आपो "

पबी श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभु पासे जइ पोताना हृदयनो संदेह पूछयो के, "हे वीतराग ! म्हारुं वचन सत्य बे के आणंदश्रावकनु वचन सत्य बे ?" तेवारे श्री वीरभगवाने कह्यु "हे गौतम ! ते गृहस्थ आणंदश्रावकनु वचन सत्य बे " पबी गौतमस्वामीए आणंदनी पासे जइ तेने मिथ्यादुष्कृत दइ खमाव्या अहो मोक्षना अर्थी पुरुषोनुं चरित्र पण आश्चर्यकारी बे, के जेने गणधरस्वामीए पण खमाव्या. पबी गौतमस्वामी आणंदने निर्यातना करी शांतपणे वीरप्रभु पासे आव्या

आणंदश्रावक वीश वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, श्रावकनी अगीयार पडिमा वही, संलेखना

अने आलोचना करी, पंचपरमेष्टीना स्मरणपूर्वक शुन्नध्यानमां रही, एकमासना अनशनथी काळ करी सौधर्मदेवलोकना अरुणान्नविमानमां चारपल्योपमनी आयुष्यवाळो महा समृद्धिवंत देवता थयो.

हवे श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने प्रणाम करीने पूछ्युं केः—"हे नाथ! आणंदश्रावक आ मनुष्यन्नवथी काळ करी क्यां उत्पन्न थयो?" त्यारे श्रीवीरप्रभुए कह्युंः—हे गौतम! आणंदश्रावक अहिंथी काळ करी पहेला देवलोकना अरुणान्नविमानमां चारपल्योपमनी आयुष्यवाळो अने महासमृद्धिवाळो देवता थयो छे, त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां उत्तमकुळने विषे उत्पन्न थशे; त्यां चारित्रथी केवळज्ञान पामी तेज न्नवे सिद्धिपद पामशे.

हे न्नव्यजनो! आ आणंदश्रावकनुं चरित्र सांन्नळी उत्पन्न थएला वैराग्यवाळा तमे प्रमाद त्यजी दइ जिनधर्म पाळवामां उद्यमवंत थाउ.

॥ इति श्री वाचकरत्न लान्नगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली आ गद्यबंध वर्द्धमान देशनामां आणंदश्रावकने प्रतिबोधनामनो पहेलो उल्लास पुर्ण थयो. ॥

॥ उल्लास २ जो ॥

॥ कामदेवश्रावकनु चरित्र ॥

हवे श्री जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने दस श्रावकोना चरित्रोमांहेला बीजा कामदेव श्रावकनु चरित्र पूछ्यु एटले श्री सुधर्मास्वामी कामदेवश्रावकनु चरित्र कहे छे के –

आ भरतक्षेत्रमा चपानामनी नगरी छे, पूर्णभद्रनामना चैत्यथी सुशोभित एवी ते नगरीमा जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, त्या कामदेवनामे शेठ रहेतो हतो, तेने पुनमना चद्र सरखा मुखवाळी भद्रानामनी स्त्री हती. कामदेवशेठ पासे बहु धन हतु, तेमा छ क्रोड घरमा, छ क्रोड वेपारमा, छ क्रोड व्याजे अने छ क्रोड भडाररुपे पृथ्वीमां नाखेलु हतु दसहजार गायोनु एक गोकुळ कहेवाय, एवा छ गोकुळ तेना घरने विषे हतां. बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. जेथी मनुष्य सबधी सुखो भोगवता कामदेवशेठनो काळ सुखे जतो हतो

एक दिवस श्री वीरप्रभु पूर्णभद्रनामना चैत्यने विषे समवसर्या, त्यां देवताओए समवस-

रण रच्युं, ते वखते नगरवासी लोको प्रभुने वंदना करवा माटे जवा लाग्या; तेमने जोइ का मदेवशेठे कोइएक पुरुषने पूछ्युं केः—"आजे नगरीमां शुं छे? अने आ सघळा लोको नगरी नी बहार केम जाय छे?" त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो केः—"हे शेठ! सांभळो. देवाधिदेव श्री वर्द्धमानस्वामी अहिं पूर्णभद्रचैत्यने विषे समवसर्या छे, तेमने वंदना करवा माटे आ सघळा लोको जाय छे." आवां ते पुरुषनां वचन सांभळी कामदेवशेठ पण म्होटी समृद्धिथी त्यां गयो अने श्री वीरप्रभुने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी तेमनी आगळ बेठो.

पछी श्री जिनेश्वरे पण मधुरवाणीथी धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! जे पुरुष शुद्ध श्रद्धाथी जिनराजनो धर्म पाळे छे ते पुरुष रत्नसारनी पेठे आ लोकमां अने परलोकमां सुखी थाय छे." आ वखते श्री गौतमस्वामीए पूछ्युं केः—हे जिनराज! ते रत्नसार कोण हतो? तेणे जिनधर्म शी रीते पाळ्यो? अने ते केम सुखी थयो? ते सर्व अमने कृपा करीने कहो." त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युंः—"हे गौतम! सावधानपणे सांभळः—

॥ जिनधर्म पाळवा उपर रत्नसारनी कथा ॥

रत्नविशाळानगरीमां समरसिंहनामे राजा राज्य करतो हतो, ते नगरमां वसुसारनामनो

शेठ रहेतो हतो, तेने रत्नसारनामनो पुत्र हतो एक दिवस रत्नसार पोताना मित्रोनी साथे वनमा गयो, त्या तेणे विनयधरनामना आचार्यने दीठा, तेथी ते रत्नसारकुमार तेमनी पासे गयो अने प्रदक्षिणापूर्वक वदना करी आगळ बेठो पछी हाथ जोडी तेणे आचार्यने पूछ्यु के — "हे भगवन्! माणसो सुख शाथी पामे?" तेवारे गुरुए कह्यु —"हे भद्र! जीवो सतोपथी आ लोकमा तथा परलोकमा सुख पामे छे ते सतोप बे प्रकारनो छे १ देशथी, २ सर्वथी तेमा गृहस्थोने सतोप देशथी होय छे अने मुनिजनने सर्वथी होय छे ते सतोप अनतसुख आपनारो छे देशथी सतोप श्रावको राखे छे, ते परिग्रहना परिमाणवडे कहेवाय छे कह्यु छे के —

असतोपवत सौख्य, न शक्रस्य न चक्रिण ॥
जतो सतोप भाजो, यद्भव्यस्य एव जायते ॥

भावार्थ —"असतोपी एवा इन्द्रने अथवा तो चक्रवर्तीने जे सुख थतु नथी ते सुख सतोपधारी एवा भव्यजीवने थाय छे माटे हे भव्यजनो! तमे धन विगेरेनु परिमाण करो"

गुरुना आवा वचन साभळी रत्नसारकुमारे सम्यक्त्वसहित परिग्रहनु परिमाण कर्यु के — "हे भगवन्! म्हारे एकलाख रत्नो, दसलाख सोनाम्होरो, मुक्ताफळना अने वैडुर्यना आठ

आठ मूडाओ, आठक्रोड जूनुं नाणुं, दसहजार गायोनुं एक गोकुळ, एवां ठ गोकुळो, पांचसें घरो, सो वाहनो, एकहजार घोडाओ अने सो हाथीओ एटलुं मोकळुं. एथी वधारे म्हारे न कल्पे. हुं राज्य ग्रहण करीश नहीं. हुं पांच अतिचार विना शुद्ध एवुं पांचमुं अणुव्रत ग्रहण करुं छुं." रत्नसारकुमार आ प्रमाणे नियम लइ, गुरुने वंदना करी घरे आव्यो अने उत्तम प्रकारे धर्म पाळवा लाग्यो.

एक दिवस रत्नसारकुमार पोताना मित्रोनी साथे वनमां गयो, त्यां तेणे आम तेम भमतां किन्नरनुं एक जोडलुं दीठुं, तेनुं मुख घोडा जेवुं अने शरीर माणसना जेवुं हतुं; आवुं रुप कोइ दिवस जोएलुं नहीं तेम सांभळेलुं पण नहीं, तेथी विस्मय पामीने ते कुमार बोल्यो केः—"जो आ माणस होय तो तेने घोडानुं मुख क्यांथी होय? माटे निश्चे ते माणस नथी, तेम देवता पण नथी; परंतु बीजा द्वीपमां रहेनार कोइ तिर्यंच देखाय छे. अथवा तो कोइ देवतानुं वाहन पण होय!!" रत्नसारकुमारनां आवां वचन सांभळी किन्नरे कह्युंः—"हे रत्नसार! तुं खोटा विचारोथी म्हारी फोगट विटंबना केम करे छे? हुं विलास करनारो अने इच्छा प्रमाणे विचरनारो व्यंतर छुं. हे रत्नसार! खरेखर तुंज तिर्यंच देखाय छे; कारण त्हारा पिताए

तने वेतर्यो वे " त्यारे रत्नसारे पुछ्युं "म्हारा पिताए मने शी रीते वेतर्यो वे ?" तेवारे किन्नरे कह्युं –हे रत्नसार ! सांभळ त्हारो पिता बीजा द्वीपमांथी एक घोमो लावेल वे, ते घोमो रंगे काळो, दुबळो, टुंका कानवाळो, बहु चपळ, बहु जामा कठवाळो अने पोताना स्वामीनो जय करनारो वे कह्युं वे के –

निर्मांस मुखमरूले परिमित मध्ये लघु कर्णयो , स्कंधे बधुरमप्रमाणमुरसि स्निग्ध च रोमोद्गमे।
पीन पश्चिम पार्श्वयो पृथुतर पृष्ट प्रधानजवे, राजा वाजिनमारुरोह सकलैर्युक्त प्रशस्तैर्गुणै ॥

भावार्थ –दुबळा म्होंवाळा, पातळी केमवाळा, टुंका कानवाळा, जामा कठवाळा, विशाळ गतिवाळा, गाढ रुवामावाळा, पाछला बन्ने पमखा अने पाछळ पुष्ट एवा अने मद्दा वेगवाळा इत्यादि सर्व उत्तमगुणोथी सुशोभित एवा घोमा उपर राजाए बेसवुं ते घोमा उपर बेठेलो पुरुष वायुनी पेठे एक दिवसमा सो योजन जाय वे वळी सात दिवसमा सर्व पृथ्वीनी प्रदक्षिणा करीने पाछो घरे आवे वे

हे मुढ रत्नसार ! आवा घोमाने त्हारा पिताए घरमा संताभी राख्यो वे ते तुं जाणतो नथी अने खोटी कल्पनाथी फोगट म्हारी विटंबना करे वे त्हारुं धीरपणुं अने वीरपणुं तो हुं

त्यारे जाणुं के तुं ते घोमाने मेळव." किन्नर आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चाल्यो गयो.

रत्नसारकुमार पण किन्नरनां तेवां वचन सांभळी मनमां बहु खेद करतो घरे आव्यो अने "पिताए मने छेतर्यो के ए घोमो मने न देखाड्यो." एम विचारी घरमां पेसी कमाड बंध करी अंदर पलंगमां सूतो. पछी थोडे वखते पिताए आवीने तेने कह्युं:—"हे पुत्र! तुं कमाड बंध करीने केम सुतो छे? शुं तने कांइ दुःख थयुं छे? कांइ मननी पीडा थइ छे? के शरीरे रोग थयो छे? जे होय ते कहे. हुं तेनुं औषध करुं. केमके रोग कह्या विना औषध थइ शकतुं नथी." पितानां आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार कमाड उघाडी बहार आव्यो अने पोतानो खरो विचार पितानी आगळ कह्यो. त्यारे पिताए कह्युं:—"पुत्र! सांभळ. में एम धार्युं हतुं के, "घोमा उपर बेठेलो आ पुत्र पृथ्वी उपर भमवाथी अमने पोतानुं वियोगदुःख आपशे, एम धारी में ते घोमाने संतामी राख्यो छे. हे पुत्र! हमणां ते घोमो हुं तने आपुं छुं, ते ने तुं योग्य लागे तेम कर." आवी रीते कही वसुसारशेठे पुत्रने घोडो सोंप्यो. रत्नसार पण घोडो मळवाथी बहु हर्ष पाम्यो.

पछी रत्नसारकुमार ते घोमा उपर बेसी बीजा मित्रोसहित नगर बहार गयो, त्यां सौ

पोत पोताना घोमाने श्राम तेम देमावबा लाग्या रत्नसार जेम जेम पोताना घोमानी ल-
गाम खेंचवा लाग्यो, तेम तेम ते घोमो वेगथी दोमवा लाग्यो

हवे ते वखते वसुसारशेठना घरने विषे पाजरामा रहेला पोपटे शेठने कह्यु —"पिताजी!
रत्नसारकुमार घोमा उपर वेसी बहु वेगथी जाय छे, तेथी जो तमे श्राज्ञा श्रापो तो हु कुमा
रनी शुद्धि लेवा माटे पाछळ जाउ कारण कुमार विषम दिशामा जइ चमे तो हु तेने सहाय
करनारो थइ पमु पोपटना श्रावा वचन साजळी वसुसारशेठे हर्ष पामीने कह्यु —"अरे पो-
पट! तें बहु सारु कह्यु हे पवित्रबुद्धिवाळा! तु झट जा अने कुमारने सहाय करनारो था"
शेठे श्राज्ञा श्रापी एटले पोताना श्रात्माने धन्य मानतो एवो ते पोपट पाजरामाथी निकळी वेगे
चाल्यो अने तुरत कुमारने जइ मळ्यो रत्नसारकुमारे तेने न्हानाज्ञाइनी पेठे खोळामा वेसार्यो

रत्नसारना बीजा मित्रो पाछळ रह्या तेथी तेत पाछा वळीने पोतपोताने घेर श्राव्या श्र-
ने पोते रत्नसारकुमार तो पोपटसहित श्रागळ जता एक म्होटा श्ररण्यमा श्रावी पहोच्यो,
त्या तेणे कोइएक झाकनी माळे लटकावेला हिंमोळा उपर वेसीने हिचका खाता देवकुमार
सरखा तापसकुमारने दीठो, तेने ते पोताना मित्रनी पेठे स्नेहवाळा नेत्रथी जोवा लाग्यो

तापसकुमार पण कामदेव सरखा रुपवाळा ते रत्नसारने जोइ स्नेहथी विचारवा लाग्यो के, "आ कोण परुणो म्हारे त्यां आव्यो?" आम धारी हिंमोळा उपरथी निचे उतरी कुमारनी पासे आवी ते कहेवा लाग्यो केः—"हे कुमार! तमारो देश कयो? नगर कयुं? तमे कया कुळमां उत्पन्न थया छो? तमारी जाती कइ छे? तमारा मातापितानुं शुं नाम छे? तमारा कुटुंबी कोण छे? तमारुं पोतानुं नाम शुं छे? परिवार विना एकला अहिं शामाटे आव्या छो? अने अहिं भमता भमता शुं शोधो छो?" तापसकुमारनां आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार बहु हर्ष पाम्यो. फरी तापसकुमारे कह्युंः—"हे कुमार! तमे आजे अमारा परुणा छो, माटे घोडा उपरथी निचे उतरो अने म्हारा प्रश्ननो उत्तर आपो." आवां वचनथी रत्नसारकुमार घोडा उपरथी निचे उतर्यो अने जेटलामां प्रश्नोना उत्तर आपे छे तेटलामां वाचाळपणाथी पोपटे कह्युंः—"हे तापसकुमार! त्हारे कुळ विगेरे पूछवानुं शुं कारण छे? अहिं कांइ विवाहमांड्यो नथी. तुं परुणाने योग्य कार्य कर. मुनिओने पण अतिथी पूज्य छे. कह्युं छे केः—

गुरुरग्निर्द्विजातीनां, वर्णानां ब्राह्मणो गुरुः ॥
पतिरेव गुरुःस्त्रीणां, सर्वस्याभ्यागतो गुरुः ॥

भावार्थ —ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्यनो गुरु अग्नि छे ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य, शुद्र वर्णोनो गुरु ब्राह्मण छे स्त्रीओनो गुरु पति छे, अने सर्वनो गुरु अतिथि छे.

माटे हे तापसकुमार ! जो त्हारो आ कुमार उपर स्नेह होय तो तेनो सत्कार कर वीजाथी सर्युं " पोपटना आवा वचनथी तापसकुमार वहु प्रसन्न थयो अने तेणे पोपटना गळामा पुष्पनी माळा पहेरावी त्यारपछी तेणे कह्यु के —" हे कुमार ! तमे वखाणवा योग्य छो, तेम धन्य छो, कारणके जे तमारे आवो चतुरपोपट मित्र छे हे कुमार ! तमे अमारा परुणा थाओ, हु तापस छु तेथी मारावमे तमारी योग्यभक्ति तो शी रीते वनी शके ? परतु हु म्हारी शक्ति प्रमाणे तमारी सेवा करीश. हे आर्य ! आजे म्हारी सेवा स्वीकारो " तापसकुमारना आवा वचन साभळी रत्नसार घोमा उपरथी निचे उतर्यो, एटले तापसकुमार तेने वहु प्रीतिथी वन देखाम्वा लाग्यो जूदाजूदा झामो अने फळो नाम लइ उळखाववा लाग्यो पछी तळावमा जइ स्नान कर्युं एटले तापसकुमारे ते रत्नसारनी आगळ जूदीजूदी जातिना वहु फळो मूक्या ते आ प्रमाणे —अमृतना सरखी स्वादवाळी पाकेली दराख, पाकी केरी, केळा, फणस, नाळीयेर, खजूर, जावू, राण, खीरामल, वीजोरां, नारगी, दामिम, जविर अने सीं-

गोमां. पछी रत्नसारकुमारे पोपटसहित ते सर्व वस्तुओ थोडी थोडी खाधी, एटले ते वनमां सर्व ऋतुनां फुल फळ हतां ते सर्व तापसकुमारे लावी रत्नसारने आप्यां. पछी मुखशुद्धि माटे नागरवेलनां पान, एलायची, लवींग, जायफळ अने कपुर विगेरे आप्यां. घोडाने पण योग्य वस्तुओ खवरावी, अने सर्वे खाइ पीने सुखे बेठा.

पछी रत्नसारकुमारे संकेत कर्यो एटले पोपटे तापसकुमारने पूछ्युंः—"हे मित्र ! नवी यौवनावस्थानी शरुआतमां तमे आ तापसव्रत शामाटे लीधुं छे? क्यां तमारुं आ मनोहर रुप? क्यां कोमळ शरीर? अने क्यां आ दुष्कर तप! हे महाभाग! तमारुं चातुर्यपणुं अने सौजन्यपणुं आ म्होटा अरण्यमां मालतीना पुष्पनी पेठे निष्फळ जाय छे. आ तमारुं शरीर दिव्य लुगडां अने घरेणांथी बहु शोभे तेवुं छे छतां हे मुनिराज! तमे आ कठोर वल्कल(झाडनी छाल) नो स्पर्श शीरीते सहन करी शको छो? काजल अने अरिठाना रंग सरखो आ तमारो कोमळ चोटलो जटाबंधथी शोभतो नथी, आ तमारुं लावण्य अने नवीन यौवन नवा नवा भोगोवडे शोभे तेवुं छे, तमे आ तापसव्रत वैराग्यथी अथवा देववशथी के कोइ म्होटा तपस्वीने वश थइ जवाथी लीधुं छे? पछी तापसकुमारे आंखोमांथी गळी पडता आंसुने

लीधे गद्गद् शब्दथी कह्यु –"हे कुमार! हे पोपट! पृथ्वीमा तमारा सरखु कोइ देखातुं न थी, कारणके जे तमने मने जोवाथी दया उत्पन्न थइ पोपटराज! पोताना दु खथी दु खी थनारा तो सर्वे माणसो छे, परतु बीजाना दु खथी दु.खी थनारा तो कोइकज होय छे

कह्यु छे के –शूरा सेति सहस्रश प्रतिपद विद्याविदोऽनेकश.,
सति श्रीपतयोऽप्यपास्तधनदास्तेऽपि क्षितौ भूरिश ।
किंत्वाकर्ण्य निरीक्ष्य चान्यमनुज दु खार्दित यन्मन-
स्तद्रूप्यं प्रतिपद्यते जगति ते सत्पुरुषा, पचषा, ॥

भावार्थ –पगले पगले हजारो शूरवीरो होय छे, अनेक विद्वानो होय छे, तेमज कुबेरनो तिरस्कार करे तेवा धनवंत दातारो होय छे, परतु दु ख पामता एवा माणसने जोइ जेनु मन दु खी थाय एवा तो आ जगत्मा पाच छ पुरुषो हशे,

हे कुमार! हु म्हारुं यथार्थ चरित्र तमारी आगळ कहीश विश्वास पामेला सत्पुरुषोने शु कहेवायोग्य नथी?" तापसकुमार, रत्नसार अने पोपट आ प्रमाणे वातो करता हता ते वखते जे बन्यु ते साभळो.

ए अवसरे गर्जना करतो, धुळ उछाळतो अने सर्व लोकने तथा वनने अंधकारमय करी देतो एक वंटोळीयो उत्पन्न थयो, ते त्यां आवी तापसकुमारनुं हरण करी चाल्यो गयो. ते वखते तापसकुमारे कह्युं. "हे रत्नसारकुमार! हे सज्जनपुरुष! म्हारुं रक्षण कर. रक्षण कर." आवां वचन सांभळी रत्नसारकुमार "अरे! म्हारा जीवितरुप ए तापसकुमारने लइ तुं क्यां जाय छे?" एम क्रोधथी बोलतो तेनी पाछळ दोड्यो. केटलेक दूर गयो एटले तेने पोपटे कह्युंः—"हे रत्नसार! तापसकुमार कोइ ठेकाणे देखातो नथी, वायु तेने क्यांइ लइ गयो हशे. कोण जाणे ते क्यां गयो? आटला वखतमां तो वायुए तेने लाखो योजन दूर पहोंचाड्यो हशे; माटे हे कुमार! तुं पाछो वळ." पोपटनां आवां वचन सांभळी कुमार पाछो वळ्यो अने विविध प्रकारे विलाप करवा लाग्यो. पछी पोपटे विस्मयथी कह्युंः—"हे कुमार! ए तापसकुमार पुरुष नहोतो, कोइ पुरुषे विद्याना बळथी स्त्रीने पुरुषरुपे बनाव्यो होय एम देखाय छे. वचनथी, मुखना आकारथी, चालथी अने दृष्टिथी एने तुं कन्या जाण. कोइ देव, दानव के विद्याधर ए कन्याने विटंबना पमाडे छे, ज्यारे ते कन्या दुष्टपुरुषना हाथमांथी छुटी थशे त्यारे निश्चे तनेज वरशे. कयो पुरुष कल्पवृक्षने त्यजी दइ बीजा वृक्षनी इच्छा करे?" पोपट

ना आवा वचन सांभळी इष्टदेवतानी पेठे तापसकुमारनु स्मरण करतो रत्नसारकुमार पोपटने साथे लइ वेगथी आगळ चाल्यो आगळ जता तेणे नाना प्रकारना झाडोथी सुशोभित वनमा ऊंचा तोरण अने ध्वजाथी शोभता एवा श्री आदिनाथनु एक मंदिर दीठु, ते मंदिरनी पासे आवी घोडा उपरथी निचे उतरी फुल फळ हाथमा लइ पोपटनी साथे मंदिरमा गयो, त्या ते जिनराजनी पूजा करीने स्तुति करवा लाग्यो

सिरिनाभिनामकुलगर कुलकमलुल्लासणेगदिवसपति ॥
भवदुक्खलक्खदिलण, जयमरुण णाह तुज्झ णमो ॥

भावार्थ –श्री नाभिराजा नामना कुळधरना कुळरुप कमळने प्रफुल्लित करवामा सूर्यरुप, ससारना लाखो दु खोने नाश करनारा अने विजयना मरुण एवा हे प्रभो ! हु तमने नमस्कार करु छु

आ प्रमाणे स्तुति करी ते रत्नसारकुमार मंदिरनी सर्व शोभा जोइ एक गोख उपर बेठो, त्या तेणे पोपटने कह्यु के –"हे शुकराज ! हजुसुधी ते तापसकुमारना समाचार मळ्या नहीं " त्यारे पोपटे कह्यु –"कुमार ! खेद न करो, आजेज तमने तेनो मेळाप थशे "

आवी रीते कुमार अने पोपट बंन्ने जणा वातो करता हता, एवामां देवांगना सरखी कोइ एक कन्या मोर उपर बेसीने त्यां आवी; ते कन्याए मळीयागर चंदन अने पुष्प विगेरेथी जिनेश्वरनी पूजा करीने प्रभु आगळ नाच करवा मांड्यो. रत्नसारकुमार अने पोपट ते कन्यानो नाच जोइ चित्तमां बहु चमत्कार पाम्या, अने कन्या पण कुमारना रुपने जोइ बहु विस्मय पामी.

पछी कुमारे कह्युं:—"हे बाळा! जो तुं खेद न करे तो हुं तने कांइ पुछुं." त्यारे कन्याए कह्युं. "हा सुखेथी जे पुछवुं होय ते पुछो." पछी कुमारे पुछ्युं. "तुं कोण छे? ते हुं त्हारुं सर्व वृत्तांत सांभळवानी इछा करुं छुं." तेवारे कन्याए कह्युं. "हे कुमार! हुं म्हारुं सर्व वृत्तांत तमारी आगळ कहुं छुं, ते सावधान थइने सांभळो.

कनकपुरी नामनी नगरीमां कनकध्वज नामनो राजा राज्य करे छे, तेने कुसुमश्री नामनी राणी छे. एक दिवस रात्रीए राणी सुखे सूती हती, एवामां तेणे स्वप्नाने विषे पोताना खोळामां पुष्पनी बे माळा पडती दीठी, तेथी तुरत ते जागी गइ अने सवारे राजानी पासे आवी तेणे स्वप्नानी वात कही; त्यारे राजाए विचारीने कह्युं.—"हे भद्रे! आ स्वप्नाना प्रभा

वथी तुं एकी वखते बे कन्याने साथे जन्म आपीश" पतिना आवा वचन सान्नळी राणी बहु हर्ष पामी पछी तेणे गर्न्न धारण कर्यो अने नवमास पुरा थये बे कन्याने साथे जन्म आप्यो पिताए पहेली कन्यानु अशोकमजरी अने बीजीनुं तिलकमजरी एवु नाम पाड्यु पछी पाच धावमाताउवडे लालनपालन करातो ते बन्ने कन्याउ अनुक्रमे म्होटी थइ अने थोमा दिवस मा सर्व कळाउनो अन्यास करी अनुक्रमे युवावस्था पामी, एटले रुप, सौन्नाग्य, लावण्य विगेरे गुणो अने शरीरनी कातिथी ते बन्ने कन्याउ त्रण लोकना प्राणीना मनने चमत्कार पमाडवा लागी आ बन्ने कन्याउ परस्पर एवा स्नेहवाळी हती के एक बीजा विना रही श-के नहीं आ प्रमाणे तेमनो परस्पर प्रेम हतो. कह्यु छे के –

सहजग्गिराण सहसोविरण, सहहरिससोअवंताणं ॥
नयनाण व धन्नाणं आजम्ममकित्तिम पिम्मं ॥

न्नावार्थ –साथे जागनारी, साथे सूनारी, साथे हर्ष पामनारी अने साथेज शोक करनारी आखोनी पेठे धन्य माणसोनो जन्मथी आरन्नीने वधाएलो प्रेम न वर्णवी शकाय एवो होय छे."

हवे राजा कनकध्वज मनमा विचार करवा लाग्यो के, "जो आ बन्ने पुत्रीउनो एक वर

थाय तो बहु सारुं. जो तेमनो वर जूदो थशे तो निश्चे तेउ एकबीजाना वियोगथी मृत्यु पामशे. आ बन्ने पुत्रीउनो कयो धन्य अने पुन्यवंत वर थशे." आवी रीते राजा चिंता करतो हतो. कह्युं छे केः—

जातेति पूर्वं महतीति चिंता, कस्य प्रदेयेति ततः प्रवृद्धा ॥
दत्ता सुखं स्थास्यति वा नवेति, कन्यापितृत्वं किल हंत कष्टम् ॥

भावार्थः—कन्या उत्पन्न थाय एटले पिताना मनमां "कन्या थइ" एवी चिंता थाय छे, अने म्होटी थाय त्यारे "आ कोने आपवी." एवी चिंता थाय छे, कोइने आपी एटले "त्यां ते सुखी रहेशे के नहीं" एवी चिंता थाय छे. माटे निश्चे कन्याना पिता थवुं ए कष्टकारी छे.

पछी वसंतसमय आव्यो एटले बन्ने बहेनो क्रीडा करवा माटे वनमां गइ, त्यां झाडनी डाळे हिंचको बांधी अशोकमंजरी हिंचोळा खावा लागी अने तिलकमंजरी तेने हिंचोळा नाखवा लागी; त्यां नगरवासी बहु लोको एकठा थया हता अने कौतुको जोता हता; एवामां कोइ विद्याधरे हिंचोळा खाती एवी अशोकमंजरीनुं हरण कर्युं. तवारे अशोकमंजरी म्होटी पोकार करवा लागी केः—"हे लोको दोडो दोडो! आ कोइ मने लइने चाल्यो जाय छे." प

ठी पासे ञजेना सुञटो दोड्या, पण ते विद्यावर जोता जोता क्यांइ जतो रह्यो पुत्रीनु हरण कनकध्वजराजाए साजळ्यु, तेथी ते डु खी थइ शोक करवा लाग्यो "हे पुत्री! तु क्या गइ अने त्हारु शु थयु ?" तिलकमजरी पण मूर्छा पामी पृथ्वी ञपर पमी गइ, ज्यारे शीतळ पाणी अने चदन विगेरे गटवाथी सचेत थइ त्यारे ते "हे वहेन! त्हारा विना म्हारा प्राण शी रीते रहेशे ?" एम विलाप करवा लागी

पठी सध्या वखते सर्वे लोको पोतपोताने घेर आव्या, राजा कनकध्वज, राणी कुसुमश्री अने तिलकमजरी ए सौ अशोकमजरीनो शोक करीने सूता हवे तिलकमजरी पाठली रा- त्रीए ञठी चक्रेश्वरीदेवीना मदिरमा गइ, त्या देवीनी पूजा करीने विनती करवा लागी के — "हे मात! म्हारी वहेननी खबर आप, नहि तो हु आ ञवे जोजन नहि करु" तेना आवा वचन साजळी चक्रेश्वरीदेवीए तेनी ञक्तिथी प्रसन्न थइ प्रत्यक्ष थावीने कह्युः—"हे ञद्रे! त्हा री वहेन कुशळ ठे, तु शोक करीश नहीं, जोजन कर, आजथी एक मासे तेना समाचार तने मळशे, अने तेज वखते दैवयोगथी तेनी साथे त्हारो मेळाप थशे" तेवारे तिलकमंजरीए पूठ्यु —"हे मात! म्हारी वहेननो मेळाप मने शीरीते अने क्या थशे ?" त्यारे देवीए कह्यु —

"हे बाळा! सांभळ. आ नगरनी पश्चिमदिशाए बहु दूर एक म्होटुं अरण्य छे, महा कष्टथी पण न जइ शकाय एवा ते अरण्यमां मणि अने रत्नोथी बनावेलुं श्री आदिनाथनुं मंदिर छे, तेमां सुवर्ण अने रत्नमय श्री आदिनाथनी मूर्ति छे, ते जिनप्रतिमानुं तुं बहु भक्तिथी पूजन कर; त्यां तने त्हारी बहेननो निश्चे मेळाप थशे, अने बीजुं पण सघळुं सारुं थशे. आ म्हारो सेवक रत्नचूडदेवता मोरनुं रुप लइ ते स्थानके तने हमेशां लइ जशे." देवीए आ प्रमाणे कह्युं, एवामां एक मोर आकाशमार्गेथी त्यां आव्यो.

तिलकमंजरी रत्नसारकुमारने कहे छे केः—हे कुमार! देवीना प्रसादथी ते मोर उपर चडी जे तिलकमंजरी निरंतर आदिनाथप्रभुनुं पूजन करवा आवे छे, ते वन आ, ते मंदिर आ, ते कन्या पण हुं अने ते मोर पण आ. हे कुमार! में म्हारुं चरित्र कह्युं. मने अहिं पूजा करवा आवतां आजे एक मास पुरो थयो; परंतु हजी म्हारी बहेनना कांइ पण समाचार मळ्या नहीं. हे कुमार! तमे बहु देशमां फर्या छो तो कोइ उत्तम रुपवाळी कन्या तमारा जोवामां आवी छे? अथवा तो सांभळी छे?" रत्नसारकुमारे कह्युंः—हे सुंदरी! पृथ्वी उपर भमता एवा में कोइ ठेकाणे त्हारा सरखी रुपवाळी कन्यातो जोइ नथी; परंतु सबरसेनानामना अर-

एयमा एक दिव्यकातिवाळा तापसकुमारने जोयो छे, ते त्हारा सरखो रुपाळो तेमज अवस्था
ए पण त्हारा जेवडो हतो " आ वखते पोपट बोली उठ्यो के,–"हे सुंदरी ! आजे तने निश्चे
त्हारी बहेननो मेळाप थशे " त्यारे तिलकमंजरीए कह्यु –"हे पोपट ! जो आजे म्हारी ब-
हेननो मेळाप थशे तो हु त्हारी पूजा करीश " आ प्रमाणे रत्नसारकुमार, पोपट अने तिलक-
मंजरी वातो करता हता, एवामा जे बन्यु ते सांभळो —

कोइएक अपूर्व हंसी आकाशमार्गथी आवीने रत्नसारकुमारना खोळामा पडी, भयथी
विह्वल, कंपता अंगवाळी अने वारंवार कुमारना मुख सामु जोती एवी ते हंसी माणसनी भा
षाथी बोली के.–"हे सत्पुरुष ! हे वीर ! हे शरणे आवेलानु रक्षण करनारा ! हे करुणासाग
र ! दीन अने हीन एवी मने रक्षण कर रक्षण कर हु त्हारे शरणे आवी छु आ वखते कुमार
तेना शरीर उपर हाथ फेरवीने बोल्यो –"हे हंसी ! तु भय न पाम गमे तो माणसनो रा-
जा होय, विद्याधरनो राजा होय के देवनो राजा होय, परतु ते म्हारा खोळामा बेठेली तने
मारवाने समर्थ नथी पछी कुमारे तळावमाथी पाणी लावी तेने पाइने निर्भय करीने कह्यु -
"हे हंसी ! तु कोण छे ? क्याथी आवी छे ? माणसनी भाषा शी रीते बोले छे ? अने तने को

नो भय छे? ते सर्व तुं मने कहे." पछी हंसो जेटलामां पोतानुं वृतांत्त कहेवाने तैयार थइ ते टलामां कळकळाट करती विद्याधरनी सेना आकाशमार्गथी उतरी, ते जोइ पोपट मनमां शंका पाम्यो तेथी ते मंदिरनी बाहार बारणा उपर आवीने बेठो, अने विद्याधरनी सेनाने आवती जोइ गमे तो तीर्थना प्रभावथी अथवा तो कुमारना भाग्यथी ते पोपट भयंकररुप करी भ्रकुटी चढावी कहेवा लाग्यो. "अरे विद्याधरो! कोनी पाछळ दोडो छो? क्यां जाउ छो? आगळ देव अने दानवने नहिं गणकारे एवो रत्नसारकुमार बेठो छे ते शुं तमे नथी जाणता? अरे विद्याधरो! जो ए कुमार क्रोध पाम्यो तो तमारे नासी जवुं भारे पडशे." पोपटनो आवो होंकारो सांभळी विद्याधरना सुभटो भय पाम्या अने आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्या के, "अरे! निश्चे आ कोइ देवता अथवा तो दानव छे, नहिं तो आपण विद्याधरोने ए शी रीते होंकारो करी शके? आपणां सिंहनादो पण ए एक पोपटना होंकाराना शब्दने सहन करी शकवा समर्थ थया नहिं. धिक्कार छे! धिक्कार छे!! आपणने जे कुमारनो पोपट पण विद्याधरोना सुभटोने क्षोभ पमाडनारो छे तो पछी कोण जाणे आगळ कुमार केवो हशे! स्वरुप जाण्या विना कयो पुरुष युद्ध करवा तैयार थाय?" आ प्रमाणे विचार करी सुभटोए पाछा वळी पो

ताना राजाने ते समाचार आप्या सुभटोना वचन सांभळी विद्याधरराजा मेघनी पेठे गर्जना करी, हाथने पृथ्वी उपर पछाडी, कपालमा भ्रकुटी चढावी सिंहनी पेठे घोरशब्द करीने बोल्यो

"अरे राको! तमने धिक्कार थाओ, तमे फोगट भय पाम्या पोपट कोण अने कुमार कोण? म्हारी आगळ बीजो शूरवीर कोण छे? हमणा जुओ म्हारु काम" एम कही विद्याधर राजाए दस माथा अने वीस हाथ विकूर्व्या एक हाथमा तरवार, बीजामा खेटक, त्रीजामा गदा अने चोथामा धनुष्य एम जूदाजूदा हाथमा जूदाजूदा हथिआरो लइ तेमज विकाळरुप करी भयकर गर्जना करतो ते विद्याधरपति आदिनाथना मदिरनी पासे आव्यो, तेने आवतो जोइ भय पामेलो पोपट रत्नसारकुमारने शरणे जतो रह्यो, कारण तेवा भयस्थानके कोण उभो रहेवा समर्थ होय? पछी विद्याधरराजाए होंकारो करीने कह्यु –"अरे रांक! दूर नासी जा, नहिं तो मरी जइश म्हारा जीवितरुप आ हसीने तु खोळामा लइने बेठो छे अरे निर्लज! अरे निर्भय! तु पोतानु म्हों मने शु देखाडे छे? अरे निर्भय! अरे नि शक! हजुसुधी तु म्हारी आगळ केम बेठो छे? अरे मूढ! तुं मरणनी इच्छा करतो देखाय छे"

पोपट, तिलकमजरी, मोर अने हसी ए चारे ते विद्याधरराजाना रुपने जोइ भय पाम-

तां ठतां चकित थइ एक बाजुए ऊनां रह्यां. पछी कुमारे हसीने कह्युं:—"अरे मूढ! तुं मने फोगट शामाटे बीवरावे छे? बाळकोने त्हारो जय लागे, बीजाने नहीं. हाथवमे ताळीउ पामवाथी बीजां पक्षीउ नासी जाय, परंतु पटहना शब्दथी पण धीठ एवो मढकपोत (होलो) जय नहीं पामे. आ म्हारे शरणे आवेली हंसी हुं तने आपीश नहीं. अरे मुढ! तुं सर्पनी फणा उपरथी मणि लेवानी इच्छा करे छे. आ स्थानथी ऊट नासी जा, नहिं तो त्हारा दस माथानुं दस दिशाना अधिपतिने बळीदान आपीश." आ वखते रत्नसारकुमारनी सहाय करवा माटे मोरनुं रुप त्यजी दइ देवतानुं रुप धारण करी चंद्रचुमदेवता विविध प्रकारना शस्त्रोने विकूर्वतो ठतो कुमारनी पासे आव्यो. अहा! माणसने पुन्यथी शुं नथी मळतुं? पछी चंद्रचुमदेवताए कह्युं:—"हे कुमार! तुं निःशंकपणे मरजी प्रमाणे युद्ध कर, हुं तने शस्त्र पुरां पामीश; तेमज त्हारा शत्रुने चुर्ण करी नांखीश." देवतानां आवां वचन सांजळी कुमारने वमणो उत्साह थयो.

पछी हंसी तिलकमंजरीने सोंपी, रत्नसारकुमार पोते घोमा उपर चड्यो, ते वखते चंद्रचुमदेवताए तेना हाथमां धनुष्य आप्युं. कुमारे धनुष्यनो टंकार करी सर्वे विद्याधरोने चमत्का

र उत्पन्न कर्यो पछी विद्याधरना सुभटोनी साथे युद्ध थयु जेवी रीते मेघनी धारा पडे तेवी रीते बाणोनो वरसाद थवा लाग्यो विद्याधरो विद्याना बळथी युद्ध करवा लाग्या अने कुमार देवना बळथी युद्ध करवा लाग्यो छेवट विद्याधरो नासी गया एटले दुरात्मा दशमुखधारी विद्याधरराजा युद्ध करवा उठ्यो तेणे प्रथम वीस हाथथी युद्ध करवा मांड्यु अने छेवट विद्याना बळथी हजार हाथ विकूर्व्या, तेटला हाथथी ते युद्ध करवा लाग्यो पछी कुमारे क्षुरप्रनामना बाणवडे ते विद्याधरराजाना सर्व शस्त्रो छेदी नाख्या, एक बाणथी तेनु धनुष्य कापी नाख्यु अने एक बाणथी ते विद्याधरराजाने छातीमा विंधि नाख्यो छातीमाथी लोही निकळवाने लीधे मुर्छा खाइ ते पृथ्वी उपर पड्यो फरीथी ज्यारे ते सचेत थयो त्यारे उभो थइ तेणे विद्याना बळथी पोताना लाखो रुपो विकूर्व्या, ते रुपोथी आकाश भराइ गयु कुमारे ज्या ज्या जोयु त्या त्या विद्याधरराजाना रुपो दीठा, तोपण ते भय पाम्यो नहीं कहुं छे के— " धीरपुरुषो कष्टपाते पण कायर थता नथी " विद्याधरराजा पोताना सर्व रुपथी कुमारने मारवा लाग्यो तोपण रत्नसारकुमारे पोतानु धीरपणु त्यजी दीधु नही. पछी चक्रेश्वरीदेवता कुमारने संकटमा पडेलो जोइ पोते मुद्गर लइ विद्याधर राजाने मारवा उठ्यो. त्या भयकर

रूप धरीने आवता एवा देवताने जोइ विद्याधरपति क्रोध पाम्यो, परंतु धीरज राखी देवता ना उपर शस्त्रो फेंकवा लाग्यो; पण जेम वांझणीने औषध निष्फळ थाय तेम कुमारना पुण्य थी अने देवशक्तिथी शत्रुए फेंकेलां सर्वे शस्त्रो निष्फळ गयां. पछी जेम इंद्र वज्रथी पर्वतने मारे तेम देवताए क्रोध करी मुद्गरवडे विद्याधर राजाने मार्यो, तेथी ते बहु पीडा पाम्यो, एट लुंज नहीं परंतु तेनी पासेथी बहु रूपिणी विगेरे विद्याउ नाश पामी गइ. "कुमार स्वभाव-थीज दुःसह छे, तेमां वळी देवतानी सहाय मळी एटले बाकी शुं?" एम धारी विद्याधर रा-जा नासी गयो. लोको पण कहे छे के, "जे नासी जाय ते जीवे." विद्याधर राजाने नासी ग येलो जोइ तेना सुभटो पण नासी गया. कुमार विद्याधरराजानी साथे युद्ध करतां जे विजय पाम्यो ते सर्व धर्मनुं महात्म्य छे. कारण ज्यां धर्म त्यां जय होय छे. न जीति शकाय एवा भ यंकर शत्रुने जीती पछी रत्नसारकुमार देवतानी साथे श्री आदिनाथना मंदिरमां आव्यो.

कुमारनां आवां आश्चर्यकारी चरित्रने जोइ मनमां चमत्कार पामेली अने जेना शरीर-नां रुवाडां उभां थयां हतां एवी तिलकमंजरी विचार करवा लागी के, "आ कोइ जुवान पु रुषरत्न देखाय छे, जो ते म्हारो पति थाय अने म्हारी बहेन अहिं मने आवी मळे तो म्हारुं

म्होटुं पुण्य कहेवाय "

पछी कुमारे तिलकमजरी पासेथी हंसीने लइ कह्युं के —"हे हसी ! तु कोण छु ? तने वि द्याधर राजाए केम पकडी हती ? अने तु मनुष्यनी भाषा शी रीते बोले छे ? ते सर्व मने क हे तेवारे हसीए कह्यु —हे स्वामी ! जे वन्यु छे ते सर्व म्हारु चरित्र साम्भळो.—

वैताढ्य पर्वतने विषे रथनूपुर नामनुं नगर छे, त्यां तरुणीमृगाक नामनो विद्याधर राजा राज्य करे छे एक दिवस ते विद्याधरराजा कनकपुर उपर थइ जतो हतो, एवामा तेणे हि चका खाती अशोकमजरी नामनी राजकन्या दीठी महा रुववत एवी ते कन्याने जोइ ते ना उपर अनुराग धरतो एवो ते विद्याधर राजा तेने हरण करी सवरसेना नामना म्होटा अरण्यमा लाव्यो, त्या तेणे भयभ्रित, अति करुण अने रोती एवी ते कन्याने कह्यु —"हे सु-दरी! तु शामाटे कपे छे? अने करुणस्वरथी शामाटे रुवे छे? हु कोइ वधीवान नथी, चोर न थी, परस्त्रीने सेवन करनारो नथी, परंतु विद्याधरोनो राजा छु हुं त्हारो सेवक थइने विनंती करु छु के तु सर्व विद्याधरीओनी स्वामिनी था " विद्याधरराजाना आवा वचन साम्भळी अ-शोकमजरी विचारवा लागी के, "धिक्कार छे! धिक्कार छे!! कामाध पुरुषोने कामाग्निथी बळी

गयेला विवेकवाळा ते पुरुषो जाति, कुळ अने पुरुषार्थने जाणता नथी." आवी रीते विचार करती एवी अशोकमंजरीए तेने कांइ पण उत्तर दीधो नहीं; ते वखते विद्याधरराजा विचार करवा लाग्यो के, "हमणां एने मातापितानो वियोग थयो छे तेथी ते बोलती नथी; परंतु प छी ते सर्व म्हारुं कहेलुं करशे." आम धारी ते विद्याधरराजाए विद्यना वळथी अशोकमंज रीने तापसकुमारी बनावी प्रेमना वचनथी सत्कार करी संतोष पमाडवा मांडी; परंतु ते स र्व खारीभूमिमां वावेली शेरडीनी पेठे निष्फळ थयुं. तोपण ते विद्याधरराजा अशोकमंजरी उपरथी विराम पाम्यो नहीं. कामांध पुरुषमां एवो कोइपण कदाग्रह रहेलो होय छे.

एक दिवस ते विद्याधरराजा तापसकुमारने सवरसेनानामना अरण्यमां मूकी पोताना नगरने विषे गयो. पाछळ ते तापसकुमारे जेटलामां पोतानुं चरित्र तमारा आगळ कहेवुं शरुं कर्युं, एवामां ते विद्याधरराजा त्यां आवी कुमारने हरण करी पोताना नगरमां लइ गयो; त्यां तेने तापसकुमारना वेशमांज सुवर्णथी सुशोभित एवा मंदिरमां राखीने प्रार्थना करवा लाग्यो केः—"हे बाळा! तुं मने लज्ज अने कदाग्रह छोडी दे, तुं बीजा पुरुषनी साथे बोले छे अने हुं त्हारा वश शुं नथी जे म्हारी साथे वात करती नथी? जो तुं म्हारी साथे नहि बोले

तो हु तने तरवारथी मारी नाखीश " विद्याधरराजाना आवा वचन साम्भळी अशोकमजरी ए धैर्य राखीने कह्यु –"हे सत्पुरुष ! साम्भळ बळ अने बळथी राज्यादि मेळवी शकाय छे, परतु कोइ ठेकाणे बळथी प्रेम मेळवी शकातो नथी, तेमज प्रेम विना कोइ ठेकाणे सवध पण थतो नथी जे पुरुष प्रेम विना प्रार्थना करे छे, तेनाथी बीजो मूर्ख कोण ? धिक्कार छे ! धिक्कार छे ! ! ते पुरुषने के जे पुरुष पोताना इछने त्यजी देतो नथी " अशोकमजरीना प्रा वा वचन साम्भळी विद्याधरराजा बहु क्रोध पाम्यो अने म्यानमाथी तरवार काढीने कहेवा लाग्यो के –अरे पापणी ! तने हु मारी नाखीश तु म्हारी पण निंदा करे छे ?" तेवारे कन्या ए कह्यु "अरे दुष्ट पापी ! आ अनीष्ट सवधी मरण वधारे सारु छे, जो तु मने छोडी न दे तो मारी नाख, विचार न कर " पछी अशोकमजरीना पुन्यबळथी विद्याधरराजा मनमा विचार करवा लाग्यो –"अहा ! मे आ अनार्यपुरुषने योग्य एवु शु काम आरभ्यु ? सर्व ठेकाणे सरलवृत्तिथी प्रेम उत्पन्न थाय छे, हठथी थतो नथी " आम धारी तेणे तरवार पाछी म्यानमा नाखी पछी विद्याना बळथी अशोकमजरीने हसी बनावी सोनाना पाजरामा पूरी, हमेशा मधुरवचनथी तेने सतोष पमाडवा लाग्यो.

एक दिवस विद्याधर राजानी स्त्री कमळमालाए पोताना पतिने हंसीनी प्रार्थना करतां दीठो, तेथी ते शंका पामीने विचारवा लागी के, "आ शुं?" पछी कमळमालाए ते वात पोतानी विद्यादेवीने पूछी एटले विद्यादेवीए सर्व वृतांत्त तेनी आगळ कह्यो. तेवारे कमळमालाए हंसीने पोतानी शोक्य जाणी पांजरामांथी काढी मूकी. हंसीने तो पोताना पुन्ययोगथी फावतुं मळ्युं तेथी ते विद्याधर राजाना त्रयथी सबरसेना अरण्य तरफ जवा लागी. रस्तामां ते थाकी जवाथी त्हारा खोळामां आवी पडी."

हंसी रत्नसारकुमारने कहे छे केः—हे कुमार! ते हंसी हुं पोते छुं, म्हारी पाछळ आव्यो ह तो ते विद्याधरराजा हतो के जेने तमे जीत्यो छे."

आ सर्व व्रतांत्त सांभळी तिलकमंजरी विलाप करवा लागीः—"हे वहेन! तुं तापसपणामां वनने विषे एकली शीरीते रही शकी? अने आ तिर्यंचपणामां शी रीते रहे छे? निश्चे तें पूर्वभवने विषे पाप कर्युं हशे. हवे आ त्हारुं तिर्यंचपणुं शीरीते दूर थशे? तिलकमंजरी आ प्रमाणे विलाप करती हती, एवामां चंद्रचूड देवताए पोतानी देवशक्तिथी हंसीने कन्या बनावी. पछी बन्ने बहेनो हर्षथी मळी. आ वखते रत्नसारकुमारे कह्युं. हे तिलकमंजरी! तुं मने

वधामणी शु आपे छे ते झट कहे धर्मने माटे उचित दान करवामा विलब करवो नहीं कह्यु छे के — लचौचित्यादि दानर्णहुस्र सुक्तज्रृतिगृहे ॥

धर्मे रागे रिपुच्छेदे कालक्षेपो न शस्यते ॥

न्नावार्थ —लाच देवी, उचितदान आपवु, देवु उतारवु, दोम्म आपवी, ठरावेलो पगार देवो, धर्म करवो अने रोग तथा शत्रुनो नाश करवो, एटला कार्यमा वार करवी नहीं परतु

क्रोधावेशे नदीपुरप्रवेशे पाप कर्मणि ॥

अजीर्णभुक्तौ न्नीस्थाने काल क्षेप प्रशस्यते ॥

न्नावार्थ —क्रोधना गुस्सामा, नदीना पुरमा प्रवेश करवामा, पाप करवामा, अजीर्ण उपर खावामा अने न्नयकरस्थानने विषे जवामा वार करवी

पछी तिलकमजरीए कह्यु —"हे सत्पुरुप ! उपगारी एवा तमने अमे अमारु सघळुं आपीए छीए " एम कही तेणे कुमारना कठमा मोतीनो हार पहेराव्यो कुमारे ते हार बहु आदरथी पहेर्यो वळी कमळना पुष्पथी पोपटनी पण पूजा करी. पछी चक्रुरुदेवताए कह्युं — "हे रत्नसारकुमार ! दैवे प्रथम आ बन्ने कन्यात्र तने आपेली छे अने हमणा हु पण आपुवु."

एम कही देवताए बन्ने कन्याउनो कुमारनी साथे पाणिग्रहण कराव्यो. पछी तेणे बीजुं रुप लइ श्री चक्रेश्वरीदेवी पासे जइ प्रथमथी सर्व वात कही, तेथी ते चक्रेश्वरीदेवी पण परिवारसहित विमानमां बेसी त्यां आव्यां. वहु वरोए तेमने प्रणाम कर्या एटले देवीए तेमने कुळवृद्धिनी आशिष आपी. पछी चक्रेश्वरीदेवीए चोरी रची विवाहनी सर्व सामग्री तैयार करी विधिथी लग्न कर्युं, ते वखते देवीउ मंगळीकगीतो गावा लागी, अने म्होटो विवाहमहोत्सव थयो. पछी श्रीचक्रेश्वरीदेवीए नानाप्रकारना गोखथी सुशोभित एवो सातमाळनो म्हेल बनावी तेमने रहेवा माटे आप्यो, ते म्हेलमां बन्ने स्त्रीउसहित रत्नसारकुमार विषयसुख भोगवतो सुखे रहेवा लाग्यो.

हवे श्री चक्रेश्वरीदेवीनी आज्ञाथी चंद्रचुडदेवताए कनकपुरमां जइ कनकध्वजराजाने पुत्रीउनी अने जमाइनी वधामणी आपी एटले कनकध्वजराजा हर्ष पामी पुत्रीउना स्नेहने लीधे मंत्री, सामंत, साहुकार विगेरेसहित म्होटी सेनाने साथे लइ थोडा दिवसमां त्यां आवी पहोंच्यो; तेवारे कन्याउ अने पोपटसहित रत्नसारकुमारे सामा जइ तेमने प्रणाम कर्यो. कनकध्वजराजा रत्नसारकुमारने जोइ वहु हर्ष पाम्यो. पछी कुमारे देवीना प्रसादथी राजानी भोजन विगेरेथी बहु भक्ति करी, तेथी राजा वहु संतोष पाम्यो अने कुमारने कहेवा लाग्यो

के,—"हे म्होटा भाग्यवत! अमारा नगरने विषे आवो अमने कृतार्थ करो" पछी रत्नसार कुमार कनकध्वजराजानी साथे तेना नगरे आव्यो, त्या राजाए म्होटा उत्सवथी कुमारने न गरमा प्रवेश कराव्यो, पछी कुमार त्या राजाए आपेला महेलमा बन्ने स्त्रीउनी साथे सुख भोगववा लाग्यो पोपट पण सोनाना पाजरामा सुखे रहेवा लाग्यो एवी रीते पुन्यना प्रसा दथी नाना प्रकारना सुखो भोगवता रत्नसारकुमारना दिवसो सुखमा जवा लाग्या

एक दिवस रत्नसारकुमार रात्रीए सुखे सूतो हतो, एवामा बारणाउ बध छता दिव्यरुप-धारी, लुगडा अने घरेणाथी सुशोभित शरीरवाळो तेमज चोरी करवामा चतुर एवो को इएक पुरुष हाथमा तरवार लइ क्रोधथी त्या आव्यो ते पुरुष जेटलामां छानी रीते अदर उ रडामा आव्यो, तेटलामा कुमार जागी गयो कारण उत्तमपुरुषोने निद्रा थोडी होय छे पछी "आ कोण छे? अने म्हारा महेलमा शामाटे आव्यो छे?" इत्यादि विचार करे छे, एटलामा ते पुरुषे क्रोधथी राता नेत्र करीने कह्यु के, "अरे कुमार! जो तु वीर छे तो सावधान था, अने म्हारी साथे युद्द कर अरे' तु छेतो जातनो वाणीउ, तो पछी त्हारु केटलु बळ होय? धूतारा शियाळनु बळ सिंह केटला दिवस सहन करे?" आ प्रमाणे कहेता एवा ते पुरुष पोपटसहि

ते पांजरुं लइ पाछो वळ्यो. आ वखते कुमार म्यानमांथी तरवार काढी तेनी पाछळ दोड्यो, आगळ ते पुरुष अने पाछळ रत्नसारकुमार. एम बन्ने जणाउ एक बीजा सामे नजर राखी केटलांक घरो उल्लंघी गया. कुमार तेनी पाछळ पाछळ बहु दूर गयो अने जेटलामां ते पुरुषने चोरनी पेठे पकडवा जाय छे तेटलामां ते पुरुष आकाशमां उड्यो. कुमारे तेने केटलेक दूर जतां सुधी जोयो, परंतु पछी ते देखायो नहीं; तेथी चित्तमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो केः—"आ कोइ पण म्हारो शत्रु देखाय छे, गमे तो ते विद्याधर, देव, दानव के भूत होय; परंतु ते म्हारा राजपोपटने लइ गयो. अरे वीर धीर पोपट! त्हारुं शुं थयुं? तुं क्यां गयो? त्हारा विना म्हारी शी गति थशे!" आवी रीते ते रत्नसार विलाप करवा लाग्यो. वळी तेणे चिंतव्युं के, "अरे जीव! तुं दुःख न धर, दुःख धरवाथी तने शुं थवानुं छे? खेद करवाथी पोपट आवशे नहीं, चाल बीजे कोइ ठेकाणे शोध करुं, वखते पोपट मळी आवे, पोपटने लइनेज पाछो वळीश, तेना विना क्यारे पण पाछो वळनार नथी." आवी रीते निश्चय करी आम तेम भमतो कुमार पोपटनी शोध करवा लाग्यो, परंतु तेणे कोइ ठेकाणे पोपटने दीठो नहीं; केमके आकाशमां गयेली वस्तु पृथ्वी उपर शोधवाथी शी रीते मळी

शके? तोपण "कोइपण ठेकाणे पोपटनी खबर मळशे" एवी आशाथी रत्नसारकुमार आखो दिवस सर्व ठेकाणे भम्यो. सध्या वखते तेणे गढ, पोळ अने ध्वजाओवाळा मणिमय घरोथी सुशोभित नगर दीठु, ते नगरनी शोभा जोइ चित्तमा चमत्कार पामेलो रत्नसारकुमार नगर पासे आवी शोभा जोवा लाग्यो पछी जेटलामा दरवाजानी अदर पेसवा लाग्यो, तेटलामा गढ उपर बेठेली एक सारिका (मेना) ए कह्यु –"हे कुमार! तु नगरमा न जा" तेवारे कुमारे मनमा विस्मय पामीने कह्यु "हे सारिका! नगरमा पेसता एवा मने तु शा माटे ना पाडे छे?" त्यारे सारिकाए कह्युं "हे सत्पुरुष! जो तु सुख इच्छतो होय तो आ नगरने विषे न पेसीश तु एम न जाणीश जे आ मने फोगट ना पाडे छे, पण हु तने त्हारा हित माटे नगरमा पेसवानी ना पाडुं छुं. कारण के उत्तम प्राणीओ हेतु विना कहेता नथी. जो तु कारण साभळवानी इच्छा करतो होय तो साभळ —

आ रत्नपुरनामनुं नगर छे, एमा पुरदरनामनो राजा उत्तमप्रकारे प्रजानु पालन करतो छतो राज्य करतो हतो ते वखते नाना प्रकारना वेशने धारण करनारो कोइ चोर ते नगरमा हमेशा चोरी करतो अने धनवत माणसोना घरमा खातर पाडी बहु धन लइ जतो, परतु

नगरना रक्षकलोको ते चोरने पकडवा शक्तिवंत थता नहीं.

एक दिवस सर्वे महाजनलोको एकठा थइ राजानी पासे आवी विनंती करवा लाग्या केः—"हे राजन्! एक चोरे आवीने सर्व नगरमां वारंवार खातर पाडी अमने निर्धन करी नांख्या छे." महाजनलोकोनां आवां वचन सांभळी क्रोध पामेला राजाए कोटवाळने बोलावीने कह्युं के, "अरे रक्षक! तुं रक्षण करतां छतां चोर नगरीमां खातर केम पाडे छे?" त्यारे रक्षके कह्युंः—"हे राजन्! म्होटा रोगनी पेठे आ चोर असाध्य छे, अर्थात् पकडी शकाय तेवो नथी, अने पकडवानो कोइ उपाय सफळ थतो नथी; तेथी ए असाध्यचोरने पकडवा हुं समर्थ नथी, माटे जेम आपने योग्य लागे तेम करो."

पछी राजा हाथमां तरवार लइ चोरने शोधी काढवा निकळ्यो. एक दिवस तेणे खातर पाडी धननी गांसडी लइ जता एवा चोरने दीठो, तेवारे राजा तेनी पाछळ दोड्यो. चोर आगळ अने राजा पाछळ एम दोडतां दोडतां चोर राजानी सरत भुलवी एक उद्यानमां पेसी गयो; त्यां कोइएक सूतेला तापस पासे धननी गांसडी मूकी क्यांइ नासी गयो. पछी राजा उद्यानमां आव्यो तो तेणे सूतेला पुरुषनी पासे धननी गांसडी जोइ, तेथी "निश्चे आ तापस

वेशधारी चोरे सर्व नगरने लुटी लीधु छे अने अत्यारे कपटनिद्राथी सूतो छे " एम धारी राजाए तेने कह्यु "अरे दुष्ट पापी चोर! तें तापसनो वेश धारण करी म्हारा सर्व नगरने लुटी लीधु छे अने अत्यारे कपटनिद्राथी सूतो छे? हमणा हु तने दीर्घनिद्रा (मरण) आपु छु" एम कही ते तापसने पोताना सुभटो पासे बधावी कारणविना निर्दयराजाए तेने सवारे मारी नाखवानो कोटवाळने हुकम दीधो बीजे दिवसे कोटवाळे ते तापसने माथु मुंडावी, गधेडे चढावीने आखा नगरमा फेरव्यो अने पछी शूळी उपर चढाव्यो तापस मृत्यु पामी दुष्ट राक्षस थयो पछी क्रोध पामेला ते राक्षसे राजाने मारी नाख्यो, अने नगरना सर्व लोकोने काढी मूक्या राजना अविचारी कार्यथी आ प्रजा पीडा पामे छे, हजु पण जे पुरुष अत पुरमा जाय तेने ते राक्षस मारी नाखे छे कारण अत पुरमा पेठेला पुरुषने कोण सहन करे?"

आ कारणथी हे रत्नसारकुमार! हु तने नगरमा जवानी ना पाडु छु, केमके कदापी राक्षस तने मारी नाखे तो हु तने जोइ शकु नही"

पछी रत्नसारकुमार मेनानी वचनचातुरी साम्भळी बहु विस्मय पामीने बोल्यो —"हे सारिका! ते राक्षसनो मने जरा पण भय नथी" एम कहीने ते कुमार राक्षसना वळने जाण-

वानी इच्छाथी जाणे रणभूमिमां पेसतो होयनी! तेम नगरमां पेठो. ते नगरमां तेणे कोइ ठे-
काणे चंदनना लाकडांनी भरेली दुकानो दीठी, कोइ ठेकाणे सोनना ढगला दीठा, कोइ ठेका
णे कपुरना ढगला, कोइ ठेकाणे सोपारी अने नाळीयेरना ढगला जोया, कोइ ठेकाणे पकवा
नथी भरेली कंदोइनी दुकानो जोइ, अने कोइ ठेकाणे सुगंधी करीयाणाथी भरपुर गांधीनी
दुकानो दीठी. आ प्रमाणे बहु वस्तुओथी भरपुर एवी ते नगरी जोइ, पण तेमां कोइ माणस
जोवामां आव्युं नहीं. अनुक्रमे नगरने जोतां जोतां ते रत्नसारकुमार राजमंदिरमां गयो, त्यां
एक सात माळनो महेल हतो ते महेलमां पेठो अने अनुक्रमे सातमामाळ उपर गयो; त्यां तेणे
नानाप्रकारना मणि विगेर रत्नोथी सुशोभित एवी एक शय्या जोइ. पछी ते शय्यामां ते कुमार
संतोष पामीने निर्भयपणे सूतो अने पोताना घरनी पेठे निःशंकपणे गाढनिंद्राथी उंघी गयो.

हवे माणसना पगलांनी हालचाल जोइ बहु क्रोध पामेलो राक्षस त्यां आव्यो अने कुमा
रने सुखे सुतेलो जोइ विचार करवा लाग्यो के:—"जे स्थानके जवानी वात माणसोना ध्या
नमां पण न आवे ते स्थानके आ कोइ धिठ पुरुष आवीने सूइ रह्यो छे. आ म्हारा शत्रुने हुं
कया मारथी मारुं? फळ तोडवानी पेठे एना माथाने तोडी नाखुं! के एने नखोवडे चीरी नाखुं!

गदाथी चूर्ण करी नाखु ! के म्होटी अरीवमे ककमे ककमा करी नाखुं ! आ दुरात्माने धगधग ता अग्निमा फेकी दउ ! दमानी पेठे आकाशमा उछाळी दउ ! के उपाडीने समुद्रमा फेंकी दउ ! अजगरनी पेठे गळी जाउ ! के म्हारे घरे आवीने सुखे सूतेला परुणाने न मारु ! केमके घरे आवेला शत्रुने पण मारवो नही कह्यु छे के.—

आगतस्य निजगेहमप्यरे गौरवं विदधते महाधिय ॥
मानमात्मसदनमुपेयुषे भार्गवाय गुरुरुच्चता ददौ ॥

भावार्थ —बुद्धिवंत पुरुषो पोताने घरे आवेला शत्रुनी पण परोणागत करे छे जुओ शुक्र गुरुनो शत्रु छे अने मीनराशि ए गुरुनु स्वग्रह छे, एम छता पण ज्यारे शुक्र मीनराशिए आवे छे त्यारे गुरु तेने उच्चस्थान आपे छे

माटे ज्यासुधी ए पोतानी मेळे न जागे त्यासुधी हु तेने काइपण नहि करु, पछी जे योग्य लागशे ते करीश " आ प्रमाणे विचार करी राक्षस बहार गयो अने ओग्गीवारे बहु भूतोने सा-थे लइ पाछो त्या आव्यो तोपण कुमार सूतो हतो, तेने जोइ राक्षसे कह्यु —" अरे निर्भय ! निर्बुधि ! निर्लज्ज ! तु म्हारा घरथी ऊठ बहार जा ! नहि तो म्हारी साथे युद्ध कर " राक्-

सनां आवां वचन सांभळी कुमारे जागीने कह्युंः—“अरे राक्षसराज! तुं म्हारी निद्रानो भंग केम करे छे? तुं म्हारी निद्रानो भंग करीश तो त्हारी निद्रानो पण भंग थशे. कह्युं छे केः—

धर्मनिंदी पंक्तिभेदी, निद्राछेदी निरर्थकम्॥ कथाभंगी वृथापापी पंचैतेऽत्यंतपापिनः॥

भावार्थः—धर्मनी निंदा करनारो, पंक्तिनो भेद करनारो, वगर कारणे निद्रानो भंग करनारो, कथानो भंग करनारो अने प्रयोजन विना पाप करनारो ए पांच महापापी कहेवायछे.

माटे तुं ताजा घीनी साथे ठंडुं पाणी लइ म्हारा पगने मशळ के जेथी मने झट फरी निद्रा आवे.” तवारे राक्षस विचारवा लाग्योः—“जगत्मां आ पुरुष कांइ अद्भुत चरित्रवाळो देखाय छे, घणी आश्चर्यनी वात छे के ए म्हारी पासे पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इच्छा करे छे. आ वात सिंह पासे हरिण पोताना पगनां तळीयां मशळाववानी इच्छा करे तेवी छे. अहो! शुं एनुं साहसिकपणुं! अहो! शुं एनुं धीठाइपणुं! अने केवुं गंभीरपणुं! वधारे विचार करवाथी शुं? चाल एक वखत तेनुं कहेलुं करुं.”

आवी रीते विचार करी राक्षसे सुगंधीदार ताजा घीनी साथे पाणी लइ कुमारना पग मशळ्या. अहो! जे वस्तु कोइपण ठेकाणे देखाती नथी, संभळाती नथी अने मेळवी शका-

ती नथी, ते वस्तु पुन्यना प्रसादथी मळी शके छे पछी चाकरनी पेठे पोताना पगना तळी-
याने मशळता एवा राक्षसने जोइ रत्नसारे उठीने कह्यु —"हे देव ! मे माणसजातिए तने दु
कम कर्यो छे, ते त्हारे मनमा दया लावी माफ करवो हु त्हारी भक्तिथी बहु सतोप पाम्योछु,
माटे वरदान माग जे त्हारु दुष्कर काम हशे ते पण हुं करीश " कुमारना आवा वचन सा
भळी राक्षस विस्मय पामी मनमा विचार करवा लाग्यो —"अहो ! आतो विपरीत थयु ! जे
मने देवताने ए माणसजाति प्रसन्न थयो, एटलुज नहि पण म्हाराथी न बनी शके एवु का-
र्य करवानी ते इच्छा करे छे आ वात कल्पवृक्ष सेवक पासेथी इच्छितवस्तु मेळववानी इच्छा
करे तेवी बनी छे ए माणसजाति मने देवताने शु आपी शकशे ? माणसनी पासे देवताले
प्रार्थना करवायोग्य कइ वस्तु होय छे ? तोपण तेनी पासेथी कइपण मागुं " आवी रीते वि
चार करी राक्षसे मधुरवचनथी कह्यु —"जे बीजाने इच्छितवस्तु आपे ते पुरुष त्रणलोकमा
दुर्लभ छे, अने याचना करनार माणसना सर्व सद्गुणो याचना करवाथी नाश पामे छे.

कह्यु छे के —लघुर्तूली तृण तस्या स्तृणाचूर्नं तनोऽनिल ॥
ततोऽपि याचकस्तस्मादपि याचकवचक ॥

ज्ञावार्थः—सौथी हलकी धूळ छे, तेथी हलकुं तृण छे, तेथी हलकुं रु अने तेथी हलको पवन छे; ए पवनथी हलको याचक अने तेथी पण याचकने ठगनारो हलको जाणवो. वळी

परपत्थणापवन्नं माजणणि जणेसुएरि संपुत्तं ॥
मा नअरे विधरिज्ज सुपत्थि अन्नंगो कउ जेण ॥

ज्ञावार्थः—हे मात! बीजा पासे याचना करवा जाय एवा पुत्रने तुं जन्म आपीश नहीं, तेमज याचकनी प्रार्थनानो ज्ञंग करनारा पुत्रने तुं उदरमां धारण करीश पण नहीं.

माटे हे कुमार! जो तुं म्हारी याचनानो ज्ञंग न करे तो हुं त्हारी पासे याचना करुं." ते वारे कुमारे कह्युं:—हे राक्षसराज! म्हारी पासेथी जे कार्य सिद्ध थाय तेवुं होय ते कहे." त्यारे राक्षसे कह्युं. "जो एम छे तो सांज्ञळ. तुं आ नगरीनो राजा था, हुं तने योग्य जाणी राज्य आपुं छुं; माटे तुं त्हारी मरजी प्रमाणे राज्यसुख ज्ञोगव. हुं सेवकनी पेठे तने दिव्यज्ञोग अने दिव्यसमृद्धि आपीश; तेमज निरंतर त्हारी सेवा करीश; सर्वे राजाउ त्हारे वश थइने रहेशे; माटे तुं आ एकछत्र राज्य पोताना कवजामां ले." पछी रत्नसारकुमार पोताना चित्तमां विचार करवा लाग्यो के, "आ राक्षसराजा मने राज्य आपे छे, राज्य बहु पुण्यना योगथी म-

ळे छे, परतु ज्यारे में पूर्वे परिग्रहपरिमाणव्रत लीधु त्यारे राज्य ग्रहण करवानो नियम ली-
धो छे हवे हु शु करु? आतो म्होटु विषमसकट आवी पड्यु एक तरफथी कबुल करेलु व
चन जाय छे अने बीजी तरफथी व्रत भग थाय छे हा दैव! हवे शु करु? म्होटा विषमसं-
कटमा आवी पड्योछु" आवी रीते विचार करी रत्नसारकुमारे कह्यु –"हे देव! बीजी माग
णी कर कारण राज्य लेवानो म्हारे नियम छे, तो ते लेवाथी म्हारा नियमनो भग थाय छे
अने व्रतनो भग थयो तोपछी बाकी रह्यु शु? जेनाथी व्रतनो भग थाय एवी सरळता शा का
मनी? जेनाथी कान तूटी जाय एवु सोनु शा कामनु?" त्यारे राक्षसे कह्यु "आ शरीरमा
लोभ, लज्जा, दाक्षिण्य विगेरे सर्व रह्यु छे उत्तमपुरुषो जे कबुल करेलु होय तेने माटे जी-
वितने पण त्यजी दे छे" पछी कुमारे कह्यु "हे राक्षसराज! ते योग्य कह्यु छे, परतु मे गुरु
पासे नियम लीधो छे के, "पापनु स्थान अने अनर्थकारी एवा राज्यने हु नहि धारण करु,
केमके लीधेला नियमनी विराधना करवाथी म्होटु दु ख थाय छे माटे हे महाभाग! जेथी
म्हारो नियम न तूटे एवु दुष्कर काम कहे, के ते पण हु करीश" तेवारे राक्षसे कह्यु "अरे
तें म्हारी प्रथमनी मागणी फोगट करी अने हवे बीजी मागणी करवानु कहे छे! अरे मूढ!

तुं पोताना उपरज कोप पामेलो देखाय छे. क्रोध विगेरेथी जे जीवहिंसा कराय अथवा युद्ध कराय तेमां पाप लागे; परंतु देवताए आपेलुं राज्य लेवुं एमां ते पाप शानुं होय? अरे मूढ! हुं तने राज्य आपुं छुं छतां तुं शामाटे उत्साह नथी पामतो? सुगंधी घी पातां शामाटे "बुबु" एवो शब्द बोल्या करे छे? अरे मूढ! तुं म्हारा म्हेलमां आवी म्हारी शय्यामां सुखे सूइ रह्यो, तें त्हारा पगनां तळीयां म्हारी पासे मशलाव्यां अने हवे म्हारुं कहेलुं हितकारीवचन मानतो नथी तो पछी जो तेनुं फळ." एम कही कुमारने हाथमां पकडी राक्षसे आकाशमां उछाळ्यो, त्यांथी क्रोध पामेला राक्षसे तेने समुद्रमां फेंक्यो, कुमार समुद्रमां पडी पाताळमां पेसी गयो अने त्यांथी पाछो पाणीनी उपर आव्यो एटले राक्षसे तेने बहार काढीने कह्युं:— "अरे मूढ! तुं पोताना कदाग्रहथी शामाटे फोगट मृत्यु पामे छे? हुं तने राज्यसंपत्ति आपुं छुं छतां शामाटे नथी लेतो? जो के हुं देवता छुं तोपण त्हारुं कहेलुं निंदित काम करीश. अरे मूढ! म्हारा कहेला सारा कार्यने पण तुं माणसजाति छतां नथी करतो? अरे! तुं राज्य ले, नहिं तो धोबीनी पेठे म्होटी शीला उपर पछाडी पछाडीने तने मारी नांखीश." एम कही राक्षस कुमारने पकडी पछाडवा माटे शीला पासे लइ गयो, अने कह्युं. "अरे मुर्ख! तुं म्हारुं

कह्युं मान्य अने फोगट मृत्यु न पाम " त्यारे कुमारे कह्यु. "अरे राक्षस! तने जे रुचे ते कर, तु ए बाबतमा मने फोगट शामाटे पूछ्या करे छे?" कुमारना आवा वचन साम्नळी राक्षस बहु प्रसन्न थयो, अने पोतानु कृत्रिमराक्षसरुप त्यजी दइ कोइ देवतारुपे प्रगट थयो, पछी जळ अथवा स्थळमा उत्पन्न थएला पुष्पोनो कुमार उपर वरसाद वरसावतो छतो जयजय शब्द करी कुमारनी पासे आवीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्यो —

हे कुमार! तने धन्य छे, त्हारा सरखा उत्तमपुरुषोथीज आ पृथ्वी रत्नगर्भा कहेवाय छे. हे सत्पुरुष! त्हारी धर्मने विषे आवी दृढता छे ते बहु सारु छे इन्द्रना सेनापति हरिणगमेषी देवताए देखोनी अने म्हारी पासे त्हारी प्रशसा करी, तेथी सर्वे देवताओ विस्मय पाम्या, एवामा सौधर्मदेवलोक अने इशानदेवलोकने विषे नवा इन्द्रो उत्पन्न थया, ते बन्नेमा एक विमानने माटे परस्पर बहु क्लेश थयो बत्रीशलाख विमान सौधर्मदेवलोकमा अने अठावीशलाख विमान इशानदेवलोकमा छे धिक्कार छे! आटला विमान छता तेमणे क्लेश कर्यो लोभने वश थएला चित्तवाळा ते इन्द्रोए परस्पर बहुवार युद्ध कर्या जो के माणसो परस्पर लडता होय तो तेमने बीजा माणसो वारे, देवता युद्ध करता होय तो बीजा देवता वारे, परतु ज्यारे इन्द्रो

पोते युद्ध करवा लाग्या तो पछी तेमने कोण वारे? बन्ने इंद्रोने युद्ध करतां बहु काळ गयो. एक दिवस वृद्ध देवताउए कह्युंः—"माणवकस्थंभने विषे जिनप्रतिमानी दाढा छे, तेना पाणी थी म्होटा दोषो, म्होटा रोगो अने म्होटा वैरो समाइ जाय छे." आवी रीते विचार करी वृद्ध देवताए ते जिनराजनी दाढाना पाणीथी बन्ने इंद्रोने अभिषेक कर्यो, तेथी ते बन्ने इंद्रोए परस्पर वैर त्यजी दीधुं; पछी ते बन्ने इंद्रोने तेमना प्रधानदेवताए पूर्वनी व्यवस्था कही. ते आ प्रमाणेः—"दक्षिणदिशामां जे विमानो छे ते सघळां सौधर्मेंद्रनां छे, तेमज उत्तरदिशामां जे विमानो छे ते सघळां इशानेंद्रनां छे, पूर्व अने पश्चिमदिशामां गोळाकार जे तेर विमान छे, ते सर्व सौधर्मेंद्रनां छे अने तेज पूर्व अने पश्चिमदिशामां जे त्रण खुणावाळां अने चार खुणावाळां विमानो छे तेमां अर्धां सौधर्मेंद्रनां छे अने अर्धां इशानेंद्रनां छे. सनत्कुमार अने माहेंद्रदेवलोकमां पण एज अनुक्रम छे."

प्रधानदेवोनां आवां वचन सांभळी बन्ने इंद्रो एक बीजा उपरनां वेर त्यजी दइ परस्पर प्रीतिवाळा थया. पछी चंद्रशेखरदेवताए हरिणीगमेषी देवताने पुछ्युं केः—"कोइ एवो माणस छे के लोभने वश न थाय. जो के देवताउ पण लोभना वशथी परस्पर युद्ध करे छे तो पछी

बीजाउनी तो शी वात?" तेवारे हरिणीगमेषी देवताए कह्युं –" भाइ! तुं कहे छे ते वात खरी छे, परतु सर्व वस्तुना विषयने विषे लोभ होतो नथी लोभना सवधमा इन्द्राणीने विषे पण क्षोभ न पामे तेवा माणसो होय छे हमणा वसुसारशेठनो पुत्र रत्नसारनामे कुमार छे ते देवताइए आपेला राज्यने पण लेतो नथी. जो के सर्व जीवो लोभरुप पुरमा बूडी जाय छे तोपण ते निर्लोभ चित्तवाळो छे" हे महाभाग रत्नसारकुमार! हरिणीगमेषी देवताना आवा वचन साभळी तेने चद्रशेखरदेवता नहि मानतो वतो त्हारी परिक्षा करवा माटे अ-हि आव्यो, जेणे प्रथम पोतानु राक्षस सरखु रुप बनावी एक शून्यनगर प्रगट कर्यु, सारिका बनावी, त्हारा पोपटसहित पाजराने लइ गयो, छेवट तने समुद्रमा फेंकी दीधो ए विगेरे बीजी पण बहु कदर्थना तने करी, ते पोते हु चद्रशेखरदेवता छु. हे महाभाग! ते म्हारा दुष्ट आचरणनी तु क्षमा कर, मने काइपण आज्ञा आप, अने तुं पोते म्हारी पासेथी काइ वर-दान माग कारणके देवतानु दर्शन निष्फळ न होय" तेवारे रत्नसारकुमारे कह्यु –" हे सुरे श्वर! म्हारे जिनधर्मना प्रसादथी सर्व छे, त्हारी पासेथी काइपण इच्छतो नथी, तोपण त्हारे नदीश्वरतीर्थनी यात्रा करवी" पछी चद्रशेखरदेवताए "बहु सारु" एम कही तेने पोपटस-

हित पांजरुं आपी कनकपुरनगरमां पहोंचाड्यो. त्यां कनकध्वजराजानी आगळ तेनां वखा-
ण करी, तेने बहु मान आपी देवता पोताने स्थाने गयो.
पछी रत्नसारकुमार पोताना ससरा कनकध्वजराजानी रजा लइ बन्ने स्त्री अने सामंत त
था मंत्री विगेरे सहित पोतानी नगरी तरफ चाल्यो, मार्गमां ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजान-
थी सत्कार करातो ते केटलेक दिवसे पोतानी रत्नविशाळानगरीए आवी पहोंच्यो; ते वखते
तेनी म्होटी समृद्धिनो विस्तार जोइ राजा समरसिंह, वसुसारशेठ विगेरे बहु लोकोसहित
सामो जइ म्होटा महोत्सवथी तेने नगरमां तेडी लाव्यो. पछी पोपटे राजा विगेरे सर्व लोक
नी पासे रत्नसारकुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं, ते सांभळी सर्वे लोको चमत्कार पाम्या अने कुमार
नां वखाण करवा लाग्या. पछी रत्नसारकुमार सुखे रहीने आलोकसंबंधी भोग भोगववा लाग्यो.
एक दिवस ते नगरना उद्यानमां श्रीधर्मसूरि समवसर्या, त्यां रत्नसार विगेरे सर्वे लोको वंद-
ना करवा गया, राजा पण वंदना माटे त्यां गयो, सर्वे लोको योग्यस्थानके बेठा एटले आचार्ये
धर्मदेशना आपी, देशना पुरी थया पछी राजाए गुरुने पूछ्युंः—"हे भगवन्! आ रत्नसारना पूर्व
भवनी वात कहो, एणे पूर्वभवे शुं पुन्य कर्युं छे." तेवारे चार ज्ञानना धारणहार गुरुए कह्युंः—

आ जरतक्षेत्रमा राजपुरनामे नगर छे, त्या जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने श्रीसारनामनो कुमार हतो, ते कुमारने त्रण मित्रो हता एक क्षत्रियनो पुत्र, बीजो प्रधाननो पुत्र अने त्रीजो शेठनो पुत्र आ चारे मित्रोमा परस्पर वहु स्नेह हतो

एक दिवस रात्रीना घरमा खातर पाडीने धन लइ जता एवा चोरने कोटवाळे पकडीने राजानी पासे ऊभो राख्यो, राजाए तेने मारी नाखवानी आज्ञा आपी, पछी कोटवाळ चोरने शूळी देवाने ठेकाणे लइने जतो हतो, एवामा श्रीसारकुमारे तेने जोयो कुमारना पूछवा उपरथी कोटवाळे सर्व वात जाहेर करी पछी श्रीसारकुमारे कह्यु –"म्हारी मातना धनने चोरी जनारा ए चोरने हु पोते शिक्षा करीश " एम कही कोटवाळ पासेथी चोरने पाते लइ गाम वहार गयो, त्या कुमारे चोरने चोरी न करवाना सोगन दइ छानी रीते बोडी मेल्यो अहो ! म्होटा पुरुषोने गुनेगार उपर पण दया होय छे पण सर्व माणसोने पाच शत्रु अने पाच मित्रो होय छे, तेथी कोइ पुरुषे राजा पासे जइ चोरने छोडी मेल्यानी वात कही, एटले राजाए कुमारने बोलावी तिरस्कार करीने कह्यु के –"अरे ! त म्हारी आज्ञानो जग कर्यो? राजाना आवा तिरस्कारथी श्रीसारकुमार वहु खेद पामी नगरमाथी चाल्यो गयो कारण

मानवंत पुरुषने मानहानि प्राणहानि करतां वधारे लागे छे. श्रीसारकुमारनी साथे तेना त्रण मित्रो पण चाल्या गया. कह्युं छे केः—

जानीयात् प्रेक्षणे भृत्यान्, बांधवान् व्यसनागमे ॥
मित्रमापदि काले च, भार्यां च विभवक्षये ॥

भावार्थः—कांइ काम पडे त्यारे चाकरोनी खबर पडे छे, दुःख आवे बंधुजनी खबर पडे छे, आपत्तिकाळे मित्रनी परीक्षा थाय छे अने विभवनो नाश थये स्त्रीनी परीक्षा थाय छे.

हवे चारे मित्रो सार्थनी साथे परदेश जता हता, एवामां तेओ एक म्होटा अरण्यमां भुला पड्या, तेथी त्रण दिवस भटकी चोथे दिवसे तेओ कोइ गाममां आव्या; त्यां रसोइ करीने जेटलामां तेओ जमवा बेठा तेटलामां कोइएक जिनकल्पी मुनि त्यां वहोरवा माटे आव्या. पछी भद्रकप्रकृतीवाळा राजपुत्रे चडता परिणामथी मुनिने दान आपी बहु भोगकर्म उपार्ज्युं, ते वखते प्रधानपुत्रे अने शेठपुत्रे ते दाननी अनुमोदना करी; परंतु क्षत्रीपुत्रे तो हीन पुन्यने लीधे एम कह्युं के, "अरे! अमने भुख लागी छे माटे अमारा माटे कांइ राखजो." आवी रीते कहीने तेणे दानांतरायकर्मथी भोगांतरायकर्म बांध्युं.

पछी जितशत्रुराजाए चारेने पाग बोलावी श्रीसारने राज्य, प्रधानपुत्रने प्रधानपद, शेठना पुत्रने शेठपद अने क्षत्रीपुत्रने सेनापतिपणु आप्युं पछी चारे जणाउ पोतपाताना पदने जोगवी अनुक्रमे मृत्यु पामीने श्रीसार रत्नसार थयो, मत्रीनो पुत्र अने शेठनो पुत्र ए बन्ने जणा रत्नसारनी आ बन्ने स्त्रीउ थइ अने क्षत्रीपुत्र दानातरायकर्मने लीधे पोपट थयो रत्नसारे पाछला जवमा जे चोरने ठोभाव्यो हतो, ते तापसव्रत लइ मृत्यु पामी चङ्चूडनामे देवता थयो, तेणे रत्नसारनी सहाय्य करी ”

आ प्रमाणे रत्नसारनुं पूर्वजवनु चरित्र सांजळी राजा आदि सर्व लोको आदरथी सुपात्र दानने विषे यत्नथी आदर करवा लाग्या अने जिनधर्मने विषे सावधान थया रत्नसारकुमार पण पूर्वजवना पुन्यने लीधे बन्ने स्त्रीउसहित विविधप्रकारना जोग जोगववा लाग्यो, तेमज धर्मकार्य पण करवा लाग्यो, तेणे रथयात्रा अने तीर्थयात्रा करी, सोनाना तेमज रुपाना जिनबिंब करावीने प्रतिष्ठा करवापूर्वक जिनशासननी प्रजावना करी तेना सगथी तेनी बन्ने स्त्रीउ पण धर्मकार्य करवा लागी पछी ते रत्नसारकुमार पण्डितमरणथी मृत्यु पामी अच्युत देवलोकने विषे देवता थयो, त्याथी चवी महाविदेहक्षेत्रमा उत्पन्न थइ अने जिनधर्मनु आराधन करी सिद्धिपद पामशे ॥ इति रत्नसारकुमारनी कथा ॥

(श्री महावीरप्रभु कामदेवादिश्रावकोने कहे छे के):—"हे भव्यजनो! तमे मुनिदानना प्रभावने अने परिग्रहपरिमाण उपर रत्नसारकुमारना दृष्टांतने सांभळी ते व्रत उपर आदर करो." जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे धर्मउपदेश सांभळी कामदेवश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे श्रावकधर्म आदर्यो. त्यारपछी तेणे घरे जइ पोतानी स्त्री भद्राने धर्मप्राप्तिनी वात कही. भद्राए पण शिवानंदानी पेठे धर्म आदर्यो. पछी जिनराजे कहेलो श्रावकधर्म पाळतां चौदवर्ष गयां. पंदरमा वर्षने विषे कामदेवश्रावके विचार्युं के, "आटला वर्षसुधी में फक्त कुटुंबनुं पालन कर्युं छे, तो हवे अगीयारपडिमा धारण करुं तो सारुं." आवी रीते मनमां विचार करी पोताना कुटुंबीलोकोने बोलावी अशन, पान, खादिम, स्वादिम विगेरे भोजनथी संतोष पमाडी पूछ्युं:—"हे महानुभावो! जो तमे आज्ञा आपो तो हुं म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी अगीयारपडिमा वहुं." पछी कुटुंबीलोकोए आज्ञा आपी एटले म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी पोते (कामदेवश्रावक) पौषधशाळामां गयो, त्यां पौषधशाळाने पूंजी दर्भनो संथारो करी तेना उपर बेसी आणंदश्रावकनी पेठे जिनेश्वरनुं स्मरण करतां भावथी अगीयारपडिमा वहन करी.

एक दिवस रात्रीए कोइ मिथ्यादृष्टिदेवताए भयंकर पिशाचनुं रुप धारण करी पौषधशा-

लामा आवीने कायोत्सर्गे रहेला कामदेवश्रावकने कह्युं –"हे कामदेवश्रावक ! तुं स्वर्गना सुखने अने मुक्तिना सुखने इच्छे छे, अने तु धर्मने विषे बहु म्हाह्यो छे, परन्तु जो तु सम्यक्त्वा दिकने नहि त्यजी दे तो हु आ तरवारवडे ल्हारा कडके कडका करी नाखीश ! अने तेथी तु अकाळे मृत्यु पामी अनन्त दुःख पामीश माटे तु व्रतोने त्यजी दे अने भोगो भोगव, तेमज आहार पण कर हे कामदेव ! तु आ कष्ट शामाटे करे छे ?" पिशाचना आवा वचन सांभ ळीने पण निर्भय अने उद्वेग नहि पामेलो एवो कामदेव शान्तचित्तथी धर्मध्यान करतो हतो, तेथी देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो अने निर्भय जाणी फरीथी कह्यु –' हे कामदेव ! भोगोने भोगव अने व्रतोने त्यजी दे " देवताए आवी रीते तेने बे त्रणवार कह्यु तोपण कामदेव ध्यानथी चळ्यो नहीं. पछी क्रोध पामेलो देवता भ्रकुटी चढावी तरवारवडे तेना कडके कडका करवा लाग्यो. कामदेव पण तीव्रवेदना सहन करतो शुभ ध्यानथी श्री वीरप्रभुनु ध्यान धरवा लाग्यो कह्यु छे के –

धीराणकायराण य कसवट्टो सकम्मे समावडिए ॥
नियमपरिपालणेसु सुत्था वत्था वसव्वांवि ॥

भावार्थः—नियम पाळवामां स्वस्थ एवी सर्व अवस्था एज धीर अने कायर पुरुषोने संकट आवी पडे छते कसोटी छे.

पछी देवताए विलखा थइ हाथीनुं रुप करी गर्जना करवापूर्वक सूंढने उछाळतां छतां कह्युं केः—“जो तुं व्रतादिकने नहिं त्यजी दे तो हुं तने आकाशमां उछाळी पगवडे कचरी नांखीश,” इत्यादि वचनोथी पण कामदेवश्रावक धर्मध्यानथी चल्यो नहीं. पछी हाथीए बे त्रण वार तेने आकाशमां उछाळ्यो, तोपण ते धर्मध्यानथी चल्यो नहीं. वळी आकाशमां उछाळी दंतोशळथी झीली लइ पगवडे माटीनी पेठे मर्दन कर्यो, ते वेदना पण कामदेवश्रावके सहन करी. पछी देवताए हाथीनुं रुप त्यजी दइ म्होटा शरीरवाळुं अने राता नेत्रवाळुं सापनुं रुप विकुर्व्युं, अने फुंफाडा मारतां त्यां आवीने कह्युंः—“हे कामदेव! व्रतने त्यजी भोग भोगव, नहिंतो त्हारा शरीर उपर चडी गळे त्रण आंटा दइ डंश दइश, तेथी त्हारे मृत्यु पामीने दुर्गतिमां जवुं पडशे.” सापनां आवां वचन सांभळी कामदेव विशेषे धर्मध्यान करवा लाग्यो. पछी क्रोध पामेला सापे तेना शरीर उपर चडी गळामां त्रण आंटा दइ डंश कर्यो, तेनी बहु वेदना थया छतां पण कामदेव धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं, तेथी विलक्ष थएला देवताए

सापनु रुप त्यजी दइ माथे मुकुट, अने काने कुन्डळ विगेरेथी सुशोभित एवा दिव्यरुपधारी देवतापणे प्रगट थइ कह्यु –"हे कामदेव! त्हारा जीवितने धन्य छे, तु कृतार्थ अने वखाणवा योग्य छे, तु शुभ लक्षणवाळो अने कृतपुण्य छे, त्हारी जिनधर्मने विषे दृढ श्रद्धा छे, केमके घोर उपसर्ग कर्या छता त्हारु मन मेरुपर्वतनी पेठे स्थिर रह्यु हे श्रावक! पेहेला देवलोकमा देवसभाने विषे बेठेलो इन्द्र आ प्रमाणे त्हारी प्रशसा करतो हतो

"हे भव्यदेवो! साभळो भरतक्षेत्रमा चपानगरीने विषे कामदेव नामे श्रावक वसे छे, ते सर्वे देवताओए करीने पण धर्मथी चळे तेवो नथी "इन्द्रना आवा वचन साभळी तेने नही मानतो अमरसेन नामनो हु देवता अहि आव्यो, अने तने आ सघळा उपसर्गो मे कर्या, छता तु धर्मथी चाल्यो नही देवताओने इन्द्रे कहेलु खोटु होय नही माटे हे सत्पुरुष! म्हारा अपराधने माफ कर" एम कही देवता तेने खमावी, त्रण प्रदक्षिणा देइ, पोताने स्थानके गयो

पछी कामदेवश्रावक पोताने उपसर्गरहित जाणी सवारे कायोत्सर्ग पारी, जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वदना करवा गयो, त्या वीरप्रभुने वदन करी योग्यस्थाने बेठो, एटले जिनेश्वरे धर्मोपदेश आप्यो देशनाने अते देव अने माणसोनी सभामा प्रभुए कह्यु –"हे

कामदेव! आज रात्रीए कोइ देवताए प्रगट थइ तने बहु उपसर्गो कर्या हता, ते उपसर्गो ने तें सारी रीते सहन कर्या. देवताए हाथीनुं रुप करी सूंढवडे तने आकाशमां उछाळ्यो, त्यांथी पडता एवा तने दांतोवडे विंध्यो, पगवडे कचर्यो, ते सर्व वेदना सहन करतां छतां पण तुं धर्मध्यानथी चुक्यो नहीं; छेवट ते देवताए सापनुं रुप करी त्हारा शरीर उपर चडी गळामां त्रण आंटा दइ तने डंश दीधो, तेथी त्हारा शरीरमां बहु वेदना थइ छतां तुं धर्मध्यानथी चुक्यो नहीं. पछी ते देवता पोतानुं उत्तमरुप धारण करी तने वखाणवापूर्वक खमावी पोताने स्थानके गयो." आ प्रमाणे कामदेवश्रावकने कहीने फरी जिनेश्वरे कह्युं:—"हे साधुओ! हे साध्वीओ! श्रमणोपासकश्रावको पण तिर्यंच, माणस अने देवताए करेला उपसर्गो सहन करे छे. उपदेशमाळामां कह्युं छे केः—"कामदेवश्रावक देवताथी पण चळ्यो नहीं, माटे साधु पुरुषोए उपसर्गो विशेषे सहन करवा."

पछी हर्ष पामेलो कामदेवश्रावक बहु प्रश्नो पूछी श्री वीरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर गयो, अने श्री वीरप्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. आणंदश्रावकनी पेठे कामदेवश्रावक पण अगीयार पडिमा वही, वीस वर्षसुधी जिनधर्म पाळी, मनमां श्री वीरप्रभुनुं स्मरण करता

छता धर्मध्यानमा लीन थइ, सलेखना करी, एक मासना अनशनव्रतथी मृत्यु पामी पहेला देवलोकमा अरुणाङ्गनामना विमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पुछ्यु के –"हे स्वामी ! ते कामदेवश्रावक सौधर्मदेवलोकथी चवी क्या उत्पन्न थशे ?" त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्यु –"हे गौतम ! कामदेवश्रावक पहेलादेवथी चवी महाविदेहक्षेत्रमा महासमृद्धिवाळा कुळने विषे उत्पन्न थशे, त्या चारित्र लइ शाश्वतसुखने पामशे ॥ इति कामदेवश्रावकनुं चरित्र ॥

॥ इति श्री वाचकरत्न लाभरत्नगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली गद्यबंध वर्धमानदेशनामा कामदेवश्रावकने प्रतिबोध नामे बीजो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ३ जो ॥

॥ चुलणीपितानुं चरित्र ॥

हवे जेवी रीते श्री महावीरप्रभुए कह्युं हतुं, तेवी रीते श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुलणीपितानुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां वाराणसी नामे नगरी छे, ते नगरीमां जितशत्रुनामे राजा राज्य करतो हतो, त्यां चुलणीपिता नामे गृहस्थशेठ रहेतो हतो; ते शेठने श्यामानामनी स्त्री हती. ते नगरीमां कोष्टकनामे यक्षचैत्य हतुं. चुलणीपिताशेठ बहु धनवान हतो, तेने आठक्रोड सोनामहोरो निधानरुपे पृथ्वीमां दाटेली हती, आठक्रोड व्याजे मूकेली हती, आठक्रोड व्यापारमां रोकायेली हती. वळी तेना घरने विषे आठ गोकुळो हतां, बीजो पण आणंदश्रावकनी पेठे तेना घरने विषे लक्ष्मीनो विस्तार हतो. तेथी चुलणीपिताशेठ श्यामास्त्रीसहित विविध प्रकारनां सुखो भोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता वाराणसीनगरीना कोष्ट-

कचैत्यने विषे समवसर्या, ते वखते त्यां देवताउए समवसरण रच्यु, तेमा बारपर्षदा नेगी थइ चुलणीपिता पण जिनेश्वरनु आववु सान्नळी वहु हर्षथी त्या गयो, अने प्रभुने त्रण प्रदक्षिणा पूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके वेगो पठी श्री प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो के, "हे न्नव्यजनो! तमे कुटुंब, धन, घर, यौवन, स्त्री अने देहादि सर्व अनित्य जाणी जैनधर्म आदरो ते धर्म साधु अने श्रावक एवा न्नेदथी वे प्रकारनो छे उत्तम प्रकारे आदरेलो धर्म आलोकना अने पर लोकना सुखो आपे छे जे पुरुष जिनधर्मरुप अमृतना ऊरामा निरंतर स्नान करे छे, ते पुरुष वहु पापथी मलिन होय तोपण सहस्समल्लनी पेठे पवित्र थाय छे" आवा प्रभुना वचन सा न्नळी श्री गौतमस्वामीए पूछ्यु –"हे जिनराज! ते सहस्समल्ल कोण हतो? अने ते पापथी म लिन शीरीते थयो वळी फरी पवित्र केम थयो? तेवारे जिनराजे कह्यु –हे गौतम! सान्नळ –

॥ सहस्समल्लनी कथा ॥

कछदेशमा कौशावीनामनी नगरी छे, ते नगरीमा सहस्समल्लनामनो वाणीयानो पुत्र रहेतो हतो, ते वीजाने छेतरवामा चतुर, जुठु वोलनारो, सात व्यसनने विषे अन्न्यासवाळो, सर्व लोकोनु खोटु करनारो, दुष्टचित्तवाळो, व्यसनमा लयलीन थएलो अने निरंतर चोरी

करनारो हतो; वळी ते पाखंम करवामां, माया करवामां अने नाना प्रकारना देशनी न्नाषा जाणवामां कुशळ हतो; तेमज वाणीयाना अने ब्राह्मणना वेष धरवामां चतुर हतो. ते कौशांबीनगरीमां रत्नसारनामनो एक म्होटो शेठ रहेतो हतो, ते शेठ रत्नोनो व्यापार करतो हतो.

एक दिवस सहस्समल्ल म्होटा साहुकारनो वेष लइ ते रत्नसारशेठनी डुकाने गयो, त्यां तेणे पूछ्युं के:—"हे शेठ! तमारे त्यां रत्नो छे?" शेठे कह्युं. "हा बहु छे." सहस्समल्ले कह्युं. "मने देखामो." शेठे तेने रत्नो देखाड्यां. सहस्समल्ले पूछ्युं. "रत्नो आटलांज छे के वीजां छे?" शेठे कह्युं. "वीजां पण बहु छे." एम कही शेठे वीजां पण बहु रत्नो तेने देखाड्यां, मूल्य पण कह्युं. पछी सहस्समल्ले कह्युं. "मूल्य काले आपीश." शेठे कह्युं. "हुं नधारे आपतो नथी." एम कही शेठे रत्नो पाछां मूक्यां, एटले रत्नोनुं ठेकाणुं जोइ ते सहस्समल्ल घेर गयो. पछी रात्रीए वीर पुरुषनो वेष लइ सहस्समल्ले ते शेठनी डुकानमां खातर पाम्युं. प्रथम न्नींतमां एक म्होटुं वाकुं पामी तेणे पोताना पग अंदर घाल्या, ते वखते शेठनो पुत्र डुकाननी अंदर सूतो हतो ते जागी गयो, तेणे चोरना बे पग पकड्या. बन्ने जणा परस्पर खेंचवा लाग्या तेथी सहस्समल्लनुं शरीर बहु घसायुं. छेवट शेठना पुत्रे दया आववाथी तेने छोमी

दीधो तेथी ते नाशीने पोताने घेर जतो रह्यो आ सर्व वात शेठना पुत्रे सवारे पोतानी माने कही, कारण कहेवायोग्य वात पुज्यमाणसनी आगळ कहेवी जोइए सहस्समल्लचोर पण शरीर घसाराने लीधे पीडा थवाथी पोकार करवा लाग्यो, ते वखते तेनी माए कह्यु "हे पुत्र! जे पारकु धन चोरे छे तेने सारणनामना जुगारीनी पेठे रात्रे सहन करवु पडे छे" तेवारे सहस्समल्ले पुछ्यु "हे माता! ते सारण कोण हतो? तेणे चोरी शी रीते करी, अने ते शी रीते दुःखी थयो?" त्यारे तेनी माए कह्यु —

उज्जेण नगरीमा सारण नामनो, जुगारी रहेतो हतो, ते पोतानु सघळु धन जुगारमा हारी गयो हतो, तेथी रातने वखते छानी रीते लोकोना घेर घेर भमतो हतो एक दिवस एक वाणीयाना घरने विषे वात थती हती ते तेणे साम्भळी शेठे कह्यु —"हे पुत्र! तु आपणा घर माथी दशहजार सोनाम्होरो लइ क्याइ दाटी आव, कारणके ते कोइ आपत्ति वखते काम आवशे" पुत्रे कह्यु —"वहु सारु, तेम करीश" आ वात वहार उभेला सारणे साम्भळी तेथी ते स्मशानमा जइ पोतानो श्वास बध करीने पड्यो, एवामा पिता अने पुत्र दशहजार सोनाम्होरो लइ त्या दाटवा माटे आव्या. पछी एक ठेकाणे धन मूकी पिताए पुत्रने कह्यु —अरे

पुत्र! स्मशानमां तुं जो, केमके कोइ छानी रीतें आवीने सूतेलो पुरुष आपणने जोतो न होय! पछी पुत्र स्मशानमां पमेलां मम्दांउने जोतो जोतो ज्यां सारण पड्यो हतो त्यां आव्यो. शेठना पुत्रे बीजां मम्दांनां शरीर कोइ कोइ ठेकाणेथी छेदायलां दीठां हतां, पण आ सारण नुं शरीरतो तेणे कोइ ठेकाणेथी छेदायलुं न दीठुं, तेथी शेठना पुत्रे तेनुं सर्व शरीर तपास्युं, म्होंढानो अने नाकनो पवन बंध करीने जोयो, थोमे दूर गया पछी फरी पाछा वळीने तपास्यो. पछी तेणे पितानी पासे जइने कह्युंः—"हे तात! में स्मशानमां सर्व ठेकाणे जोयुं, तो सर्व ठेकाणे खवाइ गयेला शरीरवाळां मम्दां पड्यां छे, परंतु एक ठेकाणे आखा शरीरवाळुं एक मम्डुं पम्युं छे," तेवारे पिताए कह्युंः—अरे पुत्र! कोइ धुतारो आवीने न पड्यो होय? फरी जइ बराबर तपास कर." पुत्रे फरी त्यां जइ बरावर तपास करी अने पछी सारणने वस्त्रे पग पकमी केटलेक दूर सुधी घसरड्यो. वळी फरी पितानी पासे आवीने कह्युं. "हे तात! ते पण निश्चे मरी गयेलो छे." त्यारे पिताए फरी कह्युंः—"हे पुत्र! त्यां जइ तेना नाक कान कापी लाव त्यारे मने निश्चय थाय." पछी पुत्रे त्यां जइ तेना नाक कान कापी लावी पिताने देखाड्या, परंतु ते धूर्त सारण धनना लोभथी पोताना नाक कान कपाती वखते कांइपण बो

छ्यो नहीं पछी पृथ्वीमा धन माटी पिता पुत्र बन्ने जणा घरे आव्या पाछळथी धूर्त सारण माटेला धनने ठेकाणे आव्यो अने सर्व धन काढी लइ पोताने घेर गयो अहो ! अधम माणस नी साथे धन पोतानी इच्छा प्रमाणे विलास करे छे."

पछी बीजे दिवस पिताए पुत्रने कह्यु.—"हे पुत्र ! स्मशानमा जइ माटेला धनने जोइ आव." पुत्रे स्मशानमा जइ जोयु तो धन दीठु नहीं, तेथी तेणे घेर आवी ते वात पिताने कही पछी शेठे पोते स्मशानमा जइ जोयु तो धन दीठु नहीं, तेथी ते बहु खेद पाम्यो पछी तेणे घेर आवी पुत्रने कह्युं —"हे पुत्र ! ते धुताराए निश्चे आपणने छेतर्या छे अरे पुत्र ! नगर-मा जइ नाक कान कापेला पुरुषनी शोध करीए" पछी पिता पुत्र बन्ने जणा ते पुरुषनी शोध करवा लाग्या एक दिवस तेमणे ते कपायला नाक कानवाळा पुरुषने दीठो पछी निश्चय थवा थी तेनो हाथ पकडी एक बाजुए लइ जइने कह्यु.—अरे धीर ! तें बहु दुष्कर काम कर्युं छे, तु धैर्यधारी पुरुषोमा उत्तम देखाय छे" तेवारे धुर्त सारणे कह्यु —"हे शेठ ! धनने माटे कयो पुरुष दुःख सहन नथी करतो ?" त्यारे शेठे कह्यु —"तें वापर्युं एटलु गयु, परतु बाकीनु धन पाछु आप." पछी धूताराए कह्युं —"हे शेठ ! जे खाधु ते खाधु, बाकीनु तमने पाछु आपुछु,

परंतु आ वात तमे राजानी आगळ कहेशो नहीं." एम कही सारणे बाकीनुं धन शेठने सोंप्युं. शेठे पण धुतारा सारणने संतोष पमाडी गेम्ही मूक्यो.

सहस्समल्लने तेनी मा कहे छे केः—"हे पुत्र! माटे जे माणस पारकुं धन चोरे छे ते बहु वेदना सहन करे छे, तो तुं पण दीनपणुं त्यजी दइ पीडा सहन कर." माताए कहेलां वचन सांभळी हर्ष पामेलो सहस्समल्ल अनुक्रमे साजो थयो अने फरी पण चोरी करवा लाग्यो. एक दिवस तेणे पुरोहितना घेर खातर पाडी बहु धन लावी मानी आगळ मूक्युं, त्यारे माए पूछ्युं. "आ क्यांथी लाव्यो." सहस्समल्ले कह्युंः—"हे मा! तमारे तेनी शी फीकर. तमे सवारे नगरमां जइ लोकनी वाणी सांभळी मने कहेजो." पछी सवारे मा नगरमां गइ, त्यां एक ठेकाणे बहु स्त्रीओ भेगी थइ परस्पर वातो करती हती. एक स्त्रीए कह्युंः—"आजे पुरोहितना घरे कोइ चोरे खातर पाड्युं." बीजीए कह्युंः—"चोर जड्यो के नहीं?" पहेलीए कह्युंः—पुरोहिते ते वात राजाने कही, एटले राजाए नगररक्षकलोकोने बोलावी तिरस्कार करवापूर्वक बहु ठपको आप्यो. ते वखते राजानी पासे बेठेला धनसारशेठे कह्युंः—"महाराज! ते चोर बहु धन लइ म्हारी दुकाने लुगडां विगेरे लेवा आवशे ते वखते हुं तेने पकडीश." वळी ते

वखते पासे ऊभेलो एक हजाम बोली ऊठ्यो "महाराज! ते चोर हजामत करावा अने नख ऊतरावरा म्हारे त्या आवशे त्यारे हु तेने पकडी आपना पासे लावीश"

आ प्रमाणे जेगी थएली स्त्रीऊना वात थती हती, ते साभळी सहस्रमल्लनी माए घेर आवी पुत्रने सर्व वात कही पछी ते सहस्रमल्लचोर वाणियानो वेष लइ हजामने घेर गयो, हजामे तेने आसन आप्युं, सहस्रमल्ल तेना ऊपर वेठो, हजामे तेना नख ऊतार्या अने न्हव राव्यो, परतु सारा शेठनो वेष होवाथी हजामे तेने ऊळख्यो नही. न्हाया पछी लुगडा विगेरे पहेरीने सहस्रमल्ले तेने कह्यु –"अरे हजाम! आ त्हारा पुत्रने म्हारी साथे मोकल, हु तेने बजारमाथी नख ऊतारवानु मूल्य आपी दऊ" पछी हजामे मूल्य लेवा माटे पोताना पुत्रने तेनी साथे मोकल्यो. सहस्रमल्ल पण त्याथी ऊठी धनसारशेठनी दुकाने गयो, शेठे तेने सारा लुगडा अने घरेणा पहेरेला होवाथी कोइ म्होटो शेठ जाणी वेसवा माटे आसन आप्यु सहस्रमल्ले तेना ऊपर वेसीने कह्यु –"वहु सारा लुगडा देखाडो म्हारे लेवा छे पछी शेठे लुगडा लावीने देखाड्या अने मूल्य कह्यु तेवारे सहस्रमल्ले कह्यु शेठ! साभळो हु रुपीया साथे लेतो आव्यो नथी, माटे ज्यासुधी रुपीया लइने आवु त्यासुधी आ छोकराने पासे वेसारी बराबर

साचवी राखजो." भोळा शेठे ते वात कबुल करी एटले सहस्समल्ल लुगडां लइ घेरे गयो; त्यां तेणे सघळां नवां लुगडां माने सोंप्यां अने कह्युं केः—"फरी तमे लोकोनां वचन सांभळी आवीने मने कहो." पछी माए नगरमां जइ लोकोनी वातो सांभळी आवी पुत्रने कह्युंः—

हे पुत्र! धनसारशेठे अने हजामे राजानी आगळ फरीयाद करी छे केः—"हे राजन्! अ मने पण चोर छेतरी गयो छे.' ते वखते पासे ऊभेला एक सोदागरे कह्युं केः—'महाराज! ते चोर म्हारी पासे सारा घोडा खरीदवा आवशे, ते वखते हुं तेने पकडीश.' वळी कामपताका वेश्या पण बोली ऊठी केः—"हे पृथ्वीनाथ! सांभळो. म्हारुं घर छोडी चोर लोको बीजे कोइ ठेकाणे जता नथी, माटे ज्यारे ते चोर म्हारा घेरे आवशे त्यारे हुं तेने पकडीश.' ते वखते राजाए बहु सारुं एम कह्युं."

मानां आवां वचन सांभळी सहस्समल्ल सार्थवाहनो वेष लइ सोदागरनी पासे गयो, सोदागरे तेने सारो माणस जाणी बेसवा माटे आसन आप्युं, पछी परस्पर बन्ने जणा वातो करवा लाग्या, एटले सहस्समल्ले कह्युंः—"हे सोदागर! तमे नगरनी बहार शामाटे उतारो करीने पड्या छो? सोदागरे कह्युंः—"अरे भाग्यवंत! अमारुं नगरमां घर नथी माटे बहार भ

तारो कर्यो छे" तेवारे सहस्समल्ले कह्युं –"म्हारे घरे चालो" सोदागरे कह्युं "पारके घरे र हेता मने घणी शका थाय छे" सहस्समल्ले कह्यु "मित्र पोताना मित्रने घरे रहे एमा शका होयज नहीं, अने जो शका थाय तो ते मित्रपणु कृत्रिम जाणवु जेनु मन जेनी साथे मळे लु छे तेना घरमा अथवा धनमा काइपण शका करवी नहीं" सहस्समल्लना आवा वचन साम्भळी सोदागर विचार करवा लाग्यो "अहो! आ पुरुषनो प्रभाव बहु म्होटो देखाय छे! शी एनी म्होटाइ! शु एनु वीरपणु!! आ कोइ उत्तम पुरुष देखाय छे, माटे तेनी विनतीनो भग करवो न जोइए" एम विचारी सोदागरे कह्यु –"हे सत्पुरुष! तमे जे कहो छो ते नि-श्चे म्हारे करवु जोइए" तेवारे सहस्समल्ले कह्यु –"तो चालो म्हारे घेर" सोदागर ते कबुल करी तेयार थयो, एटले सहस्समल्ल आगळ थयो अने अनुक्रमे कामपताकावेश्याने घेर तेम्ने लाव्यो पछी सहस्समल्ले वेश्यानी पासे जइने कह्यु –"हे कामपताका! आ सोदागर त्हारे घेर रहेवा माटे आव्यो छे, माटे तेने रहेवा सारु मकान आप" तेना आवा वचन साम्भळी कामपताका सामी जइ सोदागरने पोताना घरमा तेम्ने लावी, घोम्ने सारा ठेकाणे बधाव्यो सोदागर पण सहस्समल्लनु घर धारी त्या सुखे रह्यो. पछी सहस्समल्ल वेश्या पासे गयो, वे

श्याए तेने आसन आपी उना पाणीथी तेना पग धोवानो आरंभ कर्यो, ते वखते सहस्समल्ल कह्युंः—"हे कामपताका! हमणां पग धोवानी कांइ जरुर नथी, कारण अत्यारे राजाने मळवानो वखत जाय छे माटे तुं त्हारां घरेणां मने पहेरवा आप. हुं हमणां राजानी पासे जइ आवी तने पाछां सोंपीश." पछी वेश्याए तेने घरेणां काढी आप्यां, ते लइ सहस्समल्ल सोदागरनी पासे आवीने कह्युं. "भाइ! म्हारे अत्यारे राजाने मळवा जवानो वखत छे माटे तमारो जे सारो घोडो होय ते मने बेसवा माटे आपो." तेवारे सोदागरे तेने सारो घोडो आप्यो. पछी सहस्समल्ल घोडा उपर चडी घरेणां लइ पोताने घरे आव्यो.

हवे बहु वखत गयो पण ते पाछो आव्यो नहीं, एटले कामपताकावेश्याए राजदरबारमां आवीने कोइ पुरुषने पूछ्युं के. "आजे घोडा उपर बेसी कोइ पुरुष अहिं आव्यो हतो?" तेवारे ते पुरुषे कह्युं. "अहिं कोइ आव्यो नथी." पछी वेश्याए पाछा पोताने घेर जइ सोदागरने पूछ्युं. "ते पुरुष हजुसुधी केम नथी आव्या?" सोदागरे कह्युं. "ते म्हारो घोडो लइने गयो छे." वेश्याए कह्युं. "म्हारां पण घरेणां लइ गयो छे. हाय! हाय! निश्चे ते धूताराए आपणने छेतर्या छे." त्यारे सोदागरे कह्युं. "जो ते साचुं होय तो हुं पण छेतरायो छुं. कारण म्हारो सा

रो घोमो ते लइ गयो छे" पछी बन्ने जणाए राजानी पासे फरीयाद करी, ते वखते राजाए नगरना रक्षक तलारने बोलावीने कह्यु "अरे तलार! तु पाच दिवसमा चोरने पकडी म्हारी पासे लाव" तेवारे तलारे ते कबुल कर्यु

आ सर्व वात सहस्समल्लनी माए नगरवासी स्त्रीओने म्होढेथी साजळी पोताना पुत्रने कह्यु के —"हे पुत्र! आजे राजाए कोटवाळने पाच दिवसमा चोर पकडवानुं कह्यु छे, माटे तु त्हारु पोतानु सावचेतथी रक्षण करजे तेवारे सहस्समल्ले कह्यु "मा! तमारे जरा पण भय राखवो नहीं, जो ते तलारना घरनु सर्व धन लइ आवु तोज हु तमारो पुत्र खरो" एम कही ते ब्राह्मणनो वेश लइ नगरमा गयो, अने एक देवमदिरमा जुगटुं रमवा लाग्यो एक दिवस तलारे तेने जुगटु रमता दीठो तेथी ते तलार पण तेनी साथे जुगटु रमवा लाग्यो ते वखते तेणे होडमा पोताना नामवाळी वीटी सहस्समल्लने आपी एवामा राजानो द्वारपाळ त्या आवी तेने कहेवा लाग्यो —"अरे तलार! महाराजा तने बोलावे छे, माटे झट चाल" पछी तलार राजानी पासे गयो एटले सहस्समल्ले तलारने घरे जइ तेनी स्त्रीने कह्यु —"हे भद्र! त्हारा घरमा सारा सारा घरेणा विगेरे जे वस्तु होय ते मने आप" त्यारे स्त्रीए कह्यु

"तने कोणे मोकल्यो छे?" तेणे कह्युं. "कोटवाळे मने मोकल्यो छे." पछी स्त्रीए फरी पूछ्युं. "ते क्यां गया छे?" त्यारे सहस्समल्ले कह्युं. "तेने मजबुत बंधनथी बांधीने राजाना सीपाइओ राजा पासे लइ जता हता, त्यां रस्तामां तेणे जतां जतां मने कह्युं. "अरे पुरुष! तुं म्हारा घरमांथी सारी सारी वस्तु लइ त्हारा घरमां राखजे." एम कही तेणे पोताना नामनी वींटी मने ओंधाण माटे आपी छे; माटे तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तुओ मने आप." पछी त्रास पामेली स्त्रीए वींटी जोइ विश्वास पामी पोताना घरनी सारी सारी वस्तु तेने आपी, ते लइ सहस्समल्ल तुरत पोताने घेर आव्यो.

हवे तलार पण थोमो वखत गया पछी घेरे आव्यो, त्यारे स्त्रीए तेने पूछ्युं:—"हे नाथ! तमे शी रीते छुटीने घेर आव्या?" तेवारे तलारे कह्युं. "मने कोणे बांध्यो हतो?" स्त्रीए कह्युं. "राजाए." तलारे कह्युं. "तने कोणे कह्युं?" स्त्रीए कह्युं. "तमे मोकलेला माणसे. तेणे तमारा हाथनी वींटी मने देखाडीने कह्युं के "तुं त्हारा घरनी सारी सारी वस्तु आप, हुं म्हारा घरमां मुकुं." त्यारे तलारे कह्युं. "मने कोइए बांध्यो नथी अने छोड्यो नथी." एटले स्त्रीए कह्युं. "स्वामी! निश्चे ते धूतारो आपणने छेतरी गयो." पछी तलारे राजानी पासे जइने

कह्यु "महाराज ! ते धूतारो चोर मने पण छेतरी गयो छे " तलारना आवां वचन साम्भळी राजाए कोप करीने कह्यु "अरे ! तमे सर्वे उभा रहो, ते चोरने हु पोतेज पकडीश जो ते पाताळमा पेसी जाय, आकाशमा जतो रहे अथवा समुद्रमा सताइ जाय तोपण हु तेने पकड्या विना छोडनार नथी " तेवारे तलारे कह्यु –"महाराज ! आप पोते ते चोरने पकडो एमा सन्देह शो ? मेघ पोते वरसवा लागे तो पछी दुकाळ केटलो वखत टकी रहे ?"

आ सर्व वात लोकोना म्होढेथी साम्भळी सहस्त्रमल्लनी माए पुत्रने कही अने कह्यु के, "हे पुत्र ! हवे त्हारा जीवतरनो संशय थइ पड्यो छे, कारण राजाए पोते क्रोध पामीने एवी प्रतिज्ञा करी छे के, ते चोरने हु पोते पकडीश " त्यारे सहस्त्रमल्ले कह्यु –"माता ! तमारे जरा पण भय पामवो नहीं, तमे म्हारु काम जुओ "

पछी सहस्त्रमल्ले राज्ये ब्राह्मणनो वेश लइ राजमंदिरना बारणा आगळ आवी द्वारपाळने कह्यु –"हे द्वारपाळ ! तु राजानी पासे जइने कहे के, "अङ्गमर्दन करवामां चतुर एवो कोइ परदेशी ब्राह्मण आव्यो छे वळी ते विविध प्रकारना शास्त्र पण जाणे छे " पछी द्वारपाळे ते खबर राजाने आपी एटले राजाए कह्यु "तेने झट अंदर लाव्य " पछी द्वारपाळ तेने राजम-

दिरमां लइ गयो, एटले राजाना पूछवा उपरथी ब्राह्मणे कह्युंः—"महाराजा! अंगमर्दन करवामां म्हारुं कळाकौशल्य जुओ." तेवारे राजाए पोतानुं शरीर मर्दन कराववा माटे सर्व घरेणां उतारी बाजु उपर मूक्यां. ब्राह्मणे (वेशधारी सहस्समल्ले) राजानुं शरीर एवी रीते मर्दन करवा मांड्युं के राजाने तुरत निद्रा आवी गइ. पछी राजाने ऊंघी गएलो जाणी सहस्समल्ल सर्व घरेणां लइ बहार निकळी गयो. तेवारे "राजानो अंगमर्दक जाय छे" एम धारी कोइए तेने अटकाव्यो पण नहीं. सहस्समल्ले घरे आवी सर्व घरेणां पोतानी मामे आप्यां.

सवारे राजाए जागीने जोयुं तो न दीठो अंगमर्दकने अने न दीठां घरेणांने. तेथी ते राजा विलक्ष थइ गयो. पछी सवार संबंधी धर्मकृत्य करी सभामंडपमां आव्यो. मंत्री, सामंत विगेरे सौ आव्या, एटले मंत्रीए राजाने पूछ्युंः—"महाराजा! आजे शा कारणथी आपनो चेरो उतरी गयेलो देखाय छे?" तेवारे राजाए रातनी सर्व वात कही. पछी मंत्रीए कह्युं. "महाराज! आ चोर कोइ गूढ बुद्धिवाळो देखाय छे, ते कोइपण ठेकाणे देखातो नथी; माटे कांइ उपाय करो." त्यारे राजाए कह्युं. "शुं उपाय करुं?" मंत्रीए कह्युं. "महाराज! कोइ मंत्रना जाण पुरुषने बोलावीए, ते पुरुष मंत्रना बळथी, ज्ञान बळथी अथवा देवबळथी जा-

णीने कहेशे " तेवारे राजाए कह्यु "तेम करो " पछी मत्रीए जिनचंद्रनामना एक श्वेतावर साधुने बोलाव्या, एटले महामुनि जिनरक्षितनामना श्रावकसहित राजानी पासे आव्या मुनिए धर्मलाभ दीधो, एटले राजाए वदना करी आसन आप्यु. मुनि तेना उपर बेठा पछी मत्रीए कह्यु —भगवन्! कोइ चोर निरतर नगरीने धूती जाय छे, माटे तमे पोताना ज्ञानबळथी प्रगट करो " तेवारे मुनिए कह्यु —"ए अमारो आचार नथी " त्यारे मत्रीए फरी कह्युं "हे मुनिराज! राजाना वचनथी आवे अनाचार पण करवो जोइए " आ वखते जिनरक्षित श्रावके कह्युं "म्हारी पासे एक मत्र छे, ते मत्रना बळथी हुं ते चोरने जाणी आपने कहीश " त्यारे मत्रीए कह्यु —"अमारे चोरने शोधी काढवानु प्रयोजन छे, माटे भले तमे करो." पछी तेओ रजा लइ पोतपोताने स्थानके गया

आ वात लोकना म्होढेथी साभळी सहस्रमल्लनी माए पुत्रने कही, तेथी सहस्रमल्ल विचार करवा लाग्यो —" निश्चे ए श्रावक मने ओळखी काढशे." एम धारी ते श्रावकनो वेष लइ उत्तरासग करी पुष्पनो करंडीओ भरी जिनमदिरे गयो, त्या तेने चैत्यवदन करता जिनरक्षित श्रावके दीठो पछी धर्मनी प्रीतिने लीधे जिनरक्षितश्रावके कपटश्रावकने पूछ्यु —"तमे

काढवा माटे आपणे जेनो विश्वास धरता हता ते आ जिनरक्षितश्रावक पण दुःखी थयो; माटे तेने रजा आपो." तेवारे मंत्रीए तेने रजा आपी. पछी राजाए विमलकीर्ति नामना दिगंबर साधुने बोलाव्या. विमलकीर्ति मुनिए राजा पासे आवी धर्मलाभ दीधो, एटले राजाए वंदना करी आसन आप्युं. मुनि ते उपर बेठा, पछी मंत्रीए कह्युं.—"हे साधु! तमे पोतानी ज्ञान विद्याना बळथी गुप्त चोरने प्रगट करो." तेवारे दिगंबर मुनिए कह्युंः—"रात्रीए जोइने कहीश." पछी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी.

आ वात सहस्समल्ले पोतानी माना म्होंढेथी सांभळी. पछी ते सहस्समल्ल वाणियानो वेश लइ विमलकीर्तिमुनि पासे गयो अने वंदना करी आगळ बेठो. मुनिए तेने धर्मलाभ दीधो. पछी मुनिए पूछ्युंः—"तुं कोण छुं? अने क्यांथी आव्यो छे? "त्यारे सहस्समल्ले कह्युंः—"हुं श्वेतांबर पक्षादथी आव्यो छुं, मने संसारना भयथी उद्वेग थयो छे, तेथी हुं तमारी पासे दीक्षा लेवा आव्यो छुं." तेवारे मुनिए कह्युं. "तुं अमारी पासे शिष्यनी पेठे थोडा दिवस रहे, एटले जोइशुं." पछी सहस्समल्ल त्यां रह्यो.

हवे रात्रीने विषे मुनिए चोरनी शोध करवा माटे मंत्रजाप आरंभ्यो, अने सघळा शि-

ष्यो जघी गया एटले सहस्त्रमल्ल उपाश्रयमा जे काइ हतु ते सघळु लइ नासी गयो घोम्हो खत गया पछी केटलाक शिष्यो जागी उठ्या तो तेमणे नवा शिष्यने दीठो नहीं, तेथी ते वात तेउए गुरुने कही, एटले गुरुए कह्यु "जुउ उपगरणादिक सर्व वस्तु छे के नथी?" त्यारे शिष्योए जोइने गुरुने कह्यु "जगवन्! आपे जे वस्त्र उढेलु छे, ते विना आपनी पोटली, पाटली, कमळी, पुस्तक, पाणीनु पात्र अने मोरपिछी एटली वस्तु देखाती नथी", पछी गुरुए कह्यु "हे शिष्यो! निश्चे आपणे बहु ठगाया छीये ते चोरे आपणा दर्शनने पण विगोव्यु पछी गुरुए फरी विचार करी कह्यु "अरे शिष्यो! म्हारी उपधि छे के नहि ते तो जुउ" तेवारे शिष्योए तपास करी पाछा आवीने कह्यु "स्वामिन्! ते पण गइ" शिष्योनु आ वचन सान्नळी गुरुए कह्यु "हीही कष्टे कष्ट नष्टे सम विनष्ट हाय! हाय! कष्टे कष्ट, म्हारु सघळु नाश पाम्यु" आटलु कही गुरु मूर्छा पामी पृथ्वी उपर पमी गया, तेथी शिष्योए शितळ उपचार कर्यो एटले ते सावधान थया पछी शिष्योए हाथ जोमी विनती करी के, "जगवन्! आपने नमस्कार थाउ आप अमने कृपा करीने कहो के चोर शी वस्तु चोरी गयो अने आपनी शी वस्तु गइ के जेथी आप मूर्छा पाम्या!" त्यारे दिगंबरआचार्ये कह्यु "हे

शिष्यो! उपधिमां वीस सोनाम्होरो हती ते गइ. ते पापी चोरे धन हरण करतां म्हारा प्राण हरी लीधा छे." पछी गुरुनो खेद दूर करवा माटे एक वृद्ध शिष्ये कह्युं:—"हे जगवन्! ज्यारे चंद्रशेठनुं वहाण समुद्रमां जागी जवाथी सर्व धन नाश पाम्युं हतुं, त्यारे तेनो खेद दूर करवा माटे आपे धर्मोपदेश देतां जे गाथा कही हती ते केवी छे? आप मने कहो:—

फलसंपत्तीए समोणयाइं, तुंगाइं फलविवत्तीए ॥
हिअयाइं सुपुरिसाणं, महातरुणंव सिंहराइं ॥

जावार्थः—उत्तम पुरुषोना हृदयो म्होटा वृक्षोना अग्रजागनी पेठे फळनी संपत्तिने विषे उंचां होय छे, अने फळनी विपत्तिने विषे पण उंचांज होय छे.

पछी गुरुए कह्युं:—"हे शिष्य! तें ठीक स्मरण कराव्युं, में खेद त्यजी दीधो छे, हवे हुं राजद्वारमां जाउं छुं." एम कही एक शिष्यने साथे लइ गुरु राजमंदिरे गया, त्यां राजाए वंदना करी आसन आप्युं. गुरु तेना उपर बेठा. पछी मंत्रीए पूछ्युं:—"जगवन्! पींछी अने जळपात्र विना आप केम आव्या छो?" त्यारे मुनिए कह्युं. "ते चोरे अमने पण ठग्या छे, अमारुं पण सघळुं लइने ते नासी गयो छे." मंत्रीए कह्युं. "जगवन् चोरनी वात कहो." मुनिए

कह्युं "जुह्नतो खरा म्हारुं पण सर्व गयुं छे" तेवारे राजाए मंत्रीने कह्यु, "हे प्रधान! ए मुनि ने झट रजा आपो" पछी मंत्रीए तेमने विदाय कर्या, एटले मुनि पोताने स्थानके गया

पछी राजाए चौदविद्याना पार पामेला नारायणनामना दिगंबरब्राह्मणने बोलाव्यो, ते ब्राह्मण पण आव्यो अने बोल्यो —

कमलासणो वेअमुहो, चउवयणो पउमगब्भसमवण्णो ॥
सचराचरविस्सप्पिआ, पयावई जयइ जयपम्हो ॥

भावार्थ —कमळना आसनवाळा, वेद छे मुखमा जेने एवा, चार मुखवाळा, कमळना मध्य भागना सरखा वर्णवाळा, सचराचर विश्वना पिता, प्रजाना पति अने जयना पम्हरुप ब्रह्मा जयवता वर्ते छे

आ प्रमाणे कहेता एवा ब्राह्मणने नमस्कार करी राजाए आसन उपर बेसार्यो पछी मंत्रीए कह्यु "महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो" त्यारे ब्राह्मणे कह्यु "मंत्रीराज! म्हारी पासे मंत्र छे तेथी जाणीने हुं आपने कहीश" पछी राजाए सन्मान करेलो ब्राह्मण पोताने स्थानके गयो

हवे सहस्समल्ल पोतानी माना मुखथी आ समाचार सांभळी बटुकनो वेश लइ नाराय
णब्राह्मणनी पासे गयो. तेवारे नारायणे पूछ्युं:—"तुं कोण छुं अने क्यांथी आव्यो छुं?" त्यारे
सहस्समल्ले कह्युं. "हुं सावत्थीनगरीथी अहिं आव्यो छुं, माणसोना मुखथी तमने वेदना पार
पामेला जाणी तमारी पासे वेद भणवा आव्यो छुं." पछी नारायणब्राह्मणे तेने भोजन करा
वीने कह्युं. "त्हारे अहिंथी बीजे क्यांइ पण न जवुं, अहिंज रहेवुं. पछी रात पडी एटले ब्रा
ह्मणे कह्युं. "म्हारा घरमां सूइ रहे." एटले सहस्समल्ल पगमां पडी "आपनो म्होटो पसाय."
एम कही घरनी अंदर जइ सूतो अने नारायणब्राह्मण "हुं एकांतमां बेसी जाप करुं छुं." एम
कही जाप करवा लाग्यो. घरनां सौ माणसो सूइ गयां एटले सहस्समल्ल घरमांथी सारसारव-
स्तु लइ नासी गयो. सवारे घरनां माणसोए खातर पडेलुं जोइ कोळाहळ करवा मांड्यो. नाराय
णे पण पोताना घरमां खातरपडेलुं जाणी ते वात राजाने कही; एटले राजाए तेने पण विदाय क
र्यो. पछी राजाए महादेवना सेवक एवा शिवधर्मानामना ब्राह्मणने बोलाव्यो.

केलासकयनिवासं एगगवं चंदसे हयं सुहयं ॥
गंगा गोरसमागय पमुइ अमुसं सिवं नमामि ॥

ज्ञावार्थ —कैलास उपर वसनारा, एक पोठीयावाळा, सुखे करीने कपाळमा चंद्रने धारण करनारा, गगा अने गौरीना समागमथी हर्षित एवा शिवने नमस्कार करीए छीए

आ प्रमाणे कही ब्राह्मण उन्नो रह्यो, एटले राजाए नमस्कार करी आसन आप्यु ब्राह्मण तेना उपर वेठो, पछी मत्रीए कह्यु "महाराज! ज्ञानवळथी चोरने शोधी आपो" त्यारे शिव धर्माए कह्यु सवारे ज्ञानवळथी जाणीने कहीश. पछी राजाए सन्मान आपी तेमने रजा आपी, एटले शिवधर्मा पोताने स्थानके गयो

पछी नगरनी स्त्रीउना मुखथी सहस्समल्लनी माए आ सघळी वात सान्नळी ते सहस्स-मल्लने कही, एटले सहस्समल्ल नवीन वेष धारण करी शिवधर्मआचार्यनी पासे गयो, त्या तेणे "ॐ नम शिवाय" एम कही हाथ जोमीने कह्युं—"ज्ञगवन्! आजे हुं शिवधर्मने यो-ग्य पात्र छु, माटे मने दीक्षा आपो तेवारे गुरुए पोताना शिष्योनी अनुमती पुछी, एटले शिष्योए कह्युं "ज्ञगवन्! एने दीक्षा आपो कारण धर्मनी गति वेगवाळी छे" पछी गुरु दीक्षा आपी रात्रीए एकातमा मत्रजप करवा लाग्या, अने सघळा शिष्यो उघी गया एटले सारसार वस्तु लइ ते सहस्समल्ल नासी गयो. सवारे पोताना स्थानमा खातर पमेलुं जाणी

शिवधर्माए राजानी पासे जइ कह्युं केः—“हे राजन्! हुं पण चोरथी ठगायो छुं.” एम कही सर्व वात कही, तेथी राजाए तेने पण रजा आपी.

पछी मंत्रीए मंजिश्रीनामना बौधआचार्यने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए नमस्कार करी आसन आपी बेसार्यो. पछी मंत्रीए कह्युं. “भगवन्! ज्ञानबळथी चोरने शोधी काढो.” त्यारे मंजिश्रीए कह्युं. “हुं चोरने थोडा वखतमां शोधी आपीश.” पछी राजाए सन्मान करवाथी ते पोताने स्थानके गयो.

आ वातनी सहस्समल्लने खबर पडी तेथी ते बौद्धश्रावकनो वेष लइ मंजिश्री पासे गयो, अने वंदना करी तेमनी आगळ बेठो. पछी आचार्ये पूछ्युंः—“हे श्रावक! तमे क्यांथी आवो छो?” त्यारे सहस्समल्ले कह्युं. “भगवन्! हुं दक्षिणदिशा तरफथी आवुं छुं. महाराज! म्हारी एक विनंती सांभळो. म्हारे आजे साधुओने भोजन आपवुं छे माटे कृपा करो.” पछी आचार्ये ते कबूल कर्युं एटले तेणे बजारमांथी लाडवा, खाजां, जलेबी, घेबर विगेरे लावी सर्वे साधुओने जमाड्या. आथी साधुओ ते कपटीश्रावक उपर प्रसन्न थया. पछी रात्रीए आचार्य जप करवा गया एटले शिष्योए आ श्रावकने पूछ्युंः—“आजे तमारे क्यां सूवुं छे?” त्यारे सह

स्समल्ले कह्युं "आजे आपना पगनी पासे सूइ रहीश" शिष्योए हा कही पछी सर्वे सूइ गया एटले सहस्समल्ल तेमनु सघळु लइ पोताने घरे गयो सवारे पोताना स्थानमा खातर पमेलु जोइ सर्वे साधुत्तए खेद पामी आचार्यने कह्यु मजिश्रीआचार्ये पण उद्वेग पामी राजा पासे जइ सर्व वात कही तेथी राजाए तेने पण विदाय कर्यो

पछी मत्रीए कपीलजक्त एवा परमहसनामना आचार्यने बोलाव्या आचार्य आव्या एटले तेमने आदरसत्कार आपी मत्रीए कह्यु "हे ज्ञगवन्! चोर प्रगट करी आपो" त्यारे आचार्ये कह्यु "सवारे कहीश" एम कही ते पोताने स्थानके गया

आ वात सहस्समल्ले सांजळी एटले ते कुलपुत्रनो वेप लइ परमहस पासे गयो, त्या तेणे सोनाना फुलथी गुरुना पग पूजी नमस्कार करीने कह्यु —"हे ज्ञगवन्! ध्यानतु स्वरुप कहो, ते प्रमाणे हु करीश" त्यारे गुरुए कह्यु "हसनामानो म्हारो शिष्य छे, तेनी पासे तु प्रथम अज्यास कर" पछी सहस्समल्ल शिष्य पासे गयो तेवारे शिष्ये कह्यु "ध्याननो अज्यास रात्रीए थाय छे" सहस्समल्ले कह्यु "बहु सारु" पछी रात पमी एटले गुरु एकातमा जप करवा गया अने हसे सहस्समल्लने ध्याननो काइ लेपमात्र उपदेश कह्यो. पछी सर्वे सूइ

गया एटले चोर सहस्समल्ल सर्व वस्तु लइ नाशी गयो. सवारे पोताना आश्रममां खातर पमेलुं जाणी शिष्योए गुरुने कह्युं. आचार्ये पण राजानी पासे जइ कह्युं केः—"हे राजन्! ते चोर अमने पण ठगी गयो छे." त्यारे मंत्रीए कह्युं. "महाराज! आप आपने स्थाने पधारो."

पछी राजाए द्यूतवादी एवा सुरप्रियपाखंमीने बोलाव्यो, ते आव्यो एटले राजाए कह्युंः—"आपनो सद्भाव प्रगट कहो." त्यारे ते पाखंमिए कह्युं. "हे राजन्! पुन्य नथी, पाप नथी, जीव नथी, देवलोक नथी अने मोक्ष पण नथी. आ अमारो मत छे." पछी मंत्रीए कह्युंः—"भगवन्! चोरने प्रगट करी आपो." तेवारे तेणे कह्युंः—"हुं म्हारा ज्ञानबळथी प्रभाते निश्चय करीने कहीश." पछी राजाए रजा आपी एटले ते पोताने स्थानके गयो.

सहस्समल्ले आ समाचार सांभळ्या एटले ते एक उत्तमरुपवाळी वेश्या पासे गयो अने कपुरवाळुं पानबीडुं आपी कहेवा लाग्योः—"हे वेश्या! जो तुं म्हारुं काम करे तो हुं तने दश सोनाम्होरो आपीश." त्यारे वेश्याए कह्युंः—"अवश्य करीश." पछी सहस्समल्ले कह्युं. "जो एम छे तो हुं तने जे कहुं तेनो उत्तर न आपतां त्हारे सांभळ्या करवुं." वेश्याए ते कबूल कर्युं. पछी वेश्याने साथे लइ सहस्समल्ल सुरप्रियपाखंमिनी पासे गयो, त्यां तेने नमस्कार करी

ने कह्यु "भगवन्! आ म्हारी व्हेन छे, ते आपना हाथथी दीक्षा लेवानी इच्छा करे छे" ते-वारे सुरप्रियपाखन्डिए कह्यु –"ते योग्य छे, परतु अमारो दीक्षानो आचार एवो छे के पहेली दीक्षामा पशुने हणवु पडे छे, मद्यपान करवु पडे छे, अमारी साथे एक पात्रमा भोजन करवु पडे छे, अमारा उपर पोताना पतिना जेवी बुद्धि राखवी पडे छे" त्यारे सहस्त्रमल्ले कह्यु "आ म्हारी व्हेन ते सघळु करशे." पछी सहस्त्रमल्ले सर्वे विधि करी रात्रीए सुरप्रियपाखन्डिए कह्यु "आ त्हारी व्हेननी साथे काइ कारणने लीधे अमारे एकातमा सूवु पडशे, माटे आ त्हारी व्हेन म्हारा शिष्यो साथे मद्यपान करे" त्यारे धुर्तसहस्त्रमल्ले कह्यु " जेम गुरु कहे तेम" पछी सर्वे शिष्योए ते वेश्यासहित मद्यपान कर्यु बहु मद्यपान करवाथी सर्वे विकल बनी गया भान भुली जवाने लीधे लुगडा पृथ्वी उपर पडी गया सहस्त्रमल्ल आवी व्यवस्था जोइ आश्रममा जे काइ हतु ते लइ अने जे काइ खोटु काम करवानु हतु ते करी नाशी गयो सवारे मद्यनो नीसो उतर्यो एटले रात्रीए परस्पर ज काइ खोटु काम कर्यु हतु ते जोइ लज्जा पामता छता आश्रममा पडेली वेश्याने पूछवा लाग्या "ए त्हारो भाइ हतो?" त्यारे वेश्याए कह्युं "म्हारे भाइ नथी हाय! हाय! मने कोइ धूतारा ठगीने नाशी गयो" पछी

सुरप्रियपाखंडिए राजानी पासे जइने कह्युं. "हे राजन्! म्हारा आश्रममां खातर पड्युं छे, तेम म्हारा शिष्योने पण कांइ नीचकार्य करी कोइ नाशी गयो छे." पछी राजाए मंत्रीने आज्ञा करी तेने विदाय कर्यो. सुरप्रियपाखंडि पण पोताने आश्रमे गयो.

आ प्रमाणे ते सहस्रमल्लचोरे छदर्शनिओने मानभंग कर्या, थोडा दिवसमां तेणे सर्व नगरने लुंटी लीधुं, एवुं कोइ राजमंदिर के देवमंदिर पण नहोतुं रह्युं के जेमां ते धूताराए खातर न पाड्युं होय. वळी निरंतर वहु जीवोनी हिंसा करतां छतां इच्छा प्रमाणे परस्त्रीओनी साथे क्रीडा करतो हतो; तथा निरंतर तिर्यंच अने नरकगति प्राप्त थाय तेवां कामो कर्या करतो हतो; आथी राजा वहु चिंता करवा लाग्यो अने सर्वे मंत्रीओ पण बुद्धि विनाना थइ गया. आवी रीते केटलोक समय गयो, परंतु ते गुढमायावीने कोइ ओळखी शक्युं नहीं.

एक दिवस ते कौशांबीनगरीना उद्यानमां विशुद्धनामना कोइ केवळी समवसर्या. तेवारे राजादि सर्वे नगरवासीलोको तेमने वंदन करवा गया. सहस्रमल्ल पण जुदो वेष लइ त्यां गयो. पछी केवळीभगवाने सर्व जीवोनी रक्षा करवारुप धर्मदेशना आपी केः—"जे पुरुष वोजा जीवोनी हिंसा करे छे, जूठुं वचन वोले छे, पारकुं धन चोरे छे अने परस्त्रीओने सेवे छे;

तेमज जे मद्य आरज्ज करे ठे ते पुरुष मृत्यु पामी मद्या नरकमा जाय ठे, अने त्या गाढ वे वना ज्ञोगवे ठे" केवळीनी आवी धर्मदेशना साज्जळी सहस्समल्लचोर विचार करवा लाग्यो —"द्दाय द्दाय! धिक्कार ठे! धिक्कार ठे!! आ सघळा कर्मो में कर्या ठे, हु नरकना फु खो शी रीते सहन करी शकीश? मने पापथी वचावनार आ मुनिराज ठे, माटे हु एमना चरण नु शरण लउ" आ प्रमाणे सहस्समल्ल विचार करतो हतो, एवामा नगरीना लोक धर्मदेशना साज्जळी पोतपोताने घेर गया पठी सहस्समल्ले ससारथी उद्वेग पामी केवळीने कह्यु "हे ज्ञगवन्! तेवु एके कुकर्म वाकी नथी के जे में नहीं कर्यु होय हमणा तमारा उपदेशथी हु ससारथी उद्वेग पाम्यो छु, माटे जो हु जिनदीक्षाने योग्य होउ तो मने दीक्षा आपो" त्यारे केवळीए कह्यु "हे सुदर! तु प्रतिबंध न कर, योगशुद्धि करी पोताना आत्माने पवित्र कर" पठी सहस्समल्ले कह्यु "हे ज्ञगवन्! म्हारा उपर राजा क्रोध पामेलो ठे, माटे वीजे कोइ स्थानके जइ मने दीक्षा आपो" केवळीए कह्यु "हे ज्ञइ! तु ज्ञय न पाम प्रज्ञाते त्हारे अहिं म्हारी पासे आववु राजा पण अहिं आवशे, ते वखते त्हारु सर्व सारु थशे"

पठी प्रज्ञात थयो एटले नगरवासी लोकोसहित राजा फरी केवळीने वदना करवा माटे

त्यां आव्यो, सहस्समल्ल पण त्यां आवी केवळीनी पासे बेठो. पछी केवळीए देशनानो आरंभ कर्यो, अने राजादिक सर्व लोकोना भूत, भविष्य अने वर्तमानकाळना संदेहो भाग्या. पछी राजाए केवळीने पूछ्युंः—“हे भगवन्! ते चोर क्यां छे?” तेवारे केवळीए कह्युं. “हे राजन्! हमणां त्हारे डाबे पडखे बेठो छे, परंतु हे महाराज! हवे त्हारे एना उपर क्रोध करवो नहीं; कारण कुकर्म करवाथी एनुं मन पाछुं फर्युं छे. एनुं मन कुकर्मरुप वनने कापी नांखनारा चारित्रमां चोटेलुं छे, तो मोक्षमार्गे जवा तैयार थएला ए पुरुषने तुं सहाय्य कर.” राजाए कह्युं. “हे भगवन्! आप मने जे आज्ञा करशो ते हुं निश्चे करीश.” पछी राजासहित सहस्समल्ल पोताने घेर गयो, त्यांथी म्होटा उत्सवसहित पोतानी मा अने राजाने साथे लइ फरी केवळी पासे आवी तेणे दीक्षा लीधी. पछी तेणे केवळीनी पासे घोर अभिग्रह लीधो केः—“हे भगवन्! आजथी जावजीवपर्यंत म्हारे मासे मासे पारणुं करवुं. ते आपनी आज्ञाथी थाउ.” ते वखते राजादि लोकोए तेनां बहु वखाण कर्यां. सहस्समल्ल पण बे प्रकारनी शिक्षा लइ अनुक्रमे जितेंद्रिय थयो. एक मासे, बे मासे, त्रण मासे, एम अनुक्रमे तेणे छ मासे पारणुं कर्युं. आवी रीते तप करता एवा तेणे दुर्गतिनां कारण एवा कर्मनो क्षय करी नांख्यो. वधता एवा

शुक्ल ध्यानथी तेना कर्मरुप इंधन (लाकडा) बळी गयां एटले लोकालोकने प्रकाश करनारु केवळज्ञान उत्पन्न थयु ते वखते देवताओए त्यां आवी केवळीमहोत्सव कर्यो, सोनानु सिंहासन रच्यु, ते सिंहासन उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी. पछी सहस्रमल्लमुनिराज पृथ्वी उपर विहार करी अनुक्रमे योगनो निरोध करी छेवट संलेखना करीने मुक्ति पाम्या

(श्री वर्द्धमानस्वामी चुलनीपिताविश्रावकने कहे छे के) —अहो! घोरकर्मनो करनार सहस्रमल्ल पण जिनधर्मथी उद्धार पाम्यो, माटे हे भव्यजनो! तमे पण भावथी जिनधर्मनु आराधन करो ॥ इति सहस्रमल्लनी कथा ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीनो आवो धर्मोपदेश सांभळी चुलनीपिताश्रावके आणंदश्रावकनी पेठे सम्यक्त्वसहित श्रावकधर्म आदर्यो. पछी पोताना आत्माने धन्य अने कृतार्थ मानतो एवो ते चुलनीपिता पोताने घेर गयो अने स्त्रीने कहेवा लाग्यो के—"हे प्रिया! पूर्वे क्यारे पण न प्राप्त थएलो एवो श्रावकधर्म आजे मने प्राप्त थयो, माटे तु पण जिनेश्वर पासे जइ श्रावकधर्म पाम" पछी श्यामाए श्री वीरप्रभु पासे जइ श्रावकधर्म लीधो अने प्रभुने वंदना करी पोताने घेर आवी. श्रावकधर्म पाळता अनुक्रमे चौदवर्ष गया एटले चुलनीपिता विचार करवा लाग्यो

के, "में आ कुटुंबनो जार आटला वर्षसुधी उपाड्यो, हवे हुं पडिमारुप श्रावकधर्म करुं.

कह्युं छे केः—कालक्षेपो न कर्तव्यो, आयुर्याति दिने दिने ॥
न करोति यमः क्षांतिं, धर्मस्य त्वरिता गतिः ॥

जावार्थः—काळ गुमाववो नहीं, कारण आयुष्य दिवसे दिवसे चाल्युं जाय छे; तेमज यमराज क्षमा करतो नथी. वळी धर्मनी गति वेगवाळी छे.

पछी चुलनीपिताए पौषधशाळामां जइ अनुक्रमथी सर्व पडिमा वहन करी. एक दिवस कोइ देवता अर्धी रात्रीए हाथमां तरवार लइ त्यां आव्यो अने कहेवा लाग्यो के, "अरे चुलनी-पिता! जो तुं श्रावकधर्मने नहिं त्यजी दे अने पौषधव्रतने नहिं जांगे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने घरमांथी अहिं लावी मारी नांखीश, अने तेना मांसना त्रण शूळ करी उनातेलनी जरेली कडाइमां पकवीश; तेमज तेनुं मांस अने लोही त्हारा शरीर उपर छांटीश. पछी आर्तध्यानथी अकाळे मृत्यु पामेलो तुं डुःखी थइश." देवतानां आवां वचन सांजळ्या छतां पण चुलनीपिता निर्जयपणे बेठो हतो, तेवामां देवताए तेने एज प्रमाणे बे त्रणवार फरी फरीने कह्युं. छेवट देवता तेनुं धर्मने विषे दृढचित्त जाणीने क्रोधथी जयंकर रुप लइ तेना पुत्रने घर

माथी त्या लइ आव्यो, अने तेने मारी नाखी तेना मासना त्रण शूळो बनावी धगधगता तेलमा पकव्या, तेमज मास अने लोहीनो चुलनीपिताना शरीरे लेप कर्यो आ प्रमाणे घोर उपसर्ग कर्यो तोपण धैर्यवंत एवो ते धर्मध्यानथी जरा पण चळ्यो नहीं देवताए फरी फरीने तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा एम चारे पुत्रोने मारी तेमना मास अने लोहीथी चुलनीपिताना शरीर उपर अभिषेक कर्यो आवो घोर उपसर्ग कर्या छता ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं, पण वधारे वधारे धर्मध्यान करवा लाग्यो

फरी देवताए कह्यु —"अरे पापी ! जो तु पौषधव्रतने नहि त्यजी दे, तो हु देवगुरुसमान त्हारी माता भद्राने अहि त्हारी आगळ मारी नाखीश, अने तेना लोही मासथी त्हारा शरीरने सिंचन करीश, तेथी तु आर्तध्यानमा पडी दुर्गति पामीश " देवताए आवी रीते कह्यु तो पण ते धर्मध्यानथी चळ्यो नहीं बीजीवार त्रीजीवार कह्यु एटले चुलनीपिता मनमा विचार करवा लाग्यो के, "आ पुरुष अनार्य छे तेथी ते अयोग्य काम करशे जे पापीए म्हारा म्होटा पुत्रने मारी तेना मास अने लोहीथी म्हारा शरीरने लेप कर्यो, एवी रीते तेणे म्हारा बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने पण मारी नाख्या छे हवे ते दुष्ट देवगुरुसमान म्हारी माताने मा-

रशे, माटे हुं तेने पकमी लउं." आ प्रमाणे विचार करतो बेठो छे तेवामां देवताए माताजशने तेनी आगळ लावी जेटलामां मारी नांखवानी तैयारी करी तेटलामां चुलनीपिता तेने पकमवा माटे दोड्यो, एटले देवता तुरत विजळीनी पेठे आकाशमां जमी गयो. चुलनीपिता कोलाहल करतो तेनी पाछळ दोमवा लाग्यो. तेनो कोलाहल सांजळी जशमाता घरमांथी त्यां आवी अने पूछवा लागी केः—"अरे पुत्र! तुं केम कोलाहल करे छे?" तेवारे चुलनीपिताए माता आगळ सर्व वात कही, एटले माताए कह्युंः—"हे पुत्र! कोइ देव, दानव, जूत, राक्षस तने उपसर्ग करतो हशे, त्हारा चारे पुत्रो घरमां सुखे सूता छे, तुं एने देवतानो उपसर्ग जाण. अरे पुत्र! तें व्रत अने पौषध जाग्यो माटे गुरुपासे जइ आलोचना ले."

मातानां आवां वचन सांजळी चुलनीपिताए गुरुपासे जइ आलोचना लइ तप आरंज्युं. अनुक्रमे आणंदश्रावकनी पेठे अगीयारपमिमा वही, छेवट संलेखना करी, सर्व जीवोने खमावी अनशन लइ शुजध्यानथी मृत्यु पामी ते चुलनीपिताश्रावक सौधर्मदेवलोकमां अरुणप्रजविमानमां चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युंः—"हे जगवन्! चुलनीपिता ते देवलोकथी

चवीने कइ गति पामशे?" तेवारे प्रभुए कह्यु —"हे गौतम! चुलनीपिता देवलोकथी महाविदेहक्षेत्रमा चवी त्याथी सिद्धिपद पामशे

श्री सुधर्मास्वामीना मुखकमळथी चुलनीपितानु अद्भुतचरित्र सान्नळी संवेग पामेला जंबूस्वामीए श्री वीरप्रभुने नमस्कार कर्यो

इति श्री रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेलो गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामा चुलनीपिता प्रतिबोध नामनो त्रीजो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ४ थो ॥

॥ सूरादेव चरित्र ॥

हवे सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने सूरादेवनामना चोथा श्रावकनु चरित्र कहे छे.

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे वाणारसीनामनी नगरी छे, त्या मनोहर सुरप्रियनामना यक्षनु चैत्य छे ते नगरीमा जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, त्या सूरादेवनामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धन्नानामनी स्त्री हती सूरादेवशेठ बहु धनवंत हतो, तेने वेपारमा छक्रोड

सोनाम्होरो हती, पृथ्वीमां निधानरुपे पण छक्रोड सोनाम्होरो हती. तेना घरे गायोनां छ गोकुळो हतां. एवीरीते सूरादेवशेठ म्होटीसमृद्धिवाळो तेमज राजाने बहु मानीतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी कुष्टकचैत्यने विषे समवसर्या, तेवारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बार पर्षदाओ एकठी थइ, प्रभुने समवसरेला जाणी सूरादेव वंदना करवा गयो, त्यां ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्य आसने बेठो. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए धर्मदेशना आपी केः—“हे भव्यजनो! तमे सर्व प्रकारना आदरथी धर्म करो; कारण के धर्मथी जीव संसारमां सुखी थाय छे, सुखनी इच्छावाळा माणसे धर्म करवामां आळस्य करवी नहीं. संसारसमुद्रमां पडेला जीवो धर्मथी उद्धार पामी धिष्टकनी पेठे सुखी थाय छे.” तेवारे सूरादेवे पूछ्युंः—“हे भगवन्! ते धिष्टक कोण हतो? अने ते संसारसमुद्र तरी सुखस्थानने शी रीते पाम्यो?” त्यारे श्री महावीरप्रभुए कह्युंः—“हे सूरादेव! महा आश्चर्यकारी एवा ते धिष्टकना चरित्रने सावधान मनथी सांभळः—

॥ जिनधर्मनी आराधना उपर धिष्टकनी कथा ॥

आ जंबूद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे अवंत नामे देश छे, तेमां धारापुरी नामनी नगरी छे,

त्या सूर नामनो धमवत राजपुत्र रहेतो हतो, तेने अति उग्र अने कड्वुं बोलनारी चतुरा नामनी स्त्री हती, ते हमेशा पोताना पतिने कड्वा वचनथी दुःख देती हती, तेथी सूर मनमा विचार करवा लाग्यो के —"आ दुष्ट स्त्रीनी साथे म्हारे शु प्रयोजन छे? कारण पुरुष दुष्ट स्त्रीने अने विघ्न करनारी विद्याने त्यजी दे छे" आ प्रमाणे विचार करी ते बीजी स्त्रीनी शोध करवा लाग्यो गाम अने नगरमा निरतर शोध करतो एवो तेने अवतीमा रहेनारी कोइ एक वृद्ध जोशीनी पुत्रीनी खबर पडी, तेथी ते जोशी पासे जइने कहेवा लाग्यो के, "तमारी पुत्रीनु म्हारी साथे लग्न करो"त्यारे जोशीए कह्यु "म्हारे एकनीएक पुत्री छे, ए विना म्हारी बीजी काइ गति नथी, माटे जो तु मने त्हारे घेर तेडी जाय तो हु तने म्हारी पुत्री परणावुं" सूरे ते वात कबूल करी एटले जोशीए पोतानी सुदरी नामनी पुत्री तेने परणावी. सूर जोशी सहित सुदरीने पोताना घरमा लाव्यो.

पछी चतुरा शोक्यभावथी निरतर परस्पर क्लेश करवा लागी एटले सूरे तेने बीजा घरमा राखी, तोपण चतुरा तेने घरे आवी खराब गाळो दइ जाय अने कुकडीनी पेठे मत्सरथी क्लेश करे बन्ने शोक्यो दाते दातथी, पाटु पाटुथी, तमाचे तमाचाथी, भ्रकुटीए भ्रकुटी

थी अने मायाए मायाथी युद्ध करती हती. पति सूर एकनुं सारुं बोले, अने बीजीने गाळो
दे. जेम चंद्रने विषे शीतळपणुं, सूर्यने विषे तेज, तलने विषे तेल अने पुष्पने विषे सुगंधी र-
ही छे, तेम शोक्योमां पण परस्पर क्लेश रहेलो छे. पति विगेरे ते बन्ने जणीओने बहु वारे तो
पण तेओ शांत थाय नहीं; परंतु अधिक अधिक क्लेश कर्या करे. पतिए एक स्त्रीने बीजी शे-
रीमां राखी तोपण युद्ध बंध थयुं नहीं. छेवट सूरे वीस गाउने छेटे एक गाममां सुंदरीने तेनी
मासहित राखी पोते चतुराने घेर रहेवा लाग्यो.

एक दिवस सूरे चतुराने कह्युंः—"हुं सुंदरीने घेर जाउं छुं," त्यारे चतुराए कह्युंः—"स्वा-
मी! हा, ते सुंदरी तमारी स्त्री छे माटे त्यां जइ दान, मान अने भोगवडे करीने तेने संतोष
पमाडो." एम कही चतुरा मनमां विचार करवा लागी के, "जो ते त्यां जशे तो निश्चे त्यांज
रहेशे, अने पछी ते म्हारा हाथथी गयोज जाणवो." आवी रीते विचार करी चतुराए कांइ
चुर्ण मेळवी लाडवा बनावी पोताना पतिने भातुं आपी विदाय कर्यो. सूर पण हर्षथी सुंद-
रीना घर तरफ चाल्यो. रस्ते एक नदी आवी त्यां तेणे मोढुं धोइ भातुं खाधुं; पछी तेने फा
मो थवा लाग्यो, तेथी ते दोडतो दोडतो पाछो चतुराने घेर आव्यो. चतुराए तेने मजबूत बां-

थ्यो अने मार मारता कहेवा लागी –"कहे हवे सुंदरीने घेर जइश ? ' एम कही तेने मारी मारीने मूवा जेवो करी नाखीने पछी छोड्यो शरीरे घणा घणा पाटा वाध्या त्यारे ते धीमे धीमे केटलेक दिवसे सारो थयो पछी एक महिनो थयो एटले फरी सूरे चतुराने कह्यु –"हु सुदरीने घेर जाइश, माटे भातु कर" चतुराए कह्यु "बहु सारु करी आपुछु," एम कही ते ए खराब मत्रेलो करब करी आप्यो, ते लइ सूर चालतो थयो अने फरी तेज नदीए आवी पहोच्यो, त्या ते जेटलामा खावा वेसे छे तेटलामा कोइ जटाधारी सन्यासी आवी पहोच्यो ते सन्यासीए तेने कह्यु.–"हे महाभाग ! हु वे दिवसनो भुख्यो छु, माटे मने खावानुं आप." तेवारे सूरे तेने सघळु आपी दीधु सन्यासीए जेटलामा ते खाधु तेटलामा ते गधेडो बनी गयो पछी ते गधेडो भूकतो भूकतो चतुराना घरे आव्यो सूर पण तेनी पाछळ घेर आव्यो अने "म्हारी स्त्री एने शु करशे " एम धारी जोवा माटे कोठीमा संताइ रह्यो. चतुराए गधेडाने दोरीवडे मजबूत वाध्यो अने "हवे सुदरीने घेर जइश?" एम कही कहीने चावकवती वारवार मार वा लागी गधेडो बूमो पाडवा लाग्यो तेम चतुरा तेने "अरे ! हवे सुदरीना घरे जइश ?" एम तिरस्कार करती मारती हती. छेवट मृत्यु पामवा जेवो थयो त्यारे चतुराए तेने जेटलामा

गेमी दीधो तेटलामां ते माथे जटावाळो, बे हाथमां माक अने मरुवाळो, अंगे ज्ञस्म ल-गावेलो संन्यासी थइ गयो. चतुरा संन्यासीने जोइ बहु खेद पामी अने तेना पगमां पमी. संन्यासीए कह्युं. "हे मुग्धि ! ए वचन सत्य थयुं के जे ते साथवो खाय ते बहु विटंबना सहन करे." पछी चतुराए संन्यासीने खमावी तथा बहु धन आपी विदाय कर्यो. हवे चतुरा मनमां विचार करवा लागी केः—"म्हारुं चरित्र म्हारा पतिए जाण्युं माटे कोइ उपायथी हुं तेने मारी नांखुं; कारण जिन्न स्नेहमां सुख क्यांथी होय?" एम विचार करी तेणे स्नान कर्युं, धोळां लुगमां पहेर्यां, गायना गणथी ज्ञूमि उपर मंरुल करी तेमां नैवेद्य मूक्युं, घी, गुगळ अने करेणना फुलवमे अग्निमां एक चित्तथी होम करवा लागी. ते वखते एक राक्षस सर्परुपे प्रगट थइ तेने कहेवा लाग्योः—"हे ज्ञोळी! तें शामाटे मने संज्ञार्यो छे? हुं त्हाराउपर प्रसन्न थयो छुं, माटे वरदान माग." त्यारे दुष्ट एवी चतुराए कह्युं. "म्हारो पति परस्त्रीलंपट छे माटे तुं तेने ज्ञक्षण करी जा अथवा तो मारी नांख." सर्पे कह्युं. "त्हारो पति छ मासने अंते मृत्यु पामशे." पछी चतुराए तेने रजा आपी एटले ते चाल्यो गयो.

आ सघळी वात कोठीमां संताइ रहेला सूरे सांज्ञळी तथा दीठी, तेथी ते विचार करवा

लाग्यो के, "अहो! स्त्रीजनु चरित्र बहु गहन होय छे खरेखर आ स्त्रीए म्हारी विटंबना करी, तेणे मने गधेडो बनाववा करव आप्यो, सारु थयु जे मे ते न खाधो अने सन्यासीने आप्यो निर्दय स्त्रीज एवु काम करे छे के जेने ब्रह्मा कळी शकता नथी, शकर ध्यानथी जोइ शकता नथी अने विष्नु जाणी शकता नथी." आ प्रमाणे विचार करी सूर ज्या सुदरी रहेती हती ते हिरुपुरमा गयो, त्याते सुदरीनी साथे निरतर विषयसुख भोगवतो हतो; परंतु मनमा चतुरा तरफनी बहु शका राखतो हतो सुदरी पण स्नेहना वचन, गीत, हास्य विगेरेथी प्रतिने सतोष पमाडती हती, पण सूरने मरणनी चिताथी ते काइ सारु लागतु नहोतु.

एक दिवस वृद्ध सासुए तेने एकातमा पूछ्यु के, "तमारे शी चिता छे?" त्यारे सूरे कह्यु — "हे मात! असमर्थनी आगळ दुःखनी वात केम कहेवाय?" सासुए कह्यु — "हे जमाइ! म्हारामा सामर्थ्य छे, रोग जाण्या पछी तेनु औषध कराय छे." तेवारे सूरे कह्यु, "ढमास प छी साथथी मारु मृत्यु छे" एटलु कही तेणे सघळी वात कही. पछी सासुए कह्यु — "हे पुत्र! भय न पामो हु तमने अने म्हारी पुत्रीने सुख थशे तेम करीश; माटे निरतर भोग भोगवो अने शका न राखो" पछी सूर ते सासुना वचनथी काइ शात थयो अने सुखे भोगववा ला

ग्यो; परंतु मनमां मरणना भयथी शंका पामता एवा तेना दिवसो जता हता.

हवे माता अने पुत्री एम वन्ने जणीउए घरना वारणानी भींत उपर जूदाजूदा वे मोर चितर्या, जो के ते मोर चितरेला हता तोपण प्रत्यक्ष उभता जेवा देखाता हता. ते मोरनी माता अने पुत्री वन्ने जणां पवित्र थइ हमेशां पूजा करतां. एम करतां करतां छ मास गया.

एक दिवस सूरे पोतानी स्त्री सुंदरीने कह्युं:—"हे प्रिया! आजे म्हारुं मरण थशे." त्यारे सुंदरीए कह्युं. "स्वामीनाथ! भय न पामो, अमारी शक्तिनुं सामर्थ्य जुओ." सूरे प्रियानां आवां वचनथी धीरज राखी. पछी गायना छाणथी सर्व घर लींपी विशेष शोभायुक्त करी घरना मध्यभागमां एक आसन नांख्युं, तेना उपर सूरने वेसार्यो; अने माता पुत्री पवित्र थइ, पवित्र वस्त्र पहेरी हाथमां चोखा लइ आमतेम जोतीजोती उभी रही; एवामां एक काळो साप घरमां आवतो तेमणे दीठो. पछी माता पुत्री वन्ने जणीउए मंत्रेला चोखा पेला वे मोर उपर छांट्या एटले ते वन्ने मोरो भींतथी उतरी सर्पना वे ककडा करी मुखमां लइ केकारव करता करता आकाशमां उडी गया. आ जोइ सूर मनमां विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो:—"अहो! माता अने पुत्रीमां कांइ, मंत्रनी अपूर्वशक्ति देखाय छे." पछी तेणे न्हाइ

म्होटो उत्सव करवापूर्वक दुःखी माणसोने दान आप्युं अने पोतानो नवो जन्म मानी मनुष्यलोक सवधी सुखो जोगववा लाग्यो

एक दिवस हिमोलगाममाथी कोइ आवेला माणसने चतुराए पूछ्यु के, "हे जाइ! त्यां सूर शु करे छे?" त्यारे ते पुरुषे उत्तर आप्यो के, "दान आपतो एवो ते सूर सुखे रहे छे." ते पुरुषना आवा वचन सांजळी चतुरा मत्सरथी धोळीबिलाडीनु रुप लइ सुंदरीने घेर गइ तेवारे चतुर एवी सुंदरी अने तेनी माए पण काळीबिलाडीउनु रुप लीधु पछी काळीबिलाडीउ धोळीबिलाडीनी साथे युद्ध करवा लागी परस्पर उचे उछळी उछळीने पृथ्वी उपर पडे अने मूर्छा पामती छती खराब शब्दथी बूमो पाडे एम युद्ध करता परस्पर एक बीजाने नख अने दातना प्रहार करे पछी धोळीबिलाडीरुप चतुरा मंत्रना बळथी बन्ने काळीबिलाडीउने बहु मारी अने जीतिने आकाशमा जइ नाचवा लागी

आ सर्व चरित्र जोइ जय पामेला सूरे तेउने पूछ्युं, "तमे शामाटे युद्ध करो छो? अने आ धोळीबिलाडी कोण छे? ते तमारी साथे शामाटे युद्ध करे छे? ते एकलीए तमने बन्नेने प्रहार करी शामाटे मरण पामवा सरखा करी नाख्या? तमारेने एने वैरनु कारण शु छे?"

त्यारे सुंदरीए कह्युंः—"हे स्वामिन्! आ चतुरा सिद्धानी न्हानी व्हेन छे, अमे पण हमणां विद्यानो अभ्यास कर्यो छे, चतुरा बहु मंत्रोने जाणे छे, अमारामां तेना जेवी मंत्रशक्ति नथी, ते शोक्यना वैरथी अहिं आवी युद्ध करे छे." आ सर्व वात सांभळी सूर विचार करवा लाग्योः—"धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! महा क्रूरग्रहवाळी शाकिणीओना वशमां हुं पडेलो छुं. हवे हुं शुं करुं? अने क्यां जाउं?"

पछी एक मासे फरी चतुरा धोळीबिलाडीनुं रुप लइ सुंदरीने घेर आवी, तेवारे सुंदरी अने तेनी माता बन्ने जणीओए काळी बिलाडीओनुं रुप लीधुं. परस्पर युद्ध करतां धोळीबिलाडी काळीबिलाडीओने जीर्ण करी नाशी गइ. तेथी सूरे सुंदरीने पूछ्युं. "ते एकली छतां मारथी तमने बन्नेने केम मरण पामवा सरखी करे छे?" त्यारे सुंदरीए कह्युं. "स्वामी! अमारी मंत्रशक्ति थोडी छे; माटे ते अमने मारथी मरण पामवा जेवी करी नाखे छे. हे स्वामी! तमारा स्वाधिनमां एक काम छे, जो ते तमे करो तो हुं तमारो म्हारा उपर स्नेह छे ते खरुं मानुं." तेवारे सूरे कह्युं. "भद्र! तुं कहे ते त्हारुं काम हुं करीश." पछी सुंदरीए कह्युं. "ज्यारे धोळीबिलाडी अहिं आवी अमारी साथे युद्ध करे त्यारे तमारे एम बोलवुं के, "हे

काळीबिलाडी! तुं आ धोळीबिलाडीने मार " आवी रीते कहेशो एटले अमने शक्ति उत्पन्न थशे, तेथी अमे तेने मारी नाखशु " एटामा धोळीबिलाडी आवी, तेनी साथे बन्ने काळीबिलाडीउं युद्ध करवा लागी तेवारे सूरे कह्यु –"हे काळीबिलाडी! आ धोळीबिलाडीने पकड अने तेने खाइ जा " सूरे आटलु कह्यु एटले धोळीबिलाडी पृथ्वी उपर पडी अने काळी बन्ने बिलाडीउए तेने गळामा पकडी धोळीबिलाडीने मरण पामती जोइ सूर मनमा विचार करवा लाग्यो "म्हारा पवित्र वचनमात्रथी आ धोळीबिलाडी मरी जशे, माटे जो म्हारा वचनथी आ बन्ने काळीबिलाडीउं मरी जाय तो बहु सारुं थाय चाल, अवळु बोलीने आश्चर्य तो जोवु " आवी रीते विचार करी तेणे प्रगट कह्यु "हे धोळी बिलाडी! आ बन्ने काळीबिलाडीउने मारी नाख " तेना आवा वचनथी धोळीबिलाडीए बन्ने काळीबिलाडीउने मारी नाखी पछी सूर बहु दर्प पाम्यो अने "औषध विना म्हारो रोग गयो ' एम विचारी ते मरी गएली स्त्रीउनी उत्तरक्रिया कर्या विना त्याथी चाली निकळ्यो, अने ज्या पोतानो म्होटोभाइ रहेतो हतो ते गाममा आव्यो आ वखते तेनो भाइ बीजे कोइ गाम गयो हतो, तेथी ते पोतानी म्होटीभाभीने प्रणाम करी त्या रह्यो भाभी दियरनी बहु भक्तिथी सेवा करती हवी.

एक दिवस म्होटाभाइनी स्त्री सूरना माथामां तेल नांखी कांकसीवडे वाळ ओळती हती, एवामां तेना खेतरथी एक खेडुते आवीने कह्युं:—"हे मात! आपणो मिंढनामनो बळद मरी गयो छे, हवे एक बळद रहेलो छे, तेथी वखत जाय छे पण एक बळदथी शुं काम थाय." खेडुतनां आवां वचन सांभळी कपटी एवी म्होटाभाइनी स्त्रीए सूरना माथामां कांइ चूर्ण नांखी तेने बळद बनावी दीधो. पछी दोरीवती बांधी खेडुते तेने खेतरमां लइ जइ हळे जोड्यो, तेथी ते बहु दुःखी अने दीन बनी गयो.

एक दिवस ते बळदे नाथ तोडी नांखी, तेथी ते पुरुष बनी गयो. पछी ते सूर नासी जवा लाग्यो. खेडुत तेनी पाछळ दोड्यो, पण सूर वेगथी नाशी गयो. आगळ जतां तेने तेनो म्होटो भाइ सामो मळ्यो, तेणे सूरने जोइ कह्युं. "अरे भाइ! तुं छिद्रने लीधे जर्जरीतदेहवाळो केम थयो छे? तुं क्यां जाय छे? अने त्हारे शरीरे शुं थयुं छे? चाल म्हारे घरे सुखेथी रहे." त्यारे सूरे कह्युं:—"हे भाइ! तुं जा, त्हारी स्त्री प्रत्यक्ष शाकिनी छे, तेणे मने बळद बनावी आजसुधी हळे जोड्यो हतो. माटे हे भाइ! तुं त्हारे घेर जा, हुं नहिं आवुं. घरघरने विषे शाकिनी होवाथी हमणां तो म्हारे वन एज शरण छे." एम कही ते आगळ चाल्यो अने

कोइ म्होटा अरण्यमा आवी पहोंच्यो, त्या तेणे ब पुरुषोने घासना ज्ञारा लइ जता दीठा, ते
श्री सूरे तेमनी पासे जइ पूछ्यु के, "तमे आ माणस विनाना अरण्यमा कोण छो? तमारु
शरीर मणि, माणिक्य अने सोनाना घरेणाश्री शोन्नी रह्यु छे छता तमे घासना ज्ञाराज्ञ शा-
माटे वहो छो? तेवारे ब पुरुषोए कह्यु –"हे पुरुष! सांज्ञळ. आ वनमा वृद्धावस्थाश्री गळी
गएला देहवाळी एक मोशी रहे छे, ते मोशी अमारी पासे हमेशा घासना ज्ञारा मगावे छे."
पछी सूरे फरी पूछ्यु. "घासना ज्ञारानु ते शु करे छे?" तेवारे ते पुरुषोए कह्यु –अरे ज्ञाइ! ते
मोशी अमने अन्न, वस्त्र अने घरेणा आपे छे, अने पोते एक जूना खाटलामा सुइ रहे छे. अरे!
त्हारे अमने पूछवानु शु प्रयोजन छे? ते पोते प्रत्यक्ष कल्पलता छे" पछी सूरे मनमा विचार
कर्यो के, "चाल हु पोते त्या जइ तेनु स्वरुप जोउं." आम धारी ते घासना ज्ञाराज्ञपाम्नारा
नी साश्रे गयो तेवारे ब पुरुषोए तेने पूछ्यु –"त्हारु नाम शु छे?" त्यारे सूरे कह्यु "म्हारुं
नाम धिष्टक छे" पछी तेज्ञए कह्यु "खरेखर आजे आपणने सातमो ज्ञाइ मळ्यो." आ प्रमा
णे वातो करता करता तेज्ञ वृद्ध मोशीने घेर गया, त्या तेज्ञ घासना ज्ञारा ठेकाणे मूकी तथा
पाणीनु कुम्रु ज्ञरी धिष्टकसहित वृद्ध मोशीनी पासे जइ बेठा. तेवारे वृद्ध मोशीए तेमने पू-

"हे मात! ते अमने वनमां म-
ळ्युः—"हे पुत्रो! आ सातमो कोण छे?" त्यारे तेउए कह्युं.
ळ्यो अने मातानुं दर्शन करवा माटे अहिं आव्यो छे." पछी मोशीए धिष्टकना वांसामां हाथ
दइने कह्युं. "पुत्र तुं जले आव्यो. तुं कोण छे? पुत्र तुं म्हारा घरे जोजन कर अने इछा प्रमा
णे निःशंकपणे रहे." तेवारे धिष्टके कह्युं. "हे मात! हुं जन्मथी आरंजीने डुःखी छुं, माटे
आपनी पासे रहीश. पछी वृद्ध मोशीए तेने न्हवरावी, सारां वस्त्रो पहेरावी अने उत्तम रसोइ
करावी जमाड्यो. पछी धिष्टक मनमां विचार करवा लाग्यो के, "घासना जारा अने पाणी
क्यां जाय छे तथा वीजी वस्तु अहिं शी रीते आवे छे? ते जोवुं." आम विचार करतां अर्धी
रात्री गइ एटले वृद्ध मोशीए प्रगट कह्युं. "कोइ जागे छे के नहीं?" कोइए उत्तर आप्यो नहीं
एटले ते मोशी खाटलामांथी नीचे पमी अने एक कुमंत्र जणी घोमी थइ. पछी घासना जा
रा खाइ तथा पाणी पीने घरेणाथी सुशोजित एवी एक अत्यंतरुपवाळी स्त्री वनी गइ. पछी
ते त्यांथी निकळी, एटले धिष्टक तेनी पाछळ पाछळ चाल्यो. वहु दूर गया पछी ते स्त्री एक
गुफामां पेठी, त्यां ते गुफामां रहेनारी जोगणीउ "हे मात! तमे जले पधार्यां." एम कही ते
ना पगमां पमी. पछी एक आसन उपर वेसारीने सेवा करती एवी सर्वे जोगणीउए पुछ्युं.

"हे मात! आजे तमे तमारा पुत्रोनुं वलीदान केम न लाव्या? त्यारे वृद्धाए कह्युं "हे पुत्री ओ! शात थाओ हु तमारा माटे वहु पुरुषोने मारी घणु वळी लावीश आजे एक सातमो मा णस आव्यो छे, ते घणो दुबळो छे माटे चौदस सुधी रहो, तेटलामा ते पुष्ट थइ जशे' आ प्रमाणे कही तेणे मास विगेरेनु भक्षण कराव्युं पछी जोगणीओए रजा आपी एटले ते पोता ना ठेकाणे आवी अने वृद्ध स्त्रीनु रुप करी खाटलामा सूइ गइ

हवे धिष्टक विचार करवा लाग्यो के —"आ दुष्ट शाकिनी लोकोने विश्वास पमाडी ते-मनु भक्षण करी जाय छे, फरी पण हुं शाकिनीना सकटमा पड्यो हाय हाय! हु ज्या जाउ छु त्या मने शाकिनीनो जोग मळे छे" आवी रीते विचार करता सवार थइ एटले ते साते पुरुषो घासना भारा लेवा माटे वनमा गया, त्या धिष्टके छ पुरुषोनी आगळ रातनु च-रित्र कह्युं, एटले ते छ पुरुषोए जवाव आप्यो के, "अमे ते मातानु आवु चरित्र क्यारे पण दी ठु नथी" तेवारे धिष्टके कह्यु "सुखमा लोभी थएला तमे अहिं पड्या रहो, हु तो ए दुष्टानी पासेथी चाल्यो जइश" त्यारे छ पुरुषोए कह्यु "हे भाइ! आपणे विचार करीए, एक रात विलंव कर अने अमने तेनु चरित्र देखाड" पछी तेओ घासना भारा लइ घरे आव्या अने दि-

वस संबंधी काम करी रात्रे ते डुष्टानुं चरित्र जोवा माटे सर्वे कपटनिद्राथी सूता, अने ते वृद्ध डोशीनुं सर्व चरित्र जोइ परस्पर विचार करवा मांड्यो. "अरे जाइ! हवे आपणे शुं करवुं?" त्यारे धिष्ठके कह्युं. "ए डुष्टरंडाने मारी नांखीए." पछी बे जणाए पग झाल्या, बे जणाए हाथ झाल्या, बे जणाए माथुं पकड्युं अने एक जणे लाकडीवडे एवी कुटवा मांडी के ते मृत्यु पामी.

पछी निर्जय चित्तवाळा थइ ते साते जणा त्यांथी चाली निकळ्या. आगळ जतां तेउ एक म्होटा अरण्यमां आवी पहोंच्या, त्यां तेमणे एक नगर दीठुं. उत्तम कोट, दरवाजा, बगीचा, विविध जातनां झाडो अने स्वर्गसमान मंदिरोथी सुशोजित एवा ते नगरने जोता जोता हर्षथी तेउ राजजवनमां गया. आगळ जतां तेमणे हजारो शिखरोथी सुशोजित अने परवाळीना कमाडथी मनोहर एवुं एक मंदिर जोयुं, ते मंदिरना बारणाआगळ कपायला नाकवाळी अने शरीरे जाडी एवी एक घरडी डोशी बेठी हती; ते डोशी सात पुरुषोने जोइ तेमने कहेवा लागीः—"हे पुरुषो! तमने उत्तम स्त्रीउनो समागम थाउ, तमे जले आव्या, उत्तम स्वरुपवाळी सात कन्याउनी साथे तमे विषयसुख जोगवो." पछी सूरवीर एवा धिष्टके आगळ थइ ते कपायला नाकवाळी डोशीने पूछ्युंः—"हे मात! देवकन्याना सरखी आ सात कन्याउ

क्याथी आवी ?" त्यारे कपायला नाकवाळीए कह्युं "ए विद्याधरनी पुत्रीउ ठें एक दिवस विद्याधरे निमित्तना जाणपुरुषने पूठ्यु हतु के –"आ म्हारी पुत्रीउनो वर कोण थशे ' ते वारे निमित्तना जाणपुरुषे कह्यु के –"त्हारी आ सात पुत्रीउ आ कपायला नाकवाळी भोशीने सोंप ए भोशी पासे आ कन्याउने वरनारा वरो पोतानी मेळे आवशे " पठी विद्याधरे ते कन्याउ मने सोंपी, ते कन्याउ में तमारा माटे रक्षण करी राखी ठे, माटे तमे आ कन्याउने परणो अने विषयसुख भोगवो काइ बीजु कारण नथी माटे आ एकठा करेला सुवर्णथी भरपूर एवा आ घरो, माणसना मनने हरण करनारा आ पलंगो, वळी तेना उपर हसतूलिकाउ तेमज आ चित्रशाळाउ तैयार ठे, तेमा सूवो वळी आ मनना सरखा वेगवाळा सात घोमाउ ठे, तेना उपर चमी तमे पूर्वदिशा विना बाकीनी त्रणे दिशामा इच्छा प्रमाणे फरो " पठी विषयमा लोभी एवा ते साते पुरुषो हर्षथी त्या रह्या, अने दोगुंदकदेवतानी पेठे चित्रशाळामा क्रीमा करवा लाग्या

एक दिवस ते साते पुरुषो भेगा थइ परस्पर विचार करवा लाग्या के –"आ भोशीए आपणने पूर्वदिशामा जवानी शाकारण माटे ना पामी ' माटे चालो ते दिशामा जइने जोइए

के त्यां शुं छे." पछी ते साते जणाउ सवारे घोमा उपर बेसी पूर्वदिशा तरफ गया, तो त्यां तेमणे एक योजन (चार गाउ) जूमि माणसोना माथाथी ढंकाइ गयेली दीठी. तेवारे साते जणाउ परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ आश्चर्य देखाय छे, पृथ्वी उपर एक योजन सुधी मा णसोनां माथां देखाय छे, आवुं आपणे कोइ ठेकाणे जोयुं नथी तेम सांजळ्युं पण नथी. आ वात कोनी आगळ कहीए." आवी रीते वातो करता चाल्या जाय छे, एवामां माणसना मा थानी एक खोपरी घोमानी खरी साथे अथमाइ एटले ते खोपरी बोली:—"अरे पुरुषो! आ घोमाउ अने एज स्त्रीउ अमे पण पूर्वे जोगवेली छे." खोपरीनां आवां वचन सांजळी धिष्ठके पूछ्युं:—"हे खोपरी! आ घोमाउ कोण छे? ते स्त्रीउ कोण छे? अने आ जूमि माणसना मा थाथी ढंकाइ रहेली केम छे?" त्यारे खोपरीए कह्युं. "ए नाक कपायेली जोशी सिद्ध शाकिनी छे, तेणे आ एक योजन जेटली जूमि माणसना माथाथी ढांकी दीधी छे. अरे पुरुषो! ते शा-किनी तमने देखती नथी, तेटलामां तमे नासी जाउ! नासी जाउ." खोपरीनां आवां वचन सांजळी घोमा उपर बेठेला साते पुरुषो त्यांथी नासी जवा लाग्या.

हवे ज्यारे ते साते पुरुषो बपोरना वखत सुधी घेर न आव्या त्यारे साते स्त्रीउ जेगी थइ

कपायला नाकवाळी मोशी पासे जइ कहेवा लागी के —"हे मात! ते साते पुरुषो अत्यार सुधी घेर केम नथी आव्या?" स्त्रीजना आवा वचन साजळी कपायला नाकवाळी मोशी हा थमा चग लइ घरना उपला माळ उपर चमी, तो तेणे घोमा उपर बेठेला पुरुषोने नासी जता जोया तेथी मोशीए चगने कह्यु —"हे चंग! तु ए घोमाने पाछा वाळय" एम कही मोशीए चगने वारंवार पछाड्यो तेथी चगे म्होटो शब्द करी घोमाउने पाछा वाळ्या. ते वखते घोमा उपर बेठेला पुरुषो घोमा उपरथी नीचे परतुं मूकवा लाग्या, परतु तेणे बाधी लीधेला होरा थी पमी शक्या नहीं पछी ते पुरुषो कहेवा लाग्या "हाय हाय! आपणी शी गति थशे" आवी रीते बोलता तेउ जय पामता छता घरे आव्या. तेवारे कपायला नाकवाळी मोशीए क्रोध करी तेमने कह्यु. "अरे पापीउ! मने मूकीने तमे क्या नासी जाउ छो? अरे विश्वास-घातिउ! तमे क्या जवाना छो?" पछी यमराजानी जीज सरखी चचळ तरवार हाथमा ल इ ते दुष्टाए हाथवती धिष्टकने पकमी अने पृथ्वी उपर पामी दइ तेनी छाती उपर चमीने क ह्यु "अरे! तु घोमा उपर बेशीने क्या चाल्यो जतो हतो? हमणा हु तने म्हारी नाखु छु, माटे तु ह्वारा इष्टदेवनु स्मरण कर हवे हु तने छोमी देवानी नथी." ते दुष्टाना आवा जयकर

वचनथी पण भय नहिं पामेला अने साहसिक एवा धिष्टके कह्युंः—"हे नाक विनानी! म्हारा मनमां एक कौतक छे तेथी हुं तने पूछुं छुं के, कया वीर अने धीरपुरुषे आ त्हारुं नाक कापी नांख्युं छे?" पछी ते नाक कपायलीए प्रसन्न थइ हर्षथी कह्युंः—"हे पुत्र! सांभळ.

आ भरतक्षेत्रमां मनोरमानामनुं नगर छे, त्यां मनरथनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने मणिमाळानामनी राणी हती, ते राणीए अनुक्रमे सात पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. पछी राणीए आठमो गर्भ धारण कर्यो, तेथी अनुक्रमे हुं पुत्री थइ. पांच धावमाताउथी लालनपालन करातो एवी हुं अनुक्रमे सर्व कळाउनो अभ्यास करती यौवनावस्था पामी. मने मंत्र शिखवानो बहु उल्लास हतो तेथी में वशीकरण, मोहन, स्तंभन, उच्चाटन, राक्षसीविद्या, शाकिनीविद्या, डाकिनीविद्या, मारणविद्या, बलीविधि, सुर्य, चंद्र तेमज ग्रहोनी आकर्षणविद्या, पाताळमां पेसवानी अने स्वर्गमां जवानी विद्या, महामंत्रो अने अमृतसंजीविनीविद्या विगेरे बहु विद्यानो अभ्यास कर्यो. हे पुत्र! एक दिवस में इंद्रनो मंत्र साध्यो, ते मंत्र सफळ थयो एटले ते मंत्रना प्रभावथी हुं इंद्रना भवनमां गइ; ते वखते इंद्रनी आगळ हूहू, तुंबर अने रंभा विगेरे नाटक नाटककरनाराउए आरंभ्युं हतुं. हुं पण नाटकनी विधि शिखेली हती, तेथी में पण

ते वखते नाटक कर्यु म्हारा नाटकथी रंभा नाटक करती हती ग्लानी पामी गइ पछी तेनी जग्याए हु रही मे नाच करता इन्द्रने बहु प्रसन्न कर्यो, तेथी तेणे मने कह्यु के –"हे सुंदरी! हु प्रसन्न थयो छु, माटे वरदान माग पछी मे इन्द्रने विनती करी के, "हे प्रभो! जो आप प्रसन्न थया हो तो आप म्हारा पति थाओ" इन्द्रे ते कबूल कर्यु पछी इन्द्रनी साथे म्हारो संग थयो, तेथी हु दररोज देवलोकमा जवा लागी घरे पण रोज आवु एक दिवस माळीए मने कह्यु के –"हे भद्रे! तु मने देवलोकमा तेम्नी जा, जेथी हु पण त्या त्हारु नाटक जोउ मे तेने बहु बहु वार्यो, पण ते वारंवार मने कहेवा लाग्यो के, "मने स्वर्ग देखाड 'पछी मे तेने भमरो बनावी म्हारा चोटलामा राख्यो अने हु स्वर्गमा गइ, त्या मे नृत्य आरंभ्यु बहु वखत नाचता माथे भार लागवाथी में मारो पोतानो हाथ माथे मूक्यो, तेथी तालमा भंग पड्यो, ते वखते इन्द्रे तालमा भंग पडेलो जाणी "हे पापणी! तालमा भंग केम पाड्यो" एम कही क्रोधथी म्हारु नाक कापी नाख्यु अने मने कह्यु के, "हे पापणी! मनुष्यलोकमा जा अने प्रमादनु फळ भोगव" हे पुत्र! पछी में इन्द्रना पगमा पडीने कह्यु के –"हे प्रभु! आ पापनो अनुग्रह क्यारे थशे?" त्यारे इन्द्रे कह्यु "माणसोनु मास भक्षण करती एवी तने ज्यारे कोइ पु-

रुष एम पूछशे के, 'हे कपायला नाकवाळी! कया पुरुषे त्हारुं नाक काप्युं?' त्यारे तुं शाप थी मूकाइश." पछी स्त्री अने घोडाओए करीने में आ नगरीना सर्वे माणसोने छेतरी भक्षण कर्या. अहिं आवनारा परदेशी माणसोने पण भक्षण कर्या. एक योजन जेटली पृथ्वी माणसना माथावडेज ढांकी दीधी. त्यांसुधी "हे पुत्र! त्हारा विना मने कोइए नाक कपावानुं पूछ्युं नहीं. हवे तुं आ रुपवाळी कन्याओ, आ घोडाओ अने आ महेल लइ राज्य कर." एम कही ते कपायला नाकवाळी संजीविनी विद्याथी नगरना सर्वे लोकोने जीवता करी, नगरने माणसोथी भरपूर बनावी अने धिष्टकने राज्य आपी स्वर्गमां पोताने स्थानके गइ, अने धिष्टक पण उत्तम प्रकारे राज्य करवा लाग्यो. पेला छ मित्रोने मंडलिकपद आप्यां. पछी छ मित्रोसहित धिष्टक सुखे राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना उद्यानमां अनेक साधुओना परिवारसहित आचार्य समवसर्या, ते वारे वनपाळे राजानी पासे आवी गुरुना आववानी वधामणी आपी के, "हे स्वामी! आपना उद्यानमां बहु साधुओना परिवारसहित आचार्य समवसरेला छे." तेनां आवां वचन सांभळी धिष्टकराजा शुद्ध भावथी गुरुने वंदना करवा गयो, त्यां त्रण प्रदक्षिणा तथा वंदना करी

योग्यस्थानके बेठो, एटले गुरुए मधुरवचनथी धर्मोपदेश आप्यो के, "जे माणस मनुष्यभव पामीने धर्म नथी करतो ते महासमुद्रमा चिंतामणिरत्नने नाखी दे छे ' पछी देशनाने अंते राजाए गुरुने पूछ्युं के –" हे भगवन् ! अमे पूर्वभवने विषे एवुं शुं कर्म कर्युं हतुं के जेथी शाकिनीना संकटमा पड्या? तेवारे गुरुए कह्युं –"हे महाभाग 'जो तने कौतुक होय तो सांभळ.

पयठाण नगरमा हरिताक्ष नामनो ब्राह्मण रहेतो हतो, ते हमेशा शाकिनीओने आकर्षण करवाना मंत्र तंत्रवडे करीने मरूलो करतो हतो, ते वखते छ पुरुषो गायन करता हता. आ प्रमाणे करी तेओ शाकिनीओने पोताने स्वाधिन करता हता, पछी कोइ एक मुनिराजे ते साते पुरुषोने धर्मोपदेश आपी जिनधर्मने विषे जोड्या, पछी तेओ अनुक्रमे संलेखना करी शुभ भावथी मृत्यु पामी हरिताक्ष तुं धिट्टकराजा थयो, अने आ छ पुरुषो माण्डलिक थया. तमे पूर्व भवने विषे शाकिनीओने कदर्थना करी हती, तेथी आ भवमा तमे शाकिनीना संकटमा पड्या " आचार्यना वचन सांभळी राजा धिट्टकने अने छ माण्डलिकने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं तेथी तेओ दीक्षा लइ स्वर्गे गया.

(श्री वर्द्धमानस्वामी सूरादेव श्रावकादिने कहे छे के) –"हे भव्यजनो! माटे तमे जिन-

धर्मने विषे आदर करो. कारणके तेथी स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो सुलज्ञ थाय छे. वळी धर्मना पञ्चावथी पगले पगले घणी समृद्धि मळे छे. ए धर्मनुं मूळ सम्यक्त्व छे, एम जिनेश्वरो कहे छे. ते सम्यक्त्व सद्दहणारुप छे. ते सद्दहणा बे प्रकारनी छे. तेमां पहेली सद्दहणा गुरुना उपदेशथी जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते, अने बीजी गुरुना उपदेश विना जीव अजीवनुं जाणपणुं थवुं ते. जेम मरुदेवी माताने थइ हती तेम. कह्युं छे केः—

सव्वाइं जिणेसरञ्जासियाइं, वयणाइं नन्नहा हुंति ॥
इय बुद्धी जस्स मणे, सम्मत्तं निच्चलं तस्स ॥

ज्ञावार्थः—श्री जिराजनां कहेलां सर्व वचनो कोइपण रीते मिथ्या होय नहीं, आवी रीतनी बुद्धि जे माणसना मनमां होय छे तेनुं सम्यक्त्व निश्चल जाणवुं.

अंतो मुहुत्तमित्तंपि फासयं हुज्ज जेहिं सम्मत्तं ॥
तेसिं अवड्ढपुग्गल परियट्टो होइ संसारो ॥

ज्ञावार्थः—जे माणसे एक अंतर्मुहुर्त पण सम्यक्त्वने स्पर्श कर्युं छे, ते माणसनो संसार अर्ध पुद्गलपरावर्त थाय छे. ॥ इति धिष्टकनी कथा. ॥

श्री वर्द्धमानस्वामीना मुखथी आवो धर्म साम्भळी वैराग्य पामेलो सूरादेवश्रावक त्याव-थी श्रावकधर्म अंगिकार करी अने बीजा प्रश्नो पूछी पोताना आत्माने कृतार्थ मानतो छतो परिवारसहित घेर आवी उत्तम प्रकारे जिनधर्मनु आराधन करवा लाग्यो

आ प्रमाणे धर्मध्यान करता चौदवर्ष गया एक दिवस अर्धीरात्रे धर्मध्यानमा बेठेला सूरादेवश्रावकने कोइएक देवताए प्रगट थइने कह्यु के, "हे सूरादेव! तु स्वर्ग अने मोक्षनी इच्छा करे छे तेथी पौषधादिव्रतो करे छे पण अरे मूढ! जो तु पोताना आत्मानु कल्याण इच्छतो होय तो आ व्रतादिकने त्यजी दे, जो तु व्रतने नहि त्यागे तो हु त्हारा म्होटा पुत्रने मारी तेना मासना पाच शूल करी कडाइमा पकवीश, अने त्हारा शरीरे मास अने लोहीनो लेप करीश, तेथी तु आर्तध्यानमा मृत्यु पामी दुर्गति पामीश" आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार कह्यु, परतु सूरादेव ध्यानथी चल्यो नहीं, तेथी तेना म्होटा पुत्रने मारी, पकावी तेना मास अने लोहीथी सूरादेवना शरीरे लेप कर्यो एवी रीते बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने मारी ते ज प्रमाणे लेप कर्यो परतु ते सूरादेव जरापण ध्यानमाथी चल्यो नहीं वळी तेनु स्थिर चित्त जोइ देवताए फरी कह्यु.—"हे सूरादेव! जो तु व्रतथी चूकीश नहीं तो हु त्हारा शरी-

रने विषे कास, श्वास, नगंदर, ताव, दाह, कुक्शिळ, हरस, अजीर्ण, दृष्टिशूळ, पुष्टशूळ, अरुचि विगेरे सोळ रोग मूकीश. आवी रीते देवताए बे त्रणवार कह्युं एटले सूरादेव विचार करवा लाग्यो केः—"आ कोइ दुष्ट माणस देखाय छे, एणे म्हारी नजर आगळ म्हारा चार पुत्रोने मारी नांख्या, अने तेमना लोहीथी म्हारुं शरीर लींप्युं; वळी ए म्हारा शरीरमां सोळ रोग मूकवानुं कहे छे, माटे चाल हुं तेने प्रथमथी पकडी लउं." आम धारी ते जेटलामां उठ्यो तेटलामां देवता विजळीनी पेठे आकाशमां उडी गयो. पछी सूरादेव घरनी बहार आवी कोलाहल करवा लाग्यो, एटलामां तेनी स्त्री धन्नाए बहार आवीने कह्युंः—"हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल केम करो छो?" त्यारे सूरादेवे तेनी आगळ सघळी वात कही. तेवारे धन्नाए कह्युंः—"हे स्वामिन्! ते तमारा चार पुत्रो पोतपोताना ठेकाणे सुखे सूता छे, तमारा शरीरमां पण कोइ रोग नांखतुं नथी, आतो तमने कोइ देवता उपसर्ग करे छे; माटे फरी आलोचना लइ, प्रतिक्रमी मिथ्यादुःष्कृत आपो." पछी सूरादेव स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरु पासे आलोचना लइ शुद्ध थयो. पछी जिनधर्मनुं उत्तम रीते आराधन करी, अगीयार पडिमा वही, वीसवर्षसुधी जिनधर्म पाळी, सर्व जीवोने खमावी, एक मासनुं अनसन करी पंचपरमेष्टीनुं

स्मरण करता ते सूरादेव मृत्यु पामी सौधर्मदेवलोकने विषे अरुणाजविमानमा चारपल्यो-पमनाआयुष्यवाळो देवता थयो

श्री गौतमस्वामीए श्री वर्द्धमानस्वामीने पूछ्युं –"हे जगवन्! सूरादेव त्याथी चवी कइ गति पामशे ?" तेवारे श्री वर्द्धमानस्वामीए कह्यु –"हे गोतम! ते सूरादेव त्याथी च-वी महाविदेहक्षेत्रमा सिद्धिपद पामशे आ प्रमाणे श्री सुधर्मास्वामीए जबूस्वामी आगळ सूरादेव श्रावकनु चरित्र कह्यु

॥ इति श्री वाचकरत्न लाजगणीना शिष्य राजकीर्तिमुनिए रचेली
गद्यबध वर्द्धमानदेशनामा सुरादेवश्रावकने प्रतिबोध
नामनो चोथो उल्लास सपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ५ मो ॥

॥ चुल्लगशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ चुल्लगशतकनामना पांचमा श्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां आलंभिकानामनी नगरी छे, सर्व नगरीओमां उत्तम एवी ते नगरीने विषे जितशत्रु नामनो राजा राज्य करतो हतो; ते नगरीनी पासे नंदनवन सरखुं अति मनोहर शंख नामनुं उद्यान हतुं. ते आलंभिकानगरीमां चुल्लगशतकनामनो श्रावक रहेतो हतो, ते बहु धनवंत होवाथी तेनुं छ क्रोड धन व्याजे अने छ क्रोड वेपारमां रोकायलुं हतुं. तेना घरे गायोनां छ गोकुळ हतां, तथा तेना घरनी समृद्धि कामदेवश्रावक जेवी हती. ते चुल्लगशतक श्रावक राजाने बहु मान्य हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी शंखवन नामना उद्यानने विषे समवसर्या, त्यारे देवताओए समवसरण रच्युं, त्यां बारपर्षदा एकठी थइ. आ वखते चुल्लगशतकश्रावक पण प्रभुने

समवसरेला मान्नळी पोताना कुटुंबीत्तसहित वदना करवा गयो, त्या वदना करी योग्यस्था नके बेठो पछी प्रभुए धर्मनपदेश आप्यो के –"हे न्नव्यजनो! लोकमा चक्रवर्तीनी पदवी देवेंन्द्रनी पदवी, स्वर्गनुं सुख, संपत्ति, मनुष्य संबंधी सुख, ए सर्व धर्मनु फळ जाणो जिने श्वरोए देव अने मनुष्यनी सन्नामा दान, शीळ, तप अने न्नावनारुप चार प्रकारनो धर्म कह्यो छे तेमा दानना पाच न्नेद छे. १ अन्नयदान, २ सुपात्रदान, ३ अनुकंपादान, ४ नचितदान, ५ कीर्तिदान तेमा सर्व जीवोने पोताना सरखा जाणी अन्नय आपवु, ते अन्नयदान कहेवाय छे ए अन्नयदानथी मोक्ष जवाय छे, माटे सर्व प्राणीत्तए अन्नयदान आपवु. (सर्व जीवोनी रक्षा करवी) अवसरे साधुने शुद्ध आहार अने शुद्ध वस्त्र आपवा, ते सुपात्रदान कहेवाय छे जे माणस सुपात्रदान आपे छे, ते धनदेव धनमित्रनी पेठे नत्तम सुखो पामे छे. ते धनदेव धनमित्रनी कथा आ प्रमाणे छे –

॥ सुपात्रदान नपर धनदेव अने धनमित्रनी कथा ॥

आ जंबुद्वीपमा सिंहलनामे द्वीप छे, त्या सिंहलेश्वरनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सिंहलानामनी स्त्री हती सिंहलेश्वरराजाने सिंहलसिंहनामनो पुत्र हतो एक दिवस सिंहल-

सिंहकुमार वसंतऋतुमां वनने विषे क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां भेणे क्रीडा करती एक कु-
मारीने "हे तात! म्हारुं रक्षण करो! रक्षण करो!! हे माता! हे कुळदेवी! तुं अत्यारे क्यां
गइ छे?" आवो कोलाहल करती सांभळी. पछी बीजाना दुःखथी दुःखी थएलो सिंहलसिंह
कुमार विचार करवा लाग्यो के, "जेना हृदयमां परोपकार नथी एवा पुत्रने तेनी माताए शा
माटे जन्म आप्यो हशे?" आ प्रमाणे विचार करी कुमार जेटलामां आगळ दोड्यो, तेटला
मां तेणे एक कुमारीने हाथीए पकडेली दीठी. तेवारे कुमारे कह्युं:—"अरे गजराज! ए कन्याने
छोडी दे अने जो त्हारामां पुरुषार्थ होय तो म्हारा सामो आव." सिंहलसिंहकुमारनां आवां
वचन सांभळी हाथी कुमारीने त्यजी दइ कुमार सामो दोड्यो. कुमार पण एक वस्त्रनो दडो
करी तेना सामो आव्यो. तेणे जेटलामां दडो हाथी सामो फेंक्यो तेटलामां हाथी ते वस्त्र
उपर दांतना घा करवा लाग्यो; आ वखते पेली कुमारी हाथी पासेथी नासी गइ. कुमारे पण
हाथीनी पीठ उपर चडी, पोताने वश करी तेने आलानस्थंभे बांध्यो.

आ वात सांभळी राजा बहु हर्ष पाम्यो, अने कुमारनी नगरमां चारे तरफ कीर्ति फेला-
इ. पेली कुमारी पण कुमार उपर प्रीति धरवा लागी. कह्युं छे केः—

गुणा कुर्वंति दतत्व दूरेऽपि वसता सताम् ॥
केतकीगंधमाघ्रातु स्वयमायाति षट्पद ॥

ज्ञावार्थ –गुणो, दूर वसता एवा सत्पुरुषोनु दूतपणु करे ठे जुन केतकीनो गध लेवा मा टे ज्ञमरो पोते केतकी पासे आवे ठे

जे माणस शरीर, धन अने वचनथी सर्वेनो उपगार करे ठे, ते आ ज्ञवमा सपत्तिनु पात्र थाय ठे पठी धनशेठे ते धनवतीनामनी पोतानी पुत्री सिहलसिहकुमारने परणावी पठी कुमार नगरने विषे क्रीमा करतो हतो ज्ञमवा लाग्यो नगरनी स्त्रीन पण तेने जोइ वश थइ जवाथी तेनी पाठळ ज्ञमवा लागी, तेथी सर्व महाजने एकठा थइ राजानी पासे आवी विनत्ती करी के, "हे राजन्! अमारा सर्वे कार्यो सिदाय ठे कारण के सिहलसिहकुमार नगरमध्ये फरवा निकळे ठे, तेनी पाठळ नगरनी स्त्रीन पण ज्ञटके ठे, तेथी अमारा घरना काइ कार्यो वनी शकता नथी " महाजनना आवा वचन साज्ञळी राजाए तेमने वहु मान आपीने कह्यु –"हे जनो! जेम तमारा कार्यो नहि सिदाय तेम हु करीश " आवी रीते कही वहु मानथी महाजनने रजा आपी. पठी राजाए कुमारने नगरमा फरवा जवानी ना कही, तेथी

कुमार खेद पामी देशांतरे जवानी इच्छाथी धनवतीने कहेवा लाग्योः—"हे भाग्यवाळी! हुं परदेश जाउं छुं, तुं सुखे घेरे रहेजे." तेवारे धनवतीए कह्युं. "हुं तमारा विना एकली घेरे रहेवा समर्थ नथी, माटे हुं तो तमारी साथे आवीश."

पछी कुमार धनवतीने साथे लइ रात्रे नगरनी बहार निकळी अनुक्रमे समुद्रने कांठे आव्यो, ते वखते एक वहाण परदेश जवा माटे तैयार थतुं हतुं; तेथी सिंहलसिंहकुमार ते वहाण उपर चड्यो. आगळ जतां वायु अवळो होवाथी वहाण भागी पड्युं, पण जेनुं नसीब अनुकुळ होय छे, तेने सर्व घटतुं थाय छे; अने जेनुं नसीब अवळुं होय छे, तेने सर्व अघटतुं थाय छे. तेम आयुष्यना बळथी धनवतीना हाथ एक पाटीयुं आव्युं तेथी ते तरीने अनुक्रमे कांठे आवी, त्यांथी अनुक्रमे कुशुमपुर नगरने विषे गइ. ते नगरनी पासे प्रियमेलकतीर्थ छे, ते तीर्थनो प्रभाव लोकोना मुखथी सांभळी धनवती त्यां गइ अने "ज्यांसुधी म्हारा पतिनो मेळाप मने नहिं थाय त्यांसुधी हुं अहिं रही तप करीश अने मौनव्रत धारण करीश." एवो अभिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे सिंहलसिंहकुमार पण वहाण भागी जवाने वखते पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्र

उतरी अनुक्रमे रत्नपुरनामना नगरे आव्यो ते नगरमा रत्नप्रभनामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने रत्नसुदरीनामनी स्त्री अने रत्नवतीनामनी पुत्री हती जे वखते सिंहलसिंहकुमार ते नगरीमा आव्यो, ते वखते रत्नवती राजकुमारीने साप करड्यो हतो, तेथी राजाए बहु मत्र-वादीओने एकठा कर्या ते पुरुषोए बहु बहु उपचारो कर्या, परतु काइ पण गुण थयो नही पछी राजाए नगरमा पडह वगडाव्यो, ते पडहने सिंहलसिंहकुमारे स्पर्श कर्यो, तेथी तेने राजपुरुषो राजानी पासे तेडी गया पछी राजाए कह्यु "हे उत्तम पुरुष ! आ म्हारी पुत्रीने साप करड्यो छे, तेने तु मणि, मत्र, औषध विगेरेथी विषरहित कर." राजाना आवा वचनथी कुमारे तेने मत्रना बळथी विषरहित करी तेवारे राजाए प्रसन्न थइ ते पोतानी रत्नवती पुत्री सिंहलसिंहकुमारनी साथे परणावी पछी रात्रीए रत्नवती एक सातमाळना महेलमा आवी सुशोभित पलगने विषे सूती हवे कुमार सिंहलसिंहे धनवतीना वियोगथी एवो अभिग्रह लीधो हतो के, "ज्यासुधी मने धनवती मळे नही त्यासुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवु" तेथी कुमार पण ते महेलमा आवी ज्या रत्नवती पलगमा सूती हती त्या पलगनी निचे सूतो आ वखते रत्नवती विचार करवा लागी के, "अरे ! एमणे आ शु कर्यु जे पलग मूकी निचे सूता

कह्युं छे के, “जे माणस घरे डुकणुं छतां लुखुं खाय, बेसवाने घोडो होय छतां पगे चालीने जाय, सूवा माटे पलंग छतां निचे सूवे, ते माणसनी स्त्री पोतानो धणी जीवतां छतां रोवे छे. तेम आ म्होटुं आश्चर्य छे, माटे पूछी जोउं.” आ प्रमाणे विचार करी रत्नवतीए पूछ्युंः—“हे नाथ! आप शय्या मूकी निचे केम सूता छो?” त्यारे कुमारे “एने शोक्यनो भय थशे.” एवा भयथी कल्पीत वचन कह्युंः—“हे प्रिया! ज्यारे हुं देश जोवा निकळ्यो, त्यारे में एवी प्रतिज्ञा करी छे के, ज्यांसुधी हुं देशनी मुसाफरी करी घेर आवी माता पितानां दर्शन न करुं त्यांसुधी म्हारे ब्रह्मचर्यव्रत पाळवुं अने भूमि उपर सूवुं.” पतिनां आवां वचन सांभळी रत्नवतीए कह्युंः—“स्वामिनाथ! आपने धन्य छे, आप खरेखरा पुण्यवंत छो के जे तमारी माता पिताने विषे आवी दृढभक्ति छे.” पछी राजाए कुमारने पूछ्युं एटले कुमारे पोतानुं सर्व वृत्तांत कह्युं. तेथी रत्नप्रभराजाए पोतानी रत्नवती पुत्रीसहित सिंहलसिंहकुमारने विदाय कर्यो, अने तेमनी साथे पोताना रुद्रदत्तनामना प्रधानने मोकल्यो. पछी एक वहाण तैयार करी तेमां सोनुं, रत्न विगेरे धन भरी ते सिंहलसिंहकुमार पोतानी स्त्री रत्नवतीसहित बेठो, साथे रुद्रदत्तप्रधान पण बेठो, अने शुभमुहूर्ते वहाण समुद्रमां चाल्युं.

एक दिवस रुद्दत्तप्रधाने वहाणमा रत्नवतीने दीठी, तेथी ते राज्यकन्यानुं स्वरुप जोइ रागाध थयो अने मनमा विचार करवा लाग्यो के, "आ एक परदेशीने समुद्रमा नाखी हुं रत्नवतीनी साथे विषयसुख भोगवु" आ प्रमाणे विचार करी प्रधान राजकुमारना छिद्र जोवा लाग्यो एक दिवस रात्रीए वहाणना सौ माणसो उंघी गया हता ते वखत राजकुमार कायचिंता माटे वहाणनी माची उपर बेठो, ते वखत दुष्ट स्वभाववाळो प्रधान जागतो हतो तेथी तेणे माचीना दोरडा कापी नाखी सरलस्वभाववाळा कुमारने समुद्रमा पाडी दीधो, अने पछी पोकार कर्यो के, "हाय हाय! कुमार समुद्रमा पडी गयो" माची भागी जवाथी पति समुद्रमा पड्यो, एवी वात साभळी वियोगथी व्याकुळ बनी रत्नवती विलाप करवा लागी ते वखते रुद्रदत्ते तेने कह्यु के, "हे कन्या! विलाप न कर, हु हमेशा तारो सेवक थइ रहीश, तु म्हारी स्त्री था" प्रधानना आवा वचन साभळी रत्नवती विचार करवा लागी के, "निश्चे ए दुष्टे म्हारा पतिने समुद्रमा नाखी दीधो छे हाय हाय! हवे ए म्हारु शीलव्रत खंडन करशे, माटे एने काइ उत्तर दए म्हारा शीलनु रक्षण करु" आवी रीते विचार करी रत्नवतीए कह्यु —"हे प्रधान! समुद्रने काठे जइ म्हारा पतिनी उत्तरक्रिया करीने पछी

तमे जेम कहेशो तेम करीश." रत्नवतीनां आवां वचन सांभळी प्रधान हर्ष पाम्यो. पछी आ गळ जतां वहाण भागी पड्युं. कह्युं छे केः—"विश्वासघाती, कृतघ्नी, मित्रद्रोही एवा पापी माणसोने सुख क्यांथी होय?" पण पूर्वना पुण्ययोगथी रत्नवतीने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते समुद्रने कांठे उतरी अनुक्रमे कुसुमपुर नगरमां गइ अने त्यां प्रियमेलकतीर्थने विषे धन वतीनी पेठे "पति न मळे त्यांसुधी न बोलवानो अभिग्रह लइ तप करवा लागी. प्रधान रुद्र दत्त पण पाटीयुं हाथ आववाथी समुद्र उतरी कुसुमपुर नगरने विषे आव्यो, त्यां ते पुण्यना योगथी कुसुमपुरना राजानो प्रधान थयो. सिंहलसिंहकुमार पण जेवो समुद्रमां पड्यो, ते-वोज तेने कोइ देवताए उपाडी तापसना आश्रममां मूक्यो. ते आश्रमना वृद्ध तापसे कुमार ना शरीरे राजचिन्ह जोइ बहु सत्कारपूर्वक आदर आपीने कह्युं केः—"हे कुमार! म्हारुं एक वचन सांभळ. तुं आ म्हारी रुपवतीनामनी पुत्रीने परणी जेम हुं चिंता विनानो थइ तप करुं तेम कर." पछी सिंहलसिंहकुमारे ते वात कबुल करी एटले तापसे पोतानी पुत्री ते राजकुमार साथे परणावी. हाथेवाळो मेळावती वखते तापसे तेने हमेशां सो टांक सोनुं आपे तेवी एक गोदडी अने आकाशमां उडे एवी एक खाटली आपी. पछी राजकुमार कुलपतिने

नमस्कार करी स्त्रीसहित गोदडी लइ खाटलीमा बेठो अने धनवतीनु स्मरण करीने एम कहु के, "हे खाटली ! ज्या धनवती होय त्या जा " एटले खाटली तुरत आकाशमार्गे थइ कुसुमपुरनगरना उद्यानमा आवी आ वखते रुपवती तरसी थइ, तेथी तेणे राजकुमार पास पाणी माग्यु, तेवारे कुमार प्रियानी पासे खाटली तथा गोदडी मूकी पासेना कूवामाथी पाणी लेवा गयो हवे कुमारे जेटलामा कूवानी अदर दोरी नाखी, तेटलामा कूवानी अदर रहेला कोइए कह्यु के –"हे उपगार शिरोमणि ! मने कूवामाथी कहाड " कुमारे आवा वचन साभळी कूवानी अदर जोयु तो तेणे तेमा माणसनी भाषा बोलता एवा एक सापने दीठो पछी पोतानु लुगडु कूवामा नाखी जेवो तेने बहार काढ्यो, तेवो ते सापे तेना हाथ उपर डश मार्यो, तेथी कुमार तुरत कुब्ज (कुबडो) बनी गयो पछी कुमारे सापने कह्यु –"हे साप ! वाह ! तें बहु सारो उपगार कर्यो ! " तेवारे सापे कह्यु –"हे कुमार ! मरणना सकटमा पण मे ला तने हु उपगार करनारो थइश " एम कही ते साप अदृश्य थइ गयो पछी कुमार " आ शु ? " एम विस्मय पामतो छतो पाणी लइ रुपवती पासे आव्यो, अने "हे सुदरी ! आ शीतळ पाणी पी " एम कही उभो रह्यो. रुपवतीए तेना रुपने जोइ "आ कोण पुरुष आव्यो ?

ए म्हारो पति न होय!" एम विचारी तेना सामुं पण न जोयुं. पछी रुपवतीए त्यांथी उठी सर्व ठेकाणे पोताना पतिनी शोध करी पण ते क्यांइ मळ्यो नहीं, तेथी ते पण प्रियमेलक तीर्थे जइ रत्नवतीनी पेठे "ज्यांसुधी पति मळे नहीं त्यांसुधी म्हारे कोइनी साथे बोलवुं नहीं." एवो अभिग्रह लइ तप करवा लागी.

हवे धनवती, रत्नवती अने रुपवती ए त्रणे कन्याउ पोत पोतानां नेत्रो बंध करी, मौनव्रत धारण करी अने भोजन तजी दइ सुखे तप करवा लागी. पछी नगरना लोकोए राजाने कह्युं केः—"हे राजन्! कोइ त्रण स्त्रीउ तप करे छे, परंतु शा कारणथी करे छे ते कांइ जाणी शकातुं नथी." तेवारे राजाए त्यां आवी तेमने बोलावा मांडी पण ते बोली नहीं, एटलुंज नहीं परंतु तेना सामुं पण जोयुं नहीं; तेथी भयभित थएला राजाए नगरमां पडह वगडाव्यो के, "प्रियमेलकतिर्थमां मौन धारीने बेठेली स्त्रीउने जे बोलावशे तेने हुं म्हारी पुत्री परणावीश." आ वखते कुब्जे (सिंहलसिंहकुमारे) पडहने स्पर्श करी, कोरा पत्रनी एक पोथी सारा लुगडाथी बांधी ते लइ राजानी पासे आवीने कह्युं के, "जे माता अने पिता ए बन्नेथी उत्पन्न थयो हशे ते आ अक्षरो वांची शकशे." बीजा सर्वे माणसोए पण कह्युं के,

"अहो! आ अक्षरो बहु सारा छे" पछी कुब्ज कोरा पत्रने वाचवा लाग्यो के –"सिहलसिंह कुमार धनवतीने साथे लइ वहाणे चड्यो, आगळ जता वहाण दरियामा भागी पड्युं तेथी ते समुद्रमा पड्यो हवे बीजी कथा काले कहीश" एम कही तेणे बोलवु बंध कर्युं पछी पोतानु चरित्र सांभळी धनवतीए कह्यु –"हे भाग्यवत! आगळ शु थयु, ते कृपा करीने कहे' राजादिक लोक पण धनवती बोली तेथी विस्मय पामीने कहेवा लाग्या के –"हे भद्र! तु एनी आशा पूर्ण कर" पछी कुब्जे कह्यु 'हे राजन्! सिंहलसिंहकुमारने हाथ पाटीयु आव्यु तेथी ते समुद्र उतरी रत्नपुरनामना नगरे गयो, त्या पण ते रत्नवतीने परणी फरी वहाणमा चड्यो, त्या महासमुद्रमा जता रुद्रदत्त नामना प्रधाने तेने समुद्रमा पाडी दीधो" आटलुं कही फरी कुब्जे पोथी बंध करी. ते वखते रत्नवतीए कह्यु –"हे उत्तम पुरुष! आगळ शुं थयुं, ते कृपा करीने कहे" बहु आग्रह कर्यो एटले फरी कुब्जे कह्यु –"समुद्रमा पडता एवा सिंहलसिंहकुमारने कोइए पकडी लइ तापसना आश्रममा मूक्यो, त्या ते तापसनी कन्या रुपवतीने परण्यो, त्याथी ते गोदडी, खाटली अने रुपवतीने लइ अहिं आव्यो, ते वखते रुपवती तरसी थइ तेथी सिंहलसिंहकुमार पासेना कूवामाथी पाणी लेवा गयो, त्या तेने कोइ

साथे करज्यो." आटलुं कही कुब्ज मौन रह्यो एटले रुपवतीए आगळनी वात पूछी, परंतु तेतो पुस्तक बांधी राजानी पासे जइ कहेवा लाग्यो केः—"हे राजन्! में सर्व कन्याउने बोलावी छे, माटे तमारी पुत्री मने आपो." पछी सत्यप्रतिज्ञावाळा राजाए पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी. ते वखते राजाना कुटुंबी लोको ते विवाहमहोत्सव उपर आव्या नहीं, तेम कोइ स्त्रीउ गीत पण गाय नहीं; तेथी पेली त्रण कन्याउ गीत गावा लागी. हाथेवाळा वखते कुब्जे साळा पासे कांइ वस्तु मागी एटले साळाए कह्युं के, "साप ले." त्यारे कुब्जे कह्युं. "साप आप." पछी साळे साप लावी आप्यो. ते सापे डंश दीधो तेथी ते पृथ्वी उपर पड्यो. तेवारे पेली त्रण स्त्रीउ विचार करवा लागी के, "जो आ पुरुष मरी जशे तो आपणने आपणा पतिनी खबर कोण आपशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेउ हाथमां छरी लइ जेटलामां मरवा तैयार थइ, तेटलामां कुमार दिव्यरुप धरी उभो थयो. ते वखते कोइ देवताए प्रगट थइ सर्वनी समक्ष सिंहलसिंहकुमारनो पूर्वभव कह्यो केः—

हे कुमार! धनपुरनगरने विषे धनंजय नामनो शेठ रहेतो हतो, तेने धनवती नामे स्त्री हती; ते धनवतीए धनदेव अने धनमित्र नामना बे पुण्यवंत पुत्रोने जन्म आप्यो हतो. तेमां

म्होटो भाइ धनदेव भनाळानी ऋतुमा साकरसहित डुध साधुने वहोरावतो हतो, ते पुण्य-ना प्रभावथी धनदेव ते पोते हु म्होटो समृद्धिवत देवता थयो, अने न्हानो भाइ धनमित्र प्राशुक एवो शेरडीनो रस साधुने वहोरावतो, परतु ते भावविना आपतो, तेथी ते पुण्यना प्रभावथी तु सिहलसिह राजकुमार थयो वळी मुनिदानना प्रभावथी तने समृद्धिसहित चार कन्याओ मळी, पण साधुने शेरडीनो रस वहोरावता वखे भावना खडन करी तेथी तने स्त्रीओनो वियोग थयो, अने त्हारे समुद्रमा पडवु पड्यु समुद्रमा पडती वखते तने मे उपाडीने तापसना आश्रममा मूक्यो त्हारा माथे म्होटा बळवान शत्रु छे, तेथी मेंज तने कुब्जरुपवाळो कर्यो छे, कारण तेथी त्हारा शत्रुओ तने ओळखे नही " देवता आ प्रमाणे कही आकाशमार्गे चाल्यो गयो सिहलसिहकुमार पण देवतना आवा वचन साभळी जातिस्मरण ज्ञान पाम्यो.

पछी कुसुमपुरना राजाए म्होटा उत्सवथी पोतानी पुत्री सिहलसिहकुमारनी साथे परणावी, अने हाथी, घोडा, रथ विगेरे आप्या, तथा क्रोधथी रुद्रदत्तप्रधानने काढी मूक्यो पछी सिहलसिहकुमार पोतानी चार स्त्रीओसहित खाटलीमा बेशी आकाशमार्गे थइ सिहलद्वीपने विषे गयो, त्या तेने तेना पिताए राज्य आप्यु पछी सिहलसिहनृपतिए कथा (गोदडी) ना

प्रभावथी सर्व लोकोनां दरिद्र दूर कर्यां, अने जिनधर्मने पाळी पछी अंते संलेखना करी ते सिंहलसिंहराजा मृत्यु पामी छठा देवलोकने विषे देवता थयो. आवो मुनिदाननो प्रभाव जाणी हे भव्यजनो! तमे मुनिओने दान आपो. ॥ इति सिंहलसिंहकुमारनी कथा ॥

श्री जिनराजना मुखथी आ प्रमाणे उत्तम धर्मोपदेश सांभळी चुल्लगशतकश्रावक पण आणंदश्रावकनी पेठे जिनधर्म अंगिकार करी, नवतत्वनुं स्वरुप पूछी अने तेनो परमार्थ प्राप्त करीने श्री वितरागने वंदना करी पोताना घरे आव्यो. पछी जिनराजे कहेलो धर्म पाळतां चौदवर्ष गयां एटले पंदरमेवर्षे ते पोताना म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी पडिमा वहेवा लाग्यो. एक दिवस रात्रीए हाथमां तरवार धरी रहेला देवताए प्रगट थइ चुल्लगशतकने कह्युं के, “अरे! तुं आ व्रतने त्यजी नहीं दे तो हुं त्हारा म्होटा पुत्रने मारी नांखी तेना मांसना सात शूळो करी तेलनी कडाइमां पकवी त्हारा शरीर उपर तेना मांस अने लोहीनो लेप करीश; तेथी तुं शोकसमुद्रमां बूड्यो छतो अकाळे मृत्यु पामी दुर्गति भोगवीश.” आवां शूळ सरखां देवतानां वचन कानने विषे सांभळ्या छतां पण ते चुल्लगशतक भय न पामतां स्थिरचित्तवाळो रह्यो. देवताए तेने स्थिरचित्तवाळो जाणी फरी एज प्रमाणे बे त्रणवार कह्युं, तोपण भय

पाम्यो नहीं, तेथी देवताए पोकार करता एवा तेना म्होटा पुत्रने त्या लावी मारी नाख्यो, अने तेना सात शूळो करी तेलमा पकवी चुल्लगशतकश्रावकना शरीर उपर मास अने लोहीनो लेप कर्यो, तेथी ते श्रावक वधारे धर्मध्यानमा दृढ थयो पछी देवताए तेना बीजा, त्रीजा अने चोथा पुत्रने मारी तेमोज उपसर्ग कर्यो, तेथी पण चुल्लगशतक चळ्यो नहीं, एटले देवताए तेने फरी कह्यु—"हे श्रावक! व्रतोने त्यजी दइ इच्छा प्रमाणे भोग भोगव, नहि तो हु त्हारु अढारक्रोड द्रव्य आलभिकानगरीमा जूदेजूदे ठेकाणे फेंकी दइश" आ प्रमाणे देवताए बे त्रणवार कह्यु एटले ते चुल्लगशतक विचार करवा लाग्यो के, "आ कोइ दुष्टबुद्धिवाळो देवता छे, केमके एणे म्हारा चार पुत्रो मारी नाख्या छे, अने हमणा अढारक्रोड द्रव्य पण फेंकी देवानु कहे छे, माटे ए दुष्टने पकडी लउ" आ प्रमाणे जेटलामा विचार करतो हतो, तेटलामा देवता तेना घरमाथी अढारक्रोड द्रव्य त्या लाव्यो तेवारे चुल्लगशतकश्रावक तेने पकडवा माटे दोड्यो एटले ते देवता विजळीनी पेठे आकाशमार्गे उडी गयो पछी चुल्लगशतकश्रावके बहार आवी म्होटो कोलाहल कर्यो, ते साभळी तेनी बहुला स्त्रीए बहार आवीने कह्यु—"हे नाथ! तमे म्होटा शब्दथी शामाटे कोलाहल करो छो?" त्यारे चुल्लगशतके सर्व

वात कही; एटले स्त्रीए कह्युंः—"हे स्वामी! कोइ देव, दानव तमने उपसर्ग करतो हशे, तमारा पुत्रो अने धन सुखे घरमां छे, माटे अतिचारनी आलोचना ल्यो." पछी चुल्लगशतक श्रावक आलोचना लइ श्रावकधर्म करवा लाग्यो. विधिथी श्रावकधर्म पाळी एक मासना अनशनथी मृत्यु पामी ते चुल्लगशतकश्रावक सौधर्मदेवलोकना अरुणाभ्र नामना विमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः—"हे भगवन्! चुल्लगशतकश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! ते श्रावक देवलोकमांथी चवी महाविदेह क्षेत्रमां उत्पन्न थशे. त्यां ते सिद्धिपद पामशे."

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य कीर्तिविजये रचेली
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां चुल्लगशतकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो पांचमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ६ ठो ॥

॥ कुंभकोलिकश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीने छठा कुम्भकोलिकश्रावकनु चरित्र कहे छे –

आ भरतक्षेत्रमा कांपिल्यपुरनामनु नगर छे, ते नगरनी पासे आवादि कारणोथी नंदनवन सरखु मनोहर शिलावर्तिकनामनु चैत्य छे, त्या जितशत्रुराजा राज्य करतो हतो ते नगरमा बहु समृद्धिवाळो कुम्भकोलिकनामनो श्रावक रहेतो हतो, तेने पूषानामनी स्त्री हती कुम्भको लिकश्रावकने छक्रोड व्याजमा, छक्रोड वेपारमा अने छक्रोड निधानरूपे भूमिमा एम अढार क्रोड धन हतु. छ गोकुळो अने वीजी पण बहु समृद्धि हती. तेथी धनधान्यादिकथी समृद्धिव त एवो कुंभकोलिकश्रावक पोतानी पूषास्त्रीनी साथे विषयसुख भोगवतो हतो.

एक दिवस देवदानवोए नमस्कार करेला श्री वीरप्रभु गौतमगणधरादिक परिवारसहित शिलावर्तकचैत्यने विषे समवसर्या तेवारे प्रभुने आवेला सांभळी कुम्भकोलिकश्रावक हर्षथी म्होटी समृद्धिसहित प्रभुने वांदवा गयो. त्या ते त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके

बेठो. पछी प्रभुए धर्मदेशना आपी केः—"हे भव्यजनो! जीवितने डाभना आगला भाग उपर रहेला पाणीना टीपां सरखुं, लक्ष्मीने समुद्रना तरंगो सरखी अने पुत्र तथा स्त्री विगेरेना स्नेहने स्वप्नना सरखो चंचळ जाणीने धर्म करो. ते धर्मने तीर्थंकरोए चार प्रकारनो कह्यो छे. तेमां शीलधर्म मुख्य छे. नरक अने तिर्यंचना दुःखोना भयने दूर करवा समर्थ एवा साधुमुनिराजने सर्व स्त्रीसंगनो त्याग होय छे, तेम श्रावकोने पण परस्त्रीत्यागनुं व्रत होय छे. परस्त्री सेवाथी माणसने भवोभव तिर्यंचपणुं, नपुसकपणुं, दौर्भाग्य अने दुःखोनो समूह आवी मळे छे. जेणे मन, वचन अने कायाथी परस्त्रीने त्यजी दीधी छे, ते पुरुष आ भवने विषे अने परभवने विषे कुलध्वजनी पेठे सुख पामे छे. ते कुलध्वजनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ शीलव्रत उपर कुलध्वजनी कथा ॥

आ दक्षिणभरतक्षेत्रने विषे अयोध्यानामनुं नगर छे, त्यां शंखनामनो राजा राज्य करे छे; तेने धारणीनामनी स्त्री छे. ते धारिणीने विषे उत्पन्न थएलो कुलध्वजनामनो कुमार छे, ते कुलध्वजकुमार संपूर्ण कळानो जाण होवाथी कुळने विषे ध्वजा सरखो हतो. एक दिवस ते कुमार वनने विषे क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे एक झाडनी नीचे अनेक साधुओना

परिवारसहित बेठेला मानतुंगनामना गुरुने दीठा पछी गुरुने जोइ बहु हर्ष पामेलो राजकुमार त्यां जइ गुरुने त्रण प्रदक्षिणा करी तथा वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. तवारे गुरुए राजकुमारने धर्मदेशना आपी के –"हे भव्यजनो! संसारसमुद्रने उतरवामां वहाणसमान, नरक अने तिर्यंचना दुःखोने कापी नाखवामां तरवार समान अने कल्याणना मंदिर एवा शीलव्रतने पाळो" गुरुनो आवो धर्मउपदेश सांभळी कुलध्वजकुमारे कह्युं –"हे भगवन्! हुं सर्व रीते शील पाळवा समर्थ नथी, तोपण हुं परस्त्रीने तो त्यजी दउं छुं, कारण म्हारे स्वदारा संतोष छे" राजकुमार आ प्रमाणे चोथुंव्रत लइ गुरुने वंदना करी घर तरफ पाछो वळ्यो. रस्तामां तेणे बे स्त्रीओने परस्पर क्रोधथी वढवाड करती दीठी, तेथी तेणे कह्युं के, "हे स्त्रीओ! तमे शामाटे फोगट वढवाड करो छो?" आवी रीते कुमारे बे स्त्रीओने पूछ्युं एटले एक स्त्रीए कह्युं – 'हे राजपुत्र! हुं लुवारनी स्त्री छुं, म्हारुं नाम सौभाग्यकदली छे, हुं कूवेथी पाणीनो घडो भरी त्यारथी थाकी गइ छती घेर जाउं छुं आ वेळा आ सुतारनी स्त्री कनकमंजरी खाली घडो लइ कूवे पाणी भरवा जती हती, ए खाली घडावाळीए मने मार्ग न आप्यो एज अमारे वढवाड थवानुं कारण छे. वळी वढवाडनुं बीजुं पण कारण सांभळो.–"पृथ्वीमां

जेटलुं कळाकौशल्य छे, ते सघळुं म्हारो पति जाणे छे; तेवुं कळाकौशल्य (चातुर्य) बीजे कोइ ठेकाणे देखातुं नथी." पछी राजकुमारे कौतुकथी पूछ्युंः—"हे भाग्यवती! त्हारा पतिमां शुं चातुर्य छे?" तेवारे स्त्रीए कह्युंः—"महाराज! सांभळो. चंददेवनामनो लुवार म्हारो पिता छे, तेमणे एक लोढानुं माछलुं बनाव्युं छे, ते माछलुं राजानी आज्ञाथी आकाशमां भमी समुद्रमां पेसे छे, त्यां ते गळाना छिद्रथी सारांसारां मुक्ताफळो गळीने फरी पोताने ठेकाणे आवे छे." पछी सुतारनी स्त्री म्हों मरडी, ताळीओ पाडी, हसीने बोलीः—"अरे राजकुमार! ए चातुरीथी शुं मेळवी शकाय! चातुरी तो तेने कहेवाय के जे म्हारा पतिमां छे." तेवारे राजकुमारे तेने पूछ्युंः—"हे सारा नेत्रवाळी! त्हारा पतिमां शी चातुरी छे ते कहे?" ते सांभळी स्त्रीए कह्युंः—"आ नगरमां कंदर्पनामनो सुतार म्हारो पति थाय छे, ते लाकडानो घोडो एवो बनावे छे के ते घोडो छ माससुधी आकाशमां फरे छे." पछी ते स्त्रीओनां वचनथी मनमां विस्मय पामेला राजकुमारे घरे आवी सर्व वात पोताना पिताने कही. तेवारे राजाए लुवारने अने सुतारने बोलाव्या अने तेमने माछलुं तथा घोडो बनाववा माटे लोढुं तथा लाकडुं आप्युं. पछी लुवारे पोतानी चातुरीथी एक म्होटुं माछलुं बनाव्युं, ते माछलाना उपला

ज्ञाग उपर एक म्होटी पेटी बनावी पछी लुवारसहित राजा माछला उपर चढ्यो तेवारे लु वारे माछलाना पाछला ज्ञागमा बे खीलीउ मारी एटले ते माछलु पक्षीनी पेठे आकाशमा ऊड्यु आथी राजा विस्मय पामी गाम, नगर अने देश विगेरे जोवा लाग्यो, जेटलामा मा छलु समुद्रने कीनारे पहोंच्यु तेटलामा राजाए अने लुवारे पेटीमा पेसी वारणु बध कर्यु मा छलु पाणीमा गयु अने त्या सारासारा मुक्ताफळो गळी तुरत पोताना नगरने विषे आव्यु, ए टले राजा अने लुवार माछला उपरथी उतर्या पछी लुवारे खीलीउ काढी नाखी एटले तेमा- थी मुक्ताफळो निकळ्या तेवारे राजाए विस्मय पामी लुवारने पुछ्यु "आ माछलु आववु जवुं शी रीते करे छे?" त्यारे लुवारे कह्यु "महाराज! में सिद्धायिका देवीनु आराधन कर्युं छे, तेथी ते देवीए जवा आववाना कारणरुप बे खीलीउ मने आपी छे, ते खीलीना योगथी हु आकाशमा जाउ आवु छु देवोनी शक्ति न चितवी शकाय एवी होय छे"

पछी सुतारे लाकडानो घोडो तैयार करी राजाने देखाड्यो अने कह्यु के –"हे नाथ! आ घोडा उपर आप अथवा कुलध्वजकुमार बेसो ते वखते कुमारे कह्यु –"महाराज! आपनी आज्ञाथी आ घोडा उपर हु बेसी पृथ्वीने जोउ" त्यारे राजाए कह्युं "तेम कर" पछी सु-

तारे जवा आववाना कारणरुप बे खीलीओ कुमारने सोंपी. कुमारे राजाने नमस्कार करी अ-
ने घोडा उपर चडी बन्ने खीलीओ घोडाना पाछला भाग उपर घाली एटले ते घोडो माणसो
ना जोतां जोतां आकाशमां उडी अदृश्य थइ गयो. बहुवार पृथ्वीमां भम्या पछी ते घोडो
एक नगरनी पासेना बगीचामां उतर्यो; त्यां ते कुलध्वजकुमारे बे खीलीओ काढी लीधी अने
तेनां लाकडां जूदांजूदां करी भारो बांधी ते भारो उशीके मूकी पोते एक झाडनी छायामां
सूतो. बपोरनो वखत थयो तोपण झाडनी छाया जेम हती तेमनी तेमज रही, जरापण
खसी नहीं. आ वखते बागनो माळी फरतो फरतो त्यां आव्यो, तेणे झाडनी छाया स्थिर र-
हेली जोइने विचार कर्यो के, "निश्चे आ सूतेला पुरुषनो प्रभाव छे." पछी माळीए ते उंघी
गएला राजकुमारना पगनो अंगुठो पकड्यो एटले कुलध्वज जागी उठ्यो. त्यारे माळीए क-
ह्युं:—"हे सत्पुरुष! आजे म्हारा घरना परुणा थाओ." आवी रीते तेणे बहु आग्रह कर्यो एटले
कुमारे कबूल कर्युं. पछी माळी कुमारने साथे लइ पोताने घेर आव्यो अने घोडाना लाकडा
नो भारो एकबाजू खूणामां मूक्यो. माळीए उत्तम रीते कुमारने भोजन कराव्युं. पछी राज
कुमार सांझनी वखते नगरनी शोभा जोवा माटे निकळ्यो. त्यां सोनानी पुतळीओथी सुशो-

नित अने मनोहर तोरणोथी देदीप्यमान एवी ते नगरीना श्रीमंत पुरुषोना घरोने जोतो जोतो ते कुमार एक जिनमंदिर पासे आवी पहोंच्यो, ते जिनमंदिरनी अंदर जइ अने श्री मुनिसुव्रतप्रभुने वंदना करी जेटलामां स्तुति करवानो आरंभ करे छे तेटलामां कोइएक स्त्री त्यां आवी. ते स्त्रीनी आगळ रहेला सुभटलोकोए जिनमंदिरनी अंदर रहेला सघळा माणसोने बहार काढी मूक्या, तेथी कुमार विचार करवा लाग्यो के, "ए कोण छे? अने मंदिरनी अंदर रहेला माणसोने शामाटे काढी मूके छे?" आवी रीते विचार करी ते कोइ न जाणे एवी रीते एक खूणामां संताइ रह्यो पछी कोइ दिव्यरूप धारण करनारी देवकन्यासमान कन्या जिनमंदिरनी अंदर आवी, अने जिनराजनु पूजन करी पोतानी सखीओसहित नृत्य करी चाली गइ पछी रात्रीने वखते कुमारे खूणामांथी बहार निकळी कोइ पुरुषने पूछ्युं के, "हे सत्पुरुष! ए कन्या कोण हती." त्यारे ते पुरुषे कह्यु "हे पुरुषश्रेष्ट! आ रत्नपुरनामनु नगर छे, तेमा श्री मुनिसुव्रतस्वामीनो श्रावक विजयनामनो राजा राज्य करे छे, ते राजाए आ सुवर्ण अने रत्नोथी सुशोभित जिनमंदिर बंधाव्यु छे. ए राजाने जयमाळा राणीथी उत्पन्न थएली सुंदरीनामनी पुत्री छे एक दिवस राजा पुत्रीने विवाहयोग्य थएली जोइ तेना वरनो

विचार करवा लाग्यो. राजा अने राणी पुत्रीना योग्यवरनी शोध करता हता ए वात पुत्रीए जाणी पोतानी सखीओ आगळ प्रतिज्ञा करी के, "जे पुरुष पृथ्वी उपर अने आकाशमां पोताना पराक्रमथी फरनारो होय तेज म्हारो पति थाओ. नहिं तो म्हारे अग्नि एज शरण छे." पुत्रीनी आवी प्रतिज्ञा सखीओए तेनी माने कही. पछी राणीए राजाने कही. तेवारे राजा पुत्रीनो मनोरथ आकाशपुष्पनी पेठे निष्फळ मानी शोक करवा लाग्यो." आ प्रमाणे कही ते पुरुष राजमंदिरे गयो.

पछी कुलध्वजकुमार माळीने घेरे आवी लाकडानो घोडो तैयार करी रात्रीए खीलीना प्रयोगथी तुरत राजकन्या सुंदरीना महेलमां आव्यो, अने ते कन्याना पलंग उपर चारे तरफ अर्धुं चावेलुं तंबोल नांखी जे मार्गेथी आव्यो हतो तेज मार्गेथी माळीने घेर चाल्यो गयो. पछी जागी उठेली कन्या पोताना पलंग उपर चारे तरफ तंबोळ पडेलुं जोइ विचार करवा लागी के, "अहिं कोइ देव के विद्याधर आव्यो होय तेम देखाय छे." आ विचारमां ते कन्याने दिवस वर्षतूल्य थयो. पछी बीजी रात्रीए ते कन्या कपटनिद्राथी सूती. कुलध्वजकुमार पण लाकडाना घोडा उपर बेसी त्यां आव्यो, अने जेटलामां पलंग उपर तंबोळ नांखी पाछो

वळ्यो तेटलामां राजकुमारी सुंदरीए बन्ने हाथवती तेनु लुगडु पकडी लीधु अने पूछ्यु "तमे कोण छो?" त्यारे कुमारे कह्यु —"हे कन्या! हु पृथ्वी उपर फरनारो छु, छता आ लाकडाना घोडाथी आकाशमा फरनारो थयो छु" कुलध्वजकुमारना आवा वचन सांभळी राजकन्याए कह्यु —"हे सत्पुरुष! म्हारी प्रतिज्ञा पूर्ण थइ, म्हारा मनोरथ फळ्या" पछी कुमार दीवाने साक्षी राखी राजकन्यानी साथे गांधर्वविवाहथी परण्यो अने विषयसुखो भोगववा लाग्यो

हवे कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ दासीओ भय पामती छती विचार करवा लागी के —"अहो! आ कन्याना अकाळे सर्व अंगो वृद्धि केम पाम्या?" पछी दासीओए ते वात जयमाळा राणीने कही राणीए पण कन्याना सर्व अंग वृद्धि पामेला जोइ राजाने कह्यु के, "हे प्राणनाथ! निर्भय एवो कोइ पुरुष तमारा महेलमां आवी तमारी पुत्रीने भोगवे छे" त्यारे राजाए कह्यु "हे देवी! जेणे म्हारा महेलमां आवी आवु अयोग्य काम कर्यु ते पुरुषने हु यमराजना घरे परुणा तरीके मोकली देइश" पछी क्रोधना वशथी भ्रकुटी चमावेलो राजा ते पुरुषनी शोध करवाने इच्छतो छतो सभामां आव्यो आ वखते सभामां एक वेश्या आवी हती, तेणे राजानी आकृति जोइ पुछ्यु के, "हे राजन्! आपने चिंतानु कारण शुं

छे ?" त्यारे राजाए एकांतमां पुत्रीनुं चरित्र कह्युं. एटले वेश्या बोली के, "महाराज ! चिंता न करो. ए अन्याय करनारा पुरुषने बांधी हुं आपनी पासे लावीश." एम कही ते वागुरावेश्या पोताना घरे आवी. पछी नाना प्रकारना उपाय जाणवामां चतुर एवी ते वेश्याए कन्याना घरनी आसपास चारे तरफ सिंदुर वेराव्यो. रात्रीए कुलध्वजकुमार घोमा उपर बेसी कन्याना घरमां आव्यो अने सिंदुर वेरेला घरमां कन्यानी साथे क्रीमा करी सवारे माळीने घर चाल्यो गयो. सवारे वेश्याए कन्याना घरमां आवीने जोयुं तो कुमारनां पगलां पमेलां तेना जोवामां आव्यां; तेथी वेश्याए तेने पृथ्वी उपर विचरनारो माणस जाणी तेनी शोध माटे रक्षकलोकोनी साथे नगरमां फरवा लागी. बहु ठेकाणे फरतां फरतां ते वेश्याए तेवीज अवस्थावाळा कुलध्वजकुमारने सिंदुरथी राता थएला पगवाळो देखी "आज पुरुष राजकन्यानी पासे आवनारो छे." एम धारी सुभटलोकोने कह्युं के, "आ पुरुषने पकमो." पछी सुभटलोको तेने पकमी राजा पासे लाव्या, राजाए तेने जोइ मनमां बळतां छतां "आ बहु अन्याय करनारो छे," एम धारी तेने मारी नांखवानी आज्ञा आपी. ज्यारे सुभटलोको तेने बांधीने चाल्या, ते वखते राजकुमारकुलध्वजनुं स्वरुप जोइ लोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ योग्य

पुरुषने राजाए केवो अयोग्य हुकम कर्यो छे ! निश्चे आ कुमारना वियोगथी राजकुमारी सुदरी मृत्यु पामशे जो पुत्रीए आवु काम कर्यु हतु तो राजाए ते जाहेर करवु नहोतु कह्यु छे के —

आयुर्वित्त ग्रहछिद्र, मन्त्रमैथुनभेषजम् ॥
दानमानापमानश्च, मतिमान्नप्रकाशयेत् ॥

भावार्थ —आयुष्य, धन, घरनु छिद्र, मत्र, मैथुन, औषध, दान, मान अने अपमान एट ला वानाने बुद्धिमान माणस प्रकाश करे नहीं

लोकोना आवा वचन सांभळतो कुलध्वजकुमार सुभटो सहित माळीना घरनी पासे आ व्यो, एटले तेणे सुभटोने कह्यु "हे सुभटो ! जो तमे रजा आपो तो आ माळीने घरे म्हारी कुळदेवी छे तेने हु नमस्कार करी लउ." त्यारे सुभटोए कह्यु "जा जइ आव." पछी कुमार माळीना घरमा जइ लाकडानो घोडो तैयार करी तेना उपर वेसी सर्वे राजपुरुषो जोताजोता आकाशमार्गे थइ राजकन्याना घरमा उतर्यो; त्याथी राजकन्याने घोडा उपर वेसारी फरी आकाशमार्गे थए बहु हर्ष पामतो छतो महासमुद्रने काठे आव्यो, त्या घोडा उपरथी निचे उतरी एक झाडनी पासे पादडानी शय्या करी सूतो आ वखते कुमारने भूख लागी हती

कुमारने जूख लागेली जाणी राजकन्या सुंदरीए कह्युंः—"स्वामीनाथ! आपना वास्ते हुं म्हा
रा घरमांथी लाफवा लइ आवुं त्यांसुधी धीरज राखो." एम कही सुंदरी घोमा उपर बेसी
आकाशमार्गे थइ तुरत पोताना घरमां उतरी अने घोमाने गोखमां मूकी पोते जेटलामां ला
फवा लेवा माटे घरनी अंदर गइ, तेटलामां घोमो वायुना जोरथी पृथ्वी उपर पमी जागी ग
यो. हवे राजकन्या लाफवा लइ आवी घोमाने जोवा लागी तो तेणे घोमाने पृथ्वी उपर पमी
जागी गएलो दीठो; तेथी शोक करवा लागी के, "हाय हाय! दैवे मने ठेतरी, म्हारुं पूर्वनुं क
र्म उदय आव्युं, ज्यारे दैव अनुकुळ होय त्यारे दुःख आवी पड्या छतां पण पितानी पेठे रक्ष
ण करे छे अने दैव अनुकुळ न होय त्यारे मार्गमां रह्या होइए तोपण दुःखमां नांखी दे छे. प
ति समुद्रने कांठे रह्या अने आहिं घोमो जागी पड्यो, खरेखरो म्हारे माथे दुःखनो समूह
आवी पड्यो." आवी रीते शोक करती एवी सुंदरीए एवो अभिग्रह लीधो के, "ज्यारे हुं म्हा
रा पतिने जोइश त्यारेज जोजन करीश."

हवे आहिं समुद्रने कांठे रहेला कुलध्वजकुमारे बहुवार थया छतां पोतानी स्त्रीने पाछी
आवती न दीठी, तेथी विचार करवा लाग्यो केः—"ते हजुसुधी केम पाछी न आवी! निश्चे

जता आवता तेने कोइ विद्याधर हरी गयो हशे " आ प्रमाणे कुमार विचार करतो हतो, एवामा अप्सरासमान दिव्यरुपवाळी विमानमा बेठेली कोइ विद्याधरी आकाशमार्गथी कुमारनी पासे उतरी तेवारे कुमार कुलध्वजे तेने पूछ्यु –"हे भाग्यवती ! तु कोण छु ? क्या जाय छे ? अने अहि शामाटे आवी छे ?" त्यारे विद्याधरीए कह्यु –"हे भाग्यवत ! सांभळ वेताढ्यपर्वतने विषे मणिनामनो विद्याधर रहे छे, तेनी हु कनकमाळानामनी पट्टराणी छु म्हारा पतिने तेना शत्रुए जोरजुलमथी केद कर्यो छे, हु त्याथी नाशी जती हती, रस्तामा अहि तने जोइ हु कामथी पीडा पामु छु, माटे तु पोताना सगरुप शीतळ जळथी मने शांत कर कामदेवना बाणोथी पीडा पामती एवी हु त्हारा शरणे आवी छु" कुमारे कह्यु –"हे सुदरी ! म्हारे परस्त्रीनी साथे विषय करवानो नियम छे, माटे ते व्रतने हु प्राणातसकटमा पण त्यजी नहि दउ" कुमारना आवा वचन सांभळी विद्याधरस्त्रीए क्रोध करी पुष्प मत्री कुमारना माथा उपर मूक्या, तेना प्रभावथी कुमार मूर्छा पामी गयो पछी विद्याधरीए अस झीपचेंद्रियनी पेठे कुमारने उपाडी लाकडानी पेठे समुद्रमा फेंकी दीधो धिक्कार छे ! धिक्कार छे !! स्त्रीजना निर्दयपणाने. आ वखते जळदेवीए कुमारने समुद्रमा पडतो दीठो, तेथी तेने

बे हाथवती झीली लीधो. जळदेवीना प्रभावथी विद्याधरीनी पुष्पविद्या नाश पामी, अने कुमार सावधान थयो; एटले जळदेवीए तेने समाचार पूछ्या. तेवारे कुमारे ते देवीने पोतानी सर्व वात कही. पछी जळदेवीए कह्युं:—"हे कुमार! तने धन्य छे, जे तें परस्त्रीनो संग त्यजी देवानो नियम धारी राख्यो छे. हे पुत्र! परस्त्रीना नियमथी हुं त्हारा उपर प्रसन्न थइ छुं, माटे वरदान माग. कारण देवतानुं दर्शन फोगट थतुं नथी. कह्युं छे केः—"दिवसनी विजळी निश्चे वरसाद करनारी होय छे." कुलध्वजकुमारे कह्युं:—"हे देवी! म्हारे निरंतर म्हारी पोतानी स्त्री साथे विषयसुख भोगवाय तेम करो; तमे परोपकार करवामां तत्पर छो." पछी जळदेवीए कुमारने त्यांथी उपाडी राजकन्या सुंदरीना महेलमां पहोंचाड्यो. त्यां कुमारे लाकडानो घोडो भागी गएलो अने तेथीज राजकन्याने रोती दीठी. कुलध्वजकुमार अने राजकन्या सुंदरी मळ्यां तेथी तेमने बहु हर्ष थयो. हवे जळदेवीए फरी कह्युं:—"हे पुत्र! हमणां हुं त्हारुं शुं काम करुं ते कहे?" त्यारे कुमारे कह्युं:—"हे मात! आ लाकडानो घोडो साजो करी आपो. पछी देवी पोतानी दिव्यशक्तिथी घोडाने साजो करी पोताने स्थानके चाली गइ. हवे दासना मुखथी कुमारनुं आघवुं सांभळी विजयराजा बहु क्रोध पाम्यो, तेथी तेणे कु-

मारने मारवा माटे पोताना सैन्यने आज्ञा आपी कुमारे लाकडाना घोडा उपर बेसी सर्व सैन्यने मारी नाख्यु जेनु पुण्य जागतु होय छे तेने शु दुष्कर होय छे? पछी राजा मनमा विचार करवा लाग्यो के, "मे आ शु अयोग्य काम आरम्भ्यु छे? कन्या कोइने आपवी तो प मडेज आवो वर फरी क्या मळशे?" आ प्रमाणे विचार करी तेणे प्रधानपुरुषोने मोकली कुमारने बहुमान आप्यु अने पोतानी पुत्री तेनी साथे परणावी पछी कुलध्वजकुमार विजय राजानी आज्ञा लइ स्त्रीसहित लाकडाना घोडा उपर बेसी पोताना देशतरफ चाली निकळ्यो

अहि अयोध्यानगरमा शखराजाए पुत्रना वियोगथी छमास गया एटले लाकडानो घोडो बनावनार सुतारने मारी नाखवानी पोताना सुभटोने आज्ञा आपी, अने नगरनी बहार सुतारने बाळी देवा माटे म्होटी चिता तैयार करावी कह्यु छे के –"क्रोध पामेलो राजा यमराज सरखो थाय छे, अने प्रसन्न थएलो राजा कुवेर सरखो थाय छे" पछी राजपुरुषो सुतारने बाधी चितानी पासे लाव्या अने जेटलामा तेने उपाडी चितामा नाखी देवानी तैयारी करे छे, तेटलामा राजाए पोताना पुत्रने स्त्रीसहित आकाशमार्गेथी आवतो जोयो राजकुमार तरत आकाशमार्गथी उतर्यो पुत्रना आववाथी राजा बहु हर्ष पाम्यो पछी राजा कु-

मारने अने सुतारने वाजींत्रोना शब्दथी म्होटो उत्सव करी नगरमां तेडी गयो. अनुक्रमे शं-
खराजा मृत्यु पाम्या. तेना राज्यसिंहासने कुलध्वजकुमार बेठो अने भुवनमंजरीने पट्टराणीपद
आपी तेनी साथे विषयसुख भोगवतो राज्य करवा लाग्यो.

एक दिवस ते नगरना वनने विषे परिवारसहित केवळज्ञानी समवसर्या, ते वखते मा-
ळीना मुखथी केवळीनुं आववुं सांभळी राजाकुलध्वज तेमने वंदना करवा गयो; त्यां धर्म सां
भळी प्रतिबोध पामेला तेणे पुत्रने राज्य सोंपी विधिथी गुरुपासे दीक्षा लीधी. पछी ते कुलध्वज
मुनि संसारने बंधीखानासमान मानता छता अनित्यभावना भाववा लाग्या. ते आ प्रमाणेः—

लक्ष्मी चपळ छे, सुख थोडुं छे अने शरीर नाशवंत छे, तो हुं धर्मने विषे शामाटे उद्यम
न करुं? मृत्यु अवश्य थवानुं छे, रेंटना न्यायथी वारंवार जन्म अने मृत्युनो बहु क्लेश छे,
विश्वमां भमता एवा मनरुप दुष्टघोडाए सघळुं वश करी लीधुं छे, जेणे दुर्जय एवा कषा-
यो जीत्या छे, ते उत्तम छे." आ प्रमाणे शुद्ध भावथी भावित चित्तवाळा तेमने शुक्लध्यानथी
केवळज्ञान उत्पन्न थयुं. अनुक्रमे भव्यजीवोने प्रतिबोध पमाडी ते कुलध्वजमुनि मुक्तिपद
पाम्या. ॥ इति कुलध्वजनी कथा. ॥

श्री महावीरप्रभु कुम्भकोलिक श्रावकने कहे छे के –"हे भव्यजनो ! तमे कुलध्वजकुमारनी पेठे निर्मळ एवा शीलव्रतने पाळी झट मुक्तिसुख मेळवो " आवो धर्मउपदेश सांभळी कुम्भकोलिक श्रावक बारप्रकारनो श्रावकधर्म धारण करी तथा जीवाजीवादि नवतत्वोने जाणी हर्षथी जिनेश्वरप्रभुने वंदना करी पोताने घेर आव्यो पछी मायाशल्यरहित एवो ते कुम्भकोलिकश्रावक उत्तम रीते जिनधर्म पाळवा लाग्यो

एक दिवस अशोकवाडीमा बपोरने वखते एक शिला उपर उत्तरासंग अने नामवाळी वींटी मूकी कुम्भकोलिक सामायिक करतो छतो शुभ ध्यान धरतो हतो, ते वखते कोइ एक देवता प्रगट थइ तेनु उत्तरासंग अने वींटी लइ आकाशमा गयो पछी तेणे ते श्रावकने कह्यु के –"हे कुम्भकोलिक! मखलीपुत्रनो धर्म सारो छे, कारण तेमा उत्थान, कर्म, वीर्य, अने पुरुषाकार नथी उत्थान ते तप संयम विगेरे, गमन अने लज्जादिकमा कर्म रह्यु छे वीर्य ते जीव तथा शरीरनु बळ अने पुरुषाकार ते पोतानु कार्य करवामा पराक्रम ए चार विना जीवोना सर्व कार्य सिद्धि थाय छे जेनाथी सर्वे जीवो पोताना स्वरूपमा रहेला छे हे कुम्भकोलिक ! हवे पछी त्हारे एम न कहेवु के उत्थानादिकथीज कार्यसिद्धि थाय छे कह्यु छे के.–

प्राप्तव्यो नियतिबलाश्रयेण योऽर्थः, सोऽवश्यं ज्ञवति नृणां शुज्ञोऽशुज्ञोवा;
ज्ञूतानां महति कृतेऽपि हि प्रयत्ने, ना ज्ञाव्यं ज्ञवति न ज्ञाविनोऽस्ति नाशः ॥

ज्ञावार्थः–प्रारब्धना योगथी माणसने जे कांइ सारुं अथवा खोटुं थवानुं छे ते निश्चे थाय छे. प्राणीज म्होटो उद्यम करे तोपण जे थवानुं नथी ते थतुं नथी अने जे थवानुं छे ते थया विना रहेतुं नथी.

न हि ज्ञवति यन्न ज्ञाव्यं, ज्ञवति च ज्ञाव्यं विनापि यत्नेन ॥
करतलगतमपि नश्यति, यस्य तु ज्ञवितव्यता नास्ति ॥

ज्ञावार्थः–जे थवानुं नथी ते थतुं नथी अने जे थवानुं छे ते प्रयास विना पण थाय छे. जे वस्तु रहेवानी नथी ते हाथमां होय तोपण जती रहे छे.

माटे मंखलीपुत्र गोशाळानो धर्म सारो छे अने वर्द्धमाननो कहेलो धर्म सारो नथी. कारण मंखलीपुत्रना धर्मने विषे उत्थान, पुरुषाकार विना पण कार्यसिद्धि थाय छे, अने ज्ञावो अनियत छे; माटे वर्द्धमाननो धर्म सारो नथी. ”

देवतानां आवां वचन सांज्ञळी जिनधर्मथी ज्ञावित आत्मावाळा कुंभकोलिकश्रावके देव-

ताने कह्यु —"हे देव! तें जे मखलीपुत्रनो उत्थानादि भावविनानो धर्म सारो अने श्री वीर-जिनेश्वरनो उत्थानादि भाववाळो धर्म खोटो एम कह्यु, ते युक्तिवाळु देखातु नथी उत्थानादि विना कार्यसिद्धि थती नथी, अने जो पुरुषाकारविना कार्यसिद्धि थाय छे तो तें देवसमृद्धि शी रीते मेळवी? जो सयमादि विना पण देवसमृद्धि मळे छे तो ससारमा रहेला सर्वे जीवो देवसमृद्धिवाळा थवा जोइए! अरे देव! आ ससारमा केटलाक जीवो सुखी देखाय छे अने केटलाक जीवो दुःखी देखाय छे, तेनु शु कारण हशे? जो सर्वे भावो पोताना स्वरुपने पामेला होय तो निश्चे ते सर्वेना पर्यायनो फेरफार न थवो जोइए हे देव! पूर्वभवे तप करी अने सयम पाळी तें देवपणुं प्राप्त कर्यु तो पछी कहे पदार्थोनु निश्चयपणु शी रीते रह्यु? ते 'श्री वर्द्धमानजिनेश्वरनो धर्म खोटो अने गोशाळानो धर्म सारो छे' एम कह्यु ते खोटु छे जिनेश्वरनो कहेलो धर्म तत्वरुप अने गोशाळानो कहेलो धर्म असत्यरुप छे ते वन्नेमा मेरु अने सरसव जेटलु अतर छे तेम जिनधर्ममा अने वीजा धर्ममा पण तेटलुज अतर छे हे देव! कयो धर्म मिथ्या छे ते वात तु पोतेज विचारी जो कारण तु प्रमाराथी वधारे ज्ञानवाळो छे कह्यु छे के —

बुद्धेः फलं तत्वविचारणं च, देहस्य सारं व्रतधारणं च ॥
अर्थस्य सारं किल पात्रदानं, वाचां फलं प्रीतिकरं नराणाम् ॥

भावार्थः—तत्वनो विचारकरवो ए बुद्धिनुं फळ छे; व्रत पाळवुं ए देहनुं सत्व छे; पात्रने दान आपवुं ते धननी श्रेष्टता छे अने माणसोने विषे प्रीति करवी ए वाणीनुं फळ छे."

इत्यादि कुंभकोलिकना वचनथी देवता बोलतो बंध थइ गयो, मनमां शंका पामी गयो, अने उत्तर आपवा जरा पण समर्थ थयो नहीं. पछी एनाथी हुं हारी गयो एवा विचारथी मनमां खेद पामतो ते देवता नामवाळी वींटी अने उत्तरासंगनुं लुगडुं ए बन्ने वस्तु मूकी पोताने स्थानके चाल्यो गयो.

आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामी तेज कांपिल्यनगरना शिलावर्तकनामना चैत्यने विषे समवसर्या. देवताउए समवसरण रच्युं. ते वखते कुंभकोलिक जिनेश्वरने समवसरेला जाणी वंदना करवा गयो, त्यां ते जिनेश्वरने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी योग्यस्थानके बेठो. धर्मदेशनाने अंते श्रीवीरजिनेश्वरे देव दानवनी सभामां कुंभकोलिकने कह्युं केः—"हे श्रावक! तुं बपोर वखते अशोकवाडीमां शीला उपर बेठो हतो, ते वखते एक देवता प्रगट थयो;

तेणे म्हारा नामवाळी वींटी अने लुगडुं बन्ने वस्तु लइ जिनधर्मनी निंदा करी अने मखलीपुत्रना धर्मना वखाण कर्या पछी ते युक्तिवडे देवताने बोलतो बंध करी दीधो अने जिनधर्मनी स्थापना करी तेथी तुं कृतार्थ थयो छु पुण्यवंत थयो छु ते एक गृहस्थे पण मिथ्यादृष्टिदेवताने जीत्यो " आ प्रमाणे तेना वखाण करी वीरजिनेश्वरे साधु साध्वीओने पोतानी पासे बोलावीने कह्यु के –"हे महाभागो! गृहस्थ एवा कुंडकोलिके मिथ्यादृष्टी एवा देवताने प्रश्नवडे करीने बोलतो बंध करी दीधो वास्ते गना जाण साधुओ प्रश्नवडे परतीर्थीओने उत्तर आपी शके नहीं तेवा करी देवामां समर्थ थाय छे " श्री वीरप्रभुना ते वचनने प्रमाण करी तप संयमने विषे प्रीतिवाळा ते साधुओए विहार कर्यो अने कुंडकोलिकश्रावक पण प्रश्नो पूछी तथा तेनो श्री जिनराजना मुखथी अर्थ विचार जाणी वंदना करी पोताने घेर आव्यो जिनेश्वर प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो

पछी कुंडकोलिकश्रावके चौद वर्षसुधी जिनधर्मनी आराधना करी पंदरमे वर्षे वैराग्यवंत थएला तेणे म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी आणंदश्रावकनी पेठे विधिवडे अगीयार पडिमा वही छेवट वीस वर्ष सुधी जिनधर्म पाळी, आराधना करी, सर्व जीवोने खमावी, श्री

वीरप्रभुनुं स्मरण करता अने मुखथी पंचपरमेष्ठीनो जप करता एवा ते कुंभकोलिकश्रावके एक मासना अनशनथी काळ करी पहेला देवलोकने विषे अरुणप्रभ विमानमां चार पल्योपम आयुष्यवाळुं देवपद प्राप्त कर्युं.

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युंः—"हे भगवन्! ते कुंभकोलिकश्रावक त्यांथी चवीने क्यां जशे?" तेवारे भगवाने कह्युंः—"हे गौतम! कुंभकोलिकश्रावक त्यांथी चवी महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे." आ कुंभकोलिक श्रावकनुं चरित्र सांभळी जंबूस्वामीए श्री सुधर्मास्वामीने नमस्कार कर्यो.

॥ इति श्री वाचनाचार्य रत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेलो
गद्यबंध वर्द्धमानदेशनामां कुंभकोलिकश्रावकने प्रतिबोध
नामनो छठो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ७ मो ॥

॥ सद्दालपुत्रश्रावकनुं चरित्र ॥

श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ सातमा सद्दालपुत्रश्रावकनु चरित्र कहे छे
आ जंबूद्वीपमा भरतक्षेत्रने विषे पोल्लासनामनु नगर छे, त्या जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो हतो, ते नगरनी बहार सहस्त्रवननामनु वन छे ते पोल्लासनगरमा सद्दालपुत्र नामनो कुंभार रहेतो हतो, ते गोशाळानो श्रावक हतो, तेमज पोताना मतमा बहु कुशळ हतो सद्दालपुत्र गोशाळाए कहेलो धर्म पाळतो हतो, ते बहु धनवान् हतो व्याजे, वेपारमा अने निधानरूप भूमिमा तेने एकएक क्रोड धन हतु तेना घरने विषे एक गोकुळ हतु, बीजी पण बहु समृद्धि हती सद्दालपुत्रने शुद्ध शीळथी पवित्र शरीरवाळी अग्निमित्रा नामनी स्त्री हती ते सद्दालपुत्रनी नगरनी बहार पाचसें दुकानो वासणनी हती, तेमा तेना पाचसें माणसो वेपार करता हता नवा वासणो पण बनावता अने वेचता इत्यादि कामो तेना बीजा माणसो करता हता वळी तेना बीजा केटलाक माणसो वासणो लइ लइ नगरमा राज-

मार्ग वेसीने वेचतां हतां.

एक दिवस सद्दालपुत्र अशोकवाडीमां बेठो हतो, एवामां कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! काल सवारे सम्यक् ज्ञान दर्शनना धारणहार श्री अरिहंतप्रभु समवसरसे, तें पोते केवळी, सर्वज्ञ अने त्रणलोकने पूज्य छे; वळी कर्मबंधनथी मुक्त थएला छे. तेथी ते वंदना करवायोग्य अने जगत्‌ने विषे पूज्य एवा प्रभुने तुं वंदना करजे. नमस्कार करजे. अने पाट, पाटली, शय्या वहोरवानुं निमंत्रण करजे." आ प्रमाणे देवता तेने एक बे वार कही अंतर्ध्यान थइ गयो. पछी सद्दालपुत्र विचार करवा लाग्यो के, "सवारे उत्पन्न थयुं छे ज्ञान अने दर्शन जेमने एवा म्हारा गुरु आवशे, एटले हुं तेमनी वंदना पूजा करी पाट, पाटली, शय्या विगेरे वहोराववानुं निमंत्रण करीश." आ प्रमाणे ते विचार करतो हतो एवामां सवारे श्री वर्द्धमानस्वामी समवसर्या. राजादि सर्व लोको तेमने वंदना करवा गया. तेवारे सद्दालपुत्र पण जिनेश्वरने समवसरेला जाणी मनमां विचार करवा लाग्योः—"आ वीरजिनेश्वर पासे जइ हुं तेमने वंदना करुं." आ प्रमाणे विचार करी, स्नान करी, पवित्र लुगडां पहेरी, पालखीमां वेसी म्होटी समृद्धिथी जिनेश्वरप्रभु पासे आव्यो, अने त्रण प्रदक्षिणापूर्वक वंदना

करी तेमनी आगळ बेठो पछी प्रभुए मधुरवाणीथी धर्म उपदेश आप्यो के –"हे भव्यजनो! धर्मने विषे प्रीति करवी, विषयोने त्याग करवा, कषायने छोडी देवा, गुणने विषे प्रेम राखवो अने धर्मक्रियामा प्रमाद न करवो, ए सर्व उत्तमगतिना उपाय छे" धर्मउपदेश पूर्ण थया पछी जिनेश्वरे सद्दालपुत्रने कह्यु –हे सद्दालपुत्र! गया दिवसे त्हारी पासे कोइएक देवताए प्रगट थइ एम कह्यु के, "सवारे सर्वज्ञ एवा जिनेश्वर अहि आवशे, ते देव अने दानवोने वंदना करवायोग्य छे, तेथी तु तेमनी पासे जइ वंदना करजे, नमस्कार करजे, पाट, पाटला, शय्या, संथारो आपवानुं निमंत्रण करजे" आ प्रमाणे कही देवता गयो एटले तु मनमा विचार करवा लाग्यो के, "तेज लक्षणवाळा म्हारा धर्माचार्य गोशाळक अहि आवशे" वीरप्रभुना आवा वचन सांभळी सद्दालपुत्र मनमा विचार करवा लाग्यो के, "निश्चे! वर्द्धमानस्वामीज सर्वज्ञ, अर्हंत, जिन अने महिमावंत छे देवताए जे कह्या हता ते सर्व गुणो आमने विषे देखाय छे, तो पुण्यना हेतु माटे एमने पाट, पाटली शय्या विगेरे वहोरवानु निमंत्रण करु" आवी रीते विचार करी सद्दालपुत्रे वीरप्रभुने नमस्कार करीने विनती करी के –"हे भगवन्! पोल्लासपुरमा म्हारा कुंभारना पांचसे हाट छे, माटे हे भगवंत! प्रातिहार्य, पादपीठ, शय्या

विगेरे वहोरी म्हारा उपर अनुग्रह करो." तेनां आवां वचनथी श्री वर्द्धमानस्वामी तेनी पासे थी प्रातिहार्य, शय्या, संथारो विगेरे वहोरी तेने प्रतिबोध करवा माटे त्यांज रह्या.

एक दिवस सद्दालपुत्र काचां वासणो तडके मूकतो हतो, एवामां जिनेश्वरे तेने प्रतिबोध करवा माटे कह्युं:—"हे सद्दालपुत्र! तें आ वासणो शी रीते बनाव्यां" तेवारे मंखलीपुत्र गोशाळाना धर्मने विषे प्रतिवाळा सद्दालपुत्रे कह्युं:—"हे भगवन्! खाणथी माटी लावी तेने पाणीथी पलाळी मशळी पींडा करुं छुं, पछी तेने चाक उपर चडावी उपरनो भाग जूदो जूदो करतो घडा विगेरे वासणो बनावुं छुं," त्यारे श्री वीरप्रभुए कह्युं:—"हे सद्दालपुत्र! आ घडा विगेरे वासणो पुरुषाभिमान अने पराक्रम विना बने छे?" सद्दालपुत्रे कह्युं:— "हे भगवन्! आ घडा विगेरे वासणो उत्थानादि विना थाय छे, जेमां उत्थानादि थतुं नथी ते पदार्थ जगतमां शाश्वता कहेवाय छे." पछी भगवाने कह्युं:—"हे सद्दालपुत्र! कोइ पुरुष त्हारां वासणोने फोडी नांखे, जूदां जूदां फेंकी दे, वळी त्हारा उपर कोप पामेलो कोइ पुरुष त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे बहु भोग भोगवे तो हे मंखलिपुत्रना भक्त! ते पुरुषने तुं शुं शिक्षा करे?" त्यारे सद्दालपुत्रे कह्युं:—"हे भगवंत! ते पुरुषने हुं तिरस्कारुं, बांधुं, मारुं, गाळो देउं,

विटंबना पमाडु" वळी भगवाने कह्युं –"हे सद्दालपुत्र! त्हारी अग्निमित्रा स्त्रीनी साथे कोइ पण भोग न भोगवे, वासणोने फोडी नाखे नहीं, तेम चोरी जाय नही, तोपण ते पुरुषने तु तिरस्कार कर, बाध, मार अने गाळो दे तो ते पुरुषमा पराक्रमादि भावो अनियतपणाथी नथी? जो कोइ पुरुष त्हारा वासणो फोडी नाखे अने अग्निमित्राने भोगवे तो ते पुरुषने तु तिरस्कार कर, ताडन कर, अने कहे छे एम के उत्थान पुरुषकारादि भावो लोकमा अनियत (अशाश्वत) छे हे सद्दालपुत्र! आ उपरथी त्हारु कहेवु पण जूठु थयु जे वस्तु थवानी होय ते थाय छे छता तु घडा विगेरेनो भग करनारने बाधवानु अने वध करवानु कहे छे

श्री वीरप्रभुना आवा वचन साभळी सत्यवादी सद्दालपुत्रनो मिथ्यात्वरूप महा अंधकार नाश पामी गयो, तेथी ते मनमा विचार करवा लाग्यो.–"पुरुषाभिमान अने पराक्रम विना कार्यसिद्धि देखाती नथी लोकमा श्री वर्द्धमाने निरूपण करेलो धर्म सत्य छे अने गोशाळाए कहेलो धर्म असत्य छे" पछी तेणे प्रतिबोध पामी जिनेश्वरने कह्यु के –"हे परमेश्वर! हु आपना मुखथी शुद्धधर्म साभळवानी इच्छा राखु छु" तेवारे प्रभुए धर्मोपदेश आप्यो ते आ प्रमाणे –

पुरुषने धर्म, अर्थ अने काम एवा त्रण अर्थो होय छे, तेमा धर्मथी अर्थ अने काम प्राप्त

थाय छे; माटे ते त्रणमां धर्म मुख्य छे. धर्मथी माणसने सौभाग्य, उत्तम कुळमां जन्म, परोपकारबुद्धि, निर्मळमति अने उत्तमभोगो मळे छे. ते धर्म जिनेश्वरोए बे प्रकारनो कह्यो छे. एक साधुधर्म अने बीजो श्रावकधर्म. तेमां तपरुप धनवाळा अने बंधनथी मुक्त थएला एवा साधुओनो पंचमहाव्रतरुप धर्म छे अने श्रावकोनो समकीतमूल धर्म छे. ते धर्म पांच अणुव्रत अने सात शिक्षाव्रत एवा भेदथी बार प्रकारनो छे; ए बन्ने प्रकारनो धर्म दुष्ट एवा आठप्रकारना कर्मनो क्षय करवानुं कारण छे, एम जिनेश्वरोए कह्युं छे. तप पण बाह्य अने अभ्यंतर एवा भेदथी बार प्रकारनुं छे. जे माणसो भावथी थोडुं पण तप करे छे, ते दामन्नकनी पेठे बन्ने लोकमां सर्व प्रकारनी लक्ष्मीनुं पात्र थाय छे. ते दामन्नकनी कथा आ प्रमाणेः—

॥ तपव्रत उपर दामन्नकनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रना राजपुरनामना नगरमां एक कुळपुत्र रहेतो हतो, तेने जिनदासनामनो श्रावक मित्र हतो. एक दिवस जिनदासश्रावक कुलपुत्रने साधु पासे लइ गयो, ते वखते साधुए जिनप्रणित धर्मउपदेश आप्यो. कुलपुत्रे ते धर्म सांभळी मांछलाना मांसनुं गुरु पासे पच्चरकाण लीधुं. पछी ते कुलपुत्र भव्यरीतीथी शुद्ध भावथी व्रत पाळवा लाग्यो. कोइ वखते

ते देशमा दुकाळ पड्यो, तेथी सर्वे लोक नूखथी पीमा पामता छता माछला अने मासनु न
क्षण करवा लाग्या त्यारे कुलपुत्रनी स्त्रीए पोताना पतिने कह्यु –"हे सत्पुरुष! आ तमारा
बाळको नूखथी पीमा पामे छे, तेथी ते मृत्यु पामवा जेवा थइ गया छे तोपण तमे शामाटे
निश्चित थइने बेठा छो? माछला लइ आवो के जेथी तेनु नक्षण करे" तेवारे कुलपुत्रे कह्यु
"पुत्रो मरो के जीवो, परतु हु माछला काढवा नहीं जाउ" पछी तेने तेना शाळाउ हाथ प-
कडी नदीने काठे लइ गया अने हाथमा जाळ आपीने कह्यु के, "माछला काढो" एटले कु-
लपुत्रे परवशपणाथी नदीमा जाळ नाखीने काढी तो तेमा बहु माछला आव्या, ते जोइ तेणे
वे त्रणवार फरी जाळ पाणीमा नाखीने काढी अने दयाथी ते मनमा विचार करवा लाग्यो
के, "कुटुबने माटे करेलु पाप पण पाप करनारने नरकना कूवामा नाखे छे, अने आ शरीर
तो अवश्य नाशवत छे, आ म्हारु शरीर मळमूत्रने धारण करनारु छे तो तेने माटे आ दीन
दीन माछलाने शामाटे फोगट नाश पमाडु? जेवी रीते म्हारो जीव मने वहालो छे, तेवी
रीते सर्वे प्राणीउने पोतानो जीव वहालो छे, तेथी हु पोताना जीवने माटे परजीवोनो, शा-
माटे घात करु? आ प्रमाणे विचार करी ते पुण्यात्मा कुलपुत्र घेर आवी अनशन लइ, चो-

राशीलाख जीवोने खमावी श्री परमेष्टीमंत्रनो जाप करतां काळ करी राजगृहनगरमां म-
णियारशेठना घरे पुत्ररुपे उत्पन्न थयो. बारमे दिवसे पिताए उत्सव करीने ते पुत्रनुं दामन्नक
एवुं नाम पाड्युं. अनुक्रमे लालनपालन करातो एवो ते पुत्र आठवर्षनो थयो.

एकदा ते शेठना घरमां मरकीनो रोग चाल्यो तेथी तेना घरनां दामन्नक पुत्र विना बी-
जां सघळां माणसो मरी गयां. दामन्नक पोताना घरमांथी निकळी सागरशेठना घरे गयो,
ते शेठे तेने पोताना घेर राख्यो तेथी ते त्यां सुखे रह्यो. एक दिवस सागरशेठने घेर बे साधुओ
वहोरवा आव्या, त्यां म्होटा साधुए ते दामन्नकने जोइ न्हाना साधुने कह्युं के, "आ बाळक
आ शेठना घरनो मालीक थशे." मुनिनुं आ वचन घरना मालीक सागरशेठे सांभळ्युं, तेथी
ते खेद पामी विचार करवा लाग्यो केः—"म्हारो पुत्र गुणवान अने विद्वान छे छतां आ बाळ
क म्हारा घरनो मालीक शी रीते थशे? जो ए बाळक म्हारा घरनो मालीक थयो तो म्हारुं
म्होटुं कुळ गयुं एमज समजवुं; माटे आ बाळकने कोइपण उपायथी मारी नांखुं."

आ प्रमाणे विचार करी सागरशेठे एक चंडालने बोलावी तेने ते पुत्र मारी नांखवा मा
टे सोंप्यो. चंडाल तेने वनमां दूर लइ गयो अने उत्तम लक्षणवाळा ते पुरुषने जोइ विचार

करवा लाग्यो के, "आ बाळके ते शेठनु शु बगाड्यु हशे के जे आने मरावी नाखे छे धिक्कार छे! धिक्कार छे!! ते शेठने हु आ बाळकने नहीं मारी नाखु" आवी रीते विचार करी चमा ले ते दामन्नकनी टचली आगळी कापीने कह्यु के —"हे बाळक! अहिंथी नासी जा, जो पाछो आव्यो तो जीवथी मारी नाखीश" पछी बाळक दामन्नक भय पामी वनमा नासी गयो रस्तामा तेने कोइ गोवाळे दीठो, तेथी तेणे तेने पोतानी पासे बोलावीने कह्यु के, "हे बाळक! तु भय न पामीश" एम कही तेने पोतानी पासे राख्यो अने शात कर्यो गोवाळ अपुत्र हतो तेथी तेणे पुण्यना वशथी दामन्नकने पुत्र करीने राख्यो दामन्नक पण सुखे तेना घरने विषे रही गायो चारतो अनुक्रमे यौवनवस्था पाम्यो

एक दिवस सागरशेठ गोकुळ जोवा माटे गयो, त्या ते दामन्नकने जोइ विस्मय पाम्यो अने विचार करवा लाग्यो के, "देवना सरखु रुप धारण करनारो आ कोण छे?" पछी तेणे गोकुळमा रहेनारा माणसने पूछ्यु के, "आ कोनो छोकरो छे?" त्यारे ते गोवाळीआओए कह्यु —"शेठ! ए बाळक अनाथ अने एकलो अहि आव्यो हतो, एने तमारा गोवाळे पुत्र करी राखेलो छे"

गोवाळीयानां आवां वचन सांभळी सागरशेठे विचार्युं के, "निश्चे ते वाळक आ पोतेज हतो." पछी तेणे मनमां कांइ विचारी एक चीठी लखी दामन्नकने आपीने कह्युं:—"हे भला माणस! तुं आ चीठी म्हारा घेर म्हारा पुत्रने आपी आव." दामन्नक शेठनी चीठी लइ चाल्यो अने अनुक्रमे राजपुरनगरनी पासे आवी पहोंच्यो; त्यां ते थाकी गयेलो होवाथी एक देवमंदिरमां सूतो. आ वखते सागरशेठनी पुत्री विषा देवपूजवा माटे त्यां आवी. ते जेटलामां देवपूजा करी पाछो वळी, तेटलामां तेणे दामन्नकने सूतेलो दीठो; तेमज तेनी पाघडीमां पोताना पितानी लखेली चीठी पण दीठी. विषाए ते चीठी लइ वांची तो तेमां एवुं लख्युं हतुं के, "हे पुत्र! आ चीठी वांची आ कुमारने (विषं) विष देवुं." चीठी वांची विषा विचार करवा लागी:—"हाय हाय! म्हारा पिताए आ चंडाल काम शुं आरंभ्युं! एने विष आपवुं योग्य नथी पण विषा आपवी योग्य छे." एम धारी विषाए व अक्षर उपर रहेला मींडाने काढी नांखी पोतानी आंखना काजळथी य अक्षरनो या अक्षर करी दीधो. पछी चीठी बंध करी जेम हती तेम मूकी ते पोताने घेर आवी. थोडीवार पछी दामन्नक जागी उठ्यो अने तेणे सागरशेठने घेर आवी तेना पुत्रने चीठी आपी. शेठना पुत्रे योग्यवर जाणी तेमज ते दीवसे

शुभ लग्न होवाथी गीत अने वाजींत्रोना महोत्सवपूर्वक ते दामन्नकनी साथे विषानु लग्न क- र्यु पछी शेठ घेर आव्यो तो तेणे दामन्नकने पोतानी पुत्री परणेली दीठी, तेथी ते वज्र थी घायल थया जेवो बनी गयो अने विचारवा लाग्यो के, "हाय हाय! मे धार्यु हतु काइ अने देवे कर्यु काइ! तोपण हु एने मारी नाखीश " आवी रीते विचार करी तेणे पोताना से वकोने कह्यु –"हे सुभटो! आ म्हारा जमाइने मारी नाखवो छे, माटे तेनो काइ उपाय शो धता रहेजो " शेठनु वचन सुभटोए प्रमाण कर्यु पछी सुभटो उपाय शोधवा लाग्या, परतु तेना पुण्यना प्रबळपणाथी काइ उपाय हाथ आवे नहीं

एक दिवस मित्रना घेर नाटक थतुं हतु, त्या दामन्नक जोवा गयो हतो अर्धी रात पछी ते घेर आव्यो तो बारणा बंध हता, तेथी ते बार परसाळमा खाटलामा जागतो सूतो हवे शेठना सुभटो तेने त्या सूतेलो जोइ परस्पर कहेवा लाग्या के, "शेठने पूछीने एने मारी नाखीए" पछी तेओ शेठने पूछवा माटे गया अने त्या जमाइनी हकीकत कही तेवारे शेठे कह्यु –"हे सुभटो! झट त्या जइ तेने मारी नाखो " शेठनी रजा लइ सुभटो हथीयार लइ जेटलामा त्या आव्या, तेटलामा दामन्नक मारूं करतां होवाथी ऊघ न आववाने लीधे त्या

थी ऊठी मित्रने घेर जइ सूइ रह्यो अने तेनी जग्याए अभाग्यना योगथी शेठनो पुत्र नाटक जोइ आवीने सूतो, तेथी सूतेला शेठना पुत्रने सुभटोए दामन्नक धारी मारी नांख्यो अने पछी तेउ पोताने ठेकाणे चाल्या गया. सवारे लोकोए सागरशेठना पुत्रने मारी नांखेलो जोइ "हाय हाय! कोइए सागरदत्तशेठना पुत्रने मारी नांख्यो छे." एम कहेवा लाग्या. आ वात सागरशेठे सांभळी तेथी ते अने तेनी स्त्री बन्ने जणां छाती फाटी जवाथी मृत्यु पाम्यां. पछी राजाए दामन्नकने सागरशेठना घरनो मालीक कर्यो. पूर्वे करेला तपना प्रभावथी तेने सघळी भोगसामग्री मळी.

एक दिवस दामन्नक सोनाना सिंहासन उपर बेठो हतो, एवामां नाचकरनारा लोकोए आवीने तेनी पासे नाच कर्यो; त्यां एक जणे नाच करतां एक गाथा कही. ते आ प्रमाणे:—

अणुपुरवमावहंतावि—अणत्था तस्स बहु गुणा हुंति ॥
सुहदुहकच्छपभ्भ जस्स कयंतो वहइ पक्खं ॥

भावार्थः—जेनो पक्ष यमराजाए करेलो छे ते पुरुषने उपराउपर आवी पडता अनर्थो बहु गुणकारी थाय छे, तो पछी तेने सुख अने दुःख क्यांथीज होय? अर्थात् नज होय.

आ गाथा साजळी प्रसन्न थएला दामन्नके तेने एकलाख सोनाम्होरो आपी आवी रीते तेऐो ते नाच करनारने त्रणवार त्रणलाख सोनाम्होरो आपी आ वात राजाए साजळी, तेथी तेऐो दामन्नकने पूछ्यु एटले दामन्नके खरीवात कही पछी दामन्नकने राजाए शेठपद आप्यु अनुक्रमे दामन्नक साधुना वचनथी धर्मकार्य करी देवलोकमा गयो, त्याथी चवी आ मनुष्य जव पामी केवळज्ञान उत्पन्न करी मुक्तिपद पामशे दामन्नकनी पेठे थोडुं पण तप करनारा पुरुषो आलोकना सुख जोगवी थोडाकाळमा मुक्तिसुख पामे छे ॥ इति दामन्नकनी कथा॥

आ प्रमाणे जिनेश्वरना मुखथी बे प्रकारनो धर्म साजळी सद्दालपुत्रे जिनेश्वरने कह्यु — "हे प्रजो ! हु पाच महाव्रतनो जार उपाडवा समर्थ नथी, माटे मने समकितसहित श्रावक धर्म आपो " पछी ते सद्दालपुत्र आणंदश्रावकनी पेठे जावथी श्रावकधर्म आदरी तेमज इच्छा प्रमाणे जूमि, व्याज अने वेपारमा एक एक क्रोड सोनाम्होर तथा एक गोकुळ एटलु मोकळु राखी पछी प्रभुने प्रश्नो पूछी नवतत्त्वोने हृदयमा धारण करी अने जिनेश्वरने नमस्कार करी वहु परिवारसहित पोताने घेर आव्यो. पछी तेऐो पोतानी स्त्री अग्निमित्राने कह्यु —"हे जाग्यवती ! हमणा में श्री जिनराजे निरुपण करेलो धर्म अगिकार कर्यो छे, माटे तु पण

श्री जिनेश्वर पासे जइ तेमनो धर्म ग्रहण कर." अग्निमित्राए पतिनां आवां वचन प्रमाण करी सारथी लोकोने कह्युं. "रथ लावो." पछी सारथी रथ लाव्यो एटले ते स्नान करी उत्तम घरेणां तथा लुगडां पहेरी दासीउसहित रथमां बेसी श्री वीरप्रभु पासे आवी. त्यां त्रण प्रदक्षिणासहित वंदना करी तेमनी आगळ बेठी. ते वखते श्री वीरप्रभुए तेने धर्मउपदेश आप्यो. पछी धर्म सांभळवाथी जेनां रुंवाडां उंचां थयां हतां एवी ते अग्निमित्राए कह्युंः—"हे भगवन्! आ सार्थवाह, सेनापति अने राजादि सर्वलोकोए संगने त्यजी दइ दीक्षा लीधी छे तेम हुं दीक्षा लेवा समर्थ नथी." एम कही ते पांचअणुंव्रत अने सात शिक्षाव्रतसहित बारप्रकारनो गृहस्थधर्म ग्रहण करी वीरप्रभुने नमस्कार करी पोताने घेरे आवी, अने श्री वर्द्धमानप्रभु पण भव्यजनोने प्रतिबोध करता छता देवताए रचेला नवकमळो उपर पग धारण करता बीजे स्थळे विहार करी गया. सद्दालपुत्र पण कुटुंबसहित भावथी श्री वीरप्रभुए कहेला धर्मनुं पालन करवा लाग्यो अने भावथी साधुउनी सेवा करतो छतो रहेवा लाग्यो.

हवे गोशाळे सांभळ्युं के "सद्दालपुत्रे आजीविकाना धर्मने त्याग करी वर्द्धमानजिननो धर्म ग्रहण कर्यो." तेथी ते गोशाळो मनमां विचार करवा लाग्यो के, "हाय हाय! जे बहु

हर्षथी अशन, पान विगेरे पदार्थोथी प्रमारी भक्ति करतो ते सद्दालपुत्रने पण श्री वीरे प्रति
बोध प्रमाम्मी पोतानो कर्यो, माटे हमणाज हु पोलासपुरमा जइ युक्तिवाळा दृष्टातथी तेम
त्रीजा हेतुथी ते सद्दालपुत्रने प्रतिबोध पमाम्मी म्हारा मतने विषे स्थापन करु ' आवो वि-
चार करीने ते पोताना शिष्योना परिवारसहित पोल्लासपुरमा आवी पोताना सेवकोनी वि-
शाळाशाळामा समवसर्यो पछी ते शाळामा उपाध्यायादिकने मूकी शिष्यना परिवारसहित
युक्तिनो विचार करतो ते गोशाळो सद्दालपुत्रने घेर गयो सद्दालपुत्रे गोशाळाने पोताने घेर
आवतो जोइ तेना सामु पण न जोयु तो पछी नमस्कार अने भक्ति विगेरेनी तो वातज शी?
सद्दालपुत्र श्री महावीरप्रभुनी आगळ पाट, पाटली, सथारा विगेरेनो हेतु एवा सत्यगुणनु
कीर्तन करतो हतो, ते स्वरुप जोइ गोशाळाए तेने कह्यु —"हे सद्दालपुत्र! अहि महामाहण
आवेला छे" त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्यु "महामाहण कोण छे?" गोशाळे कह्यु "आ महावीर
जगत्मा महामाहण कहेवाय छे?" पछी सद्दालपुत्रे पुछ्यु —" महावीर महामाहण शी
रीते कहेवाय?" मखलीपुत्रे कह्यु "उत्पन्न थएला ज्ञानने लीधे त्रणलोकमा पूजन करवा
योग्य होवाथी अरिहत जिनने महामाहण कहेला छे वळी हे भद्र! आ नगरने विषे महा-

गोवाळ आवेला छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महागोवाळ कोण कहेवाय छे?" मंखलीपुत्रे कह्युं. "वीरजिन महागोवाळ कहेवाय छे?" त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं:—"वीरजिनने महागोवाळ केम कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "जेम गोवाळ गायोना टोळाने वनमां चारे छे, आम तेम जता एवा ते गायोना टोळाने घर लावे छे, शिकारी पशुनथी रक्षण करे छे, संध्यावखते वाडीमां पूरे छे, तेवो रीते जिन पण दुःखी एवा भव्यजनोने झट कल्याणरुप वाडामां राखे छे. तेज शुद्ध दंडवडे जिनेश्वर गोवाळ कहेवाय छे. तेम हे भद्र! अहिं महा सार्थवाह आवेला छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "महासार्थवाह कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं. "जिनचंद्रवर्द्धमान म-हासार्थवाह कहेवाय छे." त्यारे सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "ते महासार्थवाह शी रीते कहेवाय छे?" तेवारे गोशाळे कह्युं. "जेम सार्थवाह सर्व माणसोना समूहने पोताना सार्थने विषे ग्रहण करे छे, चोरनी धाडनो भय दूर करे छे, मार्ग देखाडे छे, इष्ट नगरमां लइ जाय छे, तेम वीरजि नेश्वर पण जघन्य एवा मिथ्यात्वने दूर करी, समकितरुप रत्न आपी, शुद्धमार्गथी कुमार्गने दूर करी मोक्षनगर प्रत्ये पहोंचाडे छे; माटे सार्थवाह एम कह्युं छे. हे भद्र! आ नगरने विषे निर्यामक आवेल छे." सद्दालपुत्रे पुछ्युं. "निर्यामक कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं.

"त्रण लोकमा पूज्य एवा त्रिसलापुत्र निर्यामक कहेवाय छे" पछी सद्दालपुत्रे पुछ्युं "ते निर्यामक शी रीते कहेवाय?" मखलीपुत्रे कह्यु "जेम निर्यामक (वहाण चलावनारो) सर्व माणसाने वहाण उपर चमारी मगर विगेरेथी रक्षण करता एवा ते माणसोनु रक्षण करे छे, वळी वहाणवडे सर्व माणसोने समुद्रने काठे उतारे छे, तेवी रीते श्री वीरजिनेश्वर जन्ममरणरुप कल्लोलथी बूडता एवा भव्यप्राणीओने धर्मरुप वहाणथी मोक्षनगरीमा पहोंचाडे छे, माटे ते निर्यामक कहेवाय छे हे भद्र! आ नगरने विषे महाधर्मकथक(धर्म कहेनार) आव्या छे" सद्दालपुत्रे पुछ्यु "धर्मकथक कोण कहेवाय छे?" गोशाळे कह्युं "त्रण जगत्मा पूज्य अने सिद्धार्थराजाना पुत्र धर्मकथक कहेवाय छे" पछी सद्दालपुत्रे पुछ्यु "ते धर्म कथक शामाटे कहेवाय छे?" त्यारे गोशाळे कह्यु "कुग्रहरुप मगरे गळेला, दुष्ट अने महा पापमा आशक्त एवा लोकने धर्मकथा कहे छे, वळी जिनमार्गथी भुला पडी अवळे मार्गे जनारा माणसोने धर्मकथाथी निस्तारे छे" सद्दालपुत्र श्री वर्द्धमानस्वामीना आव्या गुणनु कीर्तन सांभळी प्रसन्न थइ बोल्यो –"हे गोशाळ! तु सर्व शास्त्रना अर्थने जाणनारो छे, सर्व कळामा कुशळ छे, चतुर छे, पण्डित छे, जाण छे, उपदेश आपवामा चतुर छे अने जगत्मा

प्रसिद्ध छे तो म्हारा धर्माचार्यनी साथे विवाद कर. जो तुं म्हारा धर्माचार्यने वादविवादथी निरुत्तर करे तो हुं त्हारा मतमां आवीश." तवारे गोशाळे कह्युंः—"हे सद्दालपुत्र! ते जिनेश्वर अनंत शक्तिवाळा छे अने हुं थोडी शक्तिवाळो छुं तेथी हुं तेमनी साथे वादविवाद करवा समर्थ नथी. जेम कोइ जुवान पुरुष एडने, कबूतरने, कुकडाने अथवा तेतरने पुंछडे अथवा पगे पकडे त्यारे ते जेम नासी जवा शक्तिवंत थाय नहीं तेम श्री वीर पण मने अर्थ, हेतु, युक्ति के प्रश्न पूछे ते हुं तेमने उत्तर आपवा समर्थ थइश नहीं. केवळज्ञाने करीने सूर्यरूप श्री वीरप्रभु सर्व पदार्थोने प्रकाश करे छे, तेथी ते त्हारा धर्मआचार्यनी साथे हुं विवाद करवा समर्थ नथी. कळहंसनो बाळ जेवी चाल चाले तेवी चाल बगलानुं बच्चुं चाली शके खरुं? तेमज जेवी रीते सूर्य जगत्नो प्रकाश करे तेवी रीत दीवो करे खरो? अर्थात् नज करे." गोशाळानां आवां वचन सांभळी सद्दालपुत्रे कह्युंः—"हे संखलीपुत्र! तुं श्री वीरप्रभुना सत्य गुणोनुं कीर्तन करे छे, माटे हुं तने पाट, पाटली, शय्या, संथारो विगेरे आपुं छुं; धर्म निमित्ते आपतो नथी. केवळ त्हारा गुण जाणी आपुं छुं." पछी गोशाळो ते सर्व वस्तु लइ तेनी दुकानोमां रह्यो; त्यां ते सद्दालपुत्रने युक्तिसहित हेतुथी पोताना मतनो धर्मउपदेश आपतो,

पण सद्दालपुत्रनु मन जरा पण चळाववाने समर्थ थयो नहीं; तेथी सद्दालपुत्रने जिनधर्ममा प्रीतिवाळो जाणी गोशाळो बीजे स्थाने चाल्यो गयो

हवे सद्दालपुत्रने जिनधर्मनु आराधन करता चौदवर्ष गया पंदरमावर्षने विषे एक दिवस रात्रे तेने एवो विचार थयो के, "हु म्हारा म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी श्रावकनी पडिमा वहु" पछी तेणे पोताना कुटुंबने बोलावी भोजन करावी घरनो भार म्होटा पुत्रने सोंप्यो अने पोते धर्मशाळामा आवी तेने पुंजी, डाभनु आसन पाथरी, तेना उपर बेशी भावथी श्रावकनी पडिमा वहेवा लाग्यो

एक दिवस सद्दालपुत्र पोताना नाक सामी दृष्टि राखी कायोत्सर्ग करीने रह्यो हतो, एवामा हाथने विषे तरवार धारण करनारा कोइ देवताए प्रगट थइ तेने कह्यु के —"हे सद्दालपुत्र! तु स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करे छे तो आ कष्ट करवु त्यजी दे समकित, शीलव्रत, कायोत्सर्ग अने तप विगेरेने त्यजी दइ विविधप्रकारना भोग भोगव जो तु म्हारु वचन मानीश नहीं तो हु त्हारा म्होटा पुत्रने घरमाथी आहि लावी त्हारी आगळ आ तरवारवडे मारी नाखीश, तेमज तेना मासना नव शूळ करी तेलनी कडाइमा पकावीश पछी ते मास अने तेलवडे त्हारा शरीर उपर लेप करीश, तेथी तु आर्तध्यानवडे अकाळे मृत्यु पामी दुर्ग-

ति पामीश." सद्दालपुत्रे कानमां तपावेलुं तरवुं रेडवा जेवुं आ वचन सांभळ्युं, तोपण ते मेरुपर्वतनी पेठे ध्यानथी चळ्यो नहीं; तेथी तेने धर्ममां दृढचित्तवाळो जाणी देवताए तेना पुत्रने त्यां लावी मारी नांख्यो अने मांसना नव शूळो करी तेलमां पकवी तेवडे सद्दालपुत्रना शरीरे लेप कर्यो, तोपण ते भयंकर वेदना सहन करतो छतो जिनधर्मथी चळ्यो नहीं; परंतु पूर्वनी पेठे उत्कृष्ट एवुं ध्यान धरवा लाग्यो. पछी देवताए तेना बीजा अने त्रीजा पुत्रने मारी तेमना लोही अने मांसवडे लेप कर्यो, तोपण धर्मथी चळ्यो नहीं. छेवट देवताए कोप करीने कह्युंः—"अरे सद्दालपुत्र! तुं व्रत अने धर्मने त्यजी दइ म्हारा वचनथी भोग भोगव, नहिं तो हुं त्हारी स्त्री अग्निमित्राने मारी तेना मांसना नव शूळो करी, पकावी, मांस अने लोहीथी त्हारा शरीर उपर लेप करीश. हे सद्दालपुत्र! तेथी तुं दुःखी थइ मृत्यु पामी दुर्गति पामीश." देवतानां आवां भयंकर वचनथी पण पुण्यात्मा सद्दालपुत्र धर्मथी चळ्यो नहीं; तेथी देवताए बीजीवार त्रीजीवार कह्युं. त्यारे सद्दालपुत्र मनमां विचार करवा लाग्यो के, "आ पापीए म्हारा पुत्रोने मारी तेमना लोही अने मांसवडे म्हारा शरीर लेप कर्यो छे अने हमणां ते म्हारी स्त्रीने मारी नांखवानी इच्छा करे छे; माटे हुं तेने पकडी शिक्षा करुं." आम विचारी ते जेटलामां देवताने पकडवा माटे दोड्यो, तेटलामां देवता विजळीनीपेठे आकाशमार्गे ऊडी

गयो तेवारे सद्दालपुत्रे कोलाहल कर्यो, ते सांभळी तेनी स्त्रीए बहार आवीने कह्यु –' हे आर्यपुत्र! तमे कोलाहल शामाटे करो छो? त्यारे सद्दालपुत्रे तेनी आगळ सर्व वात कही, एटले स्त्रीए कह्यु –"हे नाथ! तमने कोइ देवता उपसर्ग करे छे, तमारा पुत्रो तो घरमा सुखे सूता छे, तमे व्रतभंग थया, माटे गुरुपासे जइ आलोचना लइ करेला पापनी निंदा करो" पछी सद्दालपुत्रे स्त्रीना कहेवा प्रमाणे गुरुनी पासे जइ आलोचना लीधी अनुक्रमे वीसवर्षसुधी श्री जिनधर्मनी आराधना करी अंते आलोचना लइ, अनशन करी ते सद्दालपुत्र सौधर्मदेवलोकमा अरुणभद्रविमानने विषे चारपल्योपमना आयुष्यवाळो महासमृद्धिवाळो देवता थयो

श्री गौतमस्वामीए प्रभुने पूछ्युं–"हे नाथ! ते सद्दालपुत्रश्रावक त्याथी चवी कइ गति पामशे?" तेवारे श्रीमहावीरप्रभुए कह्यु –"हे गौतम! सद्दालपुत्रश्रावक महाविदेहक्षेत्रमा चवी सर्व दु खनो अंत करी त्यांज सिद्धिपद पामशे" सद्दालपुत्रनु आवु अद्भूत चरित्र सांभळी गौतमस्वामी वैराग्य पाम्या

॥ इति श्री वाचकरत्नलाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबध वर्धमान देशनामा सद्दालपुत्रश्रावकने प्रतिबोध नामनो सातमो उल्लास सपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ८ मो ॥

॥ महाशतकश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी जंबूस्वामीनी आगळ आठमा महाशतकश्रावकनुं चरित्र कहे छेः—

आ भरतक्षेत्रमां राजगृहनामनुं नगर छे, त्यां गुणशिलनामनुं चैत्य छे. ते राजगृहनगरमां जिनभक्त श्रेणिकमहाराजा राज्य करतो हतो. ते नगरमां म्होटो धनवंत महाशतक नामनो श्रावक रहेतो हतो. तेने वेपारमां, व्याजे अने निधानरुपे पृथ्वीमां सात सात क्रोड धन हतुं, तेमज आठ गोकुळ हतां. तेने सौभाग्यवाळी तेम रुपसंपत्तिथी देवांगनाओने पण जीतनारी रेवती विगेरे तेर स्त्रीओ हती. रेवती पोताना पिताने घेरथी आठक्रोड द्रव्य गायों भरीने महाशतकने घेर लावी हती, तेम आठ गोकुळ लावी हती. बीजी बार स्त्रीओ पण पोतपोताना पिताने घेरथी एक एक क्रोड द्रव्य अने एक एक गोकुळ लावी हती. इत्यादि महाशतकने घेर बहु समृद्धि हती. महाशतकश्रावक पोतानी तेर स्त्रीओ साथे विविध प्रकारनां विषयसुख भोगवतो हतो.

एक दिवस देव अने दानवोए सेवा करेला, आठ प्रातिहार्यथी सुशोभित, धोळा उत्तम चामरोथी विंजाता, त्रण छत्रथी सुशोभित बनेला अने जेमनी आगळ धर्मचक्र चाली रह्यु हतु एवा, इत्यादि समृद्धिथी मनोहर एवा श्री महावीर जिनेश्वर गुणशिल नामना चैत्यने विषे समवसर्या तेवारे राजा श्रेणिक प्रभुने समवसरेला जाणी हाथी, घोडा, पाळा अने वाजींत्रोसहित म्होटा आडंबरथी माथे छत्र धारण करतो छतो प्रभुने वंदना करवा गयो आ वखते बजारमा बेठला महाशतके कोइएक माणसने पूछ्यु के, "आजे श्रेणिकमहाराजा म्होटी समृद्धिथी क्या जाय छे?" त्यारे ते माणसे कह्यु "अहिं श्री वीरप्रभु समवसरेला छे, तेमने वंदना करवा जाय छे" ते माणसना आवा वचन सांभळी हर्ष पामेलो महाशतक स्नान करी, पूजा करी, पवित्रलुगडा पहेरी, तेर स्त्रीउसहित समवसरणमा आव्यो अने प्रभुने प्रदक्षिणासहित वंदना करी आगळ बेठो

पछी इच्छितफळ आपवामा कल्पवृक्षसमान अने त्रण विश्वनास्वामी एवा श्री वर्द्धमान स्वामीए अमृतवाणीथी धर्मउपदेश आप्यो के –"हे भव्यलोको ! आ संसारमा संयोग, वियोग, आपत्ति, संपत्ति, भोग, रोग, सधन, निर्धन, सुखी, दुःखी, यौवनावस्था अने वृद्धावस्था

विगेरेथी युक्त एवा आ सर्व लोकने जाणी तेमज आ लोकना सुखने अशाश्वत जाणी शाश्वत एवा सुखनुं आराधन करो. भावथी आदरेलो धर्म मोक्षसुख आपनारो थाय छे, अने भाव विना करेलो धर्म संसारनुं कारण थाय छे. मोक्षनी भावनाए चढवामां भावना निसरणीसमान छे. जे पुरुष भावना भावे छे ते पुरुष असंमतनी पेठे मोक्षसुख पामे छे." तेवारे श्री गौतमस्वामीए पूछ्युं:—"हे स्वामी! ते असंमत कोण हतो? अने तेणे भावना शी रीते भावी? तेमज ते मोक्षसुख शी रीते पाम्यो?" त्यारे श्री जिनेश्वरप्रभुए कह्युं:—

॥ भावना उपर असंमतनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमां रत्नपुरनगरने विषे अरिमर्दननामनो राजा राज्य करतो हतो, तेने सर्व शास्त्रनो जाण एवो ललितांगनामनो पुत्र हतो. ते कुमार वसंतऋतुमां कोइएक दिवस वनमा क्रीडा करवा गयो हतो, त्यां तेणे क्रीडा करतां एक मंत्रीनी स्त्रीने दीठी; तेथी तेना चित्तमां प्रीति उत्पन्न थइ. पछी तेणे एक मित्र मोकली तेने कहेवराव्युं केः—"हे सारा भाग्यवाळी! आपणो मेळाप क्यारे थशे? तेवारे मंत्रीनी स्त्रीए हर्षथी कह्युं. "हे सुंदर! हुं घरमांथी बहार निकळती नथी, कारण म्हारो पति बहु इर्ष्याळु छे तेथी ते मने घरनी बहार जवा

वेतो नथी, परंतु आपणे मळवानो एक कठीण उपाय छे ते ए के, "म्हारा घरनी पासे एक कूवो छे, तेमा एक सुरग खोदावी माणसोने राखो, पछी हु म्हारा कुटुवसाथे कजीओ करी कूवा-मा पडीश अने सुरगना म्हो आगळ उभा रहेला पुरुषोनी साथे सुरगना मार्गथी निकळी तमारा मित्र ललितागकुमारने मळीश" आ प्रमाणे सकेत करी मत्रीनी स्त्रीए ललितागकुमारना मित्रने रजा आपी पछी कुमार अने मत्रीनी स्त्री पोतपोताने घेर गया कुमारे सुरग खोदावीने अदर माणसो राख्या, एटले मत्रीनी स्त्रीए पण कपटथी घरमा कजीयो करी कोइ न जाणे तेम कूवामा पडतु मूक्यु आ वखते पडती एवी ते स्त्रीने सुरगमा रहेला पुरुषोए झीली लीधी अने तुरत ललितागकुमारने सोपी

हवे मत्रीए पोतानी स्त्रीनी कूवामा पडवानी खबर साभळी तेणे माणसोने कूवामां उतारी शोध करावी, परतु क्याइथी तेनी शोध मळी नहीं आ वात नगरमा फेलाइ अने छेवट राजाए पण साभळी तेवारे राजाए "ए दुष्टे स्त्रीहत्या करी" एम धारी तेने बाधी मगावी घरवार लुटी लइ तेना कुटुवने बहु दुःख आप्यु

आ प्रमाणे मत्रीनी विटबना जोइ ललितागकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ नि-

रपराधी एवा मंत्रीनो आटली विटंबना थइ तेमां केवळ म्हारोज अपराध छे; माटे मने धिक्कार थाओ! धिक्कार थाओ!! में परस्त्रीने हरी तेथीज ते स्त्रीना पतिने आटलुं बधुं दुःख सहन करवुं पड्युं. माटे हवे म्हारे घरमां वसवाथी सर्युं. मांखीनी पेठे स्त्रीनी जाळमां पडेलो कयो पुरुष नथी बंधन पामतो?" आवी रीत विचार करी ललितांगकुमार स्त्रीने पुछया विना तेने घरमां मूकी पोते युवराजपद त्यजी दइ नगरथी एकलो चाली निकळ्यो. वनमां जता एवा तेणे कोइएक मुनिने दीठा, तेथी ते मुनिने वंदना करी आगळ बेठो. पछी वैराग्यवंत हृदयवाळा कुमारे मुनिने कह्युंः—"हे भगवन! संसारसमुद्रमां बूडता एवा मने परमार्थनो उपदेश करीने तारो." पछी मुनिराजे साधुधर्मनो उपदेश कर्यो, तेथी वैराग्य पामेला ललितांग कुमारे दिक्षा लीधी. पछी घोर तप करता अने शुद्ध क्रिया पाळता एवा ते ललितांगमुनि खेमपुरनगरना उपवनमां आव्या. ते नगरमां असंमतनामनो एक नास्तिक रहेतो हतो, ते फक्त पंचभूत शिवाय मातने, पिताने, भाइने, गुरुने, देवने, जीवने, पुण्यने, पापने, नरकने, मुक्तिने के परलोकने कोइने पण मानतो नहोतो. तथा वाचालपणाथी देवगुरुनुं उत्थापन करतो, ने बहु गर्व धरतो हतो.

हवे जे उपवनमा ललितागमुनि रहेला हता, ते उपवनना पासेनी नदीमा अकस्मात् वहु पुर आव्यु तेथी सर्वे झाडो बूडी गया, पण तपना प्रज्ञावथी ते ललितागमुनि बूड्या नहीं मुनिराजने नदि बूडेला जोइ वहु विस्मय पामेला नगरलोको परस्पर कहेवा लाग्या के, "आ मुनि पाणीमा बूड्या नही ते तेमना तपनो प्रज्ञाव छे" पछी नगरवासी सर्व लोको वदना करवा लाग्या, पूजवा लाग्या, सेवा करवा लाग्या, अने नगरमा जे रोगी हता तेउ पण पोताना शरीरे मुनिना पगनी रज चोळवा लाग्या, तेथी तेउना सर्व रोग जवा लाग्या आम थवाथी मुनिनो प्रज्ञाव फेलावा लाग्यो

हवे मुनिनो प्रज्ञाव साज्जळी पेलो असमत नास्तिक पोताना मनमा विचार करवा लाग्यो के, "लोको कहे छे के आ मुनि तपना प्रज्ञावथी बूड्या नहीं, ते वात खोटी जणाय छे" आम विचार करी ते दुष्टे रात्रे उपवनमा आवी मुनिने साकळवडे बाध्या अने लाकडा एकठा करी मुनिने सळगाववा माड्या, परतु ते अग्निए मुनिने प्रदक्षिणा करी पासेना ज्ञागमा रहेला झाडो बाळी नाख्या पण मुनिना एक रुवाडामात्रने बाळ्यु नहीं पछी ते दुष्ट असमत मुनिने ध्यानमा रहेला जोइ मनमा चमत्कार पामी विचार करवा लाग्यो के, "आ मुनि

अग्निथी न बळ्या ते तेमना तपनो प्रभाव छे." पछी ते असंमत मुनिनी पासे आव्यो अने तेमना पगमां वंदना करी सांकळना बंधनथी छोडी नांखी विचार करवा लाग्यो के, "आ मुनि पाणीथी बूड्या नहीं तेम अग्निथी दाझ्या नहीं तेथी ते म्हारे सेवा करवा योग्य छे एम हुं मानुं छुं. तपथी विघ्नो दूर थाय छे अने लोकमां जेटलां सुखो छे तेटलां तपथी आवी मळे छे. जे माणसो पूर्वभवे तप करता नथी तेज आ भवमां दुःखी थाय छे. जे जीव आ भवमां निर्मळ तप करे छे, ते जीव परभवे स्वर्गमां जइ देवसुख भोगवे छे, अने फरी ते आ लोकमां मनुष्यभव पामी धर्म करी मुक्तिसुख मेळवे छे." आवी रीते तत्वनो विचार करतो ते असंमत शुक्लध्याने चड्यो, घातिकर्मनो क्षय थवाथी तेने केवळज्ञान उत्पन्न थयुं; तेवारे देवताए साधुनो वेश आप्यो. पछी देवताए रचेला सोनाना कमळ उपर बेसी केवळीए धर्मदेशना आपी, ते सांभळी बहु भव्यजीवो धर्मने विषे दृढचित्तवाळा थया. आवी रीते जे माणसो भावना भावे छे, तेज संसारसमुद्र तरी केवळज्ञान पामी मुक्तिसुख मेळवे छे. ॥ इति असंमतनी कथा.॥

श्री जिनेश्वरना मुखथी आवो धर्मोपदेश सांभळी वैराग्य पामेला महाशतके बार प्रकारनो श्रावकधर्म अंगिकार कर्यो. तेणे वेपारमां आठ क्रोड सोनाम्होरो अने आठ गोकुळ मो-

कळा राख्या, तेमज पांचमाव्रतमा पोतानी तेर स्त्रीओ विना बीजी स्त्रीओनु पच्चखाण लीधु बीजा पण आणंदश्रावकनी पेठे बहु नियमो धारण कर्या

महाशतकश्रावक आ प्रमाणे नियमो लइ अने दृढभावथी जिनधर्म धारण करी तेमज प्रभुने बीजा बहु प्रश्नो पूछी अने वंदना करी पोताना आत्माने धन्य मानतो छतो पोताने घेर आव्यो अने श्रीवीरप्रभु भव्यजनोना हृदयमा धर्मरुपवृक्षनु बीज वावी बीजे विहार करी गया

हवे महाशतकनी म्होटी स्त्री रेवती मनमा विचार करवा लागी के, "म्हारु यौवन वनना फुलनी पेठे निष्फळ जाय छे, कारण के हु पतिनी साथे विषयसुख तेरमेदिवसे भोगवु छु, माटे जो हु कोइ उपायथी बार शोक्योने मारी नाखु तो मने पतिनी साथे बहु विषयसुख मळे अत्यारे म्हारा हाथमा एककोम सोनाम्होरो अने एक गोकुळ छे, माटेकोइपण उपायथी शस्त्र अथवा विषनो प्रयोग करी धारेलु काम पार पाडु " आवी रीते विचार करी शोक्योना छिद्रो जोती एवी ते दुष्टाए छ शोक्योने शस्त्रप्रयोगथी अने छ शोक्योने विषप्रयोगथी मारी नाखी तेमनी सर्व समृद्दि पोते लइ लीधी अहो! विषयमा लालचु थएला अने लोभथी आंधळा थएला माणसोने न करी शकाय एवु कोइ कुकृत्य के पाप नथी कह्यु छे के —

अनृतं साहसं माया, मूर्खत्वमति लोभता ॥
अशौचं निर्दयत्वं च, स्त्रीणां दोषाः स्वभावजाः ॥

भावार्थः—जुठुं बोलवुं, साहस करवुं, कपट करवुं, मूर्खपणुं राखवुं, अतिलोभीपणुं करवुं, अपवित्रपणुं राखवुं अने निर्दयपणुं राखवुं ए सात स्त्रीओना स्वभाविक दोषो छे.

पछी पापी, पाप आचारवाळी, पाप बुद्धिवाळी अने मांस खावामां लालचु एवी रेवती निरंतर मांस खावा लागी. आ वखते श्री वर्द्धमानस्वामीना भक्त एवा श्रेणिकराजाए एवो अमारीपडह वगडाव्यो के, "हे लोको! सांभळो. जे माणस जीववध करशे तेने श्रेणिक राजा म्होटी शिक्षा करशे." रेवती आवो पडह सांभळी पोताना माणसो मोकली पोताना गोकुळमांथी निरंतर बे वाछरडांने मारीने मगाववा लागी, ते माणसो पण तेनी आज्ञा प्रमाणे करवा लाग्या. मांस खावामां लोभी थएली, विषयसुख भोगववामां आग्रहवाळी बनेली अने मद्य पीवामां लंपट थएली एवी ते रेवती निरंतर औषधनी साथे मांसने पकावीने खाती अने मद्यपान करती; त्यारपछी ते विषयसुख भोगवती. आ प्रमाणे तेनो काळ जतो हतो.

हवे महाशतकने बारव्रत पाळतां चौद वर्ष वीती गयां. पंदरमा वर्षने विषे एक दिवस

रात्रे धर्मजागरिका करता एवा तेने विचार थयो के, "मे बहु कोम धन मेळव्यु, स्वजनोने संतोष पमाड्या, निरतर पाच विषयसुख जोगव्या, सुपात्रे दानो आप्या, दीन अने दुखी माणसोना उद्धार कर्या वळी म्हारा पुत्रो पण कुटुंबनो जार उपाडवा समर्थ थया छे तो हवे हु श्रावकनी पडिमारुप तप करु" आवी रीते विचार करी तेणे पोताना म्होटा पुत्रने कुटुंबनो जार सोंप्यो पछी पोते पौषधशाळामा जइ, पूजी, दर्जनु आसन पाथरी, तेना उपर बेसी पडिमातप आरंभ्यु

हवे बहु मद्यपान करवाथी उन्मत्त थएली, जमती तेमज निखराइ गएला वाळवाळी रेवती पौषधशाळामा आवी श्रृंगारवाळा, कामने उत्पन्न करनारा अने मोह उपजावनारा वचनो महाशतकने केहेवा लागी —"हे नाथ! तमे धर्मने विषे अति चतुर छो, तेमज स्वर्ग अने मोक्षना सुखनी इच्छा करो छो, परतु विषयसुखथी बीजु म्होटु सुख शु छे? आवु विषयसुख मळ्यु छे छता तमे नहि मळेला सुखनी इच्छा करो छो, तेथी तमे मूढना सरखा देखाओ छो तमे आ कोना माटे घोर तप करो छो? तमने सर्व सुख मळ्यु छे, तो हवे तमे फोगट तप करो छो हे प्राणनाथ! जेमा सौजाग्यने धारण करनारी अने पुष्ट स्तनवाळी स्त्री नथी, जे

मां नाटक नथी, जेमां गीतगान नथी, जेमां कामभोग नथी, जेमां खावानी के पीवानी वस्तु नथी, ते मोक्षने विषे शुं सुख छे ते मने कहो? जेने माटे तमे आटलुं बधुं करोछो. कह्युं छे केः-

जइ नत्थि तत्थ सीमंतणीउ पियंगुवणाउ ॥
तासि हुंति अबंधण खुसुक्खो नसो सुक्खो ॥

भावार्थः–जो त्यां प्रियंगुना सरखा वर्णवाळी स्त्रीउ नथी अने तेमनुं बंधन नथी, तो ते मोक्ष निश्चे तेवा सुखवाळो नथी. वळी पण कह्युं छे केः–

द्विरष्ट वार्षिका योषित्, पंचविंशतिकः पुमान् ॥
अनयोर्नितरां प्रीतिः स्वर्गरित्यभिधीयते ॥

भावार्थः–सोळ वर्षनी स्त्री अने पचीस वर्षना पुरुषनी जे परस्पर गाढ प्रीति तेज स्वर्ग कहेवाय छे. माटे हे नाथ! आ व्रत त्यजी दइ श्रेष्ठ विषयसुख भोगवो. कारण विषयसुख लोकमां दुर्लभ छे."

आ प्रमाणे कहेती, हसती, हावभाव अने श्रृंगार विगेरेथी कटाक्षोने फेंकती एवी ते रेव-ती पतिनी आगळ उभी रही. स्त्रीनां वचनो सांभळ्या छता पण महाशतक निश्चल मनथी

ध्यान करतो हतो, तेथी रेवती तेने बीजीवार त्रीजीवार तेमनुं तेम कहेवा लागी, परतु तेथी महाशतकनु मन जरा पण विकार पाम्यु नहीं कह्यु छे के —

जिणवयणमुवगयाण न हरइ हिअयाइ महलियाकापि ॥
णिअपि जासरूवा हविज्ज जहा जहन्नववलाया ॥

भावार्थ —जिनेश्वरना वचनने प्राप्त थएला पुरुषना हृदयने कोइ उत्तमरुपवाळीस्त्री पण हरण करी शकती नथी

पछी पतिने दृढ चित्तवाळो जाणी रेवती पोताने घेर गइ महाशतक पण पडिमा वहेतो हतो शरीरे क्षिण थइ गयो तेथी तेणे सलेखना करी आर्त रौद्रध्यान त्यजी दइ अनसन ली धु, अने शुभ ध्यान आरम्भु पछी तेने आणदश्रावकनी पेठे अवधिज्ञान उत्पन्न थयु तेथी ते महाशतक चारे दिशा तरफ एकहजार योजन क्षेत्र जोवा लाग्यो पूर्व, दक्षिण अने पश्चिम दिशा तरफ लवणसमुद्रमा एकहजार योजन क्षेत्र, उत्तर दिशामा चुल्ल हिमवतपर्वत, पृथ्वी मा रत्नप्रभा नामनी पृथ्वीमा लोलुकनामनो नरकावास जोवा लाग्यो

एक दिवस मद्यपान करी मदोन्मत्त थएली रेवती महाशतकनी पासे आवीने कामने उ

त्पन्न करे तेवां वचनो कहेवा लागी के, "हे नाथ! अमारा सरखाना हृदयमां वज्रना मार सरखुं आ तमे आजे शुं आरंभ्युं छे? हे प्राणनाथ! तमारा पुत्रो नानी उमरना तेम विनयवाळा छे; जुवान अवस्थावाळी एवी मने काम बहु पीडा पमाडे छे; स्त्रीओने पति विना जरा पण शोभा नथी; माटे हे नाथ! कृपा करी अनसन त्यजी द्यो अने म्हारी साथे विषयसुख भोगवो. स्वर्ग अने मोक्षनां सुखो कोणे दीठां छे? हाथमां आवेला कामोने त्यजी द्यो छो तो हुं जाणुं छुं के तमे पोतेज छेतराया छो." स्त्रीनां आवां वचन सांभळतां छतां जाणे न सांभळतो होय! अने न जाणतो होय! एम महाशतक धर्मध्यानमांज रह्यो. स्त्रीए फरी फरी बे त्रणवार कह्युं, एटले क्रोध पामेला महाशतके अवधिज्ञानथी तेनुं स्वरुप जाणी कठोर वचनथी कह्युं के:—"अरे पापिणी दुष्टा! तुं बहु पापकर्म करे छे, माटे तुं आजथी सातमे दिवसे विशुचिका (झाडा) ना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्रभानामनी पृथ्वीमां लोलुकनामना नरकने विषे चोराशीहजार वर्षसुधी नारकी थइश." पतिनां आवां वचन सांभळी भयभित थएली रेवती पोताने घेर जइ विचार करवा लागी के, "हाय! हाय! में महाशतकने धर्मध्यानथी चळाव्यो, तेथी ते मने कोइ कुमरणथी मारी नांखशे." आवा भयथी आर्तध्यानमां पडेली

ते रेवती सातमेदिवसे ऊम्फाना रोगथी मृत्यु पामी पेहेलीनरकने विषे गइ कह्यु छे के —

निच्चधयारतमसा ववगयगहचदसूरके नखता ॥

नरया अणतवियणा असिह सद्दाइ विषयाय ॥

भावार्थ —निरतर गाढ अधकारने लीधे ग्रह, चद्र, सूर्य अने नक्षत्र नप्रकाशरहित तेमज असिह सरखा विषयवाळा नारकी जीवो अनतवेदनावाळा होय छे

हवे श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता राजगृहनगरे समवसर्या, तेवारे श्री श्रेणिकराजा विगेरे लोको वदना करवा आव्या, तेत श्री जिनेश्वरना मुखथी धर्मउपदेश साभळी प्रभुने वदना करी पोतपोताने स्थानके गया पछी श्री महावीरप्रभुए गौतमस्वामीने आ प्रमाणे कह्यु —"हे गौतम! आ राजगृहनगरने विषे महाशतकनामनो श्रावक रहे छे, तेणे उपाशकपडिमानु तप करता देह क्षीण थयो एटले म्हारु स्मरण करता छता अनशनव्रत लीधु, त्यारपछी तेनी स्त्रीए काम प्रगट थाय तेवा वचनोथी तेने बहु बोलाव्यो तोपण ते ध्यानथी चळ्यो नही, तेथी स्त्रीए बे त्रणवार कह्यु, एटले क्रोध पामेला महाशतके कह्यु के.—"हे दुष्टा पापिणी! आजथी सातमे दिवसे तु ऊम्फाना रोगथी मृत्यु पामी रत्नप्र-

नापृथ्वीने विषे नारकी थइश." हे गौतम! तेने आवुं वचन बोलवुं योग्य नहोतुं; केमके ते महाशतके सर्व जीवोने खमावीने अनशन लीधुं छे. जे वचन लोकमां बीजाने पीडा करनारुं होय ते सत्य होय तोपण असत्य जाणवुं, अने जे सर्वने हितकारी तथा अनुसरतुं होय ते सत्य कहेवाय छे. कह्युं छे केः—

प्रियं पथ्यं वचस्तथ्यं, सुनृतवचनमुच्यते ॥
तत्तथ्यमपि नो तथ्यमप्रियं चाहितं च यत् ॥

नावार्थः—जे प्रिय, हितकारी अने सत्य होय तेज सत्य वचन कहेवाय छे; परंतु जे अप्रिय अने अहितकारी सत्य होय ते सत्य न जाणवुं. जे वचनथी बीजा जीव समूहो दुःख पामे तेवुं वचन धर्मार्थी पुरुषोए न बोलवुं. कह्युं छे केः—

जेण परो दुमिज्जइ पाणिवहो जेण नणिएण ॥
अप्पा पमइ किलेसे ते णहु जंपंति गीयत्था ॥

नावार्थः—जे वचनथी बीजाओ दुःख पामे छे, जे वचनथी प्राणीवध थाय छे, तेमज आत्मा क्लेश पामे छे, तेवुं वचन गीतार्थपुरुषो क्यारे पण बोलता नथी. वळी दशवैकालिकमां

कह्यु छे के — मुहुत्तदुःखाउ हवंति कंटया, अओमया तेवि तओ सुउद्धरा ॥
वाया दुरुत्ताणि दुरुद्धराणि वेराणुबंधीणि महाभयाणि ॥

भावार्थ,–लोढाना कांटाने वे घडी दुःख करनारा तेमज तेने सुखे काढी शकाय तेवा होय छे, परंतु वचनरुपी कांटा तो दुःखे नहरी शकाय तेवा, वळी वेर बांधनारा अने महा भयकर होय छे

माटे हे गोतम! तुं त्यां जइ ते श्रमणोपासक एवा महाशतकने कहे के, "तुं पापनी आलोचना करी मिच्छादुष्कृत आप" पछी श्री गौतमस्वामी प्रभुना वचनने अंगिकार करी राजगृहमां पौषधशाळाने विषे आव्या गोतमने आव्या जोइ हर्षित मनवाळा महाशतके तेमने वंदना, नमस्कार, आसन आपवा विगेरेथी भक्ति करी पछी भगवान् गोतमे महाशतकने कह्यु –"हे महाशतक! श्री वीरजिनेश्वर पोते म्हारा मुखथी तने कहे छे के, अनसनधारी पुरुषो बीजाने पीडाकारी वचन बोलता नथी, ते पोते रेवतीने सत्य वचन कह्यु छे तोपण तेनी आलोचना लइ मिच्छादुष्कृत आप अने गुरुए कहेलु तप कर कारण उपदेशमाळामां कह्यु छे के -

पागडिअसव्वसल्लो, गुरुपयमूलम्मि लहई साहुपयं ॥
अविसुद्धस्स न वड्ढई गुणसेढी तत्तियाठाइ ॥

भावार्थः—गुरुनी पासे सर्व पापनी आलोचना लेनारो पुरुष साधुपद पामे छे, अने आलोचना नहीं लेनारा पुरुषनी गुणपंक्ति वृद्धि पामती नथी; पण तेटली रहे छे.

श्री गौतमनां आवां वचन प्रमाण करी महाशतके आलोचना लइ, खमावी, करेला पापनी शुद्धि करी. पछी गौतमस्वामी प्रभु पासे गया. प्रभु पण देवताथी परवर्या छता बीजे स्थाने विहार करी गया. महाशतकश्रावक पण वीस वर्ष सुधी श्रावकधर्म पाळी, एक मासनुं अनशन लइ शुभ ध्यानथी पंचपरमेष्टीनुं स्मरण करतो छतो मृत्यु पामीने पहेला देवलोकने विषे अरुणावतंसक विमानमां चार पल्योपमना आयुष्यवाळो देवता थयो. त्यां ते दिव्यनाटक जोतो, अप्सराओनी साथे क्रीडा करतो अने इच्छा प्रमाणे विहार करतो विविध प्रकारनां सुख भोगववा लाग्यो. कह्युं छे केः—

देवाणदेवलोए जं सुखं तं नरो सुभणिओवि ॥
न भणइ वाससिएणंवि जस्सवि जीहासयं हुज्जा ॥

भावार्थः—देवताने देवलोकमां जे सुख होय छे ते सुखने सो जीभवाळो माणस सो वर्ष सुधी कहे तोपण कही शके नहीं.

श्री गौतमस्वामीए श्री वीरप्रभुने पूछ्यु –"हे भगवन्! ते महाशतकश्रावक त्याथी च वी कइ गति पामशे?" तेवारे श्री महावीरप्रभुए कह्यु –"हे गौतम! महाशतकश्रावक त्याथी चवी महाविदेहक्षेत्रमा मनुष्यभव पामी केवळज्ञान मेळवी मोक्ष पामशे" श्री सुधर्मास्वामीए आ प्रमाणे करेला महाशतकश्रावकना चरित्रने साभळी जबूस्वामी वैराग्य पाम्या

इति श्री वाचकरत्न लाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबध वर्द्धमान देशनामा महाशतकश्रावकने प्रतिबोध नामनो आठमो उल्लास सपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास ९ मो ॥

॥ नंदिनीप्रियश्रावकनु चरित्र ॥

हवे सर्व सिद्धातनो पारपामेला श्री सुधर्मास्वामी जबूस्वामीने नवमा नदिनीप्रियश्रावकनुं चरित्र कहे छे –

आ भरतक्षेत्रमा सावत्थीनामनी नगरी छे, त्या जितशत्रुनामनो राजा राज्य करतो ह

तो; ते नगरीनी पासे कोष्टकनामनुं चैत्य छे. सावत्थीनगरीमां महा धनवंत अने जगतमां प्रसिद्ध एवो नंदिनीप्रियनामनो श्रावक वसतो हतो, तेने भूमिमां निधानरुपे, व्याजे अने वेपारमां चार चार क्रोड सोनाम्होरो हती; चार गोकुळ हतां; बीजी पण बहु समृद्धि तेना घरने विषे हती. नंदिनीप्रियश्रावकने विख्यात कीर्तिवाळी अश्वनीनामनी स्त्री हती, ते स्त्रीनी साथे कुटुंबमां मुख्य एवो नंदिनीप्रियश्रावक मनुष्य संबंधी सुखो भोगवतो हतो.

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी सावत्थी नगरीने विषे समवसर्या, तेवारे राजा विगेरे बहु लोको तेमने वंदना करवा माटे जवा लाग्या. आ वखते नंदिनीप्रियश्रावक पण प्रभुने समवसरेला सांभळी बहु हर्ष पामी म्होटा आडंबरथी त्यां गयो, अने विधि प्रमाणे वंदना करी भावथी धर्म सांभळवा बेठो. पछी प्रभुए धर्मदेशना आपी केः—“हे भव्यजनो! देवताओ निरंतर विषयमां आशक्त रहेला छे, तिर्यंचो विवेक विनाना छे अने नारकीओ नरकनी वेदनाथी पीडा पामेला छे; माटे तमे मनुष्यभव पामीने धर्म करो. धर्मथी मनोहर विषयो प्राप्त थाय छे; देवतानी समृद्धि धर्मथी मळे छे, जगत्‌मां कीर्ति अने पोताना देहमां शक्ति ते पण जिनेश्वरनी भक्तिथी मळे छे, धर्मनुं रहस्य जिनेश्वरोए जीवदया कही छे, जीवदयापाळनारा अ

मत जीवो मुक्ति पाम्या छे, जीवदया विना जीव सारा सुखो पामतो नथी, जे पुरुष प्राणी उपर दया करे छे ते भीमकुमारनी पेठे देवताने बहु मान आपवा योग्य थाय छे" तेवारे श्री गोतमस्वामीए पूछ्यु –"हे भगवन्! ते, भीमकुमार कोण हतो? तेणे जीवदया शी रीते पाळी? अने ते देवताओमा मान पामवा योग्य शी रीते थयो?" त्यारे प्रभुए कह्यु –

॥ जीवदया पाळवा उपर भीमकुमारनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रमा कमलपुरनामे नगर छे, त्या नरवाहननामनो राजा राज्य करे छे, तेने मालतीनामनी स्त्री छे, तेओने भीमनामनो कुमार छे एक दिवस वनमा क्रीडा करवा गएला भीमकुमारे एक झाडनी निचे बेठेला साधुने दीठा, भीमकुमार तेमने वंदना करी आगळ बेठो, पछी साधुए धर्मउपदेश आप्यो एटले ते समकीतमूल श्रावकधर्म अंगिकार करी पोताने घेर आव्यो अने मुनिराजे कहेली रीते धर्मने पाळवा लाग्यो

एक दिवस कोइएक कापालिक हाथमा फुलफळ लइ भीमकुमारनी पासे आव्यो, अने ते वस्तुनी भेट मूकी बोल्यो के, "हे कुमार! सत्पुरुषो क्यारे पण प्रार्थनानो भंग करता नथी, तेथी हु पण त्हारी प्रार्थना करु छु के, में बार वर्षसुधी विद्यादेवीनी आराधना करी छे,

माटे आ चौदशने दिवसे विद्यानी साधना करवानी इच्छा राखुं छुं. तुं सर्व प्राणीउ उपर उप
कार करे छे, माटे म्हारी विद्यासाधनमां तुं उत्तरसाधक था." परोपकार करवामां प्रीतिवा-
ळा कुमारे ते कापालिकनुं वचन कबूल कर्युं. पछी चौदशनो दिवस आव्यो एटले तेना मित्र
प्रधानपुत्रे ना कह्या छतां पण भीमकुमार कापालिकनी पासे जवा माटे तैयार थयो अने पो
तानी तरवार हाथमां लइ एकलो स्मशानमां गयो. योगी पण मंडल आलेखी, देवतानी पू-
जा करी कुमारनी शिखा (माथाना वाळ) बांधवा उभो थयो. तेवारे कुमारे तेनो दुष्ट अभि
प्राय जाणीने कह्युं:—"हे कापालिक! तुं मारी शिखा छूट बांधी पोताना इच्छितकार्यनी सि
द्धि कर. तुं चिंता न करीश दुष्ट देव, दानव, व्यंतर, यक्ष म्हारी आगळ समर्थ नथी थाय."
कुमारनां आवां वचन सांभळी कापालिक विचार करवा लाग्यो के. "आ भीमकुमार बळवं
त छे, तो हुं तेनुं माथुं शी रीते कापी लउं! वळी ते विना कार्यसिद्धि थवानी नथी माटे बळा
त्कारथी तेनुं माथुं कापी लउं." आवी रीते विचार करी तेणे विकराळरुप करी हाथमां कातर
लइ कुमारने कह्युं:—"हे कुमार! तमारा इष्टदेवनुं स्मरण कर, हुं बळात्कारथी त्हारुं माथुं
कापी विद्यानी साधना करुं छुं." तेवारे कुमारे कह्युं:—"अरे मूढ कापालीक! तुं खरेखरो

नार जेवो देखाय छे ग्ता म्हारा जेवा सिद्दनु माथु कापवानी इच्छा करे छे " पछी बन्ने जणानु युद्द चाल्यु, कुमार कापालिकने मुठीनो प्रहार करी तेनी छाती उपर चढी बेठो, परतु तेणे दयाथी कापालीकनु माथु काप्यु नही कुमारे मुठी विगेरेथी कापालीकने बहु मार मार्यो तेथी पीडा पामेला शरीरवाळा अने बहु कोळाहळ करता एवा तेणे कुमारने पकडी दडानी पेठे आकाशमा उछाळी दीधो, पछी आकाशमाथी पडता एवा कुमारने जोइ तेना रुपथी मोह पामेली कोइ देवी तेने झीली लइ पोताने घेर लइ गइ अने कुमारने आ प्रमाणे कहेवा लागी –" हे सत्पुरुष ! आ विध्याचल नामनो पर्वत छे, तेना उपर नाना प्रकारना मणिथी सुशोभित एवु आ म्हारु घर छे, हु यक्षनी स्त्री छु, मारु नाम कमळा छे, हु त्हारा रुपथी मोह पामी छु, माटे हे भाग्यशाळी ! तु म्हारा उपर कृपा करी म्हारो पति था " ते स्त्रीना आवा वचन साभळी भीमकुमार विचार करवा लाग्यो के, "आ देवी म्हारा उपर प्रसन्न थाय के क्रोध पामे, परतु हु प्राणाते पण व्रतनो भग करीश नही. चाल एनी आगळ प्रगट कहु " एवो विचार करी कुमारे कह्यु –" हे स्त्री ! व्रतनो भग करवाथी म्हारे ससारमा भमवु पडे, कामभोगो अनर्थनी खाण छे अने मुक्ति सुखना शत्रु छे कह्यु छे के –

नजातु कामः कामानामुपभोगेन शाम्यति ॥
हविषा कृष्णवर्त्मेव भूय एवा विवर्द्धते ॥

भावार्थः—काम भोगववाथी क्यारे पण इच्छा पूर्ण थती नथी, परंतु घी होमवाथी अग्निनी पेठे बहु वृद्धि पामे छे.

सल्लं कामा विसं कामा, कामा आसीविसोपमा ॥
काम अपत्थिमाणाय आकामा जंति दुग्गइ ॥

भावार्थः—कामो शल्यरूप छे, कामो विषरूप छे अने कामो सापना झेर जेवा छे. वळी कामनी प्रार्थना करनारा बहु कामवाळा माणसो दुर्गतिने पामे छे.

भीमकुमारनां आवां वचन सांभळीने हर्ष पामेली देवीए कह्युंः—"हे कुमार! तुं धन्य अने पुण्यवंत छे, कारणके तें आवी यौवनावस्थामां पोताना आत्माने वश कर्यो छे; तें मने युक्तिथी प्रतिबोध पमाड्यो छे." पछी कुमारे क्यांइथी संभळाता एवा मधुर अवाजने सांभळी देवीने पूछ्युं. "आ शब्द कोनो संभळाय छे?" त्यारे देवीए कह्युं. "आ पर्वत उपर चातुरमास रहेला मुनिओ स्वाध्याय करे छे, तेनो ए शब्द संभळाय छे." देवीनां एवां वचन सांभ-

ळी कुमार त्या गयो अने मुनिने वंदना करी पूछवा लाग्यो "तमे आ घोर अरण्यमा शामाटे रह्या छो?" आवी रीते कुमार जेटलामा पूछतो हतो तेटलामा एक भुजा (हाथ) त्या आवी कुमारनी तरवार लइ आकाशमार्गे जवा लागी तेवारे कुमार पण धैर्य धरी ते भुजा उपर चढी गयो पछी भुजा कुमारसहित कालिकादेवीना मंदिरने विषे आवी, एटले कुमार भुजा उपरथी उतरी मंदिरमा गयो, त्या पेलो योगी बेठो हतो तेथी भुजाए योगीना शरीरमा प्रवेश कर्यो, अने कुमार पण एकांतमा संताइ रह्यो

हवे कापालीके प्रथमथी कोइ सारी आकृतिवाळा माणसने पकडी राख्यो हतो, तेथी तेणे ते पुरुषने कह्यु के, "अरे तुं,त्हारा इष्टदेवनु स्मरण कर अने कोइनु शरण ले कारण, हमणा तरवारवडे हु त्हारु माथु कापी नाखु छु" त्यारे ते पुरुषे कह्यु –"म्हारे वीतरागदेवनु अने श्रीमकुमारनु शरण थाउ, के जे त्हारा सरखाथी गाज्या जाय तेवा नथी" तेवारे योगीए कह्यु "अरे मुर्ख! तेवा कुपुरुषनु शामाटे शरण करे छे, श्रीमकुमार तो में मारवा माड्यो तेथी क्याइ नासी गयो छे, हमणा त्हारा माथाथी हुं देवीनी पूजा करीश" आवी रीते योगी कहेतो हतो एवामा कुमारे प्रगट थइने कह्यु –"अरे चाण्डाल कापालीक! तु एने शामाटे मारे छे?" कु-

मारनां आवां वचन सांभळी कापालीक ते पुरुषने त्यजी दइ भीमकुमारने मारवा माटे दो ड्यो, बन्ने जणानुं घोर युद्ध थयुं, छेवट कुमारे कापालीकने पकडी पृथ्वी उपर पाडी दीधो अने तेनी छाती उपर चडीने कह्युंः—"अरे चांडाल! हमणां तुंज त्हारा इष्टदेवनुं स्मरण कर." पछी कालिकादेवी कुमारना सत्वथी प्रसन्न थइने कहेवा लागी. "हे कुमार! तुं म्हारा भक्त एवा ते योगीने न मार अने म्हारी पासेथी वरदान माग." तेवारे भीमकुमारे कह्युं. "हे देवी! जो तुं म्हारा उपर प्रसन्न थइ होय तो जीवदया पाळ; कारण सर्व प्राणीडने पोतानो जीव वहालो छे. कह्युं छे केः—

सुखार्थे दुःखसंतानं, मंगलार्थेऽप्यमंगलं ॥
जीवितार्थे ध्रुवंमृत्युं कृता हिंसा प्रयछति ॥

भावार्थ.—सुखने अर्थे करेली हिंसा दुःखनो समूह आपे छे; मंगळने अर्थे करेली हिंसा अमंगळ आपे छे; जीवितने अर्थे करेली हिंसा निश्चे मृत्यु आपे छे.

म्रियस्वेत्युच्यमानोऽपि देही भवति दुःखितः ॥
मार्यमाणः प्रहरणै दारुणैः स कथं भवेत् ॥

भावार्थ.—"तुं मरी जा." एम कह्यामी पण प्राणी दुःखी थाय छे तो पछी दारुण प्रहारवडे मारेलो ते प्राणी केम दुःखी न थाय?

कुमारना आवा वचन सांभळी कालिकाए कह्युं —"हे कुमार! हुं आजथी आरम्भीने जीववध नहिं करुं" एम कही ते कालिकादेवी अदृश्य थइ गया.

हवे कपालिक जे पुरुषने त्यां मारी नाखवा माटे लाव्यो हतो ते प्रधानपुत्र हतो. तेणे कुमार तेने ओळखीने भेटी पड्यो अने बोल्यो के —"हे मंत्री! तमे जाणता छता आ दुष्टने वश शामाटे पड्या?" तेवारे मंत्रीपुत्रे कह्युं —"हे कुमार! ज्यारे तमने कोइए घरमा दीठा नहीं त्यारे राजा, राणी अने बीजा नगरलोको बहु शोक करवा लाग्या, पछी एक दिवस कुळदेवीए कह्युं "हे राजन्! शोक न कर, थोडा दिवसमा त्हारो पुत्र म्होटी समृद्धिसहित आवशे" पछी हुं तमारा समाचार जाणवा माटे घरनी व्हार निकळ्यो अने ते जाणी, जेटलामा पाछो वळ्यो तेटलामा आ दुष्ट पुरुषे मने पकडीने आ ठेकाणे आण्यो छे" मंत्रीपुत्रे आवी रीते पोतानी वात कही अने योगीए पण जीवदयाधर्म अंगिकार कर्यो, पछी तेओ परस्पर वातो करता हता एवामा कोइएक म्होटो हाथी त्यां आवी भीमकुमारने अने मंत्रीपु-

त्रने सुंढवमे पकमी पोतानी पीठ उपर बेसारी आकाशमार्गे चाल्यो गयो अने कोइएक शून्य नगरना दरवाजा आगळ ते बन्ने जणाने मूकी क्यांइ चाल्यो गयो.

हवे जीमकुमार मंत्रीपुत्रने नगरनी व्हार राखी पोते नगरमां गयो, त्यां तेणे नरसिंहरुप वाळा कोइए एक सुंदर आकृतिवाळा माणसने पकमेलो दीठो. ते माणस करुणास्वरथी रोतो हतो ते जोइ जीमकुमारने दया उत्पन्न थइ तेथी तेणे कह्युं. "हे नरसिंह! तुं ए दीन माणसने मूकी दे." त्यारे नरसिंहे कह्युंः—"हे कुमार! मने बहु वखत थयां खावानुं मळ्युं नथी तेथी हुं भुख्यो थयो छुं, तो कहे हुं तेने शी रीते त्यजी दउं?" तेवारे कुमारे कह्युं. "त्हारुं शरीर तो वैक्रीय देखाय छे छतां तुं माणसने शी रीते जक्षण करीश?" नरसिंहे कह्युं. "हे कुमार! त्हारुं कहेवुं सत्य छे, परंतु म्हारुं वचन सांजळ. आ म्हारो पूर्वजवनो शत्रु छे, माटे हुं तेने निश्चे मारी नांखीश. ज्यारे हुं ए म्हारा शत्रुने मारी नांखीश, त्यारे म्हारो क्रोध शांत पामशे." पछी जीमकुमारे कह्युं. "कोइ कोइनो वैरी नथी, परंतु पोतपोताना कर्मथीज सुख दुःख प्राप्त थाय छे; माटे तुं ए दीन माणसने त्यजी दे." कुमारे आवी रीते बहु समजाव्यो, परंतु नरसिंहे ज्यारे तेने छोमी दीधो नहीं त्यारे कुमारे नरसिंहना मुखथी ते पुरुषने

काढ्यो, तेथी बन्ने जणाने परस्पर युद्ध चाल्युं, तेमां कुमारना प्रहारथी दुःखी थएलो नर-
सिंह अदृश्य थइ गयो पछी निर्भय एवो भीमकुमार ते पुरुषनी साथे राजमंदिरे गयो, त्यां
राजमंदिरमां रहेली पांच पुतळीओ कुमारनी सेवा करवा लागी एक पाणीनो कळश भरी
लावी, बीजी तेना पग धोवा लागी, एक सिंहासन लइ आवी, एके आवीने तेना पग धोया,
अने एके कह्युं —"हे कुमार! विधिथी ऊठ स्नान करो" बीजीए कह्युं "आ पुष्प लइ जिन
राजनी पूजा करो" एके कह्युं "हे कुमार! आ दिव्य भोजन जमी ल्यो अने आ दिव्य घ-
रेणांवडे पोताना शरीरने सुशोभित करो." पछी कुमार ते प्रमाणे करी मनमां विस्मय पा-
मतो हतो जेटलामां ऊभो रह्यो तेटलामां तेणे पोतानी पासे ऊभेला एक देवताने दीठो. ते
देवताए कह्युं —"हे कुमार! हुं त्हारा उपर प्रसन्न थयो छुं माटे वरदान माग" त्यारे भीमकु
मारे कह्युं "हे देव! आ नगर शून्य केम थयुं?" त्यारे देवताए कह्युं कुमार! सांभळ

आ कनकपुर नामनुं नगर छे, तेमां कनकरथ राजा राज्य करतो हतो, ते राजाने सुदत्त
नामनो पुरोहित हतो ते सर्व नगरवासी लोकोने उद्वेग करनारो थयो हतो पछी कोइ एक
पुरुषे आवीने राजाने विनती करी के, "हे राजन्! तमारो पुरोहित निरंतर परस्त्रीगमन

करे छे." पछी क्रोध पामेला राजाए पुरोहितने विटंबना पमाडी; ते पुरोहित मृत्यु पामी हुं राक्षसरूपे उत्पन्न थयो छुं. हे कुमार! ते आ नगरनो राजा छे के जेने तें म्हारी पासेथी छोडाव्यो छे, ते वखते हुं बहु विस्मय पाम्यो हतो, आ पुतळीओ पासे त्हारी सेवा करावनार पण हुं हतो, अदृश्यरूपवाळा में आ नगरीना लोकने तुरत अदृश्य कर्या हता."

पछी ते नगरना वनने विषे केवळी समवसर्या एटले भीमकुमार, मंत्रीपुत्र अने राक्षस ए त्रणे जणा तेमने वंदना करवा गया. त्यां त्रणे जणाए केवळीने प्रदक्षिणा दई वंदना करी धर्म सांभळवा बेठा, ते वखते कोई हाथी सुंढने उछाळतो छतो त्यां आव्यो, ते हाथीने जोई सर्वे माणसो व्याकुळ थयां, हाथी भीमकुमारने जोई प्रसन्न थयो. तवारे मुनीश्वरे कह्युं:— "हे जनो! आ गजराज पोते यक्ष छे, ते भीमकुमारने जाणी कालिकाना मंदिरथी अहिं आव्यो छे; पोताना पौत्रनी रक्षा करवा माटे ए यक्षे प्रथमथी भीमकुमारने अहिं आणेलो छे अने पोताना पौत्रने राक्षसथी मूकाव्यो छे." गुरुए आ प्रमाणे कह्युं. एटले यक्ष हाथीनुं रूप त्यजी दई कहेवा लाग्यो.—"गुरुए सत्य कह्युं छे." पछी कालिका देवीए केवळी पासे आवीने प्रथम भीमकुमारने अने पछी केवळीने वंदना करी. तवारे राजाए पूछ्युं.—"हे भगवन्! दे-

वीए प्रथम न्नीमकुमारने अने पछी अणलोकने पूजवा योग्य एवा आपने केम वदना करी?" तेवारे केवळीए कह्यु "हे राजन्! ए न्नीमकुमार जिन धर्मना दानथी काळिका देवीनो गुरु थएलो छे, तेथी देवीए तेने पहेलो नमस्कार कर्यो छे पछी यक्षे कह्यु "हे न्नीमकुमार! त्हारा माता पिता त्हारा वियोगथी बहु दुखी थया छे, माटे तु त्हारा नगरे जा" एटलु कही यक्ष मुनिने नमस्कार करी विमानमा बेसी चाल्यो गयो न्नीमकुमारे पण देवीए करेला महोत्सव सहित पोताना नगरमा आवी माता पिताना पगमा नमस्कार कर्यो, तेथी तेमने बहु हर्ष थयो

पछी न्नीमकुमारने शुन्न महुर्ते राज्य आपी हरिवाहन राजाए दीक्षा लीधी ते राजर्षि पूर्वे करेला कर्मनो क्षय करी मुक्ति पाम्या न्नीमकुमार पण बहु काळ सुधी राज्य पाळी अने पछी पुत्रने राज्य सोंपी पोते दीक्षा लइ कर्मनो क्षय करी मोक्ष पाम्या

॥ इति न्निमकुमारनी कथा ॥

इत्यादि जिनेश्वरना मुखथी धर्मदेशना सान्नळी आणदश्रावकनी पेठे नदिनीप्रियश्रावक पण गृहस्थधर्म अगिकार करी, केटलाक प्रश्नो पुछी, जीवाजीवादि तत्वोनो विचार जाणी पोताना जीवितने सफळ गणतो छतो, वीरप्रभुने वदना करी पोताने घेर आव्यो। जिनेश्वर

प्रभुए पण बीजे विहार कर्यो. पछी स्त्रीसहित नंदिनीप्रियश्रावकने जिनेश्वरधर्मनुं पालन क-
रतां चौदवर्ष वीती गयां, एटले पंदरमावर्षने विषे तेने विचार थयो के, "मैं आटला वर्षसुधी
फक्त कुटुंबनी चिंता करी छे, तो हवे हुं श्रावकनी पडिमा तप करुं." आ प्रमाणे विचार करी
तेणे बीजे दिवस भोजनादिकथी कुटुंबने संतोष्य पमाडी म्होटा पुत्रने घरनो भार सोंपी
पौषधशाळामां पुंजवापूर्वक दर्भनुं आसन पाथरीने तेना उपर बेसी पडिमातप आरंभ्युं.
विधि प्रमाणे ते तप पूर्ण कर्या पछी उपसर्गरहित एवो ते नंदिनीप्रियश्रावक अनशन लइ वि
षय कषायने त्यजी दइ वीरप्रभुनुं स्मरण करतो छतो मृत्यु पामीने सौधर्मदेवलोकमां अरुण
प्रभविमानने विषे चारपल्योपम आयुष्यवाळो देवता थयो.

श्री गौतमस्वामीए पूछ्युं:—"हे भगवन्! ते नंदिनीप्रियश्रावक त्यांथी चवी कइ गति पा
मशे?" तेवारे प्रभुए कह्युं:—"ते महाविदेहक्षेत्रमां सिद्धिपद पामशे."

श्री सुधर्मास्वामी कहे छे के:—"हे जंबू! श्री भगवान् महावीरप्रभुए आ प्रमाणे नंदिनी
प्रियश्रावकनुं चरित्र कह्युं छे.

॥ इति श्री वाचकरत्न लाभगणीना शिष्य राजकीर्तिगणीए रचेली गद्यबंध वर्द्धमान
देशनामां नंदिनीप्रियश्रावकने प्रतिबोध नामनो नवमो उल्लास संपूर्ण थयो ॥

॥ उल्लास १० मो ॥

॥ तेतलीपिताश्रावकनुं चरित्र ॥

हवे श्री सुधर्मास्वामी भव्यजनोने प्रतिबोध करवा माटे श्री जंबूस्वामीनी आगळ दसमा तेतलीपिताश्रावकनु चरित्र कहे छे —

आ भरतक्षेत्रमा सावत्थीनामनी नगरी छे, ते नगरीनी पासे नाना प्रकारना झाडोथी मनोहर एवु कुष्टकनामनु चैत्य छे सावत्थी नगरीमा जितशत्रुराजा न्यायथी राज्य करतो हतो, ते नगरीमा तेतलीपितानामनो प्रसिद्ध श्रावक रहेतो हतो, तेने फल्गुनीनामनी स्त्री हती तेतलीपिताश्रावकने व्याजमा, वेपारमा अने निधानरूपे पृथ्वीमा चार चार क्रोड सोनाम्होरो हती, तेने चार गोकुळो हता तेमज, बीजी पण बहु समृद्धि हती वळी राजाने मान्य एवो तेतलीपिताश्रावक मनुष्यजातिना उत्तम भोगो भोगवतो हतो

एक दिवस श्री वर्द्धमानस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता करता ते नगरीने विषे समवसर्या. देवताओए समवसरण रच्यु तेवारे जितशत्रुराजा विगेरे नगरवासी लोको जिनेश्वरने

वंदना करवा माटे समवसरणमां आववा लाग्या. तेतलीपिता पण प्रभुने समवसरेला जाणी बहु हर्ष पाम्यो. अने समवसरणमां जइ वंदना करी धर्मदेशना सांभळवा बेठो. पछी श्री वर्द्धमानस्वामीए देव, मनुष्य अने तिर्यंचने साधारण एवी धर्मदेशना आपी के:–"हे भव्य जनो! आ मनुष्यभव दुर्लभ जाणी तमे दुर्गति आपनारी आळस्य न करो. आ लोकनुं सुख सुलभ छे; स्वर्गनुं सुख अने संपत्ति पण सुलभ छे; परंतु एकांत सुख आपनारो जिनप्रणीत धर्म दुर्लभ छे. धर्मथी उत्तमकुळमां जन्म, दिव्यरूप, संपत्ति, कीर्ति अने उत्तमसिद्धि प्राप्त थाय छे; माटे हे भव्यजनो! प्रमाद त्यजी दृढ प्रयत्नथी धर्म करो. वळी धर्मनुं कारण ज्ञान जाणी ते ज्ञानने विषे आदर करो. ज्ञानथी पुण्य, पाप, खावा योग्य, नहिं खावा योग्य, पीवा योग्य, नहिं पीवा योग्य, तेमज आलोक अने परलोक, स्वर्ग अने मोक्ष जाणी शकाय छे; ज्ञानथी कुगतिनुं दुःख नाश पामे छे; मोक्षसुख प्राप्त थाय छे: ज्ञान सर्व गुणोनुं स्थान छे: जेम सागरचंद्रने सर्व आपत्ति ज्ञानथी संपत्तीरूप थइ तेम सर्वने थाय छे." त्यारे तेतलीपिताए कह्युं:-"हे भगवन्! सागरचंद्र कोण हतो? अने तेने आपत्ति ज्ञानथी भोगनिरूप शीरीते थइ?" त्यारे प्रभुए कह्युं:–"हे तेतलीपिता! तुं सावधान मनथी ते सागरचंद्रनुं आश्चर्यकारी चरित्र सांभळ:-

॥ ज्ञान उपर सागरचंद्रनी कथा ॥

आ भरतक्षेत्रने विषे मलयपुरनगरमा अमितचन्द्रनामनो राजा राज्य करे छे, तेने चंद्रकलानामनी स्त्री अने सागरचन्द्रनामनो पुत्र छे, ते कुमारनु रुप, गुणो सौभाग्य अने भुजावळ ते कुमारने विषेज हतु, बीजा कोइमा देखातु नहोतु कुमार लीलामात्रमा म्होटा गजराज ने वश करतो, बळवान् पुरुषने आकाशमा उछाळी नाखतो अने भुत पिशाचने सहजमा स्वाधिन करतो हतो एक दिवस नगरमा क्रीडा करता एवा ते कुमारे हाथमा लेख लइने वास उपर बेठेला एक पुरुषने दीठो, तेथी कुमारे तेनी पासे जइने पूछ्यु –"हे भला माणस! ए लेखमा शु लख्यु छे?" त्यारे ते पुरुषे कह्यु "आ लेखमा एक अपूर्व गाथा लखी छे" तेवारे कुमारे कह्यु "ते गाथा मने आप" एटले ते पुरुषे कह्यु "आ गाथानी पाचसे सोनाम्होरो कींमत थाय छे" पछी कुमारे पाचसें सोनाम्होरो आपी हर्षथी ते गाथा लीधी ते गाथा आ प्रमाणे.—

अप्पहिय चिय न ही एइ, उइ तह सुट्ठुपि जीवाण ॥
ता नु चियतु समोह, धम्मे चिय कुणह पडिवद्द ॥

भावार्थः—जीवोने नहिं इच्छेलुं दुःख अने सुख शुं नथी आवी मळतुं? माटे मोहने त्याग करी धर्मने विषे प्रतिबंध करो.

पछी सागरचंद्रकुमार ते गाथा लइ तेनो अर्थ मनमां विचारतो छतो उद्यानमां गयो अने त्यां विविध प्रकारनी क्रीडाथी जेटलामां रमवा लाग्यो तेटलामां कोइए तुरत तेने पकडीने समुद्रमां फेंकी दीधो; पण सारा पुण्यना योगथी कुमारने हाथ पाटीयुं आव्युं तेथी ते नवमे दिवसे अमरद्वीप देशे उतर्यो. पछी नाळीयेरनुं पाणी शरीरे चोपडी सारो थयो अने गाथानो अर्थ मनमां स्मरण करवाथी दुःखने न जाणतो छतो फळफुल विगेरे खाइने पोतानी आजीविका करवा लाग्यो. कह्युं छे के, "सत्पुरुषो अवसरने योग्य एवुं कार्य करे छे." ते देशमां फरतो एवो कुमार कोइएक ठेकाणे रोती एवी स्त्रीना शब्द सांभळी तेना तरफ चाल्यो, आगळ जतां तेणे एवो शब्द सांभळ्यो के, "सागरचंद्रकुमार आ भवने विषे म्हारो पति थाओ, तेमज परभवने विषे पण तेज म्हारो पति थजो." आ प्रमाणे कही ते कन्या गळामां फांसो घाली जेटलामां मरवा तैयार थइ तेटलामां कुमारे झट त्यां आवी तेना गळानो फांसो कापी नांख्यो. आ वखते कोइ विद्याधर त्यां आव्यो, अने ते कन्यानी वात कुमारने पुछवा

लाग्यो सागरचंद्रकुमारे कन्यानी गळेफासो नाखवा संबंधी सर्व वात कही, एटले विद्याधरे कह्यु "हे सत्पुरुष! तमे आ कन्याने जीवाडी तेथी अमारो बहु उपकार कर्यो छे" पछी कुमारे पूछ्यु "हे विद्याधर! आ कोण छे?" तेवारे विद्याधरे कह्यु

हे कुमार! आ द्वीपमा अमरपुरनामनु नगर छे, तेमा ज्ञानज्ञानुनामनो राजा राज्य करे छे, तेने चन्द्रवदनानामनी स्त्री छे, तेमने चोसठकळामा कुशळ एवी कमळमाळानामनी पुत्री छे, ए पुत्रीए सागरचंद्रकुमारना गुण सांभळीने एवी प्रतिज्ञा करी के, "आ भवमा म्हारो पति सागरचंद्र थाओ, नहि तो म्हारे अग्निज शरण छे" पछी ज्ञानज्ञानुराजाए पोतानी पुत्री कमळमाळानो संबंध सागरचंदकुमारनी साथे कर्यो, एवामा कमळमाळाना रूपथी मोह पामेलो सुरसेनविद्याधर जेटलामा ते कन्यानु हरण करी अहि लाव्यो तेटलामा ते कन्यानो मामो अमिततेजविद्याधर अहि आव्यो हतो तेणे पोतानी भाणेजनो विलाप सांभळी बहु क्रोध पामी सुरसेनविद्याधरनी साथे युद्ध कर्यु अने ते विद्याधरने नसाडी मूक्यो तेज आ म्हारी कमळमाळानामनी भाणेज अने हु पोतेज तेनो मामो अमिततेजविद्याधर छु" आ वखते अमिततेजनी मा विद्युल्लता पोताना पुत्रनु युद्ध सांभळी त्या आवी, तेणे सा

गरचंद्रने जळख्यो, तेथी ते बहु हर्ष पामीने बोली केः—

कः कल्पपादपो रत्न निधिः को वा सुधारसः ॥
अनंतफलदो लब्धो, योगः सत्पुरुषैर्यदि ॥

भावार्थः—जो सत्पुरुषनी साथे अनंत फळ आपनारो योग थयो तो पछी कल्पवृक्ष, रत्न निधि अने अमृतरस ते शुं? अर्थात् कांइ नहीं.

पछी विद्युल्लताए पोताना पुत्रने कह्युं केः—"हे अमिततेज! आ अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंद्रकुमार छे, में नंदीश्वरद्वीपे जतां एने जोयो हतो." विद्युल्लताना आवा वचन सांभळी कमळमाळा बहु हर्ष पामी अने पोताना मनमां विचार करवा लागी के, "अहो! पुण्य नुं फळ आश्चर्यकारी छे. क्यां ए कुमार! क्यां हुं अने क्यां अमारो मेळाप!! अहा! दैव अनुकुळ होय त्यारे शुं शुं नथी थतुं?"

पछी अमिततेजराजाए कुटुंबसहित म्होटा उत्सवथी सागरचंद्रकुमारनी साथे पोतानी पुत्रीनुं लग्न कर्युं, अने कुमारने पोताना नगरे तेडी गयो; त्यां तेणे म्होटा उत्सवथी जमाइने नगरमां प्रवेश कराव्यो. सागरचंद्रकुमार पण त्यां उत्तम महेलमां निवास करी विविध प्रका

रना सुखो ञोगववा लाग्यो

एक दिवस सागरचंदकुमार रात्रीए पोतानी स्त्रीसहित शय्यामा सूतो हतो, ते ज्यारे सवारे जागी ऊठ्यो त्यारे तेणे पोताने एक म्होटा पर्वतना शिखरने विषे शिला ऊपर जोयो, तेथी वहु आश्चर्य पामी विचार करवा लाग्यो के, "ते घर क्यां? ते कमळमाळा प्रिया क्यां? अने ते शय्या क्यां? तेमज आ अरण्य क्यां? अने आ शिला क्यां? आ प्रमाणे थोडीवार विचार करी गाथानो अर्थ विचारवा लाग्यो, तेथी तेने भुख तरस विगेरेनु काइ पण दुःख लाग्यु नहीं पछी ज्ञयकर अरण्यमा फरता एवा ते निर्ज्ञय कुमारे कोइएक ठेकाणे अशोकवृक्षनी निचे कायोत्सर्ग करीने रहेला एक मुनिने दीठा तेथी विवेकवत कुमारे मुनि पासे जइ वदना करीने पूछ्यु के.—"हे ज्ञगवन्! जीवोने सुख शाथी प्राप्त थाय? तेवारे मुनिए तेने योग्य पुरुष जाणी धर्मलाज्ञ आपी तेना हितने माटे कह्यु के, "सर्व सुखनी इच्छाकरनारा जीव जिनधर्म करे छे कारण जिनधर्म विना धर्म, अर्थ अने काम क्याथी मळे? धर्मरुप कल्पवृक्षनु फळ समकित छे, लोकमा समकित विना करेलो धर्म निष्फळ थाय छे, जे जीव देव, गुरु अने धर्मरुप त्रण तत्वने सद्दहे छे तेने जिनेश्वरोए समकित कह्यु छे, रागद्वेषने जीतनार

अढार दोषरहित, यथार्थ सत्य कहेनार, अने त्रणलोकने पूज्य एवा जे सर्वज्ञ ते देव कहेवायछे, समताने विषे रहेला, परिग्रहरहित, धर्मनो उपदेश कहेवामां तत्पर अने कषायरहितने गुरु जाणवा; दुर्गतिमां पडता जीवोनुं जे रक्षण करे ते धर्म कहेवाय छे; ते धर्म संयमादि दस प्रकारनो छे, एम जिनेश्वरोए कह्युं छे." आ प्रमाणे समकितने तत्व जाणी कुमारे समकित अंगिकार कर्यु. पछी कुमार जेटलामां फरीथी मुनिने कांइ पूछवा तैयार थयो तेटलामां तेणे मुनिने दीठा नहीं त्यारे मनमां विचार करवा लाग्यो. "म्हारा धर्मगुरु क्यां गया?" पछी गुरुनो उपकार मनमां संभारतो एवो ते कुमार जेटलामां वनने विषे फरतो हतो तेटलामां उचिंती कोइ सेनाए आवी तेने घेरी लीधो अने "हे सुभटो! ए पापी कुमारने मारी नांखो." एम क्रोध पामेलो समरविजयकुमार कहेवा लाग्यो. सागरचंद्रकुमार आवी कठोर वाणी सांभळतो छतो पण गाथाना अर्थने मनमां स्मरण करवाथी भयने नहिं गणतो कोइ सुभटना हाथमांथी शस्त्र लइ ते सेनानी साथे युद्ध करवा लाग्यो. तेमां तेणे केटलाक सुभटोने मारी नांख्या अने केटलाक तो तेने जोइ नाशी गया. कुमारे क्षणमात्रमां सेनाने हती नहोती बनावी दीधी. वधारे शुं! परंतु जेम सूर्यनो उदय थवाथी अंधकार नाशी जाय तेम नाशी गइ. पछी पोता-

नी सेनाने नागी जती जोइ समरविजयकुमार युद्द करवा तैयार थयो बन्ने कुमारो मदोन्मत्त हाथीनी पेठे परस्पर युद्द करवा लाग्या, तेथी विजयलक्ष्मीने पण क्षणवार विचार थइ पड्यो के "हु कोने वरु?" पछी सागरचन्द्रकुमारे छळ करी समरविजयकुमारने मृगनी पेठे बाधी लीधो, तेथी ते कुमारे सागरचन्द्रना पगमा पडी पोतानो अपराधनी माफी मागी, तेवारे सागरचन्द्रे समरविजयने छोडी दीधो आ वखते कोइ स्त्री त्या आवी सागरचन्द्रकुमारने कहेवा लागी के –

हे कुमार! कुशळवर्द्धन नामना नगरमा कमलचंद्र नामनो राजा रहे छे, तेने अमरकता नामनी स्त्री अने जिनधर्मथी भावित एवी भुवनकाता नामनी पुत्री छे, ते भुवनकाताए कोइना मुखथी त्हारा गुणो साम्भळी एवी प्रतिज्ञा करी के, "आ भवने विषे म्हारो पति सागरचन्द्र छे, ते विना बीजा सर्व पुरुषो म्हारा भाइ समान छे" आ प्रमाणे पोतानी दृढ प्रतिज्ञा पाळती ते कन्या रहेवा लागी हवे सेलपुरनगरमा सुदर्शन नामनो राजा राज्य करे छे, तेने समरविजय नामनो कुमार छे, ते पोते आ त्हारो शत्रु छे एक दिवस सुदर्शन राजाए पोताना पुत्रने माटे आ कन्यानी याचना करी, परतु कमळचन्द्र राजाए पोतानी पुत्री समरविजय

कुमारने आपी नहीं; तेथी एक दिवस समरविजयकुमार सेनासहित कुशलवर्द्धन नगरना
उद्यानमां आवीने गनी रीते रह्यो अने भुवनकांता राजकुमारीने हरण करो चाल्यो गयो.
ते वखते मोहथी कन्यानी पाछळ दोरुती एवी हुं जेटलामां अहिं आवी तेटलामां में तने जो
इने ओळख्यो छे, माटे हे राजकुमार! तुं कृपा करी आ समरविजय पासेथी म्हारी पुत्रीने
मंगावी तुं लग्न कर." पछी समरविजयकुमारे भुवनकांताने लावी पाछी सोंपी, एटले सागर
चंद्रकुमार तेने परणीने पोताना सासराने मळवा माटे कुशळवर्द्धननगर तरफ चाल्यो. रस्ता
मां तेणे वीणाना शब्दसहित गीतगान सांभळ्युं, तेथी ते मनमां विस्मय पामी विचार कर-
वा लाग्यो के, "अहिं शुं थाय छे, चाल जइने जोवुं." आवी रीते विचार करी ते सागरचंद्र
कुमार रथसहित कन्याने त्यां मूकी हाथमां तरवार लइ बहु दूर गयो, तो त्यां तेणे एक म्होटा
अरण्यमां सात भूमिकाथी सुशोभित एवो एक महेल दीठो. कुमार तेना उपर थता गीतगा
नना शब्द सांभळो जेटलामां सातमे माळ गयो, तेटलामां तेणे उत्तमरुपवाळी पांच कन्या
उ दीठी. ते उत्तमरुपवाळी कन्याउने जोइ बहु विस्मय पामेलो कुमार "आ ध. यकन्याउ अहिं
क्यांथी?" एम विचार करतो हतो एटलामां सर्वे कन्याउए "तमे भले आव्या" एम कही उत्था

थइ आसन आप्यु पछी कुमारे ते कन्याओने पूछ्युं "तमे कोण छो? अने अहिं एकली शाथा टे रहो छो?" त्यारे कन्याओए कह्युं –"हे राजकुमार! अमारी वात सांभळो

वैताढ्यपर्वत उपर सर्व विद्याधरोनी मध्ये चक्रवर्ती एवो सिंहनादनामनो विद्याधर रहे छे, ते राजानी अमे पांच पुत्रीओ छीए अमारा कमळा, श्री, रत्ना, विमळा अने तारा एवा नाम छे एक दिवस अमारा पिताए कोइ निमित्तियाने पूछ्युं के, "आ पुत्रीओनो वर कोण थशे?" त्यारे निमित्तियाए कह्युं "हे राजन्! आ तमारी पांचे पुत्रीओनो वर भूचर (पृथ्वी उपर चालनार) एवा अमितचंद्रराजानो पुत्र सागरचंद्र थशे, अने तमारी पुत्रीओने तेनो मेळाप घोरवधारवनमां थशे" पछी अमारा पिताए निमित्तियाने संतोष पमाडी रजा आपी अने अमारा माटे आ घोरवधारवनमां सातमाळनो महेल चणावी अहिं राखी अमारा पुण्यथी निमित्तियाना कहेवा प्रमाणे तमे अमने आवी मळ्या छो, माटे हवे कृपा करी अमारी साथे लग्न करो" पछी कुमारे अति विस्मय पामी गाथानो अर्थ स्मरण करता ते कन्याओनी साथे लग्न कर्युं अने जेटलामां ते त्यां निश्चल थइने रहे छे तेटलामां ते सातमाळनो महेल अने कन्याओ अदृश्य थइ गइ तेवारे कुमार मनमां विचार करवा लाग्यो के, "शुं मने कोइ मोह प्रगट थयो छे के चित्तभ्रम थयु छे? अथवा तो आ कोइ देवनो प्रभाव छे?"

फरी गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो एवो ते कुमार ज्यां रथ अने भुवनकांताने मूक्या हता त्यां आव्यो तो त्यां पण भुवनकांताने दीठी नहीं; तेथी बहु खेद पामेलो कुमार गाथाना अर्थनुं स्मरण करतो आगळ चाल्यो अने म्होटा अरण्यमां फरता एवा तेणे आगळ जतां ऊंचां तोरणोथी सुशोभित एवुं एक जिनमंदिर दीठुं. कुमार ते जिनमंदिरनी अंदर जइ रत्नमय जिनप्रतिमानी पूजा करी अने स्तोत्र पाठथी स्तुति करी जेटलामां गाथाना अर्थनुं मनमां स्मरण करतो छतो बेठो, तेटलामां तेना पितानो मित्र सुधर्मराजा त्यां आव्यो; तेणे जिनराजनी पूजा करी बहार आवी सागरचंद्रने ओळख्यो, तेथी ते बहु हर्ष पाम्यो. सुधर्मराजानी साथे तेनी सुंदरीनामनी पुत्री जिनेश्वरने वंदना करवा आवी हती, ते पण सागरचंद्रने जोइ बहु हर्ष पामी; कारण तेने कोइ निमित्तियाए कह्युं हतुं के, "त्हारो पति सागरचंद्रकुमार थशे." आ वखते सिंहनादचक्रवर्ती पण पुत्रीसहित त्यां आव्यो अने जिनप्रतिमाने वंदना करी स्नेहथी सागरचंद्रकुमारने बोलाववा लाग्यो केः—"हे पुत्र! तुं म्हारा पुण्यथी अहिं क्षेमकुशळ आव्यो छे." त्यारे कुमारे कह्युंः—"हे स्वामिन्! ते परणेली कन्या क्यां गइ? अने ते महेल क्यां गयो?" तेवारे सिंहनादचक्रवर्तीए कह्युंः—"हे पुत्र! सांभळ.

समुद्रने कांठे अमिततेजनामनो राजा राज्य करे छे, तेने कनकमालानामनी स्त्री छे, ते-

ह्नामना वे पुत्रो छे कमल त्हारी स्त्री भुवनकाताने रगमाणी हरीने
नइ गयो छे, त्या ते स्त्री शील पाळती छती रही छे, अने उत्पलाद
नु हरण कर्यु, महेलने अद्दश्य बनावी दीधो, अने तने पृथ्वी उपर मू
ा वळथी जाणी ते दुष्ट उत्पालकने मारी हु आ पाच कन्याइने आ
वर्तीना आवा वचन साभळी क्रोध पामेला सागरचद्रकुमारे ते पोतान
र! मने झट वेताढ्यपर्वत उपर दइ जाओ के जेथी हु ते दुष्टने मार
ाए पोतानी पुत्री सुदरी सागरचद्रकुमारने त्याज परणावी पछी रि
द्रकुमारने वैताढ्यपर्वत उपर विमलपुरनगरमा लइ गयो, त्या तेणे प
आने [illegible] कमला विगेरेनी [illegible] पछी भुजाबळ